

BNP PARIBAS FORTIS NV

JAARVERSLAG 2017

BNP PARIBAS

FORTIS

De bank
voor een wereld
in verandering

INLEIDING

BNP Paribas Fortis is een naamloze vennootschap (NV), opgericht en bestaande onder Belgisch recht, met maatschappelijke zetel in Warandeberg 3, 1000 Brussel en geregistreerd onder nummer BE BTW 0403.199.702 (hierna de 'Bank' of 'BNP Paribas Fortis' genaamd).

Het Jaarverslag 2017 van BNP Paribas Fortis omvat zowel de geauditeerde Geconsolideerde als Niet-geconsolideerde Jaarrekeningen, voorafgegaan door het verslag van de Raad van Bestuur, het bericht van de Raad van Bestuur en een Verklaring van Deugdelijk Bestuur, inclusief de samenstelling van de Raad van Bestuur. De geauditeerde Geconsolideerde Jaarrekening 2017 van BNP Paribas Fortis, met de vergelijkende cijfers over 2016, en opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals die zijn aanvaard binnen de Europese Unie, worden gevolgd door de geauditeerde Niet-geconsolideerde Jaarrekening 2017 van BNP Paribas Fortis NV, opgesteld in overeenstemming met het Belgisch Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de jaarrekeningen van kredietinstellingen.

Dit jaarverslag is verkrijgbaar in het Nederlands, het Frans en het Engels. De Engelse versie is de originele en de andere versies zijn officieuze vertalingen. We hebben alles wat redelijkerwijs mogelijk is gedaan om verschillen tussen de taalversies te vermijden, maar als er toch verschillen zijn, dan heeft de Engelse versie voorrang.

Er wordt van uitgegaan dat de informatie in nota 7.j Consolidatiekring, met aanvulling van de informatie in het Verslag van de Raad van Bestuur en in de Verklaring inzake corporate governance, overeenstemt met de vereiste informatie als vermeld in artikel 168§3 van de Belgische Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen.

Alle bedragen in de tabellen van de Geconsolideerde Jaarrekeningen staan in miljoenen euro, tenzij anders aangegeven. Alle bedragen in de tabellen van de Niet-geconsolideerde Jaarrekeningen staan in duizenden euro, tenzij anders aangegeven. Omdat de cijfers afgerond zijn, kunnen er geringe verschillen optreden met al eerder gepubliceerde cijfers. Er zijn bepaalde herclassificaties gedaan met betrekking tot de jaarrekeningen van het voorgaande jaar zodat ze vergelijkbaar zijn met dit Jaarverslag.

In de Geconsolideerde Jaarrekening verwijst BNP Paribas Fortis naar de geconsolideerde situatie van BNP Paribas Fortis NV, tenzij anders aangegeven. In de Niet-geconsolideerde Jaarrekening verwijst BNP Paribas Fortis naar de niet-geconsolideerde situatie van BNP Paribas Fortis NV, tenzij anders aangegeven.

Alle informatie in het Jaarverslag 2017 van BNP Paribas Fortis heeft betrekking op de statutaire Geconsolideerde en Niet-geconsolideerde Jaarrekening en bevat niet de contributie van BNP Paribas Fortis aan de geconsolideerde resultaten van de Groep BNP Paribas, die te vinden zijn op de BNP Paribas website: www.bnpparibas.com.

Het Jaarverslag 2017 van BNP Paribas Fortis is beschikbaar op de website: www.bnpparibasfortis.com.

INHOUDSTAFEL

Inleiding	3
BNP PARIBAS FORTIS GECONSOLIDEERD JAARVERSLAG 2017	9
Verslag van de raad van bestuur	10
▪ Inleiding door de Voorzitter en de CEO	10
▪ Stabiele resultaten in een klimaat van lage rentevoeten	12
▪ Core Business	13
▪ Maatschappelijk verantwoord ondernemen	21
▪ Veranderingen in de consolidatiekring	25
▪ Kredietrating van BNP Paribas Fortis per 28/02/2018	25
▪ Toekomstgerichte uitspraken	25
▪ Toelichtingen bij de evolutie van de resultatenrekening	25
▪ Toelichting bij de evolutie van de balans	28
▪ Liquiditeit en solvabiliteit	30
▪ Voornaamste risico's en onzekerheden	30
Bericht van de raad van bestuur	31
Verklaring inzake corporate governance	32
BNP PARIBAS FORTIS GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017	43
▪ Resultatenrekening op 31 december 2017	44
▪ Overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	45
▪ Balans op 31 december 2017	46
▪ Kasstroomoverzicht op 31 december 2017	47
▪ Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen tussen 1 januari 2016 en 31 december 2017	48
▪ Minderheidsbelangen tussen 1 januari 2016 en 31 december 2017	48
TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017	49
1 Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis	50
1.a Toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving	50
1.b Segmentrapportering	54
1.c Consolidatie	55
1.d Financiële activa en financiële verplichtingen	59
1.e Materiële en immateriële vaste activa	68
1.f Leaseovereenkomsten	69
1.g Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	70
1.h Personeelsvoordelen	70
1.i Op aandelen gebaseerde beloningen	72
1.j Voorzieningen gerapporteerd onder verplichtingen	73
1.k Actuele en uitgestelde belastingen	73
1.l Kasstroomoverzicht	74
1.m Gebruik van schattingen in de voorbereiding van het jaarverslag	74

2	Toelichting op de resultatenrekening op 31 december 2017	76
2.a	Nettorentebaten	76
2.b	Commissiebatens en -lasten	77
2.c	Nettowinsten/verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	77
2.d	Nettowinsten/verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa en andere financiële activa niet gewaardeerd aan marktwaarde	78
2.e	Nettobaten uit overige activiteiten	78
2.f	Overige algemene bedrijfskosten	79
2.g	Risicokost	79
2.h	Vennootschapsbelasting	81
3	Segmentinformatie	82
3.a	Operationele segmenten	82
3.b	Informatie per operationeel segment	83
3.c	Land-per-landrapportering	84
4	Toelichting op de balans op 31 december 2017	85
4.a	Financiële activa, financiële verplichtingen en derivaten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	85
4.b	Financiële hedgingderivaten	87
4.c	Voor verkoop beschikbare financiële activa	87
4.d	Bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten	88
4.e	Herclassificering van financiële instrumenten die oorspronkelijk werden opgenomen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (trading) of als beschikbaar voor verkoop	98
4.f	Interbankverrichtingen en leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	99
4.g	Leningen en schulden aan en vorderingen op klanten	100
4.h	Achterstallige en dubieuze vorderingen	101
4.i	Schuldbewijzen en achtergestelde schulden	102
4.j	Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	103
4.k	Actuele en uitgestelde belastingen	104
4.l	Overlopende rekeningen en overige activa/verplichtingen	105
4.m	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast	106
4.n	Materiële en immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen	109
4.o	Goodwill	110
4.p	Voorzieningen voor risico's en kosten	113
4.q	Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen	114
4.r	Overdrachten van financiële activa	116
4.s	Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	117
5	Financierings- en garantieverbintenissen	119
5.a	Verstreckte en ontvangen financieringsverbintenissen	119
5.b	Door ondertekening verstreckte garantieverbintenissen	119
5.c	Overige garantieverbintenissen	120

6	Personeelskosten en personeelsvoordelen	121
6.a	Personeelskosten van personeelsvoordelen	121
6.b	Voordelen na uitdiensttreding	121
6.c	Andere langetermijnvergoedingen	127
6.d	Ontslagvergoedingen	127
7	Bijkomende informatie	128
7.a	Voorwaardelijke verplichtingen: juridische geschillen en arbitrage	128
7.b	Bedrijfscombinaties en andere veranderingen in de consolidatiekring	130
7.c	Minderheidsbelangen	131
7.d	Significante beperkingen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen en joints ventures	132
7.e	Gestructureerde entiteiten	133
7.f	Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis	135
7.g	Andere verbonden partijen	139
7.h	Financiële instrumenten per looptijd	140
7.i	Reële waarde van financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs	143
7.j	Consolidatiekring	145
7.k	Vergoedingen betaald aan de statutaire bedrijfsrevisoren	151
7.l	Gebeurtenissen na de verslagperiode	151

RISICIBEHEER EN SOLVABILITEIT **153**

1	Risicobeheerorganisatie	155
2	Risicometing en -categorieën	157
3	Solvabiliteit	159
4	Krediet- en tegenpartijkredietrisico	162
5	Marktrisico	167
6	Soeverein schuldenrisico	170
7	Operationeel risico	171
8	Compliance- en reputatierisico	172
9	Liquiditeitsrisico	173

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN ERKENDE COMMISSARISSEN	175
BNP PARIBAS FORTIS JAARVERSLAG 2017 (NIET-GECONSOLIDEERD)	187
Verslag van de raad van bestuur	188
▪ Toelichting bij de ontwikkeling van de balans	188
▪ Toelichting bij de ontwikkeling van de resultatenrekening	189
Voorstel tot bestemming van het resultaat van het boekjaar	191
Informatie met betrekking tot artikel 523 van het belgische wetboek van vennootschappen	192
Informatie over transacties met verbonden partijen	193
BNP PARIBAS FORTIS JAARREKENING 2017 (NIET-GECONSOLIDEERD)	195
OVERIGE INFORMATIE	201

BNP PARIBAS FORTIS GECONSOLIDEERD JAARVERSLAG 2017

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Inleiding door de Voorzitter en de CEO

Met een nettowinst van EUR 1,9 miljard zette BNP Paribas Fortis over 2017 een stabiel resultaat neer. We konden de neerwaartse druk die de context van lage rentetarieven op onze inkomsten uitvoerende, compenseren dankzij grotere volumes, hogere commissie-inkomsten en groei bij TEB, Leasing Solutions en Personal Finance. Bij Retail Banking Belgium hebben we de plannen en projecten van onze particuliere en bedrijfsklanten blijven financieren waardoor onze kredietenportefeuille met 6,1% toenam tot EUR 101,9 miljard. Het volume aan deposito's steeg met 3,2% naar EUR 119,8 miljard. In het algemeen bleven onze risicokosten in de loop van het jaar laag en handhaafden we onze sterke liquiditeits- en solvabiliteitsratio's.

Op operationeel vlak slaagden we erin onze efficiëntie te verhogen en de stijging van onze kosten tot 1,5% te beperken, ondanks de hogere bankheffingen en de toenemende inflatie. Intussen rolden we op volle snelheid nieuwe initiatieven uit en bevestigden daarmee in de ontwikkeling van de bank te kunnen investeren om onze klanten een kwaliteitsservice aan te bieden en de economie op een duurzame manier te financieren.

Wat Retail betreft, vorderen we gestaag in de verdere uitrol van onze digitale bank. Onze klanten tonen grote waardering voor ons steeds uitgebreidere producten- en dienstenaanbod. Het aandeel van de directe verkoop steeg naar 31,2% van de totale verkoop eind 2017. Drie vierde van alle digitale sessies – 321,5 miljoen in 2017 (+28% tegenover 2016) – verloopt nu via onze Easy Banking-app. 1,2 miljoen klanten gebruiken de app en we koesteren de ambitie dat aantal tegen eind dit jaar aanzienlijk te verhogen. Door de geregelde toevoeging van nieuwe functionaliteiten sluit de app naadloos aan bij onze geavanceerde platforms Easy Banking Web en Easy Banking Business.

Een essentieel element in onze strategie is de uitbouw van onze digitale kanalen en de integratie ervan in een hybride bankmodel. Het advies van onze specialisten in onze kantoren en van onze helpdesks, de feedback die de gebruikers elkaar en ons geven en de mogelijkheid om vanaf nieuwe digitale tools verbinding te maken met onze bankproducten, zijn allemaal factoren die ons aanzienlijk geholpen hebben om in de loop van het jaar het niveau van onze dienstverlening nog verder op te voeren. We hebben nu een online community rond het Easy Banking Centre, waar individuele klanten en niet-klanten die van die dienst gebruik maken, terecht kunnen met hun vragen en voor peer-to-peer-ondersteuning. In december 2017 verwelkomden we al 50 000 unieke bezoekers op die site. Bovendien beschikken klanten nu door de integratie van de Itsme®-app over een gemakkelijke en veilige methode om zich met hun smartphone te identificeren op Easy Banking Web, en binnenkort ook in de Easy Banking-app. Ondertussen kunnen klanten met krediet- en/of debetkaarten van onze bank dankzij de uitrol van de Google Pay-app overal ter wereld contactloos betalen.

Ook met het nieuwe Be.Connected-kantoorconcept zetten we een grote stap vooruit qua kwaliteit in ons retailnetwerk. De Be.Connected-kantoren, die eerst in Brussel geïntroduceerd worden, zullen fungeren als digitale contactpunten in stadscentra, waar klanten informatie vinden over de digitale bankmogelijkheden. We verbeterden ook onze traditionele benadering – waarbij de nadruk op persoonlijk contact met de klant ligt – met de aanstelling van 'digital advisors' om de klanten in digitale aangelegenheden te coachen. We riepen nieuwe jobtypes in het leven, door medewerkers aan te stellen die zich specialiseren in hypothecaire kredieten, verzekeringen en digitale bankdiensten, zodat ze op de vragen van onze klanten kunnen inspelen met nauwkeurig en gericht kwaliteitsadvies.

In 2017 hebben we ook ons dienstengamma aanzienlijk uitgebreid naar ondernemers en bedrijfseigenaars. Ons nieuwe 'CompanyMakers'-internetplatform vereenvoudigt en versnelt het proces om een bedrijf op te richten, een unieke dienst op de Belgische markt. In samenwerking met Google introduceerden we ook een 'Digital Maturity Assessment' om het online profiel van gelijk welke onderneming te beoordelen en oplossingen aan te reiken om het bedrijf steviger op de digitale kaart te zetten. Met de overname van Paysquare Belgium versterkten we onze concurrentiepositie in acquiring (digitale aanvaarding en verwerking van elektronische betaaltransacties) met een aantrekkelijk aanbod voor privé- en overheidsbedrijven, winkeliers/handelaars en zelfstandigen.

Inmiddels is duurzaam bankieren een strategische prioriteit in ons bankmodel. We zijn van plan ook op dat gebied een toonaangevende speler te worden, zowel qua productengamma als qua ondersteuning aan onze klanten, om de transitie naar een duurzamere economie te versnellen. Onze Corporate Banking-activiteiten spelen daarin een cruciale rol: in 2018 richtten we een competence centre op om bedrijven proactief advies te geven en hen zo te helpen een duurzamere benadering van hun business te ontwikkelen. Daarbij ligt de focus op vier belangrijke thema's: beperking van de CO2-uitstoot, menselijk kapitaal, circulaire economie en slimme steden. Een voorbeeld van hoe we dat willen aanpakken is de kredietfaciliteit die we aan bpost toegekend hebben, met duurzaamheidsvoorwaarden die rechtstreeks samenhangen met de prestaties van het bedrijf op sociaal en milieugebied.

Met een marktaandeel van 52% slagen we erin onze positie als Belgisch marktleider in het SRI-segment (Socially Responsible Investment – maatschappelijk verantwoord investeren) te bevestigen, met Private Banking & Wealth Management als gangmaker. Het beheerd vermogen in het SRI-segment steeg in een jaar tijd met 62% naar EUR 9,93 miljard. Meer dan een derde van alle nieuwe beleggingen in Retail en Private Banking gebeuren tegenwoordig in SRI-producten. Bovendien wordt bijna de helft van alle nieuw ondertekende contracten voor portefeuillebeheer in minstens één SRI-product belegd. Dankzij zijn sterke groei (op dit ogenblik EUR 5,78 miljard aan vermogen en meer dan 28 000 beleggers) is BNP Paribas Fortis Private SRI fund nu het grootste strategische SRI-fonds in de eurozone.

Om efficiënter te kunnen inspelen op alle uitdagingen en op de veranderingen die aan de gang zijn, hanteert de Bank nu de 'agile'-benadering, met de nadruk op empowerment en autonoom werken. Onze Bank investeerde verder om aan alle regelgeving te blijven voldoen. In 2017 ging de aandacht met name naar de bescherming van de belangen van onze klanten en naar MIFID I en II.

We maken van deze gelegenheid gebruik om aan al onze medewerkers onze waardering te betuigen voor hun flexibiliteit en hun grote inzet voor de verdere ontwikkeling van de Bank. Ook onze klanten willen we danken voor het vertrouwen dat ze BNP Paribas Fortis blijven schenken.

Max Jadot
Chief Executive Officer

Herman Daems
Voorzitter van de Raad van Bestuur

Stabiele resultaten in een klimaat van lage rentevoeten

De economische context in 2017

Het langverwachte herstel van de wereldeconomie is er in 2017 inderdaad gekomen. Het wereldwijde BBP groeide met 3,6%, tegenover 3,2% in 2016. De inflatie versnelde nagenoeg overal, zodat de vrees voor deflatie, die in 2015 en 2016 nog prominent aanwezig was, volledig verdween. Vooral de klim van de olie- en grondstoffenprijzen gaf de aanzet voor die prijsstijgingen. Dat het herstel het eerst op gang kwam in de Verenigde Staten en daar ook het sterkst was, komt niet als een verrassing. De Amerikaanse centrale bank moest haar richttarieven sinds begin 2016 verscheidene keren optrekken: in 2017 kwamen er drie verdere verhogingen, die de referentierentevoet in twee jaar tijd van 0,25 naar 1,5% brachten.

In Europa verliep het herstel wat aarzelender en is het vooral sinds Emmanuel Macron de presidentsverkiezingen van mei 2017 won, dat het tij echt keerde: Na zijn zege herstelden de meeste vertrouwensindicatoren zich en over heel 2017 genomen steeg het BBP van de eurozone zelfs met 2,5%, de sterkste toename sinds sinds lang. De werkloosheid, die tot voor kort nog meer dan 12% bedroeg, begon te dalen; op het einde van 2017 ging het nog slechts om 8,5% van de beroepsbevolking.

Duitsland plukt de vruchten van de conjuncturele opleving. Het vestigde exportrecords die ervoor zorgden dat het land nagenoeg naar een volledige tewerkstelling kon terugkeren, iets wat de voorbije 25 jaar niet meer gebeurd was. Het zal dus niemand verbazen dat de overheidsfinanciën er verder verbeterden en dat het land in 2017 een overschot boekte van EUR 38 miljard of 1,2% van het BBP. Voor het eerst in meer dan 20 jaar zette de overheidsschuld in absolute cijfers zelfs een daling in. De hoop op een koopkrachtverhoging voor de Duitse burgers wekt grote verwachtingen bij de exporterende bedrijven uit de buurlanden.

In België daarentegen waren de economische cyclussen dankzij de stabiliserende werking die inherent is aan het werkloosheidsstelsel en de automatische loonindexering, vaak minder uitgesproken dan bij de burens. Daardoor lag de Belgische groei tussen 2011 en 2013, in de moeilijke periode van de subprimecrisis, boven het gemiddelde van de eurozone, maar deed zich sinds 2014 het omgekeerde voor. In 2017 steeg het Belgische BBP amper met 1,7%, tegenover gemiddeld 2,5% over de hele eurozone.

België is traditioneel inflatiegevoeliger dan zijn burens, met name omdat de regering vaak een beroep doet op een verhoging van de indirecte belastingen om de begroting sluitend te maken. 2017 was daarop geen uitzondering, met een gemiddeld inflatieniveau van 2,2%, tegenover amper 1,5% in de eurozone.

De Belgische bankensector bleef zijn rol spelen in de financiering van de economische activiteit, met een verdere groei van de kredietverlening. De uitstaande kredieten aan particulieren behielden het dynamisme van de voorbije jaren en bereikten een recordbedrag van ruim EUR 160 miljard. De kredietverlening aan de bedrijven had na de crisis wat meer tijd nodig om zich te herstellen, maar de uitstaande bedragen nemen sinds twee jaar weer toe en haalden in 2017 EUR 110 miljard.

De vastgoedsector bleef in 2017 zeer aantrekkelijk, met nieuwe prijsstijgingen voor residentieel vastgoed. De prijs van de panden ging in 2017 met gemiddeld 4 à 5% omhoog. De markt blijft in de goede richting evolueren en als we het prijsverloop vergelijken met de groei van de inkomens van particulieren, is maar één conclusie mogelijk: onze markt is veel stabielere dan die van onze burens. Dat verklaart zonder twijfel waarom beleggen in vastgoed niets van zijn aantrekkingskracht heeft verloren voor de Belgen.

In de economische context van 2017 is het onmogelijk om naast de opmerkelijke prestaties van de beurzen te kijken. Al is de internationale context wel zeer gunstig gebleven, met een overvloed aan cash en historisch lage rentetarieven. De Amerikaanse beurs stond nooit zo hoog. Ze wordt gedragen door goede economische cijfers aan de overkant van de Atlantische Oceaan en de hoop op een belastinghervorming, die volgens velen de bedrijfsresultaten nog verder zal verbeteren. Sinds de verkiezingsoverwinning van Emmanuel Macron in Frankrijk zijn ook alle Europese beurzen omhooggeschoten. Terwijl de Amerikaanse en de Japanse beurs recordhoogtes halen, is de toestand in Europa anders: daar kwam de hausse later op gang en is er dus waarschijnlijk nog meer marge, vooral gezien het opveren van de Europese vertrouwensindicatoren.

De toekomst wordt ongetwijfeld ingewikkelder, want overal sturen de overheden hun monetaire beleid geleidelijk bij: in Europa schroeven ze hun cashinjecties terug en in de VS halen ze liquiditeiten uit roulatie. Dat zal logischerwijze leiden tot een hogere langetermijnrente en zou op de markten kunnen wegen. Toch zal de zwakke inflatie wellicht een al te forse klim van de tarieven beletten.

De evolutie die na de financiële crisis is ingezet en aanstuurt op een strengere reglementering van de banken en hogere belastingen, zal ook in 2018 en de jaren daarna blijven verder gaan. De invoering van de Bazel III-overeenkomsten omtrent de toereikendheid van kapitaal leidt tot hogere kapitaalvereisten. Het is ook mogelijk dat daarnaast de minimale risicoweging van kredieten wordt opgetrokken. Andere maatregelen kunnen

een meer rechtstreekse invloed hebben op de inkomsten van sommige producten. Het gecombineerde effect van deze factoren zal een neerwaartse druk geven op de opbrengsten uit de grotere hoeveelheid kapitaal en op het winstgenererend vermogen. In dat opzicht besliste de Nationale Bank van België in 2015 dat er kapitaaltoeslagen zullen worden toegepast op de Belgische systemische banken, zoals voorzien door CRD IV en de Belgische Bankwet van mei 2014. Gezien systemische banken gedefinieerd worden als financiële instellingen waarvan het faillissement een grote impact zou hebben op het financiële bestel of de reële economie, worden er aan die instellingen bijkomende kapitaalvereisten opgelegd. Deze toeslagen, die voor BNP Paribas Fortis zijn vastgelegd op 1,5%, worden gedurende een periode van drie jaar, begonnen op 1 januari 2016, in stappen van 0,5% ingevoerd.

Core Business

BNP Paribas Fortis

BNP Paribas Fortis bestrijkt zowel de Retail Banking als Corporate & Institutional Banking-activiteiten van de groep BNP Paribas in België. Op 31 december 2017 werkten er in België in totaal 13 443 VTE bij de Bank.

Retail Belgium

De BNP Paribas Fortis Retail Banking-activiteiten omvatten bankdiensten aan een reeks klanttypes, waaronder particuliere klanten, zelfstandigen en beoefenaars van een vrij beroep, kleine en middelgrote bedrijven, lokale bedrijven, bedrijfsklanten en non-profitorganisaties. Retail Belgium verleent zijn diensten via twee netwerken die in 2017 opereerden volgens een gesegmenteerde bedrijfsbenadering: Retail & Private Banking Belgium en Corporate Banking Belgium.

Retail & Private Banking Belgium

BNP Paribas Fortis is de marktleider in Retail & Private Banking (RPB) in België, met 3,5 miljoen klanten en een sterke positie in alle bankproducten. RPB bedient de klanten via haar geïntegreerde netwerken met centraal in de strategie het concept van de hybride bank die de klanten de keuze geeft tussen het kantorennetwerk en de digitale kanalen.

- Het netwerk bestaat uit 747 kantoren (waarvan 271 zelfstandige kantoren) en 18 Ondernemersbankcentra. Dit wordt aangevuld door 297 agentschappen onder het merk Fintro en 662 verkooppunten in het kader van een 50-50 joint venture met bpost bank. De 747 kantoren zijn georganiseerd in 47 groepen verspreid over 9 regio's;
- Het digitale platform van RPB omvat een vloot van 3 505 ATM's; diensten voor onlinebankieren, Easy Banking, en Mobile Banking (samen 1,9 miljoen actieve gebruikers);
- Het Easy Banking Centre van de Bank is 83 uur per week beschikbaar en behandelt ongeveer 50 000 telefonische oproepen per week.

Het aanbod wordt aangevuld door de digitale bank Hello bank!

Het langetermijnpartnerschap met AG Insurance versterkt de distributiekraft van het retailnetwerk en bouwt verder op de jarenlange ervaring op het gebied van bankverzekering.

Met 32 Private Banking Centres en één Private Banking Centre by James (waar advies op afstand wordt gegeven via digitale kanalen) is BNP Paribas Fortis een grote speler op de Belgische private banking-markt. Klanten met belegbare activa ter waarde van minimaal EUR 250 000 komen in aanmerking voor private banking-diensten. De afdeling Wealth Management richt zich op klanten met meer dan EUR 5 miljoen aan potentiële activa. Deze klanten krijgen een specifiek servicemodel aangeboden en worden

voornamelijk bediend vanuit twee Wealth Management Centres, één in Brussel en één in Antwerpen.

In 2017 investeerde Retail & Private Banking sterk in het businessmodel van hybride bank. Daarbij kan de klant kiezen tussen gespecialiseerd advies in de kantoren, de Centres van De Ondernemersbank en van Private Banking en de digitale kanalen (Easy Banking Web, Easy Banking App en Easy Banking Centre).

Digitale kanalen

Het financiële magazine The Banker bekroonde de uitrol van initiatieven die tot doel hebben de digitale ervaring van klanten te verbeteren, met de nominatie van 'Bank of the Year 2017'. The Banker, dat deel uitmaakt van de Financial Times Group, benadrukte 'the important and continuous efforts for investing in future digitisation'.

Belangrijke digitale realisaties voor de particuliere klanten waren:

- De lancering van Google Pay voor klanten met krediet- en debetkaarten. Met een Android smartphone en de betaalmethode 'Google Pay' kan wereldwijd contactloos betaald worden.
- De integratie van de Itsme® app: een eenvoudige en veilige manier voor identificatie via smartphone, dankzij de unieke combinatie van een simkaart en een individuele code die je zelf kiest.
- De lancering van een online Community in het Easy Banking Centre. Klanten en niet-klanten kunnen als gebruiker op elk ogenblik eenvoudige vragen stellen en antwoorden krijgen via peer-to-peer support. Eind december 2017 waren er al 50 000 unieke bezoekers per maand.
- Het samen met klanten bouwen aan nieuwe digitale toepassingen in Easy Banking Web en Easy Banking App: 550 eindgebruikers onderzochten regelmatig de aangeboden oplossingen en deden voorstellen tot verbetering.
- De nieuwe digitale newsletter Wealth Outlook wordt erg gewaardeerd door de Private Banking klanten. Het laat hen toe de financieel-economische en fiscale actualiteit op de voet te volgen.
- De invoering van het 'Digital Maturity Assessment' in samenwerking met Google beoogt het screenen van de aanwezigheid van ondernemers op het web en stelt oplossingen voor (o.a. Google My Business) om hun bedrijven beter op de 'digitale kaart' te zetten.
- Via 78 sessies van de 'Digital Workshops with Google' met in totaal 3 800 deelnemers, kregen ondernemers basisinformatie over het opstarten en verder ontwikkelen van online activiteiten (website, sociale media, e-commerce, enzovoort).
- Dankzij het nieuwe internetplatform 'CompanyMakers' kunnen ondernemers online alle noodzakelijke stappen zetten om een BVBA op te richten (zoals verplichtingen met betrekking tot de Bank, de notaris en het sociaal secretariaat, enzovoort). Dit digitaal platform vereenvoudigt en versnelt de oprichting van een onderneming en is uniek op de Belgische markt.
- Met het nieuwe online programma ICE³ kunnen ondernemersklanten op een digitale, snelle en eenvoudige manier én met een minimum aan gegevens een krediet op afbetaling aanvragen.
- Bizcover, het online magazine van De Ondernemersbank, bereikte vorig jaar 175 000 unieke bezoekers en is de referentieblog voor ondernemers. Het bevat videoreportages en inspirerende artikels van en voor ondernemers.
- Door Paysquare Belgium over te nemen, versterkte de Bank haar concurrentiepositie op het vlak van acceptatie en verwerking van elektronische betaaltransacties ('acquiring') via een aantrekkelijk aanbod voor privé- en overheidsbedrijven, handelaars en vrije beroepen.

Het digitale aanbod voor ondernemers en kleine en middelgrote ondernemingen werd verder uitgebreid:

Kantorennet

Door de invoering van het nieuwe kantoorconcept Be.Connected, ging het Retail & Private Banking netwerk er kwalitatief sterk op vooruit. Het klassieke model waarbij het persoonlijk contact met de klanten primeert, verbetert dankzij digitale coaching. Daardoor kunnen de klanten de digitale innovatie pas echt beleven.

Het aantal zelfstandige kantoren breidde uit en nieuwe functies werden gecreëerd, zoals specialisaties in woonkredieten, verzekeringen en digitale bankdiensten. De expertise in het kantorennet nam toe dankzij de doorgedreven opleiding van 1 450 Adviseurs Priority Banking.

De implementatie van de MiFID II-richtlijn per 3 januari 2018 vergde een intensieve voorbereiding en opleiding, zeker in de tweede jaarhelft van 2017. De kantoormedewerkers en de private bankers kregen een 'change programma' aangeboden, met uitgebreide e-learnings en doorgedreven coaching. Er werd specifieke documentatie ontwikkeld om de klanten te informeren, zowel op papier als via Easy Banking Web.

Hello bank!

Op eind december 2017 was Hello bank! verder uitgegroeid tot ruim 483 000 klanten. Hello home (online aanvragen van woonkredieten) kreeg meer dan 310 000 simulaties en meer dan 3 100 formele aanvragen te verwerken. Een partnership met Mobile Vikings geeft klanten van Hello bank! de mogelijkheid om Vikingpunten te verdienen op basis van hun transacties op de Hello bank! rekening. Naast de mediacampagnes droeg ook de deelname aan zomerfestivals sterk bij tot meer naambekendheid.

Kredieten

De lage rentevoeten ondersteunden de vraag naar woonkredieten. Ondanks een lichte daling tegenover 2016 bleven de volumes op een hoog niveau. Het aantal herfinancieringen daalde daarentegen sterk vergeleken met 2016 en lag lager dan het aantal nieuwe aanvragen. Wat consumptiekredieten betreft, heeft de 'hergroepering van kredieten' de volumes ondersteund, waardoor de totale productie 4% hoger lag dan in 2016.

Deposito's en beleggingen

De tegoeden op zicht- en spaarrekeningen bleven min of meer stabiel, zelfs bij de huidige lage rentevoeten. Toch zetten steeds meer klanten de stap naar beleggingen. Bij retailklanten stellen we een toenemende belangstelling voor SRI-beleggingen vast (Socially Responsible Investments – Maatschappelijk Verantwoorde Beleggingen). Voor hen werden specifieke SRI-fondsen gelanceerd. Zo ging circa 1/3 van de nieuwe beleggingen naar SRI-producten.

Private Banking

Private Banking kende in 2017 een sterke stijging van de beheerde tegoeden in Private strategiefondsen met een focus op SRI. Net zoals bij de retailklanten ging circa 1/3 van de nieuwe beleggingen naar SRI-producten (fondsen, financiële verzekeringen en notes). Bovendien belegt bijna de helft van de nieuw afgesloten beheerscontracten in minstens één SRI-product. Het BNP Paribas Fortis Private SRI fund beheerde eind 2017 circa EUR 5,78 miljard, verdeeld over meer dan 28 000 beleggers. Het is

daarmee het grootste strategisch SRI-fonds in de eurozone. Deze SRI-benadering en de bijhorende resultaten waren doorslaggevend voor de Financial Times om BNP Paribas Fortis Private Banking uit te roepen tot 'Best Private Bank in Belgium' in 2017.

Tijdens de twaalf 'Expertise Days' van BNP Paribas Private Banking, allemaal georganiseerd in exclusieve musea, konden ruim 1 500 klanten een hoogwaardig seminarie volgen met verschillende workshops over duurzaamheid. De focus lag op SRI.

De Ondernemersbank

De opleiding van de medewerkers binnen De Ondernemersbank en de creatie van specialistenfuncties verhoogden de expertise. Daardoor kon beter worden beantwoord aan de behoeften van kleine en middelgrote ondernemingen, starters, medische beroepen en landbouwbedrijven. Een 'Medschool' voor starters in medische beroepen ondersteunt laatstejaarsstudenten bij hun eerste stappen in de beroepswereld met onder meer een aangepast kredietaanbod. Uit onderzoek bleek bovendien dat de gemiddelde Belgische kmo een grote behoefte heeft aan digitale ondersteuning. Met de nationale 'Boost your Business' campagne, waarbij de digitale aanpak centraal stond, positioneerde De Ondernemersbank zich als 'Business Accelerator' voor ondernemers.

Corporate Banking

We wilden beter gewapend zijn om tegen 2020 de voorkeursbank te worden voor bedrijfsklanten in België en in het buitenland. Daarom startten we in 2016 met een grondige reorganisatieoefening. Daarbij werd Corporate & Institutional Banking (CIB) België ingedeeld onder dezelfde koepel als Corporate & Public Banking (CPBB) België. Als gevolg van die reorganisatie zijn CIB en CPBB sinds 2017 actief onder de naam Corporate Banking (CB) en staan beide onder leiding van één verantwoordelijke. De vormgeving en de totstandkoming van de nieuwe vergrote CB-entiteit resulteert vandaag in een eenvoudiger en sterkere organisatie die erop toeziet dat op een efficiëntere manier aan de behoeften van de klanten wordt voldaan. CB waakt er ook over dat klanten onmiddellijk steun krijgen bij de reorganisatie en er ook zelf voordeel uit halen.

Dankzij zijn solide, gediversifieerd en geïntegreerd business- en servicemodel, kan CB een breed gamma aan klanten services, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, Belgische en Europese bedrijven, overheidsinstellingen, financiële instellingen, lokale besturen en institutionele beleggers. CB is met zijn zeer omvangrijk klantenbestand van grote en middelgrote bedrijven, marktleider in die twee categorieën en staat bovendien sterk in de overheidssector.

CB beschikt over een groot aantal zowel klassieke als gespecialiseerde oplossingen en diensten op maat. Het kan daarvoor een beroep doen op het internationaal netwerk van de BNP Paribas Groep in ruim 70 landen. Daardoor kan CB perfect inspelen op de behoeften van zijn klanten op het vlak van financiering, transaction banking, investeringsbankieren en bescherming.

CB leverde in 2017 grote inspanningen om de voorkeursbank te worden van bedrijven in en buiten België, door de klanten een eenvoudige, digitale en innovatieve toegang tot unieke bancaire oplossingen te bieden. In de loop van het jaar lanceerde CB het principe 'client-obsessed' (bezeten door de klant). Elke genomen strategische beslissing kaderde in dat principe, in het bijzonder wat betreft het servicemodel. Dat moet CB in staat stellen om perfect en snel aan alle financiële behoeften van de klanten te kunnen voldoen. Dankzij de nieuwe organisatie is CB beter uitgerust om een antwoord te bieden op de veranderende behoeften en verwachtingen van zijn klanten.

CB focust op een versnelde digitale transformatie om het 'client-obsessed' servicemodel te ondersteunen. In 2017 bleef CB zich verder inspannen om zijn digitaal stappenplan verder uit te bouwen. Het deed dat door zijn servicemodel te verrijken met meer cliënt- en datagedreven digitale kanalen. Als gevolg daarvan werden in 2017 een aantal initiatieven ontwikkeld en gelanceerd. Om relatiebeheerders en klanten te helpen bij hun reis door de digitale transformatie, werd de digitale ontwikkelings- en activeringstool ingevoerd. Bovendien werden digital channel advisors aan elk van de business centers toegewezen.

2017 was voor CB een belangrijk jaar op het vlak van duurzame transitie. De initiatieven genomen om de duurzame economie te ondersteunen focusten op vier hoofdthema's: verlaging van het koolstofgehalte, menselijk kapitaal, circulaire economie en smart cities. Op grond van deze engagementen ontwikkelde CB in 2017 een reeks oplossingen. Die moeten bijdragen tot een koolstofvrije economie, investeringen in onderwijs en gezondheid, en tot de ontwikkeling van slimme infrastructuur voor Belgische steden.

Innovatie speelt een zeer voorname rol in de langetermijnstrategie van CB. In 2017 bleef CB sterk focussen op zijn Innovation Hub netwerk dat werd opgericht om innovatieve Belgische start-ups en scale-ups aan te moedigen en te ondersteunen. Naast de door CB georganiseerde Innovation Hub events, bracht CB in november 2017 tijdens het 'Innovation Plane' evenement een aantal sleutelspelers bij elkaar. Het vliegtuig steeg op in Brussel met bestemming Berlijn. Aan boord zaten ondernemers op zoek naar opportuniteiten op het vlak van innovatie. In Berlijn vond een tweedaagse plaats met vergaderingen en presentaties van pioniers in circulaire economie. Een tweede thema in 2017 was de verandering van de bedrijfs wereld. In mei 2017 vond de tweede editie van de 'Change League' plaats. De tien winnaars van de wedstrijd mochten samen met hun relatiemanagers naar Silicon Valley trekken. Deze ondernemers, die de voorbije jaren zelf met heel wat veranderingen geconfronteerd werden, konden zo alle nieuwe trends uit Silicon Valley ontdekken en met elkaar ideeën uitwisselen. Daardoor konden ze elkaars visie op de toekomst beter begrijpen.

CB leverde in 2017 ook ondersteuning bij de opening van het derde Co.Station in Charleroi, naar de succesvolle voorbeelden van Brussel en Gent. De gebouwen van het nieuwe Co.Station bieden 900 m² aan efficiënte werkruimte gespreid over twee verdiepingen en een opleidingscentrum speciaal voor jonge bedrijven uit Charleroi, een dynamische, zich snel ontwikkelende stad.

Bijzondere deals afgesloten in 2017¹

- BNP Paribas Fortis trad op als bookrunner bij de uitgifte van een obligatielening van EUR 200 miljoen voor Eandis CVBA. De transactie had tot doel een obligatielening uit 2010, waarvoor BNP Paribas Fortis ook de bookrunner was, te herfinancieren. Daardoor konden bestaande en nieuwe particuliere beleggers, beleggen in de lening van Eandis. De transactie werd goed onthaald zodat het bedrijf de inschrijvingsperiode al na een dag kon afsluiten en dit aan de laagste coupon ooit in de Belgische retailmarkt. 85% van de transactie werd geplaatst op de retailbeleggingsmarkt in België en Luxemburg.

¹ In de lijst van belangrijke transacties kan 'de Bank' zowel BNP Paribas als BNP Paribas Fortis betekenen. Het gaat steeds over klanten waarvoor BNP Paribas Fortis de globale relatie beheert.

- BNP Paribas Fortis trad op als Mandated Lead Arranger, Hedging Bank, Intercreditor & Security Agent en Account Bank voor de non-recourse herfinanciering van EUR 535 miljoen van het Northwind offshore windmolenpark, goed voor 216 MW. Het windmolenpark ligt op 37 km van de Belgische kust en is eigendom van Aspiravi, Parkwind en Sumitomo. De financiering van het project dateerde oorspronkelijk van 2012, maar de klant kon gebruik maken van de huidige marktomstandigheden om het project te herfinancieren en kon zo gelijktijdig ruimte creëren voor nieuwe projecten. Het Northwind project levert 216 MW aan hernieuwbare energie en maakt daarvoor gebruik van 72 Vestas 3MW turbines. De oplevering van het project vond plaats op 30 juni 2014. Sindsdien presteerde het uitstekend. Het windmolenpark levert met zijn wiekdiameter van 112 meter groene energie aan 250 000 Belgische gezinnen.
- Een van de komende maanden worden riolerings- en afvalwaterbehandelingssystemen geleverd aan de stad Thai Nguyen (in de provincie Thai Nguyen, Vietnam) op 80 km ten noorden van Hanoi. De uitvoerder van het project is SODRAEP, klant van BC Brussels West. Doel van het project is afvalwater in landelijke gebieden te draineren, verzamelen en behandelen. Export Finance Benelux treedt op als facility agent en enige kredietverstrekker. Het verleende een kredietfaciliteit van EUR 8,2 miljoen gedekt door Credendo aan het Ministerie van Financiën van Vietnam. De bedoeling was de aankoop te financieren van Belgisch materiaal en diensten nodig voor het project. Het project werd uitgevoerd samen met de Vietnamese autoriteiten, met steun van de Belgische regering, begeleid door SODRAEP en gefinancierd door de Bank. Met dit project tonen alle betrokken partijen opnieuw hun sterk engagement tegenover maatschappelijk verantwoorde en duurzame ontwikkeling.
- NMC International NV en de Duitse groep Selit gingen in juli 2017 een strategisch partnership aan. Beide bedrijven zijn leiders op het vlak van ontwikkeling, productie en marketing van synthetisch schuim. NMC nam een meerderheidsparticipatie in Selit. De vroegere aandeelhouders van Selit stapten dan weer in het aandeelhouderschap van NMC. De Bank hielp NMC door een lange termijn kredietfaciliteit te verlenen om een deel van deze belangrijke overname te kunnen financieren. NMC is in handen van de familie Noël en is actief in verschillende sectoren zoals technische isolatie, inrichting, terrasvloeren, verpakkingen, vrije tijd en tuinieren en industriële toepassingen. Het beschikt over 15 productie-eenheden en 10 verkoopkantoren in Europa. NMC realiseerde in 2016 een omzet van EUR 200 miljoen en stelde 1 450 mensen tewerk. Selit is een familiale groep van de derde generatie gespecialiseerd in de productie van ondervloeren voor laminaat-, parket- en vinylvloeren. De nieuwe groep is goed voor een omzet van EUR 270 miljoen en stelt ruim 1 600 werknemers te werk.
- Private Equity deed verschillende rechtstreekse investeringen, onder meer in Quality Assistance (equity), een Europees toonaangevend bedrijf dat analytische testservices levert aan biotech- en farmabedrijven, en ook in Mifratel (equity en mezzanine-financiering), een leverancier van contact center diensten. Bovendien deed Private Equity ook fondseninvesteringen in onder meer Imec.xpand en imec.istart - twee fondsen gelinkt aan Imec, wereldleider in R&D en innovatiehub in nano-elektronica en digitale technologieën - en in Fortino Capital II Growth, een beleggingsfonds dat in de eerste plaats focust op bedrijven uit de digitale transformatie, e-commerce en softwaresector in de Benelux.
- De Bank steunde ook La Lorraine Bakery Group, een Belgisch bedrijf actief in de Europese maalderij- en bakkerijsector dat voor 100% een familiebedrijf is. De bank trad op als Bookrunner Mandated Lead Arranger voor een herfinancieringspakket van EUR 350 miljoen. De middelen werden gebruikt om bestaande schulden te herfinancieren en meer ruimte te creëren om de ambities van de La Lorraine Bakery Group in lijn met hun groeiplan op de lange termijn te kunnen realiseren.
- BNP Paribas Fortis trad op als enige kredietverstrekker voor een overbruggingskrediet van 144 miljoen USD aan Sipef NV. Met het krediet heeft Sipef NV twee overnames, die het begin 2017 deed, deels gefinancierd. Eerst de overname van 48% van de aandelen van Agro Muko (een Indonesische palmolieplantage waarvan Sipef reeds 47% bezat) ten belope van 144 miljoen dollar. Vervolgens de overname van Dendy Marker Indah Lestari (DMIL), een plantagebedrijf uit Zuid-Sumatra in Indonesië, waarvan Sipef 95% van de aandelen overnam voor een bedrag van 53,1 miljoen dollar. Een deel van het overbruggingskrediet werd in mei 2017 met de opbrengst van een succesvolle aandelenemissie met voorkeurrecht terugbetaald voor een bedrag van 97,1 miljoen dollar. Hiervoor trad BNP Paribas Fortis op als enige Global Coordinator en enige Bookrunner. Het resterende deel van het overbruggingskrediet werd in oktober 2017 geherfinancierd door middel van een 'consortiaal krediet' van 50 miljoen dollar waarbij BNP Paribas Fortis opnieuw als Sole Coordinator optrad, en een finale 'take & hold' van 12,5 miljoen USD aanhield. Sipef NV is volledig RSPO-gecertificeerd (Roundtable on Sustainable Palm Oil) en alle transacties werden uitgevoerd in lijn met het CSR-beleid van de BNP Paribas groep op het vlak van palmolie. Daarmee herbevestigt BNP Paribas Fortis zijn engagement om bij te dragen tot de maatschappelijk verantwoorde en duurzame groeiambities van onze klanten.

- In november 2017 trad BNP Paribas samen met 3 andere Europese banken op als coördinator en agent voor het verstrekken van een financiering van EUR 148,5 miljoen die in de eerste plaats diende voor de overname van een meerderheidsbelang in SERB door Charterhouse. SERB is een onafhankelijk toonaangevend Europees bedrijf actief in de farmasector dat focust op voorgeschreven geneesmiddelen voor zeldzame en levensbedreigende ziektes. Het bedrijf met hoofdkwartier in Brussel heeft kantoren in België, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Luxemburg. SERB heeft een sterke focus op therapeutische gebieden zoals spoedbehandelingen, diagnostiek, neurologie en endocrinologie.
- Dankzij de langetermijnrelatie van BNP Paribas met Spadel, kon de Bank de onderneming exclusief begeleiden bij haar grootste overname ooit. Spadel is een toonaangevend bedrijf in de Benelux op het vlak van flessenwater, met een sterke regionale positionering in Frankrijk en het VK, en bovendien onderneming van het jaar 2017. Het nam Devin, marktleider in Bulgarije voor gebotteld merkwater, over van Advent International, een eersterangs private equity belegger, voor een bedrag van EUR 120 miljoen. BNP Paribas verstrekte ook exclusief de middelen voor de schuldacquisitie. Devin werd opgericht in 1992 en is gevestigd in Sofia. Het bottelt en verkoopt een breed gamma aan producten, waaronder mineraalwater, bronwater en tafelwater. Spadel breidt dankzij de overname zijn aanwezigheid in Europa verder uit, voor het eerst ook in de CEE-zone (Centraal en Oost Europa). De transactie past perfect in de strategie van Spadel om natuurlijk merkwater met een sterke lokale positie op de markt te brengen. Ze bevestigt bovendien de doelstelling van de groep om rendabele en duurzame groei te verzekeren.
- Om de groei van Aedifica door middel van nieuwe overnames in het strategische segment van huisvesting voor senioren in Europa te steunen, trad BNP Paribas Fortis op als Joint Global Coordinator en Joint Bookrunner bij de uitgifte met voorkeurrecht voor een bedrag van EUR 219 miljoen. De transactie werd succesvol uitgevoerd. De vraag was groot, zowel bij de bestaande aandeelhouders als bij de nieuwe investeerders, en zowel nationaal als internationaal.
- BNP Paribas trad op als Bookrunner voor een Schuldscheinuitgifte van EUR 100 miljoen voor Besix. Begin 2017 besliste het bedrijf om een beroep te doen op de kapitaalmarkten om de verdere ontwikkeling van de groep te financieren en de financieringsbronnen te spreiden. Gezien de flexibiliteit en de aantrekkelijke marktvoorwaarden, was een 'Schuldscheindarlehen' (schuldbrieven) een van de mogelijkheden voor Besix. Aanvankelijk plande het bedrijf een uitgifte van EUR 75 miljoen. Door het succes van de initiële transactie besliste Besix dit te verhogen tot EUR 100 miljoen.
- In december 2017 verleende BNP Paribas voor het eerst een groene lening van EUR 25 miljoen aan Aquafin. De opbrengsten worden gebruikt binnen een vooraf bepaald groen kader. Dat gebeurde op basis van de niet-financiële beoordeling door CICERO (Center for International Climate and Environmental Research). De middelen dienen voor de financiering van nieuwe en bestaande projecten voor het promoten van (a) de beperking van de klimaatverandering door middel van waterbeheer ('Mitigation Projects'), (b) aanpassingen aan de klimaatverandering, met inbegrip van klimaatbestendige groei ('Aanpassingsprojecten'), (c) 'Waterbehandelingsprojecten' en (d) 'Biodiversiteitsprojecten'.
- In het kader van de herkapitalisatie en herfinanciering van Belron via termijnleningen B van EUR 1,3 miljard en een doorlopende kredietfaciliteit of revolving krediet (RCF) van EUR 280 miljoen, trad BNP Paribas Fortis op als Joint Bookrunner (voor de termijnleningen B), als Mandated Lead Arranger (voor de RCF), en als Hedging Bank. De opbrengsten van de nieuwe termijnleningen worden ingezet om de bestaande US private plaatsingen (USPP's) te herfinancieren, de bestaande aandeelhoudersleningen terug te betalen en een uitzonderlijk dividend toe te kennen aan de bestaande aandeelhouders van Belron (95% D'leteren). Het nieuwe RCF dient voor de herfinanciering van het bestaande krediet.
- BNP Paribas Fortis speelde een sleutelrol in de recente ontwikkelingen rond bpost. Het trad op als (a) Joint Sustainability Coordinator in het opzetten van een nieuw revolving krediet van bpost voor een bedrag van EUR 300 miljoen – de eerste keer dat een Belgische onderneming een beroep doet op een duurzaamheidslening – en als (b) enige kredietverstrekker in het kader van een overbruggingskrediet om de overname te financieren van Radial, een Amerikaanse e-commerce provider voor logistieke diensten.

- BNP Paribas trad op als Joint Global Coordinator en Joint Lead Manager voor een niet genoteerde inaugurale obligatie-uitgifte van EUR 500 miljoen op zeven jaar voor de Groep Brussel Lambert (GBL). GBL besliste namelijk om gebruik te maken van de historisch lage rente en de positieve marktvoorwaarden om een eerste institutionele obligatie uit te geven met als doel zijn schuldlooptijd te verlengen en zijn financieringsbronnen te diversifiëren. De markt onthaalde de transactie goed. Dat blijkt uit het orderboek dat bestond uit 139 institutionele beleggers van uitzonderlijke kwaliteit (voornamelijk asset managers en verzekerings- en pensioenfondsen), uit voornamelijk de rechtsgebieden Frankrijk, Benelux en VK/Ierland.
- Om te kunnen blijven bijdragen tot een duurzamer milieu, investeerde ICDI EUR 74,5 miljoen in zijn fabriek om zijn afvalenergiecentrale te upgraden en zo de elektriciteitsproductie te doen pieken op 22 000 MWh / jaar. Daardoor kan het 12 000 in plaats van 6 000 gezinnen van energie voorzien. BNP Paribas Fortis trad op als enige kredietverstrekker in het investeringskrediet.
- BNP Paribas trad voor Proximus NV op als enige Global Coordinator en Joint Bookrunner voor een benchmark- obligatie van EUR 500 miljoen op vijf jaar. Proximus besliste om te profiteren van de gunstige marktomstandigheden en de huidige financieringsbronnen te spreiden. De klant gebruikte later op het jaar een deel van de middelen om de overname van het Amerikaanse TeleSign door dochterbedrijf BICS te financieren.
- BNP Paribas trad op als Bookrunner van een Schuldschein-uitgifte van EUR 330 miljoen voor Umicore. Begin 2017 besliste het bedrijf om een beroep te doen op de kapitaalmarkten om de organische wereldwijde groei te financieren. Gezien de flexibiliteit en de aantrekkelijke marktvoorwaarden, was een 'Schuldscheindarlehen' (schuldbrieven) een van de mogelijkheden voor Umicore. Aanvankelijk plande het bedrijf een uitgifte van EUR 150 miljoen. Maar door het succes van de initiële transactie besliste Umicore dit te verhogen tot EUR 330 miljoen.

Arval

Arval is de gespecialiseerde dochtermaatschappij voor autoleasing van BNP Paribas. De onderneming biedt haar bedrijfsklanten (van professionals tot grote multinationals) maatoplossingen aan om de mobiliteit van hun medewerkers te optimaliseren en de risico's die aan het beheer van hun wagenpark verbonden zijn, uit te besteden. Onlangs breidde Arval zijn klantenbestand uit naar particulieren. 'Care', expertise en eenvoud vormen de basis van Arvals merkbelofte aan zijn klanten en autobestuurders.

In een geïntegreerd digitaal ecosysteem stelt de leasingmaatschappij niet alleen diensten die traditioneel met leasing van bedrijfswagens (financiering, verzekering, onderhoud, banden ...) samengaan ter beschikking, maar ook aanvullende diensten, zoals de mogelijkheid voor de klanten om het beheer van de autobestuurders van hun wagenpark volledig te outsourcen (Arval Outsourcing Solutions), een telematicaoplossing (Arval Active Link), een online platform voor de klanten en autobestuurders (My Arval) en de expertise van Arval Consulting.

Eind 2017 werkten er bij Arval meer dan 6 500 medewerkers in 29 landen. Ze optimaliseerden de mobiliteit van de medewerkers van de Arval-klanten, hun efficiëntie en hun tevredenheid, en beheerden 1 103 835 voertuigen. Het bedrijf kan bouwen op strategische partnerships, dankzij de alliantie Element-Arval, de wereldwijde marktleider in de sector, met in totaal ruim 3 miljoen voertuigen in 50 landen.

BGL BNP Paribas SA

De metiers van Domestic Markets

Het metier Retail Banking (La Banque de Détail et des Entreprises) van BGL BNP Paribas houdt zich bezig met retailbanking (La Banque de Détail), bedrijfsbankieren (La Banque des Entreprises) en private banking (La Banque Privée Luxembourg). Via al die activiteiten biedt het een uitgebreid gamma van financiële producten en diensten aan: van het beheer van zichtrekeningen tot spaar- en bankverzekeringsproducten en specifieke diensten – zoals leasing – voor professionele klanten en bedrijven.

Het commerciële net telt 41 kantoren en 6 Private Banking Centres die zich vooral richten op vermogende ingezetenen, en ook 7 Business Centers die hun diensten uitsluitend aanbieden aan professionele klanten. Het metier heeft ook een van de grootste netwerken van geldautomaten van het land.

BNP Paribas Leasing Solutions, de lokale marktleider in financiële leasing, reikt professionele klanten aantrekkelijke oplossingen aan voor de financiering van hun bedrijfsuitrusting.

Arval verleent fullserviceleasingdiensten exclusief voor bedrijven; het verstrekt zijn klanten oplossingen om hun wagenparkbeheer en mobiliteit te vereenvoudigen en te optimaliseren.

De metiers van International Financial Services

BNP Paribas Wealth Management biedt vermogens- en beleggingsbeheeroplossingen op maat aan en een waaier van high-end producten en diensten: beleggingsadvies, discretionair beheer, vermogensorganisatie en -planning, financiering, diensten voor dagelijks bankieren en ook expertise in vermogensdiversifiëring.

BNP Paribas Asset Management beschikt wereldwijd over een volledige waaier beleggingsbeheerdiensten voor institutionele klanten en tussenpersonen.

Cardif Lux Vie voldoet met zijn gamma producten en diensten aan de behoeften van klanten in drie complementaire marktsegmenten: internationaal Wealth Management, Retailverzekeringen via het kantorennet van BGL BNP Paribas en corporate verzekeringen.

BNP Paribas Real Estate levert maatwerkoplossingen via het multidisciplinaire aanbod van 6 vastgoedmetiers: Property Management, Valuation, Consulting, Transaction, Property Development en Investment Management.

Corporate & Institutional Banking

Het metier Corporate and Institutional Banking Luxembourg (CIB) voorziet vooral bedrijven en institutionele klanten in Luxemburg van financierings- en kapitaalmarktgerelateerde producten en diensten.

CIB Luxembourg spitst zich vooral toe op drie kernactiviteiten:

- Correspondent Banking, dat voldoet aan de dagelijkse, rekeninggerelateerde behoeften van institutionele klanten;
- Financing Solutions, dat zorgt voor financieringen van materiële activa;
- Prime Solutions & Financing, dat gespecialiseerd is in investeringsoplossingen met onderpand voor institutionele klanten.

Verder geeft de afdeling Financial Institutions Coverage de verschillende metiers begeleiding bij hun klantrelaties.

Tot slot is er nog BNP Paribas Securities Services Luxembourg, dat al lang kan bogen op een erkende expertise en een unieke knowhow in fondsenbeheer, internationale obligatie-emissies, effecten-, bewarings- en waardentransferdiensten en de ondersteunende technische systemen en knowhow voor die activiteiten.

Türk Ekonomi Bankası A.Ş. (TEB)

BNP Paribas Fortis is in Turkije actief via TEB waarin het een belang heeft van 48,72% via de TEB Holding en BNP Paribas Fortis Yatırımlar Holding A.Ş.

Per 30 september 2017 was TEB de op 9 na grootste bank van Turkije op het vlak van marktaandeel voor leningen en deposito's. TEB biedt er het volledige gamma aan retailproducten en diensten van de BNP Paribas Groep aan.

Dankzij TEB's gediversifieerd productaanbod, zijn kwalitatieve dienstverlening en zijn ervaring trekken TEB Retail en Private Banking activiteiten geleidelijk meer klanten aan. De bediening van die klanten gebeurt zowel via het klassieke kantorennetwerk als via online kanalen. TEB streeft ernaar voor al zijn klanten de hoofdbank te worden.

In maart 2015 werd het CEPTETEB Digital Banking Platform gelanceerd. Het platform biedt de klanten zowel financiële als niet-financiële diensten aan. Ook in 2017 bleef CEPTETEB zich toeleggen op de verdere ontwikkeling van het digitale kanaal en bleef het klantenbestand groeien. CEPTETEB biedt een klantenervaring gebaseerd op snelheid en gebruiksvriendelijkheid. Zo kunnen nieuwe klanten bijvoorbeeld online klant worden. Intussen is het een van de snelst groeiende digitale banken in Turkije geworden met 475 000 klanten en 3,9 miljard TRY aan deposito's in beheer.

TEB biedt exclusieve producten en diensten op maat voor kmo's, micro-ondernemingen en landbouwbedrijven, kmo's geleid door of in handen van vrouwen, en start-ups. Het maakt daarvoor gebruik van de 'Consultant Bank'-benadering die al sinds 2004 voor een doorbraak zorgde. TEB handelt niet alleen als een klassieke bank die haar klanten financiële diensten aanbiedt, maar is ook innovatief bezig. Zo levert TEB bedrijfsadviesdiensten, zoals tools voor informatierverspreiding, opleidingen in bedrijfsbeheer, consultancy en de organisatie van netwerkevents. De Bank helpt zo haar klanten hun business te doen groeien. Dat beleid leidde ertoe dat het IFC (International Finance Corporation), lid van de World Bank Group, TEB in een casestudy van 2011 erkende als een van de drie beste banken met de meest omvattende niet-financiële dienstverlening aan kmo's.

Tot de diensten van Corporate Banking behoren onder meer financiering van de internationale handel, gestructureerde financiering, cashmanagement, kredietdiensten, en hedging van valuta's, rentevoeten en risico's gerelateerd aan grondstoffen.

TEB is steeds blijven bouwen aan een grotere toegankelijkheid van zijn diensten. Zo beschikt de Bank vandaag in Turkije over 515 kantoren en ruim 1 700 geldautomaten. De bank breidt niet alleen haar netwerk uit, maar werkt ook aan een betere efficiëntie. Tussen eind 2009 en eind 2017 wist de Bank de meeste van haar efficiëntie-indicatoren aanzienlijk te verbeteren.

Intussen is de Bank via de TEB Family Academy een campagne gestart rond financiële voorlichting en toegang tot financiële diensten. Dat initiatief rond maatschappelijk verantwoord ondernemen is ingegeven vanuit de vastberadenheid van TEB om ervoor te zorgen dat gezinnen zelf bouwen aan een betere toekomst. Sinds oktober 2012 volgden ruim 250 000 mensen gratis een

face-to-face opleiding in financiële kennis. Bovendien kregen ruim 11 miljoen leerlingen dankzij de TEB Family Academy onderricht in financiële kennis. Daarnaast is de TEB Family Academy bezig om drie jaar lang gelijkaardige ondersteuning te geven aan vijf miljoen volwassenen via een project genaamd 'Ik kan mijn eigen budget beheren'. De TEB Family Academy werkt daarvoor samen met het directoraat-generaal voor levenslang leren van de regering. Het project ging van start in het vierde kwartaal van 2016 en richt zich hoofdzakelijk op gezinnen van wie men denkt dat ze

een beperkte financiële kennis hebben. Ook 1 000 leerkrachten zullen een opleiding krijgen in financiële kennis. Ze kunnen dan een getuigschrift van financiële voorlichtingsinstructeur behalen in gemeenschapsonderwijscentra in 81 Turkse steden. TEB wil ook 1,2 miljoen leerlingen uit het secundair technisch en beroepsonderwijs bereiken via een partnership met het directoraat-generaal voor technisch en beroepsonderwijs. Dankzij die partnerships zal de TEB Family Academy tegen eind 2019 zowat 20 miljoen mensen – ruwweg 25% van de Turkse bevolking – bereiken.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

BNP Paribas Fortis blijft zich inzetten om de doelstellingen van de Verenigde Naties rond duurzame ontwikkeling te realiseren. De Corporate Social Responsibility strategie (CSR) van de Bank is daarop gebaseerd en streeft een duurzamere wereld na met een sterkere focus op de maatschappij en kansarmen. Zij ontwikkelt innovatieve producten en diensten om deze doelstellingen te bereiken.

Economie

De Bank is een belangrijke speler in de Belgische economie. Zij draagt via investeringen en kredietverlening bij tot jobcreatie en tot de economische ontwikkeling.

In 2017 had de Bank EUR 101,9 miljard aan kredieten aan particulieren en bedrijven in België uitstaan. Daarmee blijft BNP Paribas Fortis een belangrijke bijdrage leveren aan de reële economie. De leningen toegekend aan sociale en milieuprojecten zijn gestegen tot EUR 7,8 miljard, een stijging van 18% in vergelijking met 2016. Daaronder vallen onder meer EUR 2,7 miljard aan investeringen in de sociale sector (ziekenhuizen, scholen, universiteiten, enz.), 2,8 EUR miljard aan 'groene' hypothecaire leningen' (een stijging van 23% tegenover 2016), en EUR 1,9 miljard ter ondersteuning van projecten op het vlak van hernieuwbare energie.

De strategie van Private Banking, en sinds dit jaar ook die van Retail Banking, is volledig gericht op de uitdaging om de klanten een zo groot mogelijk aanbod aan maatschappelijk verantwoorde en duurzame beleggingen te kunnen geven. Volgens Morningstar is de Bank er met een marktaandeel van 52%, echt in geslaagd om in 2017 haar statuut als Belgische marktleider op het vlak van Maatschappelijk Verantwoorde Beleggingen te bevestigen. De portefeuille is in 1 jaar tijd met 62% gestegen tot EUR 9,93 miljard. Dankzij de spectaculaire stijging van de portefeuille van BNP Paribas Fortis Private SRI fund (5,78 miljard aan activa en 28 118 beleggers), ontving het Venture Philanthropy Fund van

de Koning Boudewijnstichting in 2017 een bedrag van EUR 1,5 miljoen om verenigingen of vennootschappen actief in de sociale sector te ondersteunen. Private Banking maakte een selectie van maatschappelijke projecten die ze financieel wil steunen. Net als de vorige jaren konden klanten die belegd hebben in BNP Paribas Fortis Private SRI fund stemmen voor hun favoriet project.

Niet alleen de wereld is in verandering, maar ook de economie. Maatschappelijke ondernemers spelen een belangrijke rol in het creëren van waarde en economische groei. Sinds 2013 maakt de steun aan maatschappelijk ondernemen, dankzij de medewerking van de spelers binnen dat ecosysteem, integraal deel uit van de organisatiestructuur van de Bank. Niet alleen krijgen die ondernemers een grotere zichtbaarheid, ze krijgen ook gemakkelijker toegang tot financiële middelen waardoor ze hun bedrijven beter kunnen ontwikkelen. De Bank begeleidt 359 sociale ondernemers en moedigt die nieuwe generatie, die steeds meer bereid is om haar talenten in dienst te stellen van het algemeen belang, aan. BNP Paribas Fortis beschikt over een netwerk van ruim 40 specialisten en had eind 2017 voor 90,1 EUR miljoen aan uitstaande leningen ten voordele van sociale ondernemingen. De Bank is er niet alleen in geslaagd een aangepast kredietbeleid te voeren dat rekening houdt met de specifieke economische kenmerken van deze ondernemingen (lagere rendabiliteit en kapitalisatie, kwaliteit van de vorderingen, enz.), maar ook met de maatschappelijke impact die daarvan het gevolg is. In 2017 werden verschillende partnerships opgezet met de belangrijkste vertegenwoordigers van het maatschappelijk ondernemerschap in België.

In 2017 deed de CSR-afdeling grondig onderzoek naar de lancering van een eerste 'Social Impact Bond'. CSR zit nu in de prospectiefase waar potentiële projecten in verschillende sectoren en met verschillende belanghebbende partijen onderzocht worden.

BNP Paribas Fortis heeft zijn specialistenteam dat zich bezighoudt met innovatie nog versterkt. Zo kan de Bank nog meer service verlenen aan innoverende bedrijven, en ook aan zichzelf. Medewerkers uit alle afdelingen werken voor de Bank aan innovatieve ideeën die een betere dienstverlening aan de klanten mogelijk maken en bijdragen tot de ontwikkeling van de Bank van morgen: de zesde editie van Sprint, een event dat elk jaar voor een korte intensieve periode medewerkers bijeenbrengt rond een gemeenschappelijk thema of probleem, focuste dit jaar op de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (DOD), of de 'Sustainable Development Goals' (SDG) van de Verenigde Naties. De Bank heeft zich daartoe in 2016 geëngageerd door het 'Belgian SDG Charter' te ondertekenen. Dertien teams van medewerkers ontwikkelden gedurende 54 uur innovatieve projecten om die DOD's te kunnen integreren in de werking van de Bank. Sinds de oprichting van Home for Innovation namen 511 werknemers deel aan de Sprints. Zij werkten met 50 experts samen rond 200 nieuwe ideeën.

De Bank heeft in 2017 binnen andere departementen extra aandacht besteed aan het belang van het sectoraal beleid. Zo wilde ze haar financierings- en beleggingsactiviteiten in sectoren die sterk inzetten op maatschappelijk, milieu- en bestuursvlak meer kracht bijzetten. Dat beleid kan geraadpleegd worden op de institutionele website van de Bank. Vijf van de negen beleidsmaatregelen of sectorale verordeningen zijn intussen aangepast. Onder meer die op het vlak van defensie en veiligheid, niet conventionele fossiele energiebronnen en tabak. Geleidelijk aan worden de beleidscriteria van het sectoraal beleid overal in de Bank uitgerold en gecontroleerd. De online opleidingen en de vele lokale opleidingen door het CSR-team hebben daar sterk toe bijgedragen. In 2017 onderwierp het CSR-team 65 transacties aan een grondig onderzoek. Het team moest nagaan of alles strookte met het beleid. Twaalf ervan werden verworpen.

De Bank blijft investeren in de opleiding van de medewerkers met betrekking tot de verschillende regels op het vlak van compliance. In 2017 werden verschillende verplichte e-learning modules gelanceerd. Die waren gericht naar alle medewerkers, of naar een specifieke doelgroep. Het aantal opleidingsdagen in 2017 bedroeg 9 000 en de participatiegraad circa 99%. De thema's waren: geschenken en uitnodigingen, sancties en embargo's, strijd tegen het witwassen van geld en financiering van terrorisme en het Belgisch bancaire recht. In het kader van de variabele component van de verloning, lanceerde de Bank een meer algemene video met de titel 'Compliance: Everyone's Responsibility'.

Universitaire leerstoelen maken integraal deel uit van het CSR-beleid van BNP Paribas Fortis. Zo kan de Bank, als een van de grootste werkgevers van het land, ook bijdragen tot wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en ondernemerschap rond nieuwe ontwikkelingen die van belang zijn voor de Belgische economie. In 2017 versterkte de Bank haar partnerships met de universiteiten dankzij twee nieuwe universitaire leerstoelen. De eerste leerstoel aan de universiteit Antwerpen gaat over het thema 'Ethics and Finance'. Die leerstoel heeft betrekking op duurzaam beleggen en wil een antwoord bieden op de vraag: zullen bedrijven die een duurzaam en verantwoord beleid hanteren op langere termijn betere financiële resultaten behalen? De tweede leerstoel, dit keer aan de VUB, gaat over maatschappelijk ondernemerschap. Vandaag steunt de Bank negen universitaire leerstoelen bij de volgende instellingen: Vlerick Business School, KU Leuven, Ulg – HEC Luik, de Universiteit van Namen, de UCL, de VUB en de Universiteit Antwerpen. Tijdens de leerstoelen worden verschillende evenementen georganiseerd: workshops, masterclasses, innovation cafés, guest lectures, enz.

Opnieuw stond de klant voor de Bank centraal: in 2017 kwamen 90 Klantenadviesraden (met ruim 550 klanten) samen over de verschillende banksegmenten heen. Doel was om over diverse onderwerpen feedback van de klant te krijgen. Ruim 60 experts, onder wie leden van het Executive Committee en leden van het CSR team, praatten met klanten over verschillende onderwerpen. In 2017 is BNP Paribas Fortis blijven werken aan de ontwikkeling van zijn programma 'De bank, toegankelijk voor iedereen': één op vier van de kantoren is 'toegankelijk voor mensen met beperkte mobiliteit', de Bank ontwikkelt bankapplicaties voor slechtzienden, en veel geldautomaten zijn nu uitgerust met stembegeleiding.

Medewerkers

BNP Paribas Fortis hecht zeer veel belang aan diversiteit en inclusie. Op 29 juni 2017 vond in Londen de eerste 'multiculturele conferentie' van BNP Paribas plaats. De entiteit 'Diversity' van BNP Paribas Fortis was een van de organisatoren. Alle 140 deelnemers afkomstig uit 23 landen deelden dezelfde verwachting: samenwerken over alle principes, waarden, culturele, religieuze, en geloofsbarrières heen.

Voor het vierde jaar op rij namen ruim 1 500 werknemers deel aan de Week van de Diversiteit met als thema: 'Connecting Generations'. In die week lanceerden we het nieuwe 'Ability' netwerk. Dat netwerk bestaat uit collega's die zelf een handicap hebben of ermee te maken hebben.

Na de lancering in 2016 van het interne netwerk 'Pride Belgium' kreeg de Bank in 2017 de prijs voor Pink Brand of the Year (Silver) voor het omarmen van de LGTB-collega's.

De Bank lanceerde ook een nieuwe etappe in de 'Respect'-campagne. Die was dit keer gefocust op grensoverschrijdend gedrag, seksuele en morele intimidatie, geweld en discriminatie. Het is de bedoeling elke werknemer te sensibiliseren en aan te zetten tot eenvoudige acties om zo de stilte rond zulke situaties te doorbreken.

Engagement tegenover de maatschappij, het milieu en de mensen die ons omringen maakt integraal deel uit van het werk op de Bank. De CSR-afdeling zette verschillende 'ervaringen' op om enerzijds het maatschappelijk engagement van de Bank duidelijk kenbaar te maken bij de meer dan 13 000 medewerkers, en anderzijds om hen aan te zetten om actief deel te nemen aan positieve verandering. In 2017 werden uiteindelijk 5 385 deelnames aan de verschillende ervaringen opgetekend, waarvan 4 616 voor de campagne #ourjob2 die over 210 teams verdeeld was. De campagne #ourjob2 die in mei 2017 gelanceerd werd, nodigde de bankmedewerkers uit om teams te vormen en concrete ondersteunende acties te nemen ten voordele van de maatschappij en het milieu. De medewerkers kregen een lijst met een twintigtal activiteiten, maar ze mochten ook zelf voorstellen doen. Zo presteerden zij ruim 3 500 uur aan vrijwilligerswerk in verenigingen of bij sociale ondernemers, initiatieven die perfect in lijn liggen met de filosofie van de BNP Paribas Fortis Foundation, het milieu of de diversiteit. Maar er werden ook heel wat fondsen ingezameld. In totaal zamelden de medewerkers, mede dankzij de evenredige financiële bijdrage van de stichting en CSR, EUR 85 480 in voor verenigingen.

Een deel van het variabel loon van het personeel is afhankelijk van de realisatie van een aantal doelstellingen die verband houden met CSR. Elk jaar hangt een deel van het variabel loon af van zes duurzaamheidscriteria (zoals de klantentevredenheid, compliance training of papierverbruik).

Maatschappij

MicroStart biedt een lening aan klanten die er via de klasieke kanalen geen konden krijgen. In de loop van 2017 kende microStart 722 nieuwe microkredieten toe voor een totaal bedrag van EUR 6,5 miljoen. In de loop van het jaar legde de instelling voor microkredieten 3 778 contacten. Ze telt momenteel 1 870 actieve klanten. In Luik en Gent werd Microflux gelanceerd: dat project wil de samenwerking tussen microStart en de bankkantoren van BNP Paribas Fortis versterken. En die samenwerking leverde vruchten op: eind december werden in het kader van dat

project een vijftigtal kredieten afgesloten. De Vlerick Business School, KPMG en VISES voerden een tweede studie uit om de socio-economische impact van microkredieten in België te meten. Uit de resultaten van die studie bleek dat elke euro die wordt geïnvesteerd de gemeenschap vier euro oplevert, dat de mate van integratie van de microStart-klanten 84% bedraagt, en dat het overlevingspercentage van starters oploopt tot 75%. Bovendien creëert elke micro-ondernemer gefinancierd door microStart gemiddeld 1,6 jobs (waaronder zijn eigen job).

Sinds 2010 steunde de BNP Paribas Fortis Foundation 1 450 initiatieven van Belgische verenigingen zonder winstoogmerk voor een totaal bedrag van 8,5 EUR miljoen. In 2017 deed de stichting schenkingen aan ruim 150 organisaties in België, goed voor EUR 1,3 miljoen. Steeds meer medewerkers zetten met hun enthousiasme en hun engagement mee hun schouders onder die financiële steun. 2017 telde ook een record aantal medewerkers dat deelnam aan de 'Solidarity Team Buildings': dankzij de campagne #ourjob2 staken bijna 400 medewerkers de handen uit de mouwen voor het goede doel. Over het hele jaar namen circa 900 medewerkers deel aan minstens een van de activiteiten van de Foundation. Ruim 22 151 personen, onder wie 2 811 medewerkers, stemden voor een van de negen verenigingen. Daardoor kregen die in het kader van de Recht uit het Hart Awards van de Foundation bijkomende financiële hulp. De Foundation zette zich ook in om Crowdfunding verder te verspreiden door 6 'Crowdfunding Academy' sessies buiten de hoofdstad te organiseren die 104 verenigingen samenbrachten. De door de Foundation uitgenodigde verenigingen konden leren hoe ze een succesvolle fondsenwervingcampagne konden organiseren.

In 2017 namen ruim 45 000 mensen deel aan verschillende opleidingssessies rond financiële opvoeding, waaronder digitale workshops (3 862), Hello Crowd (meer dan 10 000), alsook sessies gehouden in samenwerking met Vlajo, een Vlaamse organisatie voor opleidingen voor het bedrijfsleven (22 722). De digitale workshops bestonden uit 6 modules die op veel bijval van de deelnemers konden rekenen (een aanbevelingsgraad van 95%).

De Bank beschikt over een kunst- en historisch patrimonium dat de voorbije tientallen jaren werd opgebouwd. Ze zet die kunst in en maakt ze toegankelijk voor het personeel en het grote publiek. In dat kader werkte ze mee aan de tentoonstelling: '120 jaar gedeelde geschiedenis tussen China en België'. De tentoonstelling vond plaats in Tianjin in China en aan de ULB. De Bank neemt regelmatig deel aan nationale en internationale tijdelijke tentoonstellingen door belangrijke stukken uit haar cultureel patrimonium uit te lenen.

Dankzij het 'Dream Up' programma konden 50 kansarme schoolkinderen de halve finale van de Koningin Elisabethwedstrijd bijwonen. Dat initiatief komt bovenop de financiële hulp van de Bank aan het evenement. Ook andere culturele instellingen krijgen financiële steun, zoals het Paleis van Schone Kunsten (BOZAR) in Brussel, de Munt, Flagey en het Festival van Vlaanderen.

De Bank organiseerde een dialoog met verschillende NGO's om hun verschillende pleidooien over diverse sectoren beter te begrijpen en om hen de vooruitgang van de implementatie van de CSR-strategie van de Bank in haar geheel voor te stellen.

Milieu

Om de omvang en de gevolgen van de klimaatverandering te beperken, is het absoluut noodzakelijk om dringend over te stappen op hernieuwbare energie. Die energietransitie maakt ook deel uit van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (DOD) die de VN in 2015 opstelde en die BNP Paribas Fortis sinds 2016 toepast. Corporate Banking wil met het programma 'Duurzame Financiering' een competentiecentrum gerelateerd aan DOD creëren.

In diezelfde optiek wil de Bank haar uitstoot van broeikasgassen tussen 2012 en 2020 met 25% doen dalen. Eind 2016 bedroeg de daling 24%, terwijl het aantal kg CO₂ per VTE daalde van 3,36 in 2012 naar 2,55. Die daling van het energieverbruik werd mogelijk gemaakt door onder meer de vernieuwing van het vastgoedpatrimonium, energie-audits en de optimalisatie van de ruimte (bijvoorbeeld door New Ways of Working). Bovendien maken de gebouwen beheerd door de Bank voor 100% gebruik van groene elektriciteit. Voor haar wagenpark beveelt de Bank wagens met alternatieve brandstoffen aan (sinds april 2016 was 7% van de nieuwe bestelde voertuigen elektrisch, hybride of CNG). De Bank is voortdurend bezig om de impact van haar eigen activiteiten op het milieu te verminderen. Zo wilde ze eind 2017 koolstofneutraal zijn. De groep is een partnership aangegaan met GoodPlanet om elke uitstoot die niet kan worden verlaagd te compenseren. Daarnaast ging de Bank een partnership aan met WeForest. Daardoor konden de medewerkers, in het kader van sommige activiteiten, de aanplanting van 40 000 bomen in Zambia steunen.

De samenwerking tussen de CSR, Facility en Procurement afdelingen is in 2017 versterkt: de Bank ondertekende in juni de 'Green Deal Circulair Aankopen'. Dit initiatief van het Vlaams gewest wil de circulaire economie bevorderen. De Bank engageert zich ertoe materieel dat aan vervanging toe is te recyclen en neemt de principes rond circulaire aankopen op in haar aankoopbeleid. Bovendien kiest Procurement meer en meer voor leveranciers die duurzamere producten of diensten aanbieden. Een voorbeeld daarvan is het bedrijf dat instaat voor de afbraak van de oude zetel van BNP Paribas Fortis. Dat bedrijf recycleert 98% van het materiaal afkomstig van de werf van de Warandeburg. De Bank wil tot slot ook haar papierconsumptie verminderen. Daarvoor organiseert ze sensibiliseringscampagnes en verbetert ze de processen.

Daarnaast wil de Bank haar klanten aansporen om over te schakelen naar een koolstofarme economie. De 'Green Desk' leverde gespecialiseerd advies aan ruim 140 middelgrote ondernemingen. In mei lanceerde de Bank speciaal voor elektrische fietsen een groen krediet. Dat was meteen een groot succes. Alleen al in de eerste maand werden 80 groene leningen toegekend. Verder verleende BNP Paribas Fortis samen met drie andere Belgische banken twee duurzame leningen: één aan Aquafin voor EUR 25 miljoen en één aan bpost. Aquafin gebruikt de financiering binnen een vooraf bepaald 'groen' kader dat beoordeeld werd door de niet-financiële onderzoekinstelling CICERO (Center for International Climate and Environmental Research). Aquafin zal er zowel nieuwe als bestaande projecten mee financieren die verband houden met de vermindering van de klimaatverandering en het waterbeheer, de aanpassing aan de klimaatverandering of waterbehandelingsprojecten en biodiversiteitsprojecten.

De investeringen van de Bank in hernieuwbare energie zijn met 24% gestegen in vergelijking met 2016 en bedragen EUR 2,2 miljard. Het sectoraal beleid van de Bank bevat strikte regels rond zowel klimaatverandering als bescherming van de biodiversiteit. Om een lening te kunnen krijgen, moeten klanten uit sectoren zoals landbouw, houtpulp, mineralen, elektriciteit uit kolen, palmolie en niet-conventionele olie of gas, beantwoorden aan de hoogste normen op het vlak van verbruik en kwaliteit van water, afvalbeheer, CO₂-uitstoot en op het vlak van respect voor de wereldwijde natuurlijke reserves ter bescherming van de biodiversiteit. Het sectoraal beleid werd in 2017 op drie vlakken aangepast met de bedoeling de criteria rond milieu, maatschappij en bestuur nog meer te versterken.

In die zin kondigde de Bank in 2017 aan dat ze zou stoppen met de financiering van bedrijven die voornamelijk actief zijn in de controversiële ontginning van olie en gas (teerzand, schaliegas en zeeboringen in het Noordpoolgebied). De uitvoering van die beslissingen is aan de gang waardoor het aantal uitgesloten bedrijven zal toenemen (233 eind 2017).

Als dochteronderneming van BNP Paribas SA en in overeenstemming met artikel 96§4 van het Wetboek van vennootschappen verwijst BNP Paribas Fortis naar het geconsolideerd verslag van BNP Paribas SA, alsook naar de documentatie van de groep die betrekking heeft op de niet-financiële informatie die niet is toegevoegd aan dit verslag.

Veranderingen in de consolidatiekring

Informatie over de veranderingen in de consolidatiekring wordt verstrekt in nota 7.j 'Consolidatiekring' en nota 7.b 'Bedrijfscombinaties'.

Kredietrating van BNP Paribas Fortis per 28/02/2018

	Lange-termijn	Vooruitzichten	Korte-termijn
Standard & Poor's	A	Stabiel	A-1
Moody's	A2	Stabiel	P-1
Fitch Ratings	A+	Stabiel	F1

De tabel hierboven toont de belangrijkste kredietratings en vooruitzichten van BNP Paribas op 28 februari 2018. Elke rating weerspiegelt de mening van het ratingbureau enkel op het

moment dat de rating werd uitgevaardigd. Verdere uitleg over de betekenis van deze ratings kan verkregen worden bij het desbetreffende ratingbureau.

Toekomstgerichte uitspraken

Het dient opgemerkt dat elke uitspraak over toekomstverwachtingen en andere toekomstgerichte elementen gebaseerd is op de huidige inzichten en veronderstellingen van het bedrijf en een

zekere mate van risico en onzekerheid inhouden, vooral gezien de huidige algemene economische en marktomstandigheden.

Toelichtingen bij de evolutie van de resultatenrekening

BNP Paribas Fortis realiseerde een nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders van EUR 1 897 miljoen in 2017, vergeleken met EUR 1 727 miljoen in 2016, een stijging met EUR 170 miljoen of 10%.

Het bedrijfsresultaat bedroeg EUR 2 950 miljoen in 2017, ten opzichte van EUR 2 472 miljoen in 2016, goed voor een stijging van EUR 478 miljoen of 19%.

Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan hogere bedrijfsopbrengsten ten belope van EUR 819 miljoen of 11% en aan kosten die minder snel stegen met EUR (437) miljoen of 10%. De risicokost daalde sterk met EUR 96 miljoen of (22)%.

De niet-operationele posten (resultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast en resultaat op overige vaste activa) stegen met EUR 225 miljoen.

De goodwill werd geïmpacteerd door de volledige waardevermindering op de goodwill van TEB, terwijl de winstbelastingen, die in beide jaren door uitzonderlijke elementen werden beïnvloed, gevoelig toenamen met EUR (434) miljoen.

De vergelijking tussen de resultaten van 2017 en 2016 werd beïnvloed door de volgende elementen:

- Wijzigingen in de consolidatiekring gerelateerd aan
 - de inbreng in natura van Arval, dat vanaf 8 december 2016 volledig geconsolideerd wordt door BNP Paribas Fortis. De opbrengsten (leaseopbrengsten) en kosten (afschrijvingen van geleasede activa) van Arval worden beide gerapporteerd in overige baten en overige lasten (operationele leasing). In 2017 kende de commerciële activiteit van Arval een aanhoudende groei wat het gefinancierde wagenpark op meer dan 1,1 miljoen bracht;
 - de transfer van activiteiten van de meeste Europese bijkantoren van BNP Paribas Fortis (Nederland, Zweden, Denemarken, Oostenrijk, Noorwegen, Roemenië en Tsjechië) naar BNP Paribas; en
 - enkele wijzigingen in de consolidatiekring ten gevolge van de herziening van de consolidatiedrempels.
- wisselkoersschommelingen, en vooral de negatieve evolutie van de gemiddelde koers van de Turkse lira ten opzichte van de euro (van 3,34 in 2016 naar 4,12 in 2017).

Op basis van de segmentinformatie werden 52% van de inkomsten gegenereerd door bankactiviteiten in België, 23% door andere Domestic Markets activiteiten, 13% door bankactiviteiten in Turkije, 8% door bankactiviteiten in Luxemburg en 4% in andere segmenten.

De nettorentebaten bedroegen EUR 5 033 miljoen in 2017, een daling van EUR (330) miljoen of (6)% ten opzichte van 2016. Exclusief de impact van de veranderingen in de consolidatiekring (EUR (187) miljoen) en het wisselkoerseffect in Turkije (EUR (196) miljoen), stegen de netto rentebaten met EUR 53 miljoen voornamelijk bij Leasing Solutions en Personal Finance.

In België daalde de rentemarge als gevolg van de context van blijvend lage rentevoeten. Dit kwam tot uiting in lagere renteopbrengsten uit leningen aan klanten als gevolg van lagere marges en lagere vergoedingen voor herfinancieringen van hypothecaire leningen – ondanks een toename van de volumes (voornamelijk in leningen op termijn en hypothecaire leningen) – en uit

vastrentende effecten (als gevolg van verkoop en op vervalddag komen van effecten met hoge opbrengsten). Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door lagere rentekosten op deposito's van klanten.

In Luxemburg was de neerwaartse trend van de rentemarge met (6)% ook het gevolg van het lage renteklimaat en in mindere late van lagere volumes.

De rentemarge in Turkije viel licht terug met (7)% voornamelijk door de waardevermindering van de Turkse lira. In lokale munt steeg de rentemarge met 14% voornamelijk dankzij volumegroei.

De rentemarge in de Leasing en Personal Finance entiteiten stegen respectievelijk met 2% en 9% voornamelijk dankzij een sterke groei in de productie die de negatieve impact van de dalende marges ruimschoots compenseerde.

De netto-inkomsten uit commissielonen bedroegen eind 2017 EUR 1 430 miljoen, een daling van EUR (36) miljoen of (2)% ten opzichte van 2016. Exclusief de impact van de veranderingen in de consolidatiekring (EUR (33) miljoen) en het wisselkoerseffect in Turkije (EUR (54) miljoen) stegen de nettocommissie-inkomsten met EUR 51 miljoen, voornamelijk in België.

In België werden meer commissielonen ontvangen op vermogensbeheer omdat de beleggingsstrategieën aangepast werden ter voorbereiding op de implementatie van MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive). Commissielonen op betalingsverkeerdiensten evolueerden positief omwille van een volume- en prijseffect.

De nettoresultaten op financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen via de resultatenrekeningen bedroegen EUR 13 miljoen, een daling van EUR (150) miljoen ten opzichte van 2016. Deze daling is voornamelijk te wijten aan een negatieve impact van de reële waardeverandering van afgeleide producten die de balansposities afdekken van TEB in Turkije.

De nettoresultaten op voor verkoop beschikbare financiële vaste activa bedroegen EUR 189 miljoen in 2017, een stijging van EUR 11 miljoen in vergelijking met vorig jaar, voornamelijk als gevolg van kapitaalwinsten op de verkoop van portefeuilles in private equity fondsen. Deze stijging werd gedeeltelijk gecompenseerd door lagere kapitaalwinsten uit de verkoop van vastrentende effecten in België en Turkije, minder ontvangen dividenden in België en Luxemburg en minder kapitaalwinsten op niet-vastrentende effecten in Turkije.

De nettobaten uit overige activiteiten bedroegen EUR 1 454 miljoen in 2017, een stijging van EUR 1 324 miljoen ten opzichte van 2016. Zonder de wijzigingen in de consolidatiekring (EUR 1 233 miljoen), voornamelijk gerelateerd aan Arval, en het wisselkoerseffect van de Turkse lira (EUR 7 miljoen) was de stijging van 84 miljoen voornamelijk te danken aan de verkoop van SC Nueva Condo Murcia, S.L., een entiteit die commercieel vastgoed bezat in Spanje. De rest van de stijging was vooral het gevolg van het terugnemen van provisies in België en Turkije.

De personeelskosten en personeelsvoordelen bedroegen EUR (2 634) miljoen in 2017, een stijging van EUR (229) miljoen in vergelijking met 2016. Wanneer de wijzigingen in de consolidatiekring (EUR (306) miljoen) en het wisselkoerseffect van de Turkse lira (EUR 63 miljoen) buiten beschouwing worden gelaten blijft er een kleine daling over van EUR 14 miljoen. De personeelskosten in België daalden omwille van een lager aantal VTE's. Deze daling werd gedeeltelijk gecompenseerd door hogere personeelskosten in Turkije als gevolg van salarisaanpassingen gelinkt aan de hoge inflatie en dit ondanks een lagere gemiddelde headcount.

De overige bedrijfskosten bedroegen EUR (1 903) miljoen in 2017, een stijging met EUR (151) miljoen vergeleken met 2016. Exclusief de impact van de veranderingen in de consolidatiekring (EUR (135) miljoen) en het wisselkoerseffect in Turkije (EUR 49 miljoen), stegen de overige bedrijfskosten met EUR (65) miljoen. In België was de stijging van de kosten voornamelijk te wijten aan hogere bankheffingen en -taksen (EUR (291) miljoen in 2017 ten opzichte van EUR (282) miljoen in 2016. Buiten België is de stijging van de kosten voornamelijk te wijten aan hogere taksen, heffingen en IT kosten in Turkije, en hogere IT kosten en honoraria voor professionals bij Leasing Solutions

De bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa bedroegen EUR (294) miljoen in 2017, vergeleken met EUR (237) miljoen vorig jaar, een stijging met EUR (57) miljoen, voornamelijk als gevolg van wijzigingen in de consolidatiekring (EUR (53) miljoen).

De risicokost in 2017 bedroeg EUR (338) miljoen, een daling met EUR 96 miljoen vergeleken met 2016. Exclusief de impact van de veranderingen in de consolidatiekring (EUR (20) miljoen) en het wisselkoerseffect van de Turkse lira (EUR 52 miljoen) was de overblijvende daling van EUR 64 miljoen te danken aan lagere specifieke provisies in België in 2017. In Turkije daalde de risicokost ondanks hogere collectieve provisies, voornamelijk op corporate klanten en de detailhandel, die gekenmerkt werd door lagere wanbetalingen op consumentenkredieten. In 2016 werd de risicokost in Turkije beïnvloed door een verslechtering van de marktomstandigheden.

Het aandeel in het nettoresultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast bedroeg EUR 278 miljoen in 2017, ten opzichte van EUR 155 miljoen in 2016, ofwel een stijging van EUR 123 miljoen. Exclusief de wijzigingen in de consolidatiekring (EUR (21) miljoen) was de overblijvende stijging van EUR 144 miljoen het gevolg van de in 2016 geboekte waardevermindering op Bank BGŻ BNP Paribas in Polen voor EUR (82) miljoen. De bijdrage van AG Insurance steeg met EUR 22 miljoen als gevolg van betere resultaten in 2017 en de impact van een negatief uitzonderlijk item in de eerste helft van 2016.

Nettowinsten op overige vaste activa bedroegen EUR 32 miljoen in 2017 ten opzichte van EUR (70) miljoen in 2016. Exclusief de wijzigingen in de consolidatiekring (EUR 51 miljoen) is de overblijvende stijging van 51 miljoen voornamelijk te verklaren door elementen uit 2016 zoals de impact van de liquidatie van FB Transportation Capital (EUR (40) miljoen), het gerealiseerde verlies op de verkoop van de leasing joint-venture in Indië (EUR (17) miljoen), het gerealiseerde verlies op de verkoop van SADE (EUR (12) miljoen) en de gerealiseerde winst op de verkoop van Société Immobilière Monterey (EUR 39 miljoen).

Goodwill werd in 2017 geïmpacteerd door de volledige waardevermindering op de goodwill van TEB (EUR (112) miljoen) als gevolg van de verwachte groeivertraging in Turkije.

De winstbelastingen in 2017 bedroegen EUR (775) miljoen, vergeleken met EUR (341) miljoen in 2016. Exclusief de wijzigingen in de consolidatiekring (EUR (97) miljoen) bedroeg de overblijvende stijging EUR (337) miljoen. Als gevolg van de hervorming van de vennootschapsbelasting werd een waardevermindering geboekt op de uitgestelde belastingvorderingen met een negatieve impact op de winstbelasting. Beide jaren werden ook beïnvloed door erkenning van uitgestelde belastingvorderingen op overgedragen recupereerbare verliezen. Exclusief deze elementen en het aandeel in het resultaat van de ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast (gerapporteerd netto van winstbelastingen), bedroeg het effectief vennootschapsbelastingtarief 28%, in vergelijking met 29% in 2016.

Het resultaat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen bedroeg EUR 476 miljoen in 2017, iets lager in vergelijking met EUR 489 miljoen in 2016.

Het nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders bedroeg EUR 1 879 miljoen EUR in 2017, ten opzichte van EUR 1 727 miljoen in 2016.

Toelichting bij de evolutie van de balans

Het balanstotaal van BNP Paribas Fortis bedroeg EUR 277,6 miljard op het eind van december 2017, EUR (20,2) miljard of (7) % lager in vergelijking met EUR 297,8 miljard op eind 2016.

De wijzigingen in de consolidatiekring in 2017 waren het gevolg van de voltooiing in 2017 van de overdracht van de activa en verplichtingen van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis (in Nederland, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Oostenrijk, Tsjechië en Roemenië) naar BNP Paribas en een aantal wijzigingen als gevolg van het herzien van de consolidatiedrempels.

Exclusief deze elementen daalde het balanstotaal van BNP Paribas Fortis met EUR (3,8) miljard.

De activiteiten van het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Madrid zullen in de loop van 2018 getransfereerd worden naar BNP Paribas en wordt gerapporteerd als een groep activa die worden afgestoten, zoals gedefinieerd in IFRS 5 'Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten'. In lijn met IFRS 5 worden de activa en verplichtingen van deze af te stoten groep activa sinds 31 december 2017 geherclassificeerd en afzonderlijk gerapporteerd onder de balans posten - 'Activa aangehouden voor verkoop' en 'Verplichtingen aangehouden voor verkoop'. Vergelijkende cijfers op 31 december 2016 werden hieraan niet aangepast. De herclassificatie had geen impact op het totaal van de geconsolideerde balans van BNP Paribas Fortis, al had het wel een invloed op de variaties in een aantal balans posten (voornamelijk in 'Leningen aan en vorderingen op klanten' voor EUR (0,4) miljard en 'Schulden aan klanten' voor EUR (0,5) miljard).

Exclusief veranderingen in de consolidatiekring kenden zowel de leningen als schulden aan klanten in 2017 een gestage groei. De stijging van EUR 1,7 miljard in de leningen aan klanten was voornamelijk te danken aan de hypothecaire en termijnleningen (bij BNP Paribas Fortis, BGL BNP Paribas en de Factoring entiteiten), consumentenkredieten (Alpha Credit en Von Essen Bank) en financiële leasevorderingen in Leasing Solutions entiteiten. Klantendeposito's stegen met EUR 3,7 miljard ten gevolge van een significante toename van liquiditeiten op zicht- en spaarrekeningen, voornamelijk in België en Luxemburg.

In Turkije werd de toename in zowel leningen als schulden aan klanten meer dan gecompenseerd door het negatieve effect van de depreciatie van de Turkse lira die dit jaar 22% van zijn waarde verloor tegenover de euro.

In België bedroeg het volume van de reverse repo's EUR 8,7 miljard, gevoelig hoger dan eind 2016, terwijl de deposito's geplaatst voor een dag bij de Nationale Bank van België ('overnight') met EUR (7,5) miljard daalden.

Netto posities in 'Voor verkoop beschikbare financiële activa' daalden met EUR (5,9) miljard, voornamelijk in België en in Luxemburg, door het vervallen of de verkoop van een aantal posities, enkel beperkt gecompenseerd door het aangaan van nieuwe posities.

Op basis van de segment informatie droegen de bankactiviteiten in België voor 65% bij aan de activa, in andere Domestic Markets voor 15%, in Luxemburg voor 9%, in Turkije voor 7%, en in andere segmenten voor 4%.

Activa

Kas, centrale banken en postgirorekeningen bedroegen EUR 4,9 miljard, een daling van EUR (9,1) miljard of (65%) ten opzichte van eind 2016. De evolutie is voornamelijk gelinkt aan een daling van deposito's die voor een dag geplaatst werden bij de centrale banken door BNP Paribas Fortis (EUR (7,5) miljard), BGL BNP Paribas (EUR (0,8) miljard) en het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in New York (EUR (0,7) miljard).

Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bedroegen EUR 11,1 miljard, een daling met EUR (1,9) miljard vergeleken met eind 2016. De reële waarde van de afgeleide producten daalde met EUR (1,8) miljard, als gevolg van het compressieproces op het einde van het jaar dat voor een zelfde effect zorgt op de passiva zijde.

De voor verkoop beschikbare activa bedroegen 23,7 miljard, EUR (5,9) miljard of (20%) lager dan de EUR 29,6 miljard op eind 2016. De netto-investeringen in overheidsobligaties daalden met EUR (5,4) miljard aangezien de bedragen van de obligaties die op vervaldag kwamen of werden verkocht (EUR (5,9) miljard) significant hoger waren dan de nieuwe aankopen (EUR 1,3 miljard) (bijvoorbeeld een netto-daling in Belgische staatsobligaties met EUR (1,4) miljard en in Nederlandse staatsobligaties met EUR (3,3) miljard).

Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen bedroegen EUR 25,3 miljard op 31 december 2017, een stijging van EUR 10,6 miljard of 72% in vergelijking met EUR 14,7 miljard eind 2016. De stijging wordt voornamelijk verklaard door een stijging met EUR 11,3 miljard in de reverse repo's in België en Luxemburg, beperkt gecompenseerd door een daling van de interbancaire leningen voor een totaal van EUR (0,6) miljard.

Leningen aan en vorderingen op klanten bedroegen EUR 175,4 miljard, een stijging van EUR 4,1 miljard of 2% ten opzichte van EUR 171,3 miljard. Exclusief de impact van IFRS 5 entiteiten (EUR (0,4) miljard) en van wijzigingen in de consolidatiekring (EUR 1,7 miljard) werd de resterende stijging van EUR 2,8 miljard voornamelijk veroorzaakt door een stijging in de leningen aan klanten voor EUR 1,7 miljard, en een toename in de Finance lease leningen (EUR 1,0 miljard) dankzij een toename van de activiteiten bij Leasing Solutions, in het bijzonder in België en Italië.

De stijging van EUR 1,0 miljard in de termijnleningen, voornamelijk in de factoring entiteiten en BNP Paribas Fortis was de belangrijkste verklarende factor voor de stijging in de leningen aan klanten. De toename kwam ook voort uit een hogere vraag naar hypothecaire leningen (EUR 0,8 miljard), voornamelijk in BNP Paribas Fortis (EUR 0,5 miljard) en in BGL BNP Paribas (EUR 0,5 miljard) en naar consumentenkredieten (EUR 0,8 miljard) dankzij de sterke bijdrage van Alpha Credit in België en in mindere mate van Von Essen Bank in Duitsland. Deze positieve evolutie werd gedeeltelijk gecompenseerd door een daling van effecten geclassificeerd als leningen en vorderingen met EUR (0,8) miljard door terugbetalingen in de gestructureerde kredietenportefeuille die sinds verschillende jaren wordt afgewikkeld.

In Turkije werd de toename van de leningen (voornamelijk termijnleningen) meer dan gecompenseerd door het negatieve effect van de depreciatie van de Turkse lira.

Overlopende rekeningen en overige activa bedroegen EUR 8,3 miljard op 31 december 2017, een lichte daling van EUR (0,3) miljard in vergelijking met de EUR 8,6 miljard eind 2016.

Actuele en uitgestelde belastingen bedroegen EUR 2,1 miljard, een daling van EUR (0,5) miljard ten opzichte van EUR de 2,6 miljard eind 2016.

Deelnemingen in ondernemingen waarop vermogensmutatiemethode wordt toegepast bedroegen EUR 4,4 miljard op 31 december 2017, een stijging van EUR 0,1 miljard ten opzichte van EUR 4,3 miljard aan het einde van de vorige periode, voornamelijk toe te schrijven aan veranderingen in de consolidatiekring.

Activa aangehouden voor verkoop bedroegen EUR 0,4 miljard op 31 december 2017, aangezien de activa en verplichtingen van het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Madrid geherclassificeerd en gerapporteerd werden op afzonderlijke lijnen – 'Activa aangehouden voor verkoop' en 'Verplichtingen aangehouden voor verkoop' in overeenstemming met IFRS 5.

Verplichtingen en eigen vermogen

Centrale banken en postgirorekeningen bedroegen EUR 0,4 miljard, EUR 0,2 miljard meer in vergelijking met EUR 0,2 miljard van het einde van het vorige jaar.

Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening daalden met EUR (2,5) miljard of (16)% tot EUR 13,3 miljard aan het einde van 2017 in vergelijking met EUR 15,8 miljard vorig jaar. De reële waarde van derivaten is gedaald met EUR (1,8) miljard, als gevolg van het compressieproces aan het eind van het jaar dat voor een zelfde effect zorgt op de activa zijde.

Schulden aan kredietinstellingen bedroegen EUR 36,6 miljard aan het einde van 2017, EUR 1,7 miljard of 5% hoger in vergelijking met de EUR 34,9 miljard aan het einde van 2016. De evolutie van wordt grotendeels verklaard door een stijging van de interbancaire leningen met centrale banken.

Schulden aan klanten stegen met EUR 3,6 miljard of 2% om tot EUR 166,9 miljard te komen op het einde van 2017, in vergelijking met EUR 163,3 miljard eind vorig jaar. Exclusief de wijzigingen in de consolidatiekring EUR (0,1) miljard, bedroeg de toename EUR 3,7 miljard, te danken aan een sterke groei in de klantendeposito's van EUR 4,8 miljard, voornamelijk in België en Luxemburg. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door EUR (0,8) miljard vervallen Belgische kasbons en minder termijndeposito's in België (EUR (0,8) miljard). De gereglementeerde en niet-gereglementeerde spaardepasito's stegen met EUR 0,9 miljard, voornamelijk in België.

In Turkije werd de toename van de deposito's meer dan gecompenseerd door het negatieve effect van de depreciatie van de Turkse lira.

Schuldbewijzen daalden met EUR (1,1) miljard of (8)% en bedragen EUR 12,4 miljard op 31 december 2017, ten opzichte van EUR 13,5 miljard op 31 december 2016. De afname was in grote mate te wijten aan een daling in de uitgifte van commercial paper met EUR (2,4) miljard door het bijkantoor in New York op de Amerikaanse markt. De uitgegeven schuldbewijzen in België stegen met 1,2 miljard, voornamelijk door een nieuwe emissie van pandbrieven ('covered bonds') voor EUR 0,5 miljard in 2017.

Overlopende rekeningen en overige verplichtingen daalden met EUR (0,6) miljard of (8)% tot EUR 6,5 miljard op 31 december 2017, in vergelijking met EUR 7,1 miljard eind 2016.

Voorzieningen voor risico's en kosten bedroegen EUR 4,7 miljard, een daling van EUR (0,1) miljard in vergelijking met de EUR 4,8 miljard eind 2016.

Achtergestelde schulden bedroegen EUR 2,5 miljard, een daling van EUR (1,8) miljard of (42)% in vergelijking met de EUR 4,3 miljard eind 2016. De daling was voornamelijk te wijten aan het op vervalddag komen van achtergestelde schulden uitgegeven door BNP Paribas Fortis ten belope van EUR (1,5) miljard.

Verplichtingen aangehouden voor verkoop bedroegen EUR 0,8 miljard op 31 december 2017, aangezien de activa en verplichtingen van het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Madrid geherclassificeerd en gerapporteerd werden op afzonderlijke lijnen – 'Activa aangehouden voor verkoop' en 'Verplichtingen aangehouden voor verkoop' in overeenstemming met IFRS 5.

Het eigen vermogen bedroeg EUR 22,8 miljard op 31 december 2017, een stijging van EUR 1,7 miljard of 8% in vergelijking met de EUR 21,1 miljard eind 2016. Het nettoresultaat toewijsbaar aan aandeelhouders voor het jaar 2017 droeg voor EUR 1,9 miljard bij. De valutaomrekeningsverschillen beïnvloedden het eigen vermogen negatief ten belope van EUR (0,2) miljard, voornamelijk te wijten aan de negatieve impact ten gevolge van de depreciatie van de Turkse lira.

Minderheidsbelangen bedroegen EUR 5,5 miljard op 31 december 2017, een stijging van EUR 0,1 miljard ten opzichte van het voorbije jaar. Het netto inkomen voor 2017 toewijsbaar aan de minderheidsbelangen bedroeg EUR 0,5 miljard. De valutaomrekeningsverschillen zorgden voor een negatieve evolutie van EUR (0,2) miljard, voornamelijk te wijten aan de negatieve impact ten gevolge van de depreciatie van de Turkse lira.

Liquiditeit en solvabiliteit

De liquiditeit van BNP Paribas Fortis bleef sterk met klantendeposito's voor EUR 167 miljard en leningen aan klanten voor EUR 175 miljard.

De klantendeposito's bestaan uit schulden aan klanten exclusief terugkoopovereenkomsten. De leningen aan klanten zijn leningen aan en vorderingen op klanten exclusief 'effecten geïdentificeerd als leningen en vorderingen' en 'effecten die zijn aangekocht als gevolg van een koopovereenkomst'.

De solvabiliteit van BNP Paribas Fortis bleef ruim boven de wettelijke minima. Op 31 december 2017 bedroeg de gefaseerde Basel III Common Tier 1 kapitaalratio (CET1 ratio: rekening houdend met de CRD4-regels met toepassing van de huidige overgangsmaatregelen) van BNP Paribas Fortis 15,2%. Het totaal van de naar risico gewogen activa bedroeg EUR 140,2 miljard op 31 december 2017 waarvan EUR 117,3 miljard verbonden is aan het kredietrisico, EUR 1,7 miljard aan het marktrisico en EUR 11,4 miljard aan het operationeel risico, terwijl tegenpartijrisico, effectisering en aandelenrisico respectievelijk EUR 1,7 miljard, EUR 0,5 miljard en EUR 7,6 miljard bedroegen.

Voornaamste risico's en onzekerheden

De activiteiten van BNP Paribas Fortis zijn blootgesteld aan een aantal risico's zoals kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico en operationeel risico. Om ervoor te zorgen dat deze risico's geïdentificeerd en naar behoren beheerd worden, past de Bank een aantal interne controleprocedures toe en gebruikt ze een hele reeks risico-indicatoren, die nader worden beschreven in het hoofdstuk 'Risicobeheer en solvabiliteit' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis 2017.

BNP Paribas Fortis is als verweerder betrokken bij verscheidene claims, geschillen en rechtszaken in België en in enkele rechtsgebieden in het buitenland, die zijn ontstaan tijdens de gewone bedrijfsvoering van de bankbusiness en na de herstructurering van BNP Paribas Fortis en BNP Paribas Fortis Groep eind september en begin oktober 2008. Dit wordt nader beschreven in nota 7.a 'Voorwaardelijke Verplichtingen' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis 2017.

De gebeurtenissen na de verslagperiode worden nader beschreven in de nota 7.l 'Gebeurtenissen na de verslagperiode' van het Jaarverslag van BNP Paribas Fortis 2017.

BERICHT VAN DE RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2017 in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2017 in overeenstemming met de regels vastgelegd in het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de Jaarrekening van de kredietinstellingen.

De Raad van Bestuur heeft op 8 maart 2018 de Geconsolideerde en Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis beoordeeld en goedgekeurd voor publicatie.

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis verklaart dat, naar zijn beste weten, de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis een getrouw en juist beeld geven van de activa, verplichtingen, financiële positie en resultatenrekening van BNP Paribas Fortis en de in de consolidatie opgenomen verbintenissen, en dat de informatie die in deze Jaarrekening is opgenomen geen tekortkomingen bevat die het noodzakelijk maken om significant de reikwijdte van enige verklaring aan te passen.

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis verklaart eveneens dat, naar zijn beste weten, het jaaroverzicht een juist beeld geeft van de ontwikkeling, resultaten en positie van BNP Paribas Fortis en van de verbintenissen die in de consolidatie zijn opgenomen, samen met een beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden waarmee zij wordt geconfronteerd.

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2017 zullen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 19 april 2018.

Brussel, 8 maart 2018
De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis

VERKLARING INZAKE CORPORATE GOVERNANCE

BNP Paribas Fortis past de 'Belgische Corporate Governance Code 2009' (hierna de 'Code') toe.

De Code is te raadplegen op <https://www.corporategovernancecommittee.be/nl>.

1. Naleving van de Code

BNP Paribas Fortis meent te voldoen aan de meeste beginselen van de Code. De belangrijkste afwijking heeft betrekking op Principe 8 van de Code 'De vennootschap gaat met de aandeelhouders en potentiële aandeelhouders een dialoog aan, gebaseerd op een wederzijds begrip voor elkaars doelstellingen en verwachtingen'. De reden waarom BNP Paribas Fortis niet alle bepalingen van Principe 8 van de Code volledig naleeft, is gerelateerd aan het aandeelhouderschap van BNP Paribas Fortis, meer bepaald het feit dat BNP Paribas SA, een naamloze vennootschap gevestigd Boulevard des Italiens 16 te 75009 Parijs (Frankrijk), en geregistreerd onder nummer 662 042 449 RCS Paris, 99,94% van de aandelen van BNP Paribas Fortis bezit. De resterende 0,06% van de aandelen zijn in handen van minderheidsaandeelhouders. Desondanks communiceert BNP Paribas Fortis voortdurend met zijn diverse stakeholders via zijn website en andere media en antwoordt actief op de vragen van zijn minderheidsaandeelhouders tijdens de algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Het Corporate Governance Charter van BNP Paribas Fortis is beschikbaar op haar website.

BNP Paribas SA zélf is een op Euronext genoteerd bedrijf. Dit impliceert dat BNP Paribas Fortis, zijn bestuurders en zijn personeel, bepaalde wettelijke bepalingen aangaande bekendmaking van gevoelige informatie aan de markt, in acht moeten nemen. De raad van bestuur van BNP Paribas Fortis is evenwel vastbesloten de belangen van alle aandeelhouders van BNP Paribas Fortis te allen tijde te beschermen en zal hen de nodige informatie en voorzieningen verstrekken om hun rechten uit te oefenen, in overeenstemming met het Wetboek van Vennootschappen.

BNP Paribas Fortis heeft geen transparantieverklaringen ontvangen in de zin van de Wet van 2 mei 2007 over de bekendmaking van belangrijke deelnemingen.

2. Bestuursorganen

Raad van Bestuur

Rol en verantwoordelijkheden

In het algemeen is de raad van bestuur verantwoordelijk voor BNP Paribas Fortis en dit overeenkomstig de toepasselijke wetgeving. Meer specifiek, en conform artikel 23 van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen (de 'Bankwet'), bepaalt en controleert de raad van bestuur onder andere :

- de strategie en doelstellingen van BNP Paribas Fortis;
- het risicobeleid (inclusief de risicotolerantie) van BNP Paribas Fortis; en
- het integriteitsbeleid.

De raad van bestuur keurt ook het governance memorandum van BNP Paribas Fortis goed.

Criteria inzake grootte en lidmaatschap

De raad van bestuur van BNP Paribas Fortis bestaat uit niet minder dan vijf (5) en niet meer dan vijfendertig (35) bestuurders (rechtspersonen kunnen geen lid zijn van de raad van bestuur). Bestuurders worden benoemd voor één (1) of meer hernieuwbare termijnen, waarbij elke termijn niet meer dan vier (4) volledige boekjaren van BNP Paribas Fortis telt.

De samenstelling van de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis dient een evenwichtige mix te zijn van (i) vaardigheden en bekwaamheden, (ii) geslacht, en (iii) niet-uitvoerende bestuurders, al dan niet onafhankelijk, versus uitvoerende bestuurders. De meerderheid van de raad van bestuur mag niet bestaan uit uitvoerende bestuurders.

Op 8 maart 2018 bestaat de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis uit dertien (13) leden, waarvan (4) vier vrouwen.

Verder bestaat hij uit negen (9) niet-uitvoerende bestuurders (van wie drie (3) onafhankelijke bestuurders in de betekenis van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen) en vier (4) uitvoerende bestuurders.

Alle bestuurders moeten in alle omstandigheden beschikken over de passende deskundigheid en de professionele betrouwbaarheid die vereist zijn voor de uitoefening van hun functie. Elk van hen wordt vooraf geselecteerd en beoordeeld op basis van een vooraf bepaalde reeks selectiecriteria. In het algemeen wordt een bestuurder beschouwd over de passende deskundigheid te beschikken indien hij/zij beschikt over de vereiste kennis, ervaring, deskundigheden en het professioneel gedrag die gepast zijn voor de uitoefening van zijn/haar bestuursmandaat. Een bestuurder wordt als professioneel betrouwbaar beschouwd als er geen elementen iets anders suggereren en er geen reden is om de reputatie van de betrokken bestuurder in twijfel te trekken.

BNP Paribas Fortis zal de geschiktheid van elke kandidaat-bestuurder beoordelen en evalueren (ook bij herbenoeming) vooraleer hem/haar tot bestuurder te benoemen. BNP Paribas Fortis zal daarenboven ook elke bestuurder minstens jaarlijks beoordelen en evalueren.

De benoemingsbeslissing is voorts nog onderworpen aan een voorafgaande geschiktheidsbeoordeling uitgevoerd door de bevoegde toezichthouder.

Samenstelling

Op 8 maart 2018 is de raad van bestuur als volgt samengesteld:

DAEMS Herman

Voorzitter van de raad van bestuur. Niet-uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 14 mei 2009.

Het huidig mandaat werd hernieuwd op 21 april 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

JADOT Maxime

Uitvoerende bestuurder. Voorzitter van het directiecomité.

Lid van de raad van bestuur sinds 13 januari 2011.

Het huidig mandaat werd hernieuwd op 23 april 2015. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 verstrijken.

DIERCKX Filip

Uitvoerende bestuurder. Vicevoorzitter van het directiecomité.

Lid van de raad van bestuur sinds 28 oktober 1998.

Het mandaat werd hernieuwd op 20 april 2017. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2021 verstrijken.

d'ASPREMONT LYNDEN Antoinette

Onafhankelijk niet-uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 19 april 2012. Het mandaat

werd hernieuwd op 21 april 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

AUBERNON Dominique

Niet-uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 21 april 2016. Het mandaat

zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

BEAUVOIS Didier

Uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur (door coöptering) sinds 12 juni

2014. Het mandaat werd bevestigd op 23 april 2015. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 verstrijken.

BOOGMANS Dirk

Onafhankelijk niet-uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 1 oktober 2009.

Het mandaat werd hernieuwd op 21 april 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

DECRAENE Stefaan

Niet-uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 18 april 2013.

Het mandaat werd vernieuwd op 20 april 2017. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2021 verstrijken.

DUTORDOIR Sophie

Lid van de raad van bestuur sinds 30 november 2010.

Het mandaat werd vernieuwd op 23 april 2015. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 verstrijken.

LABORDE Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder.

Lid van de raad van bestuur (door coöptering) sinds 19 november 2015. Het mandaat werd bevestigd op 23 december 2015. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 verstrijken.

MERLO Sofia

Niet-uitvoerend bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 21 april 2016. Het mandaat zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

VAN AKEN Piet

Uitvoerend bestuurder.

Lid van de raad van bestuur (door coöptering) sinds 3 juni 2016. Het mandaat werd bevestigd op 8 december 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

VARÈNE Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 14 mei 2009. Het mandaat werd vernieuwd op 21 april 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

Tussen 1 januari 2017 en 31 december 2017 was de raad van bestuur als volgt samengesteld:

DAEMS, Herman

Voorzitter van de raad van bestuur

JADOT, Maxime

Uitvoerend bestuurder en voorzitter van het directiecomité

DIERCKX, Filip

Uitvoerend bestuurder en vicevoorzitter van het directiecomité

d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder

AUBERNON, Dominique

Niet-uitvoerend bestuurder

BEAUVOIS, Didier

Uitvoerend bestuurder

BOOGMANS, Dirk

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder

DECRAENE, Stefaan

Niet-uitvoerend bestuurder

DUTORDOIR, Sophie

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder

LABORDE, Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder

MERLO, Sofia

Niet-uitvoerend bestuurder

VAN AKEN, Piet

Uitvoerend bestuurder

VARÈNE, Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder

VANDEKERCKHOVE, Peter

Uitvoerend bestuurder (tot 31 oktober 2017)

Aanwezigheid op vergaderingen:

De raad van bestuur vergaderde twaalf (12) keer in 2017. De aanwezigheid op deze vergaderingen was als volgt:

Bestuurder	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	12
JADOT, Maxime	11
DIERCKX, Filip	11
d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette	11
AUBERNON, Dominique	12
BEAUVOIS, Didier	11
BOOGMANS, Dirk	11
DECRAENE, Stefaan	6
DUTORDOIR, Sophie	10
LABORDE, Thierry	9
MERLO, Sofia	11
VAN AKEN, Piet	12
VARENE, Thierry	9
VANDEKERCKHOVE, Peter (until 31 October 2017)	7

Evaluatie van de raad van bestuur en van de bestuurders

Minstens eenmaal per jaar voeren het benoemingscomité en de raad van bestuur een evaluatie uit van de raad van bestuur en van alle bestuurders. Bij deze evaluatie wordt rekening gehouden met elk feit dat de bij de benoeming gemaakte geschiktheidsbeoordeling zou kunnen beïnvloeden, en wordt ook nagegaan of ieder de nodige tijd en inspanningen heeft besteed om zijn/haar mandaat naar behoren uit te oefenen. Als onderdeel van deze jaarlijkse evaluatie worden aanbevelingen geformuleerd inzake het beheer en het oplossen van eventueel vastgestelde zwaktes.

De laatste evaluatie van de raad van bestuur werd gefinaliseerd in oktober 2017 en die van de bestuurders in december 2017.

Bezoldiging

Informatie over de totale bezoldiging voor het werkjaar 2017, inclusief de bezoldiging, voordelen in natura en pensioenkosten, van alle bestuurders, betaald en betaalbaar door BNP Paribas Fortis, is te vinden in nota 7.f 'Bezoldigingen en voordelen toegerekend aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis. Deze nota moet als het remuneratieverslag worden beschouwd overeenkomstig Bepaling 7.2 van de Code.

Directiecomité

Rol en verantwoordelijkheden

Overeenkomstig artikel 24 van de Bankwet en artikel 22 van de statuten van BNP Paribas Fortis, heeft de raad van bestuur een directiecomité opgericht aan wie het, met uitzondering van de handelingen die krachtens het Wetboek van Vennootschappen of krachtens de Bankwet voorbehouden blijven aan de raad van bestuur, al zijn bestuursbevoegdheden overgedragen heeft. De leden van het directiecomité worden hierna de 'uitvoerende bestuurders' genoemd.

Grootte- en lidmaatschapscriteria

Het directiecomité bestaat uitsluitend uit uitvoerende bestuurders van BNP Paribas Fortis. Overeenkomstig artikel 24, §2 van de Bankwet moet het totale aantal leden van het directiecomité kleiner zijn dan de helft van het totale aantal bestuurders. Verder moet het directiecomité zijn aantal leden beperkt houden om ervoor te zorgen dat dit comité effectief en met de vereiste flexibiliteit werkt.

Vermits alle leden van het directiecomité geacht worden effectieve leiders te zijn, gelden bovenop de geschiktheidscriteria die in het algemeen worden opgelegd aan bestuurders, bepaalde bijkomende geschiktheidscriteria. De beslissing om een uitvoerende bestuurder al dan niet te benoemen, behoort tot de bevoegdheid van de raad van bestuur die zich zal steunen op een aanbeveling van het governance en benoemingscomité. Deze beslissing is onderworpen aan een daarna uitgevoerde, onafhankelijke geschiktheidsbeoordeling door de bevoegde toezichthouder

Samenstelling

Op 8 maart 2018 is het directiecomité als volgt samengesteld:

JADOT Maxime

Uitvoerend bestuurder en voorzitter van het directiecomité

DIERCKX Filip

Uitvoerend bestuurder en vicevoorzitter van het directiecomité

BEAUVOIS Didier

Uitvoerend bestuurder

VAN AKEN Piet

Uitvoerend bestuurder

Andere comités van de raad van bestuur

Artikel 27 van de Bankwet bepaalt dat de raad van bestuur vier comités dient op te richten: een auditcomité, een risicocomité, een remuneratiecomité en een benoemingscomité.

Het bestaan van deze comités beperkt geenszins de bevoegdheid van de raad om indien en wanneer nodig nog meer comités ad hoc op te richten met het oog op specifieke aangelegenheden.

De raad van bestuur heeft van dit recht gebruik gemaakt om een ad hoc comité op te richten dat is samengesteld uit drie (3) bestuurders en voorgezeten wordt door een onafhankelijk bestuurder en die, wanneer nodig, beoordeelt of een voorgenomen transactie binnen het toepassingsgebied van artikel 72 van de Bankwet valt en nagaat of de vereisten van dit artikel zijn nageleefd.

Dit recht wordt door de raad van bestuur ook gebruikt wanneer deze in het kader van transacties tussen verbonden partijen een Special Board Committee samenstelt (ter zake wordt verwezen naar de rubriek 'Informatie over transacties met verbonden partijen').

Elk bestuurscomité heeft een adviserende rol ten aanzien van de raad van bestuur.

Alle leden van de comités zijn niet-uitvoerende bestuurders. Bovenop de vereiste competenties van toepassing op niet-uitvoerende bestuurders, dient de voorzit(s)ter van een comité tevens te voldoen aan de vereisten die nodig zijn om zijn/haar taken te vervullen.

De lidmaatschapsvereisten voor leden van een comité zijn dezelfde als deze voor de andere bestuurders.

De benoeming van comitéleden steunt verder op (i) hun specifieke bekwaamheden en ervaring, naast de algemene basiscompetenties die vereist zijn voor iedere bestuurder, en (ii) de noodzaak dat elk comité, als groep, over de bekwaamheden en de ervaring dient te beschikken die nodig zijn om zijn taken te vervullen.

Een apart comité (het governance en benoemingscomité – zie verder), ziet erop toe dat de vereisten opgelegd aan de leden en de voorzit(s)ter van elk comité vervuld zijn. In het kader van deze evaluatie neemt het governance en benoemingscomité het vormingsprogramma, zoals door BNP Paribas Fortis voorgesteld aan elk nieuw lid van het betrokken comité, mee in beschouwing.

De vier (4) comités werken volgens onderstaande organisatie.

Auditcomité (AC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk auditcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij audit gerelateerde aangelegenheden.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het auditcomité worden uiteengezet in de Bankwet en opgesomd in artikel 526bis van het Wetboek van Vennootschappen. Deze betreffen, in algemene zin, het volgende: financiën, interne controle en risicobeheer, interne en externe audit. Het auditcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle audit en boekhouding gerelateerde aangelegenheden.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidsvereisten voor niet-uitvoerende bestuurders, moeten de leden van het auditcomité over een collectieve deskundigheid op het gebied van de werkzaamheden van BNP Paribas Fortis en op het gebied van audit en boekhouding beschikken. Ten minste één lid van het auditcomité moet over deskundigheid beschikken op het gebied van audit en boekhouding. De beide onafhankelijke bestuurders die momenteel lid zijn van

het auditcomité van BNP Paribas Fortis, hebben deze specifieke kennis van audit en boekhouding.

Samenstelling

Het auditcomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders, waarvan minstens twee (2) bestuurders onafhankelijk zijn in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

De voorzit(s)ter van het auditcomité is ofwel de voorzit(s)ter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

De voorzit(s)ter van het auditcomité vergadert regelmatig met de voorzit(s)ters van de auditcomités van de belangrijkste entiteiten binnen de gecontroleerde perimeter van BNP Paribas Fortis.

Samenstelling op 8 maart 2018

- Dirk Boogmans (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder) Voorzitter
- Antoinette d'Aspremont Lynden (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder)
- Thierry Varène (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het auditcomité vergaderde in 2017 acht (8) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
BOOGMANS, Dirk	8
d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette	8
VARENE, Thierry	4

Risicocomité (RC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk risicocomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij risicogerelateerde aangelegenheden.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het risicocomité zijn uiteengezet in de Bankwet en betreffen: (i) de strategie en risicotolerantie, (ii) de prijsbepaling en (iii) het remuneratiebeleid. Op vraag van de raad van bestuur staat het risicocomité deze bij (en zal deze haar zijn aanbevelingen overmaken) met betrekking tot alle risico gerelateerde domeinen.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidscriteria voor niet-uitvoerende bestuurders dienen de leden van het risicocomité individueel te beschikken over de vereiste kennis, deskundigheid, ervaring en vaardigheden om in staat te zijn de risicostrategie en risicotolerantie van BNP Paribas Fortis te begrijpen en te bevatten.

Samenstelling

Het risicocomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders waarvan minstens één (1) van hen onafhankelijk is in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

De voorzit(s)ter van het risicocomité is ofwel de voorzit(s)ter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 8 maart 2018:

- Dirk Boogmans (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder) Voorzitter
- Antoinette d'Aspremont Lynden (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder)
- Thierry Varène (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het risicocomité vergaderde in 2017 vijf (5) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
BOOGMANS, Dirk	5
d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette	5
VARENE, Thierry	4

Governance en benoemingscomité (GNC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk benoemingscomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij governance- en benoemingsgerelateerde aangelegenheden.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het governance en benoemingscomité worden uiteengezet in de Bankwet en in de reglementen van de Nationale Bank van België. Deze bevoegdheden dienen uiting te geven van een gedegen en onafhankelijk oordeel inzake de samenstelling en werking van de raad van bestuur en andere beleidsorganen van BNP Paribas Fortis en in het bijzonder over de individuele en collectieve deskundigheid van hun leden, hun integriteit, reputatie, onafhankelijkheid van geest en beschikbaarheid.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidscriteria voor niet-uitvoerende bestuurders dienen de leden van het benoemingscomité collectief en afzonderlijk over de noodzakelijke deskundigheden en competenties te beschikken inzake governance benoemingsregels en gebruiken in de Belgische banksector.

Samenstelling

Het governance en benoemingscomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één (1) van hen is onafhankelijk in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

De voorzit(s)ter van het governance en benoemingscomité is ofwel de voorzit(s)ter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 8 maart 2018:

- Herman Daems, (niet-uitvoerende bestuurder) Voorzitter
- Sophie Dutordoir (niet-uitvoerende, onafhankelijk bestuurder)
- Thierry Laborde (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het benoemingscomité vergaderde in 2017 zes (6) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het Comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	6
DUTORDOIR, Sophie	5
LABORDE, Thierry	6

Remuneratiecomité (RemCo)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk remuneratiecomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij belonings(gerelateerde) kwesties.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het remuneratiecomité worden uiteengezet in de Bankwet. Deze betreffen de uiting van een gedegen en onafhankelijk oordeel inzake beloningsbeleid, beloningspraktijken en gerelateerde incentives, rekening houdend met de risicobeheersing, eigen vermogensbehoeften en liquiditeitspositie van de Bank.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidscriteria voor niet-uitvoerende bestuurders dienen de leden van het remuneratiecomité individueel en collectief te beschikken over de bekwaamheid en competenties inzake beloning, en meer bepaald deze zoals van toepassing in de Belgisch banksector.

Samenstelling

Het remuneratiecomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één (1) van hen is onafhankelijk in de zin van artikel 526 ter van het Wetboek van Vennoetschappen.

De voorzit(s)ter van het remuneratiecomité is ofwel de voorzit(s)ter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 8 maart 2018

- Herman Daems, (niet-uitvoerende bestuurder) Voorzitter
- Sophie Dutordoir (niet-uitvoerende, onafhankelijk bestuurder)
- Thierry Laborde (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het remuneratiecomité vergaderde in 2017 zeven (7) keer. De aanwezigheid was als volgt

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	7
DUTORDOIR, Sophie	7
LABORDE, Thierry	6

Uitvoerende comité

BNP Paribas Fortis heeft een uitvoerend comité opgericht met als opdracht het directiecomité desgevallend te adviseren bij de uitvoering van zijn taak en verantwoordelijkheden.

Het uitvoerend comité bestaat momenteel uit veertien (14) leden, waaronder vier (4) uitvoerend bestuurders. Het verenigt het directiecomité en de tien (10) hoofden van de businesses en de supportfuncties:

Maxime JADOT

Uitvoerende bestuurder, voorzitter van het directiecomité / executive committee, en chief executive officer

Filip DIERCKX

Uitvoerende bestuurder, vicevoorzitter van het directiecomité / executive committee en chief operating officer (group functions)

Michael ANSEEUW

Lid van het executive committee, chief retail banking

Didier BEAUVOIS

Uitvoerende bestuurder, lid van het executive committee, corporate banking CEO

Dirk BEECKMAN

Lid van het executive committee, chief transformation officer

Vincent BERNARD

Lid van het executive committee, chief transformation officer

Jo COUTUER

Lid van het executive committee, chief data officer

Daniel de CLERCK

Lid van het executive committee, chief E2E Operations

Carine DE NYS

Lid van het executive committee, chief compliance officer

Sonja NOBEN

Lid van het executive committee, chief information officer

Piet VAN AKEN

Uitvoerende bestuurder, lid van het executive committee, chief risk officer

Bert VAN ROMPAEY

Lid van het executive committee, head of human resources

Stéphane VERMEIRE

Lid van het executive committee, chief private banking and wealth management

Sandra WILIKENS

Lid van het executive committee, secretary general

3. Interne controleprocedures

Taken en verantwoordelijkheden bij het voorbereiden en opstellen van boekhoudkundige en financiële informatie

Het Finance-departement, onder de bevoegdheid van de Chief Executive Officer, is verantwoordelijk voor het voorbereiden en produceren van boekhoudkundige en financiële informatie. Deze verantwoordelijkheid is verder gedefinieerd in een Charter en omvat het volgende:

- het definiëren van de grondslagen voor financiële verslaggeving, alsook de principes en standaarden voor managementinformatie;
- het voorbereiden van boekhoudkundige informatie en het opmaken van de wettelijk vereiste rapportering;
- het produceren van informatie betreffende solvabiliteits- en liquiditeitsratio's, het berekenen van de ratio's en het opmaken van de wettelijk vereiste rapportering;
- het voorbereiden van managementinformatie (reële en budgetcijfers) en het voorzien van de nodige ondersteuning voor het financiële beleid;
- het beheren van de risico's gerelateerd aan de boekhoudkundige en financiële informatie (resultaat, balans, solvabiliteit, liquiditeit) door het definiëren en implementeren van een permanent operationeel controlesysteem;
- het beheren van de architectuur, het ontwerp en het in gebruik nemen van het financiële informatiesysteem (resultaat, balans, solvabiliteit, liquiditeit);
- het beheren van de organisatie en het operationeel uitvoeren van alle activiteiten die gerelateerd zijn aan het Finance-departement.

Productie van boekhoudkundige en financiële informatie

Rapporteringsbeleid en -regels

De lokale jaarrekening van elke entiteit wordt opgesteld in overeenstemming met de lokale boekhoudkundige beginselen, terwijl de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis wordt opgesteld in overeenstemming met de IFRS-regels (International Financial Reporting Standards) die aanvaard werden door de Europese Unie.

Binnen het departement Finance, bepaalt het Accounting & Reporting (A&R)-team, op basis van de IFRS-regels die aanvaard werden door de Europese Unie, de grondslagen voor de financiële verslaggeving die van toepassing zijn op alle entiteiten van BNP Paribas Fortis. Deze zijn afgestemd op de grondslagen voor financiële verslaggeving van de groep BNP Paribas. Het A&R-team volgt de veranderingen in de regelgeving op en bepaalt de interne grondslagen voor financiële verslaggeving, die aangepast zijn aan de activiteiten van BNP Paribas Fortis. Een handboek met de boekhoudkundige instructies van de groep BNP Paribas is beschikbaar, samen met aanvullende documentatie en richtlijnen met betrekking tot de specifieke producten en activiteiten van BNP Paribas Fortis. Dat IFRS-handboek is ter beschikking van alle boekhoudkundige en rapporteringsteams. Het wordt regelmatig aangepast aan veranderingen in de regelgeving. Het A&R-team voert ook specifieke boekhoudkundige analyses uit op verzoek van lokale entiteiten en businesses.

Het departement Management Control stelt de managementrapporteringsregels op.

De financiële grondslagen betreffende solvabiliteit worden opgesteld door Risk management en deze gelinkt aan liquiditeit door ALM – Treasury.

Het proces voor het voorbereiden van informatie

Er zijn twee afzonderlijke rapporteringskanalen die betrekking hebben op het proces voor het voorbereiden van informatie:

- Financiële boekhoudgegevens: de specifieke verantwoordelijkheid van het boekhoudkundig rapporteringskanaal is te zorgen voor de financiële en analytische boekhouding van de entiteiten en het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis, conform met de financiële grondslagen en standaarden. Er wordt solvabiliteits- en liquiditeitsinformatie opgesteld, die consistent moet zijn met de boekhouding op elk niveau. Dit kanaal certificeert de betrouwbaarheid van de boekhoudgegevens via een intern certificeringsproces (zoals verder beschreven);
- Analytische boekhoudgegevens: dit kanaal stelt de analytische informatie op (van de divisies/ operationele entiteiten/ businesses gebaseerd op de gegevens per entiteit) die relevant is voor het economische management van de activiteiten met naleving van de interne principes en standaarden. Het waarborgt de overeenstemming van de managementgegevens met de boekhoudgegevens op elk niveau. Dit kanaal is ook verantwoordelijk voor het opstellen en analyseren van de solvabiliteits- en liquiditeitsratio's.

Groep Finance ontwikkelt, verspreidt en beheert de rapporteringstools van deze twee rapporteringskanalen. Deze tools werden ontwikkeld om informatie te verstrekken aan de hele BNP Paribas Groep, rekening houdend met de doelstellingen van beide kanalen en hun complementariteit. Groep Finance promoot het gebruik van standaard boekhoudsystemen in de entiteiten binnen de Groep. Deze systemen worden ontwikkeld op Groepsniveau en worden geleidelijk aan in gebruik genomen. Gemeenschappelijke systemen bevorderen de informatie-uitwisseling en vergemakkelijken de implementatie van functie-overschrijdende projecten in de context van gedeelde boekhoudplatformen en synthese binnen de Groep.

Voor de voorbereiding van liquiditeitsgegevens past de bank het principe toe om interne managementgegevens te integreren met de gegevens die nodig zijn voor de wettelijke rapportering. Het raamwerk voor liquiditeitsrapportering omvat verder:

- een beheersmodel waar Finance, ALM-treasury en Risk Management toe bijdragen;
- toe te passen grondslagen en methodologieën zoals vereist door de regelgeving;
- specifieke tools voor datacollectie en de productie van interne en wettelijk vereiste rapporteringen.

Dit systeem zorgt voor de productie van de liquidity coverage ratio (LCR) en net stable funding ratio (NSFR) rapportering.

Permanente controle van boekhoud- en financiële informatie

Interne controle binnen het Finance-departement

De interne controle in Finance wordt toevertrouwd aan gespecialiseerde teams die worden ondersteund door specifieke tools, die boekhoudcontroles en andere permanente operationele controlegebieden omvatten.

Deze teams verzekeren op permanente basis de betrouwbaarheid van de processen voor de productie en validatie van de financiële gegevens van BNP Paribas Fortis, en zien toe op de naleving van de wettelijke en prudentiële rapporteringsvereisten. Andere activiteiten zijn onder meer het onderhouden van contacten met externe auditors en ervoor zorgen dat hun aanbevelingen correct worden geïmplementeerd, het toezicht op het certificeringsproces binnen BNP Paribas Fortis, en de controle op de waardering van financiële instrumenten.

Intern certificeringsproces

BNP Paribas Fortis houdt toezicht op het boekhoudkundige en financiële rapporteringsrisico via een certificeringsproces, dat rapporteert over de kwaliteit van de informatie verstrekt in het MATISSE-rapporteringssysteem. De resultaten van het certificeringsproces worden elk kwartaal voorgesteld aan het AuditComité van BNP Paribas Fortis en maken integraal deel uit van het boekhoudproces.

Als algemene regel bepaald door de groep BNP Paribas, dient elke entiteit die via het MATISSE-systeem een rapporteringspakket indient, elk kwartaal de betrouwbaarheid van dat pakket te certificeren via de toepassing FACT (Finance Accounting Control Tool), een toepassing die bedoeld is om het certificeringsproces in de groep BNP Paribas te ondersteunen. Certificaten bestaan uit gestandaardiseerde vragen waarin de voornaamste boekhoudkundige en financiële risicodomeinen aan bod komen.

Permanente controle binnen Finance verzekert de CFO, het Audit Committee van BNP Paribas Fortis, de externe auditors en de Nationale Bank van België, dat de interne controlemaatregelen afdoend worden nageleefd.

Het certificeringsproces omvat:

- een certificering dat de gerapporteerde boekhoudkundige gegevens betrouwbaar zijn en voldoen aan de grondslagen voor financiële verslaggeving van BNP Paribas Fortis;
- een certificering dat het interne controlesysteem voor de boekhouding, bedoeld om de kwaliteit van de boekhoudkundige gegevens te verzekeren, doeltreffend werkt.

Dit interne certificeringsproces maakt deel uit van het algemene systeem van permanent toezicht. Het stelt het Finance-departement van BNP Paribas Fortis, dat verantwoordelijk is voor de opstelling en de kwaliteit van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis, in staat zich te informeren over alle incidenten die verband houden met de opstelling van de Jaarrekening en toezicht te houden op de correctieve maatregelen genomen door de boekhoudkundige entiteiten en, indien nodig, de gepaste voorzieningen te boeken. Wat BNP Paribas Fortis in België betreft, wordt het certificeringsproces ondersteund door een uitgebreide reeks subcertificaten die alle activiteiten dekken die boekhoudkundige en financiële risico's voor het bedrijf kunnen inhouden.

Het certificeringssysteem wordt ook gebruikt in overleg met risk management voor informatie die deel uitmaakt van de prudentiële rapportering over het kredietrisico en de solvabiliteitsratio's. De betrokken medewerkers bevestigen dat de rapporten conform zijn met de normen en procedures en dat de gebruikte gegevens kwaliteitsvol zijn. Verder beschrijven zij de resultaten van de controles in de verschillende stadia van de productie van de verslagen, inclusief de reconciliatie van de boekhoudkundige gegevens met de aan het kredietrisico gerelateerde gegevens. Volgens dezelfde principes werd een certificeringssysteem geïnstalleerd voor liquiditeitsgegevens. De betrokken medewerkers rapporteren over de naleving van de normen en de resultaten van de belangrijkste controles die de kwaliteit van de rapportering waarborgen.

Controle op de waardering van financiële instrumenten en op het gebruik van deze waardering bij de resultaatsbepaling van markttransacties en de boekhoudrapportering

Het Finance-departement delegeert het bepalen van en de controle op de marktwaardes of modellen van financiële instrumenten aan de verschillende departementen die betrokken zijn bij het waarderen van financiële instrumenten als onderdeel van het toezicht op marktrisico's en managementgegevens. Het Finance-departement behoudt evenwel het overzicht over de nauwkeurigheid van deze activiteiten.

Het doel van deze controleprocedures in het Finance-departement is:

- ervoor zorgen dat transacties waarbij financiële instrumenten betrokken zijn, correct worden geregistreerd in de financiële en managementgegevens van BNP Paribas Fortis;
- de kwaliteit garanderen van de waardering en rapportering van financiële instrumenten, die gebruikt worden bij zowel de opstelling van de financiële en analytische boekhouding als bij het beheer van en toezicht op markt- en liquiditeitsrisico's;
- ervoor zorgen dat resultaten van markttransacties nauwkeurig worden bepaald en correct worden geanalyseerd.

Periodieke controle – central accounting inspection team

Interne audit heeft een team van auditors (Central Accounting Inspection Team) die gespecialiseerd zijn in de boekhoudkundige en financiële audit. Dit weerspiegelt de strategie van de versterking van de auditcapaciteit in de boekhouding, zowel op technisch vlak als op het vlak van het beperken van boekhoudkundige risico's.

Haar actieplan is gebaseerd op de boekhoudkundige interne controle tools, die beschikbaar zijn voor BNP Paribas Fortis en het risico-evaluatie overzicht dat wordt opgesteld door de interne audit.

De belangrijkste doelstellingen van het team zijn de volgende:

- het vormen van een boekhoudkundig en financieel expertise-centrum om zo de capaciteit van de interne audit te versterken bij het uitvoeren van audits in deze domeinen;
- het identificeren en onderzoeken van risicogebieden binnen BNP Paribas Fortis.

Relaties met de commissarissen-revisoren

In 2017 bestond het college van commissarissen-revisoren uit:

- PwC Bedrijfsrevisoren bcvba, vertegenwoordigd door de heer Damien WALGRAVE;
- Deloitte Bedrijfsrevisoren bc onder vorm van cvba, vertegenwoordigd door de heren Yves DEHOGNE en Bernard DEMEULEMEESTER.

De commissarissen-revisoren worden aangesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders, op advies van het Auditcomité en op voorstel van de Raad van Bestuur en de ondernemingsraad.

Het college van commissarissen stelt elk boekjaar een rapport op waarin het de betrouwbaarheid van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en haar dochterondernemingen beoordeelt.

De commissaris-revisor voert ook specifieke procedures uit voor de prudentiële toezichthouder en voor de revisoren van de groep. Als onderdeel van hun wettelijke auditopdracht:

- onderzoeken zij alle belangrijke veranderingen in de grondslagen voor financiële verslaggeving en stellen ze hun aanbevelingen omtrent keuzes die een wezenlijke impact hebben voor aan het Auditcomité;
- leggen ze aan het betrokken departement en het Finance-departement hun bevindingen, opmerkingen en aanbevelingen voor om het interne controlesysteem te verbeteren ter voorbereiding van de boekhoudkundige en financiële informatie die onderzocht wordt tijdens hun audit.

Het Auditcomité van de Raad van Bestuur wordt ingelicht over keuzes inzake grondslagen voor financiële verslaggeving die een wezenlijke impact hebben op de Jaarrekening, zodat zij die keuzes aan de Raad van Bestuur kunnen voorleggen met het oog op een definitieve beslissing.

4. Belangenconflicten

BNP Paribas Fortis moet voldoen aan de wettelijke bepalingen inzake belangenconflicten uit het Wetboek van Vennootschappen, aan de bepalingen van de Bankwet en aan de essentie van een aantal circulaires van de Nationale Bank van België (NBB) die tot doel hebben belangenconflicten tussen BNP Paribas Fortis en zijn bestuurders of algemene directie te vermijden, onder andere in verband met uitgeoefende externe functies en verleende kredieten.

Verder past BNP Paribas Fortis een algemeen beleid en een gedragscode inzake belangenconflicten toe. Deze stellen dat het behalen van commerciële, financiële, professionele of persoonlijke doelstellingen de naleving van de volgende basisprincipes niet in de weg mogen staan:

1. **Belang van de klanten** (dit omvat inzicht hebben in de behoeften van klanten, garanderen dat de klanten een eerlijke behandeling krijgen, het beschermen van de klantenbelangen, ...)
2. **Financial security** (dit omvat het bestrijden van witwaspraktijken, omkoping, corruptie en de financiering van terrorisme, ...)
3. **Marktintegriteit** (dit omvat het ijveren voor eerlijke concurrentie, het naleven van regels inzake marktmisbruik, ...)
4. **Beroepsethiek** (dit omvat het uit de weg gaan van belangenconflicten buiten de bank, het nemen van maatregelen tegen omkoping en corruptie, ...)
5. **Respect voor collega's** (dit omvat het naleven van de hoogste normen voor professioneel gedrag, het verwerpen van elke vorm van discriminatie en het waarborgen van de veiligheid op de werkplek)
6. **Bescherming van de groep** (dit omvat de waarde van de groep BNP Paribas op lange termijn opbouwen en beschermen, de informatie van de groep beschermen, verantwoordelijk communiceren, ...)

7. **Omgang met de samenleving** (dit omvat het ijveren voor de eerbiediging van de mensenrechten, het beschermen van het milieu en het tegengaan van de klimaatverandering en het verantwoordelijk handelen inzake openbare aangelegenheden)

Tot slot worden de bestuurders van BNP Paribas Fortis, in overeenstemming met de Bankwet, vóór hun formele aanstelling beoordeeld door de relevante toezichthouder. Vooraleer een aanstelling goed te keuren, voert de relevante toezichthouder een onderzoek uit dat ook controleert op de afwezigheid van bepaalde belangenconflicten.

BNP PARIBAS FORTIS GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017

Opgesteld in overeenstemming met International Financial
Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie

Resultatenrekening op 31 december 2017

In miljoenen euro's	Nota	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Rentebaten	2.a	7 967	8 374
Rentelasten	2.a	(2 934)	(3 011)
Commissiebaten	2.b	2 298	2 280
Commissielasten	2.b	(868)	(814)
Nettowinsten of -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	2.c	13	163
Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa en andere financiële activa niet gewaardeerd aan reële waarde	2.d	189	178
Overige baten	2.e	9 345	599
Overige lasten	2.e	(7 891)	(469)
NETTOBATEN VAN HET BANKBEDRIJF		8 119	7 300
Personeelskosten en kosten van personeelsvoordelen	6.a	(2 634)	(2 405)
Overige algemene bedrijfskosten	2.f	(1 903)	(1 752)
Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa	4.n	(294)	(237)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT		3 288	2 906
Risicokost	2.g	(338)	(434)
BEDRIJFSRESULTAAT		2 950	2 472
Aandeel in het nettoresultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast		278	155
Nettowinsten/verliezen op overige vaste activa		32	(70)
Goodwill	4.o	(112)	-
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN		3 148	2 557
Winstbelastingen	2.h	(775)	(341)
NETTORESULTAAT		2 373	2 216
waarvan minderheidsbelangen		476	489
RESULTAAT TOEWIJSBAAR AAN DE AANDEELHOUDERS		1 897	1 727

Overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Nettoresultaat	2 373	2 216
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(450)	(784)
Elementen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	(461)	(660)
Elementen met betrekking tot wisselkoersverschillen	(412)	(520)
waarvan uitgestelde belastingen	3	(31)
Wijzigingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare financiële activa, inbegrepen deze geherclassificeerd als leningen en vorderingen	11	82
waarvan uitgestelde belastingen	50	(9)
Wijzigingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare financiële activa opgenomen in het resultaat van de periode, inbegrepen deze geherclassificeerd als leningen en vorderingen	(48)	(64)
waarvan uitgestelde belastingen	22	7
Veranderingen in de waarde van afdekkingsinstrumenten aangeduid als kasstroomafdekkingen	(56)	(68)
waarvan uitgestelde belastingen	36	35
Veranderingen in de waarde van afdekkingsinstrumenten aangeduid als kasstroomafdekkingen opgenomen in het nettoresultaat	-	2
waarvan uitgestelde belastingen	-	(1)
Elementen met betrekking tot ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	44	(92)
waarvan uitgestelde belastingen	19	49
Elementen die niet geherclassificeerd zullen worden naar de resultatenrekening	11	(124)
Herwaardering winsten (verliezen) met betrekking tot de vergoedingen na pensioenplannen	10	(112)
waarvan uitgestelde belastingen	(23)	48
Elementen met betrekking tot ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	1	(12)
waarvan uitgestelde belastingen	-	6
TOTAAL	1 923	1 432
Aandeel van de groep	1 644	1 126
Aandeel van minderheidsbelangen	279	306

Balans op 31 december 2017

In miljoenen euro's	Nota	31 december 2017	31 December 2016
ACTIVA			
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		4 942	14 037
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening			
<i>Handelseffecten</i>	4.a	1 394	1 669
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	4.a	2 391	1 994
<i>Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	4.a	1 578	1 796
<i>Financiële derivaten aangehouden</i>	4.a	5 777	7 532
Financiële hedgingderivaten	4.b	2 011	2 101
Voor verkoop beschikbare financiële activa	4.c	23 697	29 558
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	4.f	25 305	14 687
Leningen aan en vorderingen op klanten	4.g	175 425	171 329
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico		1 062	1 463
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	4.j	511	525
Actuele en uitgestelde belastingen	4.k	2 149	2 593
Overlopende rekeningen en overige activa	4.l	8 340	8 560
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	4.m	4 356	4 317
Vastgoedbeleggingen	4.n	229	204
Materiële vaste activa	4.n	17 158	15 276
Immateriële vaste activa	4.n	292	278
Goodwill	4.o	663	795
Activa aangehouden voor verkoop	4.s	366	19 076
TOTAAL ACTIVA		277 646	297 790
VERPLICHTINGEN			
Centrale banken en postgirorekeningen		382	157
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening			
<i>Handelseffecten</i>	4.a	295	2 207
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	4.a	4 706	3 089
<i>Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	4.a	4 190	4 559
<i>Financiële derivaten aangehouden</i>	4.a	4 114	5 927
Financiële hedgingderivaten	4.b	3 982	4 395
Schulden aan kredietinstellingen	4.f	36 558	34 867
Schulden aan klanten	4.g	166 927	163 316
Schuldbewijzen	4.i	12 434	13 539
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico		441	876
Actuele en uitgestelde belastingen	4.k	748	748
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	4.l	6 512	7 136
Voorzieningen voor risico's en kosten	4.p	4 732	4 784
Achtergestelde schulden	4.i	2 487	4 348
Verplichtingen aangehouden voor verkoop	4.s	831	21 308
TOTAAL VERPLICHTINGEN		249 339	271 256
EIGEN VERMOGEN			
<i>Kapitaal en reserves</i>		20 828	19 094
<i>Resultaat van het boekjaar, aandeel van de groep</i>		1 897	1 727
Totaal kapitaal, geconsolideerde reserves en resultaat van de periode, aandeel van de groep		22 725	20 821
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen		39	299
Totaal aandeel van de groep		22 764	21 120
Reserves en resultaat van het jaar van minderheidsbelangen		5 769	5 439
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen		(226)	(25)
Totaal minderheidsbelangen		5 543	5 414
TOTAAL GECONSOLIDEERD EIGEN VERMOGEN		28 307	26 534
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN		277 646	297 790

Kasstroomoverzicht op 31 december 2017

In miljoenen euro's	Nota	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Resultaat voor belastingen		3 148	2 557
Niet-monetaire elementen opgenomen in het nettoresultaat voor belastingen en andere aanpassingen van voortgezette activiteiten		3 083	(1 130)
Netto-afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa		3 085	322
Bijzondere waardevermindering op goodwill en overige vaste activa		96	(9)
Nettodotatie aan voorzieningen		205	372
Aandeel in het resultaat van ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast		(287)	(155)
Nettolasten (-baten) uit investeringsactiviteiten		(10)	85
Nettolasten uit financieringsactiviteiten		41	-
Overige wijzigingen		(47)	(1 745)
Nettostijging (-daling) met betrekking tot activa en verplichtingen voortkomend uit voortgezette operationele activiteiten		(14 565)	1 223
Nettodaling met betrekking tot verrichtingen met kredietinstellingen		(11 968)	(658)
Nettostijging (-daling) met betrekking tot cliëntenverrichtingen		(2 190)	157
Nettostijging met betrekking tot verrichtingen die andere financiële activa of verplichtingen beïnvloeden		4 327	2 099
Nettostijging (-daling) met betrekking tot verrichtingen die niet-financiële activa en verplichtingen beïnvloeden		(4 469)	5
Betaalde belastingen		(265)	(380)
NETTOSTIJGING (-DALING) IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT VOORTGEZETTE OPERATIONELE ACTIVITEITEN		(8 334)	2 650
NETTOSTIJGING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT BEËINDIGDE OPERATIONELE ACTIVITEITEN		122	6 040
Nettostijging (-daling) met betrekking tot financiële activa en deelnemingen		(10)	397
Nettodaling met betrekking tot materiële en immateriële vaste activa		(220)	(287)
NETTOSTIJGING (-DALING) IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT VOORTGEZETTE INVESTERINGSACTIVITEITEN		(230)	110
NETTODALING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT BEËINDIGDE INVESTERINGSACTIVITEITEN		(8 857)	(1)
Stijging van kas en kasequivalenten met betrekking tot transacties met aandeelhouders		940	343
Daling van kas en kasequivalenten voortvloeiend uit andere financieringsactiviteiten		(1 506)	(837)
NETTODALING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT VOORTGEZETTE FINANCIERINGSACTIVITEITEN*		(566)	(494)
NETTOSTIJGING (-DALING) IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT BEËINDIGDE FINANCIERINGSACTIVITEITEN		(867)	80
EFFECT VAN WISSELKOERSSCHOMMELINGEN OP GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN VAN VOORTGEZETTE ACTIVITEITEN		(580)	(413)
EFFECT VAN WISSELKOERSSCHOMMELINGEN OP GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN VAN BEËINDIGDE ACTIVITEITEN		1	1
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van de periode van voortgezette activiteiten		14 749	12 820
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		14 033	13 013
Schulden aan centrale banken en de post		(157)	(1 174)
Direct opvraagbare leningen aan kredietinstellingen	4f	2 017	(833)
Direct opvraagbare financieringen van kredietinstellingen	4f	(1 144)	1 814
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het eind van de periode van voortgezette activiteiten		5 039	14 749
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		4 942	14 033
Schulden aan centrale banken en de post		(382)	(157)
Direct opvraagbare leningen aan kredietinstellingen	4f	(1 523)	2 017
Direct opvraagbare financieringen van kredietinstellingen	4f	2 002	(1 144)
NETTOSTIJGING (-DALING) IN HET SALDO VAN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN VAN VOORTGEZETTE ACTIVITEITEN		(9 710)	1 929
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van de periode voor de beëindigde activiteiten		9 600	3 557
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het eind van de periode voor de beëindigde activiteiten		(1)	9 601
NETTOSTIJGING (-DALING) IN HET SALDO VAN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN VOOR DE BEËINDIGDE ACTIVITEITEN		(9 601)	6 044
Bijkomende informatie:			
Betaalde intresten		(3 053)	(3 240)
Ontvangen intresten		7 951	8 310
Betaalde/ontvangen dividenden		56	(303)

* Wijzigingen in schulden uit financieringsactiviteiten andere dan als gevolg van kasstromen bedragen EUR 12 miljoen

Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen tussen 1 januari 2016 en 31 december 2017

In miljoenen euro's	Kapitaal en reserves			Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen				Totaal eigen vermogen
	Kapitaal	Niet-uitgekeerde reserves	Totaal	Wisselkoersverschillen	Voor verkoop beschikbare financiële activa en geherclassificeerde leningen en vorderingen	Hedgingderivaten	Totaal	
Kapitaal en reserves per 1 januari 2016	9 605	8 362	17 967	(650)	1 254	183	787	18 754
Overige wijzigingen	2 300	(1 060)	1 240	-	-	-	-	1 240
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	-	(113)	(113)	(347)	(74)	(67)	(488)	(601)
Nettoresultaat van het boekjaar 2016	-	1 727	1 727	-	-	-	-	1 727
Kapitaal en reserves per 31 december 2016	11 905	8 916	20 821	(997)	1 180	116	299	21 120
Overige wijzigingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	-	7	7	(210)	14	(64)	(260)	(253)
Nettoresultaat van het boekjaar 2017	-	1 897	1 897	-	-	-	-	1 897
Kapitaal en reserves per 31 december 2017	11 905	10 820	22 725	(1 207)	1 194	52	39	22 764

Minderheidsbelangen tussen 1 januari 2016 en 31 december 2017

In miljoenen euro's	Kapitaal en reserves	Wisselkoersverschillen, voor verkoop beschikbare financiële activa en geherclassificeerde leningen en vorderingen, financiële hedgingderivaten	Totaal minderheidsbelangen
Kapitaal en reserves per 1 januari 2016	5 146	147	5 293
Overige wijzigingen	19	-	19
Dividenden	(204)	-	(204)
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(11)	(172)	(183)
Nettoresultaat van het boekjaar 2016	489	-	489
Kapitaal en reserves per 31 december 2016	5 439	(25)	5 414
Overige wijzigingen	12	-	12
Dividenden	(162)	-	(162)
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	4	(201)	(197)
Nettoresultaat van het boekjaar 2017	476	-	476
Kapitaal en reserves per 31 december 2017	5 769	(226)	5 543

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017

Opgesteld in overeenstemming met International Financial
Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie

1 SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING TOEGEPAST DOOR BNP PARIBAS FORTIS

1.a Toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving

1.a.1 Standaarden

De geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis werd opgemaakt volgens de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving (International Financial Reporting Standards – IFRS), die aanvaard werden door de Europese Unie¹. Als zodanig werden enkele voorschriften van IAS 39 met betrekking tot hedge accounting niet opgenomen en hebben bepaalde teksten het goedkeuringsproces nog niet ondergaan.

De introductie van standaarden en aanpassingen die verplicht van toepassing zijn vanaf 1 januari 2017, heeft geen impact op de Geconsolideerde Jaarrekening op 31 december 2017.

BNP Paribas Fortis heeft er voor gekozen om nieuwe standaarden, wijzigingen en interpretaties die werden aanvaard door de Europese Unie en waarvan de toepassing in 2017 optioneel was, niet vervroegd toe te passen.

1.a.2 Belangrijkste nieuwe standaarden, gepubliceerd maar nog niet van kracht

IFRS 9 Financiële instrumenten

IFRS 9 'Financiële instrumenten' werd gepubliceerd door de IASB (International Accounting Standards Board) in juli 2014 ter vervanging van IAS 39 'Financiële instrumenten: opname en waardering'. De standaard bepaalt nieuwe principes voor de classificatie en waardering van financiële instrumenten, voor de bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen, op verstrekte financierings- en garantieverbintenissen en op vorderingen uit leaseovereenkomsten. Er zijn ook nieuwe principes voor hedge accounting in het algemeen ('micro hedge').

IFRS 9, dat op 22 november 2016 goedgekeurd is voor toepassing in Europa, is verplicht voor verslagperiodes die starten op of na 1 januari 2018.

¹ De volledige set van standaarden aanvaard door de Europese Unie kan geconsulteerd worden op de website van de Europese Commissie: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting_en.

Toepassing van IFRS 9 op de verzekeringsactiviteiten

Op 12 september 2016 heeft de IASB wijzigingen in IFRS 4 'Verzekeringscontracten', 'Toepassing van IFRS 9 Financiële instrumenten in combinatie met IFRS 4 Verzekeringscontracten' gepubliceerd. Deze wijzigingen zijn van toepassing voor boekjaren die starten vanaf 1 januari 2018.

Deze wijzigingen bieden aan entiteiten die hoofdzakelijk verzekeringsactiviteiten uitoefenen de mogelijkheid de ingangsdatum van IFRS 9 uit te stellen tot 1 januari 2021. Tot die datum kunnen de betrokken entiteiten blijven rapporteren onder de bestaande standaard IAS 39.

Deze tijdelijke uitzondering om IFRS 9 niet toe te passen, in de wijzigingen van de IASB beperkt tot entiteiten die hoofdzakelijk verzekeringsactiviteiten uitoefenen, werd uitgebreid tot het verzekeringsbedrijf binnen een financieel conglomeraat in het kader van de goedkeuring op 3 november 2017 van de wijzigingen in IFRS 4 voor toepassing in Europa. Dit uitstel is onderworpen aan de voorwaarde dat er tussen de verzekeringsentiteiten en de overige entiteiten van het conglomeraat geen interne overdracht van financiële instrumenten gebeurt (behalve financiële instrumenten die gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van veranderingen in reële waarde in winst of verlies).

De Groep BNP Paribas zal de wijzigingen in IFRS 4 zoals goedgekeurd binnen de Europese Unie toepassen bij alle verzekeringsentiteiten, met inbegrip van de fondsen die vallen onder de verzekeringsactiviteit. Bijgevolg zullen deze IAS 39 'Financiële instrumenten: opname en waardering' toepassen tot en met 31 december 2020.

BNP Paribas Fortis zal de grondslagen voor financiële verslaggeving die gebruikt zijn door de geassocieerde verzekeringsondernemingen behouden als deze er voor gekozen hebben om IAS 39 'Financiële instrumenten: opname en waardering' toe te passen tot 31 december 2020.

Aanpassing van IFRS 9

Op 12 oktober 2017 heeft de IASB aanpassingen aan IFRS 9 gepubliceerd, 'Vooruitbetalingseigenschappen met negatieve vergoeding'. Daarin licht de IASB de classificatie toe van financiële activa waarin een clause is opgenomen die er bij een vervroegde terugbetaling op initiatief van de ontlener, zou kunnen toe leiden dat die een schadeloosstelling ontvangt.

Deze wijziging treedt in werking voor boekjaren vanaf 1 januari 2019 met de mogelijkheid tot vervroegde toepassing, maar is nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie. BNP Paribas Fortis zal desgevallend deze aanpassing toepassen vanaf 1 januari 2018.

Classificatie en waardering

Onder IFRS 9 zal de classificatie en waardering van financiële activa afhangen van het bedrijfsmodel voor het beheer en van de eigenschappen van de contractuele kasstromen van de instrumenten. Bij eerste opname zullen financiële activa gewaardeerd worden tegen geamortiseerde kostprijs, tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen (op een afzonderlijke lijn) of tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Het zal niet langer mogelijk zijn om een in financiële activa besloten derivaat af te scheiden van het basisinstrument.

De toepassing van de voorwaarden met betrekking tot het bedrijfsmodel en de eigenschappen van de contractuele kasstromen van het instrument, zullen de classificatie en waardering van financiële activa wijzigen in vergelijking met IAS 39.

Schuldbewijzen (leningen, vorderingen of schuldpapier) zullen gewaardeerd worden tegen geamortiseerde kostprijs, tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het eigen vermogen of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

- Schuldbewijzen zullen tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd worden als ze aangehouden worden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is om de contractuele kasstromen te ontvangen, en voor zover de contractvoorwaarden van het instrument aanleiding geven tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom vertegenwoordigen.
- Schuldbewijzen zullen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het eigen vermogen gewaardeerd worden als de bank ze aanhoudt binnen een bedrijfsmodel dat als doel heeft zowel de contractuele kasstromen te innen als de activa te verkopen, en voor zover de contractvoorwaarden van het instrument aanleiding geven tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom vertegenwoordigen. Bij verkoop of overdracht worden de bedragen die voorheen opgenomen waren in het eigen vermogen overgeboekt naar winst of verlies.
- Alle schuldbewijzen die niet in aanmerking komen voor waardering tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het eigen vermogen, zullen gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

De bank zal schuldbewijzen enkel onherroepelijk aanwijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening als die keuze een inconsistentie in waardering of opname in de resultatenrekening (soms een 'accounting mismatch' genoemd) elimineert of aanzienlijk beperkt.

Investerings in effecten zoals aandelen zullen gewaardeerd worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, of optioneel als instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen (op een afzonderlijke lijn). In dit laatste geval zal de verkoop of overdracht van de aandelen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen niet leiden tot overboeking van bedragen die voorheen opgenomen waren in het eigen vermogen naar de resultatenrekening. Enkel de dividenden worden in de resultatenrekening opgenomen.

De belangrijkste wijziging in IFRS 9 voor financiële verplichtingen heeft betrekking op de passiva die gewaardeerd worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (optie om te waarderen tegen reële waarde). De veranderingen in de reële waarde ten gevolge van het eigen kredietrisico zullen niet langer in de resultatenrekening opgenomen worden maar wel in het eigen vermogen.

De bepalingen van IAS 39 met betrekking tot het niet langer opnemen in de balans van financiële activa of financiële passiva blijven in IFRS 9 ongewijzigd. Daarnaast verduidelijkt IFRS 9 de verwerking van wijzigingen aan financiële activa naargelang die al dan niet leiden tot het afboeken van het financieel instrument.

Op basis van een analyse van de bedrijfsmodellen en de kenmerken van de activa aangehouden door BNP Paribas Fortis zijn de belangrijkste classificaties op 1 januari 2018:

- leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen en klanten en reverse-repo-overeenkomsten geclassificeerd als 'Leningen en vorderingen' in IAS 39 zullen hoofdzakelijk gewaardeerd worden tegen geamortiseerde kostprijs volgens IFRS 9, met uitzondering van deze die niet voldoen aan de voorwaarde van de kenmerken van de contractuele kasstromen of deze waarvoor een overdacht wordt overwogen;
- 'Voor verkoop beschikbare financiële activa' volgens IAS 39:
 - Schatkistcertificaten, staatsobligaties en andere vastrentende effecten zullen afhankelijk van het bedrijfsmodel, voor een bedrag van EUR 8,2 miljard (bruto bedrag) gewaardeerd worden tegen geamortiseerde kostprijs en voor het resterende bedrag tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het eigen vermogen. Bij wijze van uitzondering zullen de instrumenten die niet voldoen aan de voorwaarde van de contractuele kasstromen gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening;

- Een bedrag van EUR 776 miljoen (bruto bedrag) aan investeringen in aandelen zal geherclassificeerd worden als instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.
- Financiële activa geclassificeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening volgens IAS 39, zullen ook in IFRS 9 in deze categorie opgenomen worden;

Bijzondere waardeverminderingen

IFRS 9 hanteert een nieuw model voor bijzondere waardeverminderingen op basis van verwachte kredietverliezen.

Dit model zal van toepassing zijn op leningen en schuldbewijzen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het eigen vermogen (op een afzonderlijke lijn), op verstrekte financierings- en garantieverbintenissen die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, en ook op vorderingen uit leaseovereenkomsten.

Volgens het model voor bijzondere waardeverminderingen in IAS 39 dat gebaseerd is op gelopen verliezen wordt een kredietverlies verantwoord wanneer er objectieve aanwijzingen van waardevermindering zijn. Voor tegenpartijen die individueel geen bijzondere waardevermindering hebben ondergaan wordt het risico beoordeeld op basis van portefeuilles met gemeenschappelijke kenmerken. De groepen van tegenpartijen die, op grond van gebeurtenissen die zich sinds de aanvang van de leningen hebben voorgedaan, objectieve indicaties van waardevermindering vertonen, zijn het voorwerp van een bijzondere waardevermindering op portefeuille-basis. Daarnaast kan BNP Paribas Fortis aanvullende collectieve bijzondere waardeverminderingen aanleggen voor specifieke economische sectoren of geografische regio's die getroffen werden door uitzonderlijke economische gebeurtenissen.

Volgens het nieuwe model van IFRS 9 voor bijzondere waardeverminderingen moet bij de eerste opname van uitgegeven of verworven financiële instrumenten een voorziening voor 12 maanden verwachte kredietverliezen aangelegd worden (dit zijn de verliezen verwacht als gevolg van het risico op wanbetalingen die zich binnen de 12 maanden na de verslagdatum zullen voordoen).

Als het kredietrisico sinds de eerste opname van het contract in belangrijke mate is toegenomen, moeten verwachte kredietverliezen voor de volledige levensduur geboekt worden (dit zijn de verliezen verwacht als gevolg van het risico op wanbetaling tijdens de resterende looptijd van het financiële instrument).

Financiële activa waarvoor de voorziening voor verliezen gelijk is aan de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen, zullen gerapporteerd worden als 'fase 1'. De renteopbrengsten zullen berekend worden door toepassing van de effectieverentemethode op de bruto boekwaarde van het financieel actief (voor aftrek van de bijzondere waardevermindering).

Financiële activa waarvan het kredietrisico significant is toegenomen sinds de eerste opname zullen gerapporteerd worden als 'fase 2'. De renteopbrengsten zullen berekend worden door de methode van de effectieve rente toe te passen op de bruto boekwaarde van het financieel actief (voor aftrek van de bijzondere waardevermindering).

Een significante toename van het kredietrisico zal beoordeeld worden op individuele of collectieve basis (door het groeperen van financiële instrumenten met gemeenschappelijke risicokenmerken) door rekening te houden met alle redelijke en gefundeerde informatie en door voor het financiële instrument het risico op wanbetaling op rapporteringsdatum te vergelijken met het risico op wanbetaling op de datum van eerste opname.

Het beoordelen van de verslechtering zal gebeuren door de kans op wanbetaling of de rating op datum van eerste opname te vergelijken met deze waarden op rapporteringsdatum.

Daarnaast geldt er volgens de standaard een weerlegbaar vermoeden dat het aan een financieel instrument verbonden kredietrisico sinds de eerste opname significant is toegenomen als de contractuele betalingen meer dan 30 dagen achterstallig zijn.

Volgens de standaard mag aangenomen worden dat het aan een financieel instrument verbonden kredietrisico sinds de eerste opname niet significant toegenomen is als op de verslagdatum wordt vastgesteld dat aan het financiële instrument een laag kredietrisico verbonden is (bijvoorbeeld, een financieel instrument met een rating van 'investeringswaardig'). Deze aannahme kan toegepast worden op schuldbewijzen.

Financiële activa die op basis van objectieve aanwijzingen als gevolg van gebeurtenissen na aanvang van de lening of verwerving van het actief een bijzondere waardevermindering ondergaan, zullen als 'fase 3' verantwoord worden. De criteria voor het identificeren van activa die onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering zijn vergelijkbaar met de huidige criteria onder IAS 39. De renteopbrengsten zullen berekend worden door toepassing van de effectieve rentevoet op de netto boekwaarde van het financieel actief (na aftrek van de bijzondere waardevermindering).

De berekening van het bedrag van de verwachte kredietverliezen is gebaseerd op drie belangrijke parameters: de kans op wanbetaling ('PD'), het verlies bij wanbetaling ('LGD') en het uitstaande bedrag bij wanbetaling ('EAD') aan de hand van het afschrijvingsprofiel. De vermenigvuldiging van de risicoparameters PD x EAD x LGD geeft als resultaat de verwachte verliezen..

De methodologie die de Groep ontwikkeld heeft voor de toepassing van IFRS 9, maakt gebruik van bestaande begrippen en bepalingen (met name het Bazelkader) voor posities waarvoor de kapitaalvereisten voor het kredietrisico berekend worden volgens de IRBA methodologie. De methode wordt ook toegepast op portefeuilles waarvoor de kapitaalvereisten voor het kredietrisico vastgesteld worden volgens de standaardbenadering. Daarnaast zal het Bazelraamwerk aangevuld worden met de specifieke bepalingen van IFRS 9, meer bepaald het gebruik van toekomstgerichte informatie.

Het bedrag van de verwachte kredietverliezen zal berekend worden op basis van het gewogen gemiddelde van waarschijnlijke scenario's, aangevuld met historische gegevens, informatie over de huidige context en redelijke en aantoonbare verwachtingen omtrent de economische conjunctuur.

Het nieuwe model voor de voorzieningen zal leiden tot een hoger bedrag aan waardeverminderingen omdat voortaan voor alle financiële activa een verwacht kredietverlies over 12 maanden berekend wordt en bij het vaststellen van de verwachte kredietverliezen ook de impact van toekomstscenario's wordt meegenomen. Bovendien zal de groep financiële instrumenten waarvoor een significante toename van het kredietrisico wordt vastgesteld, verschillen van die waarvoor onder IAS 39 een bijzondere waardevermindering op portefeuille basis verantwoord werd.

De verwerking van herstructurerings omwille van financiële problemen zal wellicht niet afwijken van de manier waarop dat gebeurt onder IAS 39.

Het bedrag aan waardeverminderingen voor kredietrisico volgens IFRS 9 zal op 1 januari 2018 naar schatting EUR 900 miljoen bedragen, tegenover EUR 623 miljoen aan waardeverminderingen onder IAS 39 op 31 december 2017.

Hedge accounting

BNP Paribas Fortis zal gebruik maken van de optie om hedge accounting volgens IAS 39 te behouden tot er een nieuwe standaard voor portefeuilleafdekking ('macro hedging') van toepassing wordt. BNP Paribas Fortis zal de bijkomende informatie vereist door IFRS 7 zoals aangepast door IFRS 9 met betrekking tot het risicobeheer en de impact van hedge accounting op de financiële staten, verstrekken in de toelichting op de jaarrekening.

IFRS 9 bevat geen richtlijnen voor de reëlewaardeafdekking van het renterisico op een portefeuille van financiële activa of financiële verplichtingen. De bepalingen van IAS 39 voor deze portefeuilleafdekkingen, zoals goedgekeurd door de Europese Unie, blijven van toepassing.

Overgang

De bepalingen van IFRS 9 in verband met classificatie en waardering evenals het nieuwe model voor bijzondere waardevermindering zijn met terugwerkende kracht van toepassing op 1 januari 2018. BNP Paribas Fortis zal daarbij gebruik maken van de optie voorzien door IFRS 9 en de vergelijkende cijfers voor voorgaande periodes niet aanpassen.

IFRS 9 laat ook de vervroegde toepassing toe van de vereisten met betrekking tot de presentatie van winsten en verliezen die toe te rekenen zijn aan veranderingen in het kredietrisico van financiële verplichtingen aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies (fair value optie). BNP Paribas Fortis heeft beslist om deze bepalingen niet toe te passen voor 1 januari 2018.

Globale impact verwacht bij de eerste toepassing van IFRS 9

Onder voorbehoud van de uitkomst van de lopende controles en validering wordt de netto impact op het eigen vermogen van de toepassing van IFRS 9 op 1 januari 2018 geschat op EUR (150) miljoen.

IFRS 15 Opbrengsten van contracten met klanten

IFRS 15 'Opbrengsten uit contracten met klanten', gepubliceerd in mei 2014, zal een aantal standaarden en interpretaties vervangen die betrekking hebben op het boeken van opbrengsten (voornamelijk IAS 18 'Opbrengsten' en IAS 11 'Onderhanden projecten in opdracht van derden'). Opbrengsten uit leaseovereenkomsten, verzekeringscontracten of financiële instrumenten vallen niet onder deze standaard

IFRS 15, zoals op 22 september 2016 goedgekeurd voor toepassing in Europa, is verplicht voor verslagperiodes die starten op of na 1 januari 2018.

IFRS 15 hanteert een uniek vijfstappenmodel voor het opnemen van opbrengsten. Aan de hand van deze stappen worden de in het contract opgenomen onderscheiden prestatieverplichtingen geïdentificeerd en wordt er een transactieprijs aan toegewezen. De opbrengsten die betrekking hebben op de verschillende prestatieverplichtingen worden opgenomen wanneer ze vervuld zijn, dit is wanneer de zeggenschap over de goederen of diensten overgedragen wordt.

Opbrengsten uit het bankbedrijf die onder IFRS 15 vallen, zijn de vergoedingen die de bank ontvangt voor het verstrekken van bancaire en soortgelijke diensten (met uitzondering van de opbrengsten uit de toepassing van de effectieve rentevoet) en opbrengsten die verband houden met leaseovereenkomsten.

Overgang

IFRS 15 is van toepassing op met terugwerkende kracht op 1 januari 2018. BNP Paribas Fortis zal daarbij gebruik maken van de optie voorzien door de standaard en de vergelijkende cijfers voor voorgaande periodes niet aanpassen.

De netto impact na belastingen op het eigen vermogen van de eerste toepassing van IFRS 15 op 1 januari 2018 zal naar schatting EUR (38) miljoen bedragen.

Deze impact is het gevolg van het gewijzigde tijdstip waarop de inkomsten uit onderhoudsdiensten aangeboden door operationele lease entiteiten zullen verantwoord worden.

IFRS 16 Leaseovereenkomsten

IFRS 16 Leaseovereenkomsten werd gepubliceerd in januari 2016 ter vervanging van IAS 17 Leaseovereenkomsten en de bijhorende interpretaties voor het boeken van deze overeenkomsten. De nieuwe definitie van leaseovereenkomsten is gebaseerd op de identificatie door de leasingnemer van een actief en zijn recht op zeggenschap over dat actief.

Voor de leasinggever zal de impact van de standaard wellicht beperkt zijn omdat de vereisten in IFRS 16 grotendeels ongewijzigd uit de huidige standaard IAS 17 overgenomen werden.

Onder IFRS 16 zal de leasingnemer alle leaseovereenkomsten in de balans moeten opnemen onder de rubriek materiële vaste activa onder de vorm van een gebruiksrecht over het geleasede actief, samen met een financiële verplichting voor de huur en andere bedragen die gedurende de looptijd van het contract verschuldigd zijn. Het actiefbestanddeel dat het gebruiksrecht vertegenwoordigt zal lineair afgeschreven worden terwijl de afschrijvingen van de financiële verplichtingen berekend zullen worden op actuariële basis over de looptijd van de leaseovereenkomst. De standaard betekent dus hoofdzakelijk een verandering voor de contracten die onder IAS 17 beantwoordden aan de definitie van operationele leaseovereenkomsten waardoor het geleasede actief niet in de balans werd opgenomen.

IFRS 16 is op 31 oktober 2017 goedgekeurd voor toepassing binnen de Europese Unie en is verplicht voor boekjaren die starten op of na 1 januari 2019. Na de publicatie van de standaard is BNP Paribas Fortis gestart met de analyse van IFRS 16 en het vaststellen van de mogelijke impact.

IFRS 17 Verzekeringscontracten

IFRS 17 Verzekeringscontracten werd in mei 2017 gepubliceerd ter vervanging van IFRS 4. De standaard is verplicht van toepassing voor boekjaren die starten op of na 1 januari 2021 mits voorafgaande goedkeuring voor toepassing binnen de Europese Unie.

1.b Segmentrapportering

Binnen de wettelijke en regelgevende / toezichthoudende scope van BNP Paribas Fortis ('controlled perimeter') worden de aard en de financiële gevolgen van de bedrijfsactiviteiten die zij uitoefent en de economische omgevingen waarin zij opereert het best weergegeven door de volgende operationele segmenten:

- Bankactiviteiten in België
- Bankactiviteiten in Luxemburg
- Bankactiviteiten in Turkije
- Andere Domestic Markets activiteiten
- Overige

Operationele segmenten zijn onderdelen van BNP Paribas Fortis:

- die bedrijfsactiviteiten uitoefenen waaruit opbrengsten kunnen worden gehaald en waarbij kosten kunnen worden gemaakt;

- de operationele resultaten ervan worden regelmatig doorgelicht door de Raad van Bestuur van de entiteit om beslissingen te nemen over de middelen die aan het segment moeten worden toegewezen en om de financiële prestaties ervan te beoordelen;
- waarover afzonderlijke financiële informatie beschikbaar is

In de context van IFRS 8 Operationele segmenten, wordt de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis beschouwd als de 'hoogstgeplaatste functionaris die belangrijke operationele beslissingen neemt' (Chief operating decision maker, CODM) die gezamenlijk toezicht houdt over de activiteiten, prestaties en middelen van BNP Paribas Fortis.

BNP Paribas Fortis organiseert en rapporteert, zoals vele andere bedrijven met diverse activiteiten, de financiële informatie naar de 'hoogstgeplaatste functionaris die belangrijke operationele beslissingen neemt' op meer dan één manier.

BNP Paribas Fortis en de wettelijke entiteiten die deel uitmaken van de Groep oefenen managementcontrole uit over de volledige wettelijke en regelgevende scope, de zogenaamde 'controlled perimeter', met inbegrip van het opzetten van een geschikte governancestructuur en controleprocessen.

Binnen deze organisatiestructuur en in de context van de regelgevende scope ('controlled perimeter') van BNP Paribas Fortis, zijn

de hierboven vermelde segmenten in lijn met de kernprincipes en -criteria voor het bepalen van de operationele segmenten zoals gedefinieerd in IFRS 8, 'Operationele segmenten'.

Transacties of transfers tussen de bedrijfssegmenten gebeuren op basis van de gebruikelijke commerciële voorwaarden die ook voor niet-verbonden partijen gelden.

1.c Consolidatie

1.c.1 Consolidatiekring

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis bevat alle entiteiten waarover BNP Paribas Fortis exclusieve of gemeenschappelijke zeggenschap uitoefent of waarover BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent, met uitzondering van de entiteiten waarvan de consolidatie als niet materieel wordt beschouwd voor BNP Paribas Fortis. Entiteiten die aandelen aanhouden in geconsolideerde entiteiten worden eveneens geconsolideerd.

Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop BNP Paribas Fortis effectieve zeggenschap heeft verkregen. Entiteiten onder tijdelijke controle worden mee opgenomen in de Geconsolideerde Jaarrekening tot de datum waarop ze verkocht worden.

1.c.2 Consolidatiemethodes

Ondernemingen onder de zeggenschap van BNP Paribas Fortis worden volledig geconsolideerd. BNP Paribas Fortis heeft zeggenschap over een dochteronderneming wanneer zij blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van haar betrokkenheid bij de entiteit en zij de mogelijkheid heeft om deze opbrengsten via haar macht over de entiteit te beïnvloeden.

BNP Paribas Fortis oefent zeggenschap uit over een entiteit waarin stemrechten aangehouden worden, als zij direct of indirect over de meerderheid van de stemmen beschikt en er geen andere overeenkomsten bestaan die de macht uit deze stemrechten kunnen wijzigen.

Gestructureerde entiteiten zijn entiteiten die zo worden opgezet dat ze niet bestuurd worden door middel van stemrechten, bijvoorbeeld wanneer het beheer van de relevante activiteiten geregeld wordt via contractuele overeenkomsten en de stemrechten beperkt zijn tot het nemen van administratieve beslissingen. Deze entiteiten hebben vaak de volgende kenmerken of eigenschappen: beperkte activiteiten, een beperkte en duidelijk omliggende doelstelling en een eigen vermogen dat ontoereikend is om hun activiteiten te financieren zonder achtergestelde financiële steun.

Het vaststellen van zeggenschap over gestructureerde entiteiten houdt rekening met de redenen die tot de oprichting van de entiteit hebben geleid, de risico's die eraan verbonden zijn en de mate waarin BNP Paribas Fortis aan de variabiliteit van deze risico's is blootgesteld. De beoordeling van zeggenschap houdt rekening met alle feiten en omstandigheden die BNP Paribas Fortis in staat kunnen stellen om door haar beslissingen de opbrengsten te beïnvloeden, zelfs indien deze beslissingen afhankelijk zijn van bepaalde omstandigheden of onzekere toekomstige gebeurtenissen.

Voor het vaststellen van zeggenschap houdt BNP Paribas Fortis enkel rekening met materiële rechten met betrekking tot de entiteit waarover zij zelf of derde partijen beschikken. Een recht is materieel als de houder over de praktische mogelijkheid beschikt dat recht uit te oefenen wanneer beslissingen over de relevante activiteiten zich opdringen.

Het bestaan van zeggenschap moet opnieuw beoordeeld worden als er zich veranderingen voordoen in de elementen die bepalend zijn voor zeggenschap.

Wanneer BNP Paribas Fortis houder is van contractueel bepaalde besluitvormingsrechten, bijvoorbeeld wanneer BNP Paribas Fortis optreedt als vermogensbeheerder, zal zij moeten bepalen of zij een principaal is dan wel een agent. In combinatie met het niveau van blootstelling aan de variabele opbrengsten kunnen deze besluitvormingsrechten er op wijzen dat BNP Paribas Fortis optreedt voor eigen rekening en dus zeggenschap uitoefent over deze entiteiten.

BNP Paribas Fortis heeft gezamenlijke zeggenschap als het een activiteit uitoefent met één of meerdere partners waarbij de zeggenschap gedeeld wordt op basis van een contractuele overeenkomst waarin bepaald wordt dat besluiten over de relevante activiteiten (die de opbrengsten van de activiteit aanzienlijk beïnvloeden) unanieme instemming vereisen van alle partijen. Wanneer de gezamenlijke zeggenschap uitgeoefend wordt door middel van een afzonderlijke juridische structuur die de partners recht geeft op de netto-activa wordt de joint venture verwerkt

volgens de vermogensmutatiemethode. Als de gezamenlijke zeggenschap niet uitgeoefend wordt onder de vorm van een afzonderlijke juridische structuur of als de partners rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst, zal BNP Paribas Fortis de activa, verplichtingen en opbrengsten en lasten waar zij recht op heeft verwerken volgens de toepasselijke IFRS standaarden.

Ondernemingen waarover BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent, worden verantwoord op basis van de vermogensmutatiemethode. Een invloed van betekenis is de bevoegdheid om deel te nemen in het beslissingsproces over de financiële en operationele beleid van de onderneming zonder zeggenschap uit te oefenen. Een invloed van betekenis wordt verondersteld te bestaan wanneer BNP Paribas Fortis, direct of indirect, 20% of meer van de stemrechten van de onderneming uitoefent. Belangen van minder dan 20% worden uitgesloten van de consolidatie tenzij ze een strategische investering vertegenwoordigen en BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent. Dit is van toepassing op ondernemingen ontwikkeld in samenwerking met andere groepen waarin BNP Paribas Fortis deelneemt aan strategische ondernemingsbeslissingen door de vertegenwoordiging in de Raad van Bestuur of een equivalent bestuursorgaan, invloed uitoefent op het operationeel management van de onderneming door het ter beschikking stellen van managementsystemen of managementpersoneel en technische assistentie levert om de ontwikkeling van de onderneming te ondersteunen.

Wijzigingen in de netto-activa van geassocieerde ondernemingen (ondernemingen die verantwoord worden op basis van de vermogensmutatiemethode) worden verantwoord in 'Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast' aan de actiefzijde van de balans en in de relevante onderdelen van het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders. Goodwill op geassocieerde ondernemingen is ook opgenomen onder 'Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast'.

Wanneer er indicatie is van bijzondere waardevermindering, zal het bedrag van de participatie die geconsolideerd wordt op basis van de vermogensmutatiemethode (met inbegrip van goodwill), onderworpen worden aan een bijzondere waardeverminderingstest waarbij de realiseerbare waarde (gelijk aan de hoogste waarde van de gebruikswaarde of de marktwaarde) vergeleken worden met de boekwaarde. Indien nodig zal er een bijzondere waardevermindering erkend worden in de geconsolideerde resultatenrekening onder 'Aandeel in het resultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast' en dit kan nadien teruggedraaid worden.

Als het aandeel van BNP Paribas Fortis in het verlies van een geassocieerde onderneming gelijk is aan de boekwaarde van de investering in de geassocieerde onderneming of dit bedrag overtreft, dan stopt BNP Paribas Fortis de opname van haar aandeel in verdere verliezen. De belegging wordt verantwoord aan een waarde die nihil is. Verdere verliezen in de geassocieerde onderneming worden alleen verantwoord als BNP Paribas Fortis een in rechte afdwingbare of een feitelijke verplichting heeft of betalingen heeft verricht namens de geassocieerde onderneming.

Minderheidsbelangen worden afzonderlijk gepresenteerd in de geconsolideerde resultatenrekening en balans. Bij de berekening van minderheidsbelangen wordt rekening gehouden met het uitstaand cumulatief bedrag van preferente aandelen geclassificeerd als eigenvermogensinstrumenten en uitgegeven door dochterondernemingen, wanneer deze aandelen buiten BNP Paribas Fortis worden aangehouden.

Wat de volledig geconsolideerde fondsen betreft, aandelen in deze fondsen aangehouden door derden worden opgenomen als schulden tegen marktwaarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, voor zover deze aandelen op het initiatief van de intekenaar aflosbaar zijn tegen de marktwaarde.

Voor transacties die geleid hebben tot een verlies van controle wordt elk aandeel dat BNP Paribas behoudt in het eigen vermogen gewaardeerd tegen de reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Gerealiseerde resultaten op beleggingen in geconsolideerde ondernemingen worden verantwoord in de resultatenrekening onder de rubriek 'Netto winst op overige vaste activa'.

1.c.3 Consolidatieprocedures

De Geconsolideerde Jaarrekening wordt opgesteld op basis van eenvormige grondslagen voor financiële verslaggeving voor transacties met een gelijkaardige rapportering en andere gebeurtenissen onder gelijkaardige omstandigheden.

Eliminatie van intragroep saldi en transacties

Intragroep saldi voortvloeiend uit transacties tussen geconsolideerde ondernemingen en de transacties zelf (inclusief inkomen, uitgaven en dividenden) worden geëlimineerd. Winst en verliezen voortvloeiend uit intragroep verkopen van activa worden geëlimineerd uitgezonderd wanneer het verkocht actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen inbegrepen in de waarde van voor verkoop beschikbare activa worden gehouden in de Geconsolideerde Jaarrekening.

Omrekening van jaarrekeningen uitgedrukt in vreemde valuta

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis wordt opgesteld in euro.

De jaarrekeningen van ondernemingen waarvan de functionele munt niet de euro is, worden omgerekend op basis van de slotkoersmethode. Op basis van deze methode worden alle activa en verplichtingen, monetair en niet-monetair, omgerekend tegen de contantwisselkoers op balansdatum. Baten en lasten worden omgerekend tegen de gemiddelde koers van de periode.

Dezelfde methode wordt toegepast op jaarrekeningen van ondernemingen die gevestigd zijn in economie met hyperinflatie, na aanpassing voor de effecten van inflatie door de toepassing van een algemene prijsindex.

Verschillen voortvloeiend uit de omrekening van balansposten en winst -en verlieselementen worden verantwoord in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders onder 'Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen - Wisselkoersverschillen' voor het deel dat toewijsbaar is aan de aandeelhouders en onder 'Minderheidsbelangen' voor het deel dat toewijsbaar is aan beleggers buiten de onderneming. Onder de optionele behandeling zoals toegelaten door IFRS 1 heeft BNP Paribas Fortis alle gecumuleerde omrekeningsverschillen toewijsbaar aan de aandeelhouders en aan de minderheidsbelangen op nul gezet in de openingsbalans van 1 januari 2004 door middel van een transfer naar ingehouden winsten.

Bij liquidatie of desinvestering van een deel van of alle belangen in een buitenlandse onderneming (buiten de eurozone) die leidt tot een wijziging in de aard van de investering (verlies van controle, van invloed van betekenis of van gezamenlijke controle zonder behoud van invloed van betekenis), wordt de in het eigen vermogen geregistreerde cumulatieve omrekeningsaanpassing, die is bepaald op basis van de stap-voor-stap consolidatiemethode, volledig overgedragen naar de resultatenrekening op het moment van de liquidatie of verkoop.

Indien het percentage van het aangehouden belang wijzigt zonder dat dit een wijziging in de aard van de investering met zich meebrengt, wordt de omrekeningsaanpassing verdeeld tussen het deel dat toewijsbaar is aan de aandeelhouders en het deel dat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen voor zover de onderneming volledig geconsolideerd wordt. Voor ondernemingen die geconsolideerd worden volgens de vermogensmutatiemethode wordt het deel gelinkt aan de verkochte deelneming opgenomen in de resultatenrekening.

1.c.4 Bedrijfscombinaties en waardering van goodwill

Bedrijfscombinaties

Bedrijfscombinaties worden verantwoord op basis van de overnamemethode.

Onder deze methode worden de identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen entiteit, gewaardeerd tegen de reële waarde op de overnamedatum. Uitgezonderd voor vaste activa geclassificeerd als activa aangehouden voor verkoop die worden gewaardeerd tegen reële waarde min verkoopkosten.

De voorwaardelijke verplichtingen van de overgenomen partij worden niet opgenomen in de geconsolideerde balans tenzij ze een bestaande verplichting vertegenwoordigen op de overnamedatum en hun reële waarde op een betrouwbare wijze gewaardeerd kan worden.

De kost van een bedrijfscombinatie is de reële waarde op datum van de uitwisseling, van de gegeven activa, de overgenomen en veronderstelde verplichtingen en de eigenvermogensinstrumenten uitgegeven voor het verkrijgen van controle over de overgenomen partij. Kosten die direct toewijsbaar zijn aan de bedrijfscombinatie worden als een afzonderlijke transactie behandeld en opgenomen in de resultatenrekening.

Elk voorwaardelijk bedrag wordt tegen de reële waarde opgenomen in het op de overnamedatum getransfereerde bedrag van zodra er controle verworven is. Latere veranderingen in de reële waarde van elk voorwaardelijk bedrag opgenomen als een financiële verplichting worden verantwoord in de resultatenrekening.

BNP Paribas Fortis mag aanpassingen aan de voorlopige boekingen van de bedrijfscombinatie verantwoorden tot 12 maanden na de verwervingsdatum.

Goodwill vertegenwoordigt het verschil tussen de kost van de bedrijfscombinatie en het aandeel van de overnemer in de netto reële waarde van de geïdentificeerde activa en verplichtingen van de overgenomen partij op de overnamedatum. Positieve goodwill wordt verantwoord in de balans van de overnemer, terwijl badwill onmiddellijk wordt opgenomen in resultatenrekening op de overnamedatum.

Minderheidsbelangen worden gewaardeerd voor hun deel in de geherwaardeerde nettoactiva van de overgenomen partij. Maar BNP Paribas Fortis kan er ook voor kiezen om, voor elke bedrijfscombinatie, de minderheidsbelangen te waarderen tegen hun marktwaarde, wat hun toegewezen deel is van de goodwill. Tot dusver heeft BNP Paribas Fortis nog nooit voor deze laatste optie gekozen.

Goodwill wordt verantwoord in de functionele munt van de overgenomen partij en omgerekend tegen de slotkoers.

Op de overnamedatum wordt elk voorheen aangehouden belang in het eigen vermogen van de overgenomen partij gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. In het geval van een stapsgewijze overname wordt de goodwill bepaald op basis van de reële waarde op de overnamedatum.

Omdat de herziene IFRS 3 prospectief wordt toegepast, werden bedrijfscombinaties die plaatsvonden voor 1 januari 2010 niet herzien volgens de principes van IFRS 3.

Zoals toegelaten onder IFRS 1 moeten bedrijfscombinaties, die plaatsvonden voor 1 januari 2004 en die gerapporteerd werden in overeenstemming met de vorige toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving (Belgian GAAP), niet worden geherwaardeerd in overeenstemming met de principes van IFRS 3.

Waardering van goodwill

BNP Paribas Fortis toetst goodwill op bijzondere waardeverminderingen op een regelmatige basis.

Kasstroomgenererende eenheden

BNP Paribas Fortis heeft al haar activiteiten opgesplitst in homogene groepen van businesses die de rapporteringsentiteiten of groepen van entiteiten van BNP Paribas Fortis vertegenwoordigen. Deze splitsing is consistent met de organisatorische structuur en beheersmethodes van BNP Paribas Fortis en weerspiegelt de onafhankelijkheid van elke rapporteringsentiteit of groep van entiteiten in termen van resultaat- en beheersaanpak. Dit wordt op regelmatige basis herzien met als doel rekening te houden met gebeurtenissen die de samenstelling van de kasstroomgenererende eenheden waarschijnlijk beïnvloeden zoals acquisities, desinvesteringen en belangrijke reorganisaties.

Toetsen van kasstroomgenererende eenheden op bijzondere waardeverminderingen

Goodwill toegewezen aan kasstroomgenererende eenheden worden jaarlijks getoetst of ze een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan of wanneer er een indicatie is dat de eenheid een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, door het vergelijken van de boekwaarde van de eenheid met de realiseerbare waarde. Wanneer de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, dan wordt er een onomkeerbaar bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord en wordt de goodwill afschreven voor het overschot van de boekwaarde van de eenheid over het realiseerbaar bedrag.

Realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid

De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid is de hoogste van de reële waarde van de eenheid na aftrek van kosten voor verkoop of de gebruikswaarde.

De reële waarde is de prijs die men zou verkrijgen uit de verkoop van de eenheid tegen marktvoorwaarden van toepassing op de datum van de waardering en vooral bepaald door middel van actuele prijzen van recente transacties tussen gelijkaardige ondernemingen of op basis van 'stock market multiples' voor vergelijkbare ondernemingen.

De gebruikswaarde is gebaseerd op een schatting van de toekomstige kasstromen die gegenereerd zullen worden door de kasstroomgenererende eenheid afgeleid van de jaarlijkse budgetten voorbereid door het management van de eenheid en goedgekeurd door het Executive Committee en afgeleid van analyses van de wijzigingen in de relatieve positionering van de activiteiten van de eenheid in hun markt. Deze kasstromen worden verdisconteerd tegen de rentevoet die het rendement weergeeft dat investeerders zouden verwachten van een investering in de betrokken businesssector en regio.

Transacties onder gemeenschappelijke zeggenschap

Transfers van activa of uitwisseling van aandelen tussen entiteiten onder gemeenschappelijke zeggenschap behoren niet tot het toepassingsgebied van IFRS 3 'Bedrijfscombinaties' of andere IFRS-standaarden. Daarom heeft BNP Paribas Fortis op basis van IAS 8, die vereist dat het management op een oordeelkundige wijze een grondslag voor financiële verslaggeving moet ontwikkelen en toepassen die leidt tot relevante en betrouwbare informatie in het jaarverslag, beslist om een 'voorgangerswaardemethode' toe te passen. Onder deze methode verantwoordt BNP Paribas Fortis, als overnemende partij, deze activa en verplichtingen aan hun boekwaarde zoals bepaald en gerapporteerd door de overdragende partij in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas op datum van de overdracht. Als gevolg wordt er geen nieuwe goodwill (andere dan de bestaande goodwill van de gecombineerde entiteiten) verantwoord. Elk verschil tussen de betaalde/getransfereerde vergoeding en het verworven aandelenkapitaal wordt voorgesteld als een aanpassing in het eigen vermogen. Deze 'voorgangerswaardemethode' voor bedrijfscombinaties onder gemeenschappelijk zeggenschap wordt prospectief toegepast vanaf de verwervingsdatum.

BNP Paribas Fortis heeft ervoor gekozen om de uitzondering op het toepassingsgebied van IFRS 3 met betrekking tot bedrijfscombinaties van entiteiten onder gezamenlijke zeggenschap ook toe te passen op de verwerving van een aandeel in een geassocieerde

onderneming in een transactie onder gemeenschappelijke zeggenschap. Als zodanig zal BNP Paribas Fortis de waarde van zijn aandeel in de netto-activa van haar belang in een geassocieerde onderneming verworven in een transactie onder

gemeenschappelijke zeggenschap, waarden tegen de 'voorgangers' boekwaarde zoals bepaald en gerapporteerd door de overdragende partij in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas op datum van de overdracht.

1.d Financiële activa en financiële verplichtingen

1.d.1 Leningen en vorderingen

Leningen en vorderingen bevatten kredieten verschaft door BNP Paribas Fortis, het aandeel van BNP Paribas Fortis in gesyndiceerde leningen en aangekochte leningen die niet op een actieve markt zijn genoteerd tenzij ze worden aangehouden voor handelsdoeleinden. Leningen die genoteerd zijn op een actieve markt worden geclassificeerd als voor verkoop beschikbare activa en gewaardeerd volgens de methodes toepasbaar in deze categorie.

Leningen en vorderingen worden eerst gewaardeerd tegen reële waarde of equivalente waarde, wat normaal het bij aanvang betaalde nettobedrag is inclusief direct toewijsbare initiëeringskosten en bepaalde types van commissies (deelnamecommissies, verbinteniscommissies en afhandelingskosten) die worden gezien als een aanpassing van de effectieve rentevoet van de lening.

Leningen en vorderingen worden vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De opbrengsten van de lening, vertegenwoordigd door rente plus transactiekosten en commissies omvat in de initiële waarde van de lening, worden berekend via de effectieve-rentemethode en over de duur van de lening opgenomen in het resultaat.

Commissies ontvangen op financiële verbintenissen voor de aanvang van de lening worden uitgesteld en opgenomen in de waarde van de lening wanneer de lening wordt afgesloten.

Commissies ontvangen op financiële verbintenissen waarvoor de waarschijnlijkheid tot opname laag is of waarvoor er onzekerheid is over het tijdstip en het bedrag van de opname worden verantwoord op een lineaire basis over de duur van de verbintenis.

1.d.2 Effecten

Categorieën van effecten

Effecten aangehouden door BNP Paribas Fortis worden geclassificeerd in een van de volgende vier categorieën.

Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Met uitzondering van financiële derivaten, omvatten financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening:

- financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden,
- financiële activa die BNP Paribas Fortis bij eerste opname heeft aangemerkt tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening op basis van de mogelijkheid om te waarden tegen reële waarde zoals beschikbaar onder IAS 39. De voorwaarden voor het toepassen van de mogelijkheid om te waarden tegen reële waarde zijn beschreven in nota 1.d.10.

Effecten in deze categorie worden gewaardeerd tegen reële waarde op balansdatum. Transactiekosten worden onmiddellijk in de resultatenrekening geboekt. Veranderingen in de reële waarde (exclusief overlopende rente op vastrentende effecten) worden in de resultatenrekening voorgesteld onder 'Netto winst/verlies op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening', samen met dividenden op niet-vastrentende effecten en minderwaarden en meerwaarden bij realisatie.

Inkomsten uit vastrentende effecten geclassificeerd in deze categorie wordt getoond onder 'Rentebaten' in de resultatenrekening.

Leningen en vorderingen

Effecten met vaste of bepaalde betalingen die niet op een actieve markt zijn genoteerd, afgezien van effecten waarvoor de eigenaar mogelijk niet zijn gehele investering zal terugkrijgen omwille van andere redenen dan kredietverslechtering, worden geclassificeerd onder 'Leningen en vorderingen' als ze niet voldoen aan de criteria om geclassificeerd te worden onder 'Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'. Deze obligaties worden gewaardeerd en verantwoord zoals beschreven onder nota 1.d.1 'Leningen en vorderingen'.

Tot einde looptijd aangehouden financiële activa

Tot einde looptijd aangehouden financiële activa zijn beleggingen met vaste of bepaalde betalingen en een vaste looptijd waarvan BNP Paribas Fortis stellig voornemens is en in staat is deze aan te houden tot het einde van de looptijd. Afdekkingen van activa in deze categorie tegen renterisico komen niet in aanmerking voor afdekkingen zoals gedefinieerd in IAS 39.

Activa in deze categorie worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode die de afschrijving van de premie en korting vormt (overeenstemmend met het verschil tussen de aankoopprijs en de terugbetalingswaarde) en aanschaffingskosten (wanneer materieel). Opbrengsten ontvangen uit deze categorie van activa worden opgenomen onder 'Rentebaten' in de resultatenrekening.

Voor verkoop beschikbare financiële activa

Voor verkoop beschikbare financiële activa zijn vastrentende en niet-vastrentende effecten die niet worden geclassificeerd als 'tegen reële waarden met waardeveranderingen in de resultatenrekening', 'tot einde looptijd aangehouden' of als 'leningen en vorderingen'.

Activa opgenomen in de voor verkoop beschikbare categorie worden initieel opgenomen tegen reële waarde vermeerderd met materiële transactiekosten. Op balansdatum worden deze geherwaardeerd tegen reële waarde waarbij de waardeveranderingen (exclusief overlopende rente) getoond worden op een aparte lijn in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders. Bij verkoop worden deze niet-gerealiseerde winsten en verliezen getransfereerd van het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders naar de resultatenrekening waar ze getoond worden op de lijn 'Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare activa'. Dit wordt ook toegepast bij een bijzondere waardevermindering.

Opbrengsten verantwoord op basis van de effectieve-rentemethode afgeleid van vastrentende voor verkoop beschikbare effecten worden verantwoord in 'Rentebaten' in de resultatenrekening. Dividendopbrengsten van niet-vastrentende effecten worden verantwoord in 'Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare activa' wanneer het recht tot ontvangst voor BNP Paribas Fortis wordt vastgelegd.

Terugkoopovereenkomsten en lenen of uitlenen van effecten

Effecten tijdelijk verkocht onder een terugkoopovereenkomst blijven in de balans van BNP Paribas Fortis verantwoord in de categorie van effecten waartoe ze behoren. De overeenkomstige verplichting wordt verantwoord in de gepaste schuldcategorie in de balans uitgezonderd in het geval van terugkoopovereenkomsten aangegaan voor handelsdoeleinden, waar de overeenkomstige

verplichting is geclassificeerd in 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Effecten die zijn aangekocht als gevolg van een overeenkomst tot terugverkoop worden niet verantwoord in de balans van BNP Paribas Fortis. De overeenkomstige vordering wordt verantwoord in 'Leningen en vorderingen' uitgezonderd in het geval van effecten die zijn aangekocht als gevolg van een overeenkomst tot terugverkoop aangegaan voor handelsdoeleinden, waarbij de overeenkomstige vordering is verantwoord in 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Het uitlenen van effecten leidt niet tot het verwijderen van de uitgeleende effecten van de balans en het lenen van effecten leidt niet tot het opnemen van de geleende effecten in de balans met uitzondering van het geval waarin de geleende effecten vervolgens worden verkocht door BNP Paribas Fortis. In deze gevallen wordt de verplichting om de geleende effecten terug te geven op de vervaldag opgenomen in de balans onder 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Datum van opname van effectentransacties

Effecten geclassificeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, aangehouden tot einde looptijd activa of voor verkoop beschikbare financiële activa worden opgenomen op de transactiedatum.

Tijdelijke verkopen van effecten evenals verkopen van uitgeleende effecten worden (ongeacht hun classificatie tegen marktwaarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, leningen en vorderingen of als schuld) initieel verantwoord op de afwikkelingsdatum. Bij terugverkoop –en terugkoopovereenkomsten wordt respectievelijk een gegeven of verkregen financiële verbintenis verantwoord tussen de transactiedatum en de afwikkelingsdatum wanneer deze transacties respectievelijk verantwoord zijn als 'Leningen en vorderingen' en als 'Schulden'. Wanneer terugverkoop –en terugkoopovereenkomsten respectievelijk verantwoord worden als 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' en als 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' wordt de terugkoopverplichting verantwoord als een financieel derivaat.

Effecten worden op de balans getoond tot het recht van BNP Paribas Fortis om de betrokken kasstromen te ontvangen vervalt of als BNP Paribas Fortis nagenoeg alle risico's en voordelen verbonden aan de eigendom van effecten transfereert.

1.d.3 Transacties in vreemde valuta

De methodes gebruikt om activa en verplichtingen verbonden aan transacties luidende in vreemde valuta aangegaan door BNP Paribas Fortis te verantwoorden en om het wisselkoersrisico die voortvloeit uit deze transacties te meten, hangt af van het feit of de desbetreffende activa en verplichtingen geëvalueerd zijn als een monetair of niet-monetair item.

Monetaire activa en verplichtingen² uitgedrukt in vreemde valuta

Monetaire activa en verplichtingen uitgedrukt in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele munt van de relevante groepsentiteit tegen de slotkoers. Wisselkoersverschillen worden verantwoord in de resultatenrekening uitgezonderd voor deze die voortvloeien uit financiële instrumenten aangemerkt als een kasstroomafdekking of als afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit. Deze worden verantwoord in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders.

Niet-monetaire activa en verplichtingen uitgedrukt in vreemde valuta

Niet-monetaire activa kunnen ofwel gewaardeerd worden tegen historische kostprijs of tegen reële waarde. Niet-monetaire activa uitgedrukt in vreemde valuta worden omgerekend op basis van de historische wisselkoers op de transactiedatum als ze gewaardeerd worden tegen historische kostprijs en op basis van de slotkoers als ze gewaardeerd worden tegen reële waarde.

Wisselkoersverschillen op niet-monetaire activa uitgedrukt in vreemde valuta en gewaardeerd tegen reële waarde (niet-vastrentende effecten) worden verantwoord in de resultatenrekening als het actief geëvalueerd is in 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' en in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders wanneer het actief is geëvalueerd in 'voor verkoop beschikbare financiële activa' tenzij het financieel actief in kwestie is aangemerkt als een afgedekte positie tegen een valutarisico in een reëlewaardeafdekking waar het wisselkoersverschil wordt verantwoord in de resultatenrekening.

² Monetaire activa en verplichtingen zijn activa en verplichtingen te ontvangen of te betalen in vaste of bepaalde bedragen van geld.

1.d.4 Bijzondere waardeverminderingen op en herstructurering van financiële activa

Posities onderhevig aan een bijzondere waardevermindering

Posities worden beschouwd als onderhevig aan een bijzondere waardevermindering wanneer de Bank kan inschatten dat er een risico bestaat dat de ontleners niet meer aan al of een deel van hun verplichtingen zullen kunnen voldoen.

Bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen en tot einde looptijd aangehouden financiële activa, voorzieningen voor financierings- en garantieverbintenissen.

Een bijzonder waardeverminderingverlies op leningen en tot einde looptijd aangehouden financiële activa wordt verantwoord wanneer (i) er een objectieve aanwijzing is van een waardevermindering als gevolg van gebeurtenissen na aanvang van de lening of de verwerving van activa; (ii) de gebeurtenissen het bedrag en het tijdstip van de toekomstige kasstromen beïnvloeden; en (iii) de gevolgen van de gebeurtenissen op een betrouwbare manier gemeten kunnen worden. Leningen worden eerst individueel beoordeeld of er een aanwijzing is tot een bijzondere waardevermindering en vervolgens op basis van een portefeuille. Gelijkaardige principes worden toegepast op financierings- en garantieverbintenissen verstrekt door BNP Paribas Fortis waarbij rekening wordt gehouden met de waarschijnlijkheid tot opname bij elke beoordeling van financieringsverbintenissen.

Op individuele basis bevatten objectieve aanwijzingen op een financieel actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, waarneembare gegevens over de volgende gebeurtenissen:

- het bestaan van rekeningen die meer dan drie maanden achterstallig zijn,
- kennis hebben van of er zijn aanwijzingen dat de kredietlener in belangrijke financiële moeilijkheden verkeert zodat er kan beschouwd worden dat er een risico is ontstaan ongeacht of de kredietlener betalingen al dan niet heeft uitgevoerd,
- concessie met betrekking tot kredietvoorwaarden toegestaan aan de kredietlener die de kredietontlener niet overwogen zou hebben indien de kredietlener niet in financiële moeilijkheden zou verkeren (zie hieronder 'Herstructurering van activa geëvalueerd in de categorie Leningen en vorderingen').

Het bedrag van de bijzondere waardevermindering is het verschil tussen de boekwaarde voor de bijzondere waardevermindering en de contante waarde, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het actief, van de elementen (hoofdbedrag, rente, waarborg, enz. ...) die als realiseerbaar beschouwd worden. Wijzigingen in het bedrag van bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de resultatenrekening onder 'Risicokost'. Elke daaropvolgende daling in een bijzonder waarderingsverlies dat objectief kan worden toegewezen aan een gebeurtenis nadat het bijzonder waarderingsverlies werd verantwoord, wordt gecrediteerd in de resultatenrekening, ook onder 'Risicokost'. Eenmaal een actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, wordt de notionele rente verdiend op de boekwaarde van het actief (berekend tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet gebruikt om de geschatte realiseerbare kasstromen te verdisconteren) verantwoord in 'Rentebaten' in de resultatenrekening.

Bijzondere waardeverminderingverliezen op leningen en vorderingen worden doorgaans in een afzonderlijke provisierekening opgenomen die het initieel bedrag waartegen de lening of vordering werd opgenomen vermindert. Voorzieningen met betrekking tot buiten balans verantwoorde financiële instrumenten, financiering –en garantieverbintenissen en geschillen worden verantwoord in de verplichtingen. Vorderingen die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan worden volledig of gedeeltelijk afgeboekt en de overeenkomstige verplichting tegengedraaid voor het bedrag van het verlies wanneer alle andere middelen beschikbaar voor de Bank om de vorderingen of de garanties te realiseren hebben gefaald of wanneer er afgezien wordt van de volledige of een deel van de vordering.

Voor tegenpartijen die individueel geen bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, wordt het risico beoordeeld op basis van een portefeuille van leningen met gelijkaardige karakteristieken. Deze beoordeling wordt gedaan door een intern ratingsysteem op basis van historische gegevens met de nodige aanpassingen om de omstandigheden van toepassing op de balansdatum weer te geven. Het zorgt ervoor dat BNP Paribas Fortis een groep van tegenpartijen kan identificeren die, als gevolg van gebeurtenissen sinds de aanvang van de lening collectief een kans hebben op wanbetaling op de vervaldag die een objectief bewijs vormen voor een bijzondere waardevermindering op de volledige portefeuille, maar waarvoor het niet mogelijk is in deze fase om het bijzondere waardeverminderingverlies toe te wijzen aan een individuele tegenpartij. Deze beoordeling schat ook het bedrag van het verlies op de desbetreffende portefeuille rekening houdend met de trends in de economische cyclus tijdens de beoordelingsperiode. Wijzigingen in het bedrag van bijzondere waardeverminderingen op portefeuilles worden in de resultatenrekening opgenomen onder 'Risicokost'.

Gebaseerd op het ervaren oordeel van het risicomanagement van de Bank mag BNP Paribas Fortis aanvullende collectieve bijzondere waardeverminderingen aanleggen met betrekking tot een bepaalde economische sector of geografisch gebied die beïnvloed worden door uitzonderlijke economische gebeurtenissen. Dit kan het geval zijn wanneer de gevolgen van deze gebeurtenissen niet met voldoende correctheid kunnen gemeten worden om de parameters aan te passen die gebruikt worden om de opgenomen collectieve bijzondere waardevermindering op de geïmpacteerde portefeuille van leningen met gelijkaardige karakteristieken te bepalen.

Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa

Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa (die hoofdzakelijk bestaan uit effecten) worden verantwoord als er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen als gevolg van een of meerdere gebeurtenissen na de verwerving.

In geval van niet-vastrentende effecten genoteerd in een actieve markt, identificeert het controlesysteem de effecten waarop een permanent bijzonder waardeverminderingverlies van toepassing kan zijn gebaseerd op criteria zoals een significante daling in de genoteerde prijs beneden de aankoopprijs of een daling gedurende een langere periode die BNP Paribas Fortis ertoe aanzetten om een bijkomende individuele kwalitatieve analyse uit te voeren. Dit kan leiden tot de verantwoording van een bijzonder waardeverminderingverlies berekend op basis van de genoteerde prijs.

Naast de identificatiecriteria heeft BNP Paribas Fortis drie aanwijzingen van bijzondere waardeverminderingen vastgelegd. De ene is een significante daling in de prijs gedefinieerd als een daling van meer dan 50 % beneden de aankoopprijs, een andere is een daling over een langere periode van meer dan twee opeenvolgende jaren en de laatste is een daling van ten minste 30% over een gemiddelde periode van een jaar. De periode van twee jaar wordt door BNP Paribas Fortis beschouwd als de minimumduur waarbij gematigde koersdalingen beneden de aankoopprijs niet het gevolg zijn van een toevallige volatiliteit eigen aan de markt of van een conjunctuurwijziging die een paar jaar aanhoudt, maar wel degelijk een aanhoudend fenomeen weergeeft dat een bijzondere waardevermindering verantwoordt.

Een gelijkaardige methode is gebruikt voor niet-vastrentende effecten die niet genoteerd zijn op een actieve markt. Elke bijzondere waardevermindering wordt dan bepaald op basis van de waarde van een model.

In geval van vastrentende effecten worden bijzondere waardeverminderingen beoordeeld op basis van dezelfde criteria als gebruikt bij leningen en vorderingen die individueel een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Voor effecten die genoteerd zijn op een actieve markt wordt de bijzondere waardevermindering bepaald op basis van genoteerde prijzen. Voor alle andere wordt het bepaald op basis van een model.

Bijzondere waardeverminderingverliezen op niet-vastrentende effecten worden verantwoord als een element van de opbrengsten op de lijn 'Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare activa' en kunnen niet worden omgekeerd via de resultatenrekening tot deze effecten verkocht zijn. Elke daaropvolgende daling in de reële waarde veroorzaakt een bijkomend bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord in de resultatenrekening.

Bijzondere waardeverminderingverliezen op vastrentende effecten worden verantwoord in 'Risicokost' en kunnen omgekeerd worden via de resultatenrekening als er een stijging is in de reële waarde dat objectief betrekking heeft op een gebeurtenis die plaats heeft gevonden nadat de laatste bijzondere waardevermindering werd verantwoord.

Herstructurering van activa geclassificeerd in de categorie 'leningen en vorderingen'

Een herstructurering omwille van financiële moeilijkheden van de ontleners van een actief geclassificeerd in de categorie 'leningen en vorderingen' wordt gedefinieerd als een wijziging in de bepalingen en voorwaarden van de initiële transactie. Dit wordt enkel overwogen door BNP Paribas Fortis omwille van economische en juridische redenen verbonden aan de financiële moeilijkheden van de ontleners omdat dit leidt tot een verminderde verplichting van de klanten tegenover de Bank vergeleken met de bepalingen en voorwaarden van de transactie voor de herstructurering.

Op het tijdstip van de herstructurering wordt er een discount die gelijk is aan het verschil tussen de bruto boekwaarde van de lening en de verdisconteerde waarde tegen de initiële effectieve rentevoet (voor de herstructurering), erkend als een vermindering van de waarde van het actief. De wijziging die de waarde van het actief vermindert, wordt gerapporteerd in 'Risicokost' in de resultatenrekening.

Wanneer de herstructurering de vorm aanneemt van een gedeeltelijke of volledige uitwisseling met andere activa, dan vertaalt dit zich in de verwijdering van de vordering (zie nota 1.d.13) en de erkenning van de uitgewisselde activa tegen de reële waarde op de datum van de uitwisseling. Het waardeverschil dat voortvloeit uit de uitwisseling wordt gerapporteerd in 'Risicokost' in de resultatenrekening.

1.d.5 Herclassificatie van financiële activa

De enige toegelaten herclassificaties van financiële activa zijn de volgende:

- voor een niet-afgeleid financieel instrument dat niet langer wordt aangehouden met als doel het te verkopen op korte termijn, uit de 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' naar:
 - 'Leningen en vorderingen' als het actief beantwoordt aan de definitie van deze categorie en BNP Paribas Fortis de intentie en de mogelijkheid heeft om het actief aan te houden gedurende een voorzienbare periode in de toekomst of tot de vervaldag of,
 - andere categorieën maar enkel onder zeldzame omstandigheden en op voorwaarde dat de geherclassificeerde activa beantwoorden aan de criteria toepasbaar op de portefeuille.
- uit de 'Voor verkoop beschikbare financiële activa' naar:
 - 'Leningen en vorderingen' op basis van dezelfde voorwaarden zoals hierboven voor 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening',
 - Tot einde looptijd aangehouden financiële activa' voor activa die een vervaldag hebben of 'Financiële activa tegen kost', voor niet-genoteerde niet-vastrentende activa.

Financiële activa worden geherclassificeerd tegen reële waarde of tegen de waarde berekend door een model op de herclassificatiedatum. Derivaten besloten in de geherclassificeerde financiële activa worden afzonderlijk verantwoord en wijzigingen in de reële waarde worden verantwoord in de resultatenrekening.

Na de herclassificatie worden de activa verantwoord volgens de principes toepasbaar op de portefeuille waarnaar ze geherclassificeerd zijn. De transferprijs op de herclassificatiedatum wordt beschouwd als de initiële kostprijs van het actief met als doel de bepaling van een eventueel bijzonder waardeverminderingverlies.

Bij een herclassificatie van 'Voor verkoop beschikbare financiële activa' naar een andere categorie, worden de winsten en verliezen die eerder werden verantwoord in het eigen vermogen afgeschreven naar de resultatenrekening over de resterende duur van het instrument op basis van de effectieve-rentemethode.

Elke opwaartse herziening van het geschatte realiseerbaar bedrag wordt verantwoord via een aanpassing aan de effectieve rentevoet vanaf de datum waarop de schatting wordt herzien. Neerwaartse herzieningen worden verantwoord via een aanpassing aan de boekwaarde van het financieel actief.

1.d.6 Uitgifte van obligaties

Financiële instrumenten uitgegeven door BNP Paribas Fortis worden gekwalificeerd als obligaties als BNP Paribas Fortis een contractuele verplichting heeft om geldmiddelen of een ander financieel actief te leveren aan de houder van het instrument. Onder obligaties vallen ook de verplichting die BNP Paribas Fortis heeft om financiële activa of financiële verplichtingen te ruilen met een andere entiteit onder voorwaarden die potentieel nadelig zijn voor BNP Paribas Fortis of de verplichting om een variabel aantal eigenvermogensinstrumenten van BNP Paribas Fortis te leveren.

De uitgifte van obligaties wordt initieel verantwoord aan de uitgiftewaarde inclusief transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

1.d.7 Eigenvermogensinstrumenten en derivaten op eigenvermogensinstrumenten

De term 'eigenvermogensinstrumenten' verwijst naar aandelen uitgegeven door de moedermaatschappij (BNP Paribas Fortis) of door een van haar dochterondernemingen die volledig worden opgenomen in de consolidatie. Externe kosten die direct toewijsbaar zijn aan de uitgifte van nieuwe aandelen worden in mindering gebracht van het eigen vermogen, verminderd met alle verbonden belastingen.

Eigenvermogensinstrumenten aangehouden door BNP Paribas Fortis, ook gekend als eigen aandelen, worden afgetrokken van het geconsolideerde eigen vermogen ongeacht het doel waarvoor ze zijn aangehouden. Winsten en verliezen voortvloeiend uit deze instrumenten worden geëlimineerd uit de geconsolideerde resultatenrekening.

Wanneer BNP Paribas Fortis eigenvermogensinstrumenten verwerft, uitgegeven door dochterondernemingen die onder exclusieve controle vallen, wordt het verschil tussen de aankoopprijs en het aandeel in de netto verworven activa opgenomen in overgedragen resultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders van BNP Paribas Fortis. Daarnaast worden de verplichting in overeenstemming met de putoptie toegekend aan de minderheidsaandeelhouders in deze dochterondernemingen en de veranderingen in de waarde van die

verplichting initieel gecompenseerd tegen minderheidsbelangen met elk overschot gecompenseerd in overgedragen resultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders van BNP Paribas Fortis. Tot de uitoefening van deze opties, wordt het deel van het nettore-sultaat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen toegekend aan minderheidsbelangen in de resultatenrekening. Een daling in het belang van BNP Paribas Fortis in een volledig geconsolideerde dochteronderneming wordt verantwoord in de rekeningen van BNP Paribas Fortis als een wijziging in het eigen vermogen.

Derivaten op eigenvermogensinstrumenten worden als volgt behandeld, afhankelijk van de afwikkelingsmethode:

- als eigenvermogensinstrument indien ze afgewikkeld worden door de fysieke levering van een vast aantal eigenvermogensinstrumenten voor een vast bedrag van geld of ander financieel actief. Deze instrumenten worden niet geherwaardeerd,
- als derivaten indien ze afgewikkeld worden in geld of wanneer men de keuze heeft om ze af te wikkelen door de fysieke levering van aandelen of in geld. Wijzigingen in de waarde van deze instrumenten worden opgenomen in de resultatenrekening.

Als het contract een verplichting, voorwaardelijk of niet, bevat voor de Bank om haar eigen aandelen terug te kopen, dan moet de Bank de contante waarde van deze schuld opnemen met een tegenboeking in het eigen vermogen.

1.d.8 Derivaten en hedge accounting

Alle derivaten worden verantwoord in de balans op de transactiedatum tegen de transactieprijs en gewaardeerd tegen reële waarde op balansdatum.

Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden

Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden worden verantwoord in de balans onder 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' wanneer de reële waarde positief is en onder 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' wanneer de reële waarde negatief is. Gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen worden opgenomen in de resultatenrekening onder de lijn 'Nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Derivaten en hedge accounting

Derivaten aangegaan als deel van een afdeckingsrelatie worden geclassificeerd volgens het doel van de afdekking.

Reële-waardeafdekkingen worden hoofdzakelijk gebruikt om het renterisico op vastrentende activa en verplichtingen af te dekken, voor zowel geïdentificeerde financiële instrumenten (effecten, obligaties, leningen, ontleningen) als voor portefeuilles van financiële instrumenten (hoofdzakelijk direct opvraagbare deposito's en vastrentende leningen).

Kasstroomafdekkingen worden hoofdzakelijk gebruikt om het renterisico op niet-vastrentende activa en verplichtingen inclusief roll-overs af te dekken en het valutarisico op heel waarschijnlijke verwachte inkomsten in vreemde valuta.

Bij aanvang van de afdekking bereidt BNP Paribas Fortis een formele documentatie over de afdekkingsrelatie voor waarin het volgende wordt geïdentificeerd: het instrument (of een deel van het instrument of een deel van het risico) dat wordt afgedekt; de afdekkingsstrategie en het soort risico dat afgedekt wordt; het afdekkingsinstrument; en de methodes gebruikt om de effectiviteit van de afdekkingsrelatie te beoordelen.

Bij aanvang en tenminste elk kwartaal beoordeelt BNP Paribas Fortis, consistent met de originele documentatie, de actuele (retrospectieve) en de verwachte (prospectieve) effectiviteit van de afdekkingsrelatie. Retrospectieve effectiviteitstesten worden aangewend om te beoordelen of de actuele wijzigingen in de reële waarde of kasstromen van het afdekkingsinstrument en het afgedekte instrument binnen een bereik vallen van 80% tot 125%. Prospectieve effectiviteitstesten worden aangewend om te verzekeren dat de verwachte wijzigingen in de reële waarde of kasstromen van het derivaat deze van het afgedekte element voldoende compenseren over de resterende duur van de afdekking. Voor heel waarschijnlijke verwachte transacties wordt de effectiviteit grotendeels beoordeeld op basis van historische gegevens van gelijkaardige transacties.

Onder IAS 39 zoals aanvaard door de Europese Unie (dat bepaalde passages over portefeuilleafdekking uitsluit) komen relaties die het renterisico afdekken gebaseerd op portefeuilles van activa en verplichtingen als volgt in aanmerking voor reële-waardeafdekkingen:

- het risico aangemerkt als af te dekken is het renterisico in verband met de interbancaire rentecomponent van rentevoeten op commerciële banktransacties (leningen aan klanten, spaarrekeningen en direct opvraagbare deposito's),
- het instrument aangemerkt als af te dekken komt overeen, voor elke looptijdklasse, met een deel van het verschil in rentevoet geassocieerd met de afgedekte onderliggende instrumenten,
- de gebruikte hedginginstrumenten bestaan exclusief uit 'plain vanilla'-swaps,

- prospectieve afdekkingseffectiviteit wordt vastgesteld door het feit dat alle derivaten bij aanvang het effect moeten hebben van een vermindering van het renterisico in de portefeuille van de afgedekte onderliggende instrumenten. Retrospectief zal een afdekking gekwalificeerd worden van hedge accounting wanneer er een tekort ontstaat in de onderliggende activa specifiek geassocieerd met de afdekking voor elke looptijdklasse (als gevolg van een vervroegde terugbetaling van de lening of intrekking van de deposito's).

De boekhoudkundige verwerking van derivaten en afgedekte instrumenten hangt af van de afdekkingsstrategie.

In een reële-waardeafdekkingsrelatie wordt het derivaat geherwaardeerd tegen reële waarde in de balans met wijzigingen in de reële waarde opgenomen in de resultatenrekening in 'Nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening', symmetrisch met de herwaardering van het afgedekte element om het afdekkingsrisico weer te geven. In de balans wordt de reële-waardeherwaardering van het afgedekte element verantwoord volgens de classificatie van het afgedekte element in het geval van een afdekking van individuele activa en verplichtingen of onder 'Herwaarderingsreserve voor portefeuilles afgedekt tegen renterisico' in het geval van een portefeuilleafdekking.

Wanneer een afdekkingsrelatie wordt stopgezet of niet langer beantwoordt aan de effectiviteitscriteria, dan wordt het afdekkingsinstrument getransfereerd naar de portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden en gewaardeerd volgens de methode toegepast in deze categorie. In het geval van geïdentificeerde vastrentende instrumenten wordt de herwaarderingsaanpassing, verantwoord in de balans, afgeschreven over de resterende looptijd van het instrument op basis van de effectieve-rentemethode. In het geval van een vastrentende portefeuille afgedekt tegen renterisico wordt de aanpassing lineair afgeschreven over de resterende termijn van de oorspronkelijke afdekking. Wanneer het afgedekte element niet langer in de balans verschijnt, vooral door vervroegde afbetalingen, wordt de aanpassing onmiddellijk in de resultatenrekening opgenomen.

Bij een kasstroomafdekkingsrelatie wordt het derivaat in de balans verantwoord tegen reële waarde met wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders op de afzonderlijke lijn 'Niet-gerealiseerde of uitgestelde winsten en verliezen'. De bedragen opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders over de looptijd van de afdekking worden getransfereerd naar 'Netto rentebaten' in de resultatenrekening wanneer de kasstromen van het afgedekte element een invloed hebben op het resultaat. De afgedekte elementen blijven geboekt op basis van de waarderingsregels specifiek aan de categorie van activa of verplichtingen waartoe ze behoren.

Wanneer de afdekkingsrelatie wordt stopgezet of niet langer beantwoordt aan de effectiviteitscriteria blijven de cumulatieve bedragen, opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders als gevolg van de herwaardering van het afdekkingsinstrument, verantwoord in het eigen vermogen tot de afdekkingstransactie zelf een invloed heeft op het resultaat of tot het duidelijk wordt dat de transactie niet zal plaatsvinden. Op dat moment worden ze getransfereerd naar de resultatenrekening.

Wanneer een afgedekt element ophoudt te bestaan worden de cumulatieve bedragen, opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouder, onmiddellijk opgenomen in de resultatenrekening.

Ongeacht welke afdekkingsstrategie gebruikt is, wordt elke ineffectiviteit van de afdekking verantwoord in de resultatenrekening onder de rekening 'Nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Afdekkingen van netto-investeringen in een buitenlandse dochteronderneming of bijkantoor worden op dezelfde manier in de boekhouding opgenomen als bij kasstroomafdekkingen. Afdekkingsinstrumenten kunnen valutaderivaten of elk ander niet-derivaat financieel instrument zijn.

In een contract besloten derivaten (embedded derivaten)

Derivaten besloten in hybride financiële instrumenten worden uit de waarde van het basiscontract gehaald en afzonderlijk verwerkt als een derivaat als het hybride instrument niet is opgenomen als een financieel actief of verplichting tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening en als de economische kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat niet nauw aansluiten bij die van het basiscontract.

1.d.9 Bepaling van de reële waarde

De reële waarde is de prijs die ontvangen zou worden bij verkoop van een actief of die betaald zou worden bij de overdracht van een verplichting in een regelmatige transactie tussen marktpelers in de belangrijkste of meest voordelig markt op waarderingdatum.

BNP Paribas Fortis bepaalt de reële waarde van financiële instrumenten ofwel op basis van prijzen die rechtstreeks voortvloeien uit externe gegevens ofwel op basis van waarderingstechnieken. Deze waarderingstechnieken zijn voornamelijk markt- en inkomstenbenaderingen die omvat zijn in algemeen aanvaarde modellen (vb. verdisconteerde kasstromen, 'Black-Scholes'-model, interpolatietechnieken). Ze maximaliseren het gebruik van waarneembare inputs en minimaliseren het gebruik van niet-waarneembare

inputs. Ze worden gekalibreerd om de huidige marktomstandigheden te weerspiegelen en waarde-aanpassingen worden toegepast wanneer nodig, zoals wanneer bepaalde factoren zoals model-, liquiditeits- en kredietrisico niet opgenomen zijn in de modellen of hun onderliggende inputs, maar toch in aanmerking worden genomen door de marktpelers bij het vaststellen van de uitstapprijs.

De waarderingseenheid is over het algemeen het individueel financieel actief of de individuele financiële verplichting maar er kan onder bepaalde voorwaarden gekozen worden voor een waardering gebaseerd op een portefeuille. BNP Paribas Fortis past deze uitzondering toe wanneer een groep van financiële activa en financiële verplichtingen of andere contracten waarop de standaard voor financiële instrumenten van toepassing is, beheerd wordt op basis van de netto blootstelling aan vergelijkbare markt- of kredietrisico's die verrekend worden in overeenstemming met een gedocumenteerde interne strategie voor risicobeheer.

Activa en verplichtingen gewaardeerd of gerapporteerd tegen reële waarde worden opgedeeld in de volgende drie niveaus van de reële-waarde hiërarchie:

- Niveau 1: reële waarden worden bepaald op basis van genoteerde prijzen, die direct kunnen worden gebruikt, in een actieve markt voor identieke activa en verplichtingen. Karakteristieken van een actieve markt zijn het bestaan van een belangrijk volume van identieke of gelijkaardige instrumenten en direct beschikbare prijzen.
- Niveau 2: reële waarden worden bepaald op basis van waarderingstechnieken waarvoor belangrijke inputs direct of indirect waarneembare marktgegevens zijn en die op een regelmatige wijze gekalibreerd of bevestigd worden door informatie van actieve markten.
- Niveau 3: reële waarden worden bepaald op basis van waarderingstechnieken waarvoor belangrijke inputs niet waarneembaar zijn of niet bevestigd kunnen worden door markt gebaseerde waarnemingen, bijvoorbeeld als gevolg van de illiquiditeit van het instrument en belangrijk modelrisico. Een niet-waarneembare input is een parameter waarvoor er geen beschikbare marktgegevens bestaan en dat daarom wordt afgeleid van eigen veronderstellingen over wat andere marktpelers in aanmerking zouden nemen bij het bepalen van de reële waarde. Het vaststellen of een product niet liquide is of onderhevig is aan belangrijke modelrisico's is ook een kwestie van beoordeling.

Het niveau in de reële-waarde hiërarchie waarin het volledig actief of de volledige verplichting is geclassificeerd is gebaseerd op het laagste niveau van input dat belangrijk is voor de volledige reële waarde.

Voor financiële instrumenten gerapporteerd in niveau 3 van de reële-waarde hiërarchie kan er een verschil ontstaan bij initiële opname tussen de transactieprijs en de reële waarde. Deze 'day-one profit' wordt uitgesteld en opgenomen in de resultatenrekening over de periode waarin verwacht wordt dat de waarderingsparameters niet-waarneembaar blijven. Wanneer parameters die oorspronkelijk niet-waarneembaar waren waarneembaar worden, of wanneer de waardering onderbouwd kan worden in vergelijking met recente gelijkaardige transacties in een actieve markt, wordt het niet-opgenomen deel van de 'day-one profit' opgenomen in de resultatenrekening.

1.d.10 Financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (mogelijkheid om te waarden tegen reële waarde)

Financiële activa en financiële verplichtingen kunnen aangehouden worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening in de volgende gevallen:

- hybride financiële instrumenten die een of meerdere besloten derivaten bevatten die anders afgezonderd zouden moeten worden en afzonderlijk gewaardeerd,
- wanneer de entiteit bij het toepassen van de optie een inconsistentie in de waardering en in de boekhoudkundige verwerking van activa en verplichtingen, dat er zou zijn indien ze geclassificeerd dienden te worden in afzonderlijke categorieën, opheft of aanzienlijk vermindert,
- wanneer een groep van financiële activa en/of financiële verplichtingen beheerd en gewaardeerd wordt op basis van de reële waarde in overeenstemming met een gedocumenteerde risicobeheers -en investeringsstrategie.

1.d.11 Baten en lasten voortvloeiend uit financiële activa en financiële verplichtingen

Baten en lasten voortvloeiend uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en van vastrentende effecten geclassificeerd in 'voor verkoop beschikbare financiële activa' worden verantwoord in de resultatenrekening op basis van de effectieve-rentemethode.

De effectieve rentevoet is de rentevoet die de geschatte toekomstige kasstromen over de verwachte levensduur van het financieel instrument of over een kortere periode indien meer geschikt nauwkeurig verdisconteert om tot de netto-boekwaarde van het actief of de verplichting in de balans te komen. De effectieve-rentevoetberekening houdt rekening met alle ontvangen of betaalde commissies die een vast onderdeel zijn van de effectieve rentevoet van het contract, transactiekosten en premies en kortingen.

De methode gebruikt door BNP Paribas Fortis om dienstgerelateerde commissiebatens en -lasten te verantwoorden, hangt af van de aard van de dienst. Commissies die behandeld worden als een bijkomend onderdeel van de rente worden opgenomen in de effectieve rentevoet en worden verantwoord in de resultatenrekeningen onder 'Netto rentebaten'. Commissies die betaald of ontvangen worden wanneer de onderliggende transactie wordt voltooid, worden volledig verantwoord in de resultatenrekening bij voltooiing van de transactie onder 'Commissiebatens en -lasten'. Betaalde of ontvangen commissies voor terugkerende diensten worden ook verantwoord over de duur van de dienst onder 'Commissiebatens en -lasten'.

Ontvangen commissies met betrekking tot financiële garantieverbintenissen worden gezien als een weergave van de reële waarde van de verbintenis. De hieruit voortvloeiende verplichting wordt vervolgens afgeschreven over de duur van de verplichting onder 'commissiebatens' in Baten.

1.d.12 Risicokost

De risicokost bevat schommelingen in voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen op vastrentende effecten en leningen aan en vorderingen op klanten en kredietinstellingen, schommelingen in voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen voor financierings -en garantieverplichtingen, verliezen op oninbare leningen en gerecupereerde bedragen op leningen die volledig werden afgeschreven. Deze categorie omvat ook opgenomen bijzondere waardeverminderv verliezen met betrekking tot het wanbetalingsrisico op tegenpartijen voor financiële instrumenten die niet op een beurs verhandeld worden, alsook de kosten met betrekking tot fraude en geschillen die eigen zijn aan de financieringsactiviteit.

1.d.13 Verwijdering van financiële activa en financiële verplichtingen

BNP Paribas Fortis verwijdert een financieel actief geheel of gedeeltelijk ofwel wanneer de contractuele rechten op de kasstromen uit het financieel actief aflopen ofwel wanneer BNP Paribas Fortis de contractuele rechten op de ontvangst van de kasstromen uit het actief en alle risico's en voordelen van eigendom van het actief overdraagt. Tenzij deze voorwaarden zijn vervuld, behoudt BNP Paribas Fortis het actief in de balans en verantwoordt een schuld voor de verplichting ontstaan als resultaat van de transfer van het actief.

BNP Paribas Fortis verwijdert een financiële verplichting geheel of gedeeltelijk wanneer de verplichting geheel of gedeeltelijk is uitgedoofd.

1.d.14 Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

Financiële activa en financiële verplichtingen worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de balans gerapporteerd wanneer BNP Paribas Fortis een wettelijk afdwingbaar recht heeft om de verantwoorde bedragen te salderen en er de intentie is om tot een afwikkeling op nettobasis te komen of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen.

Terugkoopovereenkomsten en derivaten die verhandeld worden met clearing houses en die voldoen aan de twee criteria volgens de boekhoudkundige standaard worden gesaldeerd in de balans.

1.e Materiële en immateriële vaste activa

Materiële en immateriële vaste activa gepresenteerd in de geconsolideerde balans omvatten activa gebruikt voor de uitvoering van de operationele activiteiten en vastgoedbeleggingen.

Activa die worden gebruikt in de bedrijfsuitvoering zijn deze die worden gebruikt voor de levering van diensten en voor bestuursrechtelijke doeleinden en omvatten ook activa die geen eigendom zijn van maar in gebruik gegeven worden door BNP Paribas Fortis als leasinggever onder een operationele leasing.

Vastgoedbeleggingen omvatten onroerende activa die worden aangehouden om huuropbrengsten en winsten te realiseren.

Materiële en immateriële vaste activa worden initieel opgenomen tegen de aankoopprijs plus rechtstreeks toerekenbare kosten, samen met financieringskosten wanneer een lange periode van opbouw of aanpassingen nodig is voor dat het actief gebruiksklaar is.

Software intern ontwikkeld door BNP Paribas Fortis die voldoet aan de criteria voor activering, wordt geactiveerd als directe ontwikkelingskosten die externe kosten en arbeidskosten van werknemers rechtstreeks toewijsbaar aan het project omvatten.

Volgend op de initiële opname worden materiële en immateriële vaste activa gewaardeerd tegen hun kostprijs vermindert met geaccumuleerde afschrijvingen en eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen. De enige uitzonderingen zijn aandelen in vastgoedbedrijven (SCI's) aangehouden in unit-linked verzekeringscontractportefeuilles die gewaardeerd worden tegen reële waarde op de balansdatum met opname van veranderingen in de reële waarde in de resultatenrekening.

Het afschrijfbaar bedrag van materiële vaste activa en immateriële vaste activa wordt berekend na aftrek van de restwaarde van het actief. Enkel activa, geleased onder een operationele lease door BNP Paribas Fortis als leasinggever, worden verondersteld een restwaarde te hebben omdat de levensduur van materiële en immateriële activa gebruikt in de bedrijfsuitvoering in het algemeen gelijk is aan de economische levensduur.

Materiële en immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven over de levensduur van het actief. De afschrijvingskost wordt verantwoord in de resultatenrekening onder 'Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa'.

Wanneer een actief bestaat uit een aantal onderdelen die vervangen moeten worden op regelmatige tijdstippen of die een verschillend nut hebben of een verschillend patroon van consumptie van de economische voordelen, wordt elk onderdeel afzonderlijk opgenomen en afgeschreven op basis van de geschikte methode voor dat onderdeel. BNP Paribas Fortis past de componentenbenadering toe voor activa gebruikt bij de bedrijfsuitvoering en vastgoedbeleggingen.

De afschrijvingsperiodes gebruikt voor kantoorgebouwen zijn de volgende: 80 of 60 jaar voor de funderingen (respectievelijk voor residentiële en andere gebouwen); 30 jaar voor de buitengevels; 20 jaar voor algemene en technische installaties en 10 jaar voor inrichting.

Software wordt afgeschreven, afhankelijk van het type, over een periode van maximum acht jaar in het geval van infrastructuur ontwikkelingen en over drie of vijf jaar in het geval van software hoofdzakelijk ontwikkeld met als doel het verlenen van diensten aan klanten.

Software-onderhoudskosten worden als last verantwoord in de periode waarin ze zijn gemaakt. Evenwel worden uitgaven die worden gezien als een upgrade van de software of die de levensduur verlengen opgenomen in de initiële aanschaffings- of constructiekost.

Afschrijfbaar materiële en immateriële vaste activa worden beoordeeld of er een bijzondere waardevermindering dient plaats te vinden wanneer er een aanwijzing van een mogelijke bijzondere waardevermindering bestaat op balansdatum. Niet-afschrijfbaar activa worden minstens eenmaal per jaar beoordeeld of er een bijzondere waardevermindering dient plaats te vinden op basis van dezelfde methode als goodwill toegewezen aan kasstroom-genererende eenheden.

Indien er indicaties zijn die wijzen op een mogelijke bijzondere waardevermindering wordt de nieuwe realiseerbare waarde van het actief vergeleken met de boekwaarde. Wanneer een actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, dan wordt een bijzonder waardeverminderingverlies opgenomen in de resultatenrekening. Dit verlies wordt teruggedraaid wanneer er een wijziging is in het geschatte realiseerbaar bedrag of wanneer er niet langer een indicatie is die wijst op een mogelijke bijzondere waardevermindering. Bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de resultatenrekening onder 'Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa'.

Winsten en verliezen bij desinvesteringen van materiële en immateriële vaste activa gebruikt in de bedrijfsvoering worden verantwoord in de resultatenrekening onder 'Netto winst/verlies op overige vaste activa'.

Winsten en verliezen bij desinvesteringen van vastgoedbeleggingen worden verantwoord in de resultatenrekening onder 'Overige baten' of 'Overige lasten'.

1.f Leaseovereenkomsten

De entiteiten van BNP Paribas Fortis kunnen hetzij leasingnemer of leasinggever zijn in een leaseovereenkomst.

1.f.1 Leaseovereenkomsten

Leaseovereenkomsten aangegaan door BNP Paribas Fortis als leasinggever kunnen geclassificeerd worden als financiële lease ofwel als operationele lease.

Financiële lease

In een financiële leaseovereenkomst draagt de leasinggever vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen over naar de leasingnemer. Het wordt behandeld als een lening gegeven aan de leasingnemer ter financiering van de aankoop van het actief.

De contante waarde van de leasebetalingen en eventuele restwaarden worden verantwoord als een vordering. De nettobaten ontvangen door de leasinggever uit het leasingcontract zijn gelijk aan het bedrag van rente op een lening en is opgenomen in de resultatenrekening onder 'Rentebaten'. De leasebetalingen worden gespreid over de duur van de lease en worden toegewezen als een vermindering van de hoofdsom en als rente zodat de nettobaten een constant rendement weerspiegelen op de netto-investering in de lease. De gebruikte rentevoet is de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst.

Individuele en collectieve bijzondere waardeverminderingen op leasevorderingen worden bepaald op basis van dezelfde principes als toegepast bij andere leningen en vorderingen.

Operationele lease

Een operationele lease is een leaseovereenkomst waarbij vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen niet worden overgedragen naar de leasingnemer.

De activa worden verantwoord onder vastgoedbeleggingen in de balans van de leasinggever en worden lineair afgeschreven over de gebruiksduur. Het afschrijfbaar bedrag bevat niet de restwaarde van het actief. De huurbetalingen worden volledig opgenomen in de resultatenrekening op een lineaire basis over de leasetermijn. De leasebetalingen en afschrijvingskost worden opgenomen in de resultatenrekening onder 'Overige baten' en 'Overige lasten'.

1.f.2 Boeking uit hoofde van de leasingnemer

Leaseovereenkomsten aangegaan door BNP Paribas Fortis als leasingnemer kunnen geclassificeerd worden als financiële lease ofwel als operationele lease.

Financiële lease

Een financiële lease wordt behandeld als een aankoop van een actief door de leasingnemer die gefinancierd is door een lening. Het geleasede actief wordt verantwoord in de balans van de leasingnemer tegen zijn reële waarde of, indien lager, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen berekend op basis van de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst. Een overeenkomstige verplichting, gelijk aan de reële waarde van het geleasede actief of de contante waarde van de minimale leasebetalingen, wordt ook verantwoord in de balans van de leasingnemer. Het actief wordt afgeschreven op basis van dezelfde methode die wordt toegepast voor materiële vaste activa, na

af trek van de restwaarde van het initieel opgenomen bedrag, over de levensduur van het actief. Als er geen redelijke zekerheid bestaat dat de leasingnemer de eigendom zal verkrijgen op het einde van de leasetermijn, zal het actief worden afgeschreven over de kortste periode van de leasetermijn en de levensduur. De leaseverplichting wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Operationele lease

Het actief wordt niet verantwoord in de balans van de leasingnemer. Leasebetalingen met betrekking tot een operationele lease worden in de resultatenrekening van de leasingnemer opgenomen op een lineaire basis over de leasetermijn.

1.g Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Wanneer BNP Paribas Fortis beslist om een vast actief te verkopen en het hoogstwaarschijnlijk is dat de verkoop zal plaatsvinden binnen de 12 maanden, dan worden deze activa afzonderlijk getoond in de lijn 'Vaste activa aangehouden voor verkoop' op de balans. Verplichtingen verbonden aan deze activa worden ook afzonderlijk getoond op de balans in de lijn 'Verplichtingen verbonden aan vaste activa aangehouden voor verkoop'.

Bij classificatie in deze categorie, worden de vaste activa en groepen van activa en verplichtingen gewaardeerd tegen de laagste van de boekwaarde en hun marktwaarde min verkoopkosten.

Deze activa worden niet langer afgeschreven. Wanneer een actief of een groep van activa een bijzondere waardevermindering ondergaan, wordt de bijzondere waardevermindering verantwoord in de resultatenrekening. Bijzondere waardeverminderingen kunnen worden teruggenomen.

Wanneer een groep van activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop een belangrijke bedrijfstak vertegenwoordigen, dan worden deze geclassificeerd als beëindigde bedrijfsactiviteiten. Beëindigde bedrijfsactiviteiten vertegenwoordigen activiteiten die worden aangehouden voor verkoop, activiteiten die worden afgestoten en dochterondernemingen die uitsluitend zijn overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht.

Alle winsten en verliezen in verband met beëindigde bedrijfsactiviteiten worden afzonderlijk getoond in de resultatenrekening op de lijn 'Winst/verlies na belastingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa aangehouden voor verkoop'. Deze lijn bevat de winsten of verliezen na belastingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten, de winst of het verlies na belastingen voortvloeiend uit de herwaardering tegen reële waarde min verkoopkosten en de winst of het verlies na belastingen bij de afstoting van de activiteiten.

1.h Personeelsvoordelen

Personeelsvoordelen worden geclassificeerd in een van de volgende vier categorieën:

- kortetermijnvoordelen zoals salarissen, jaarlijkse vakantie, aanmoedigingsplannen, winstdelende en aanvullende betalingen,
- langetermijnvoordelen, inclusief uitkeringen voor langdurige arbeidsongeschiktheid, voordelen die samenhangen met langdurig dienstverband en andere types van op geldmiddelen gebaseerde uitgestelde vergoedingen,
- ontslagvergoedingen,
- vergoedingen na uitdiensttreding.

Kortetermijnvoordelen

BNP Paribas Fortis verantwoordt een kost wanneer men heeft gebruik gemaakt van de diensten geleverd door werknemers in ruil voor personeelsvoordelen.

Langetermijvoordelen

Dit zijn voordelen, andere dan kortetermijvoordelen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen. Dit heeft hoofdzakelijk betrekking op vergoedingen die meer dan 12 maanden zijn uitgesteld en die niet verbonden zijn aan de BNP Paribas aandelenprijs en deze worden toegewezen in het jaarverslag aan de periode waarin ze zijn verdiend.

De gebruikte actuariële technieken zijn gelijkaardig aan deze die gebruikt worden voor pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen uitgezonderd dat de actuariële winsten en verliezen verantwoord worden in de resultatenrekening en niet in het eigen vermogen.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn verschuldigde personeelsvoordelen als gevolg van een beslissing van BNP Paribas Fortis om een arbeidscontract te beëindigen voor de wettelijke pensioenleeftijd of als gevolg van een beslissing van een werknemer een vrijwillig vervroegd vertrek te aanvaarden in ruil voor een vergoeding. Ontslagvergoedingen die betaalbaar worden over meer dan 12 maanden na balansdatum worden verdisconteerd.

Vergoedingen na uitdiensttreding

In overeenstemming met IFRS maakt BNP Paribas Fortis een onderscheid tussen pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen en pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen.

Pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen leidt niet tot een verplichting voor BNP Paribas Fortis en vereist bijgevolg geen voorziening. Het bedrag van de verschuldigde werkgeversbijdrage tijdens de periode wordt verantwoord als een kost.

Enkel schema's op basis van vaste toezeggingen geven aanleiding tot een verplichting voor BNP Paribas Fortis. Deze verplichting moet gewaardeerd en verantwoord worden als een verplichting door middel van een voorziening.

De classificatie van pensioenregelingen in deze twee categorieën is gebaseerd op de economische werkelijkheid van de pensioenregeling die herzien wordt om te bepalen of BNP Paribas Fortis een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft om de overeengekomen voordelen te betalen aan de werknemers.

De vergoedingsverplichting na uitdiensttreding onder een plan met vaste toezeggingen wordt gewaardeerd op basis van actuariële technieken die rekening houden met demografische en financiële veronderstellingen.

De verantwoorde netto verplichting met betrekking tot pensioenplannen met vaste toezeggingen is het verschil tussen de contante waarde van de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen en de reële waarde van de fondsbeleggingen.

De contante waarde van de verplichting voor pensioenplannen met vaste toezeggingen wordt gewaardeerd op basis van actuariële veronderstellingen toegepast door BNP Paribas Fortis waarbij gebruik wordt gemaakt van de 'projected unit credit'-methode. Deze methode houdt rekening met verschillende parameters eigen aan het land of de entiteit van BNP Paribas Fortis zoals demografische veronderstellingen, de kans dat werknemers de onderneming zullen verlaten voor pensioenleeftijd, salarisinflatie, de verdisconteringsvoet en de algemene inflatie.

Wanneer de waarde van de fondsbeleggingen het bedrag van de verplichting overschrijdt, wordt een actief opgenomen als het een toekomstig voordeel voor BNP Paribas Fortis weergeeft onder de vorm van een vermindering in de toekomstige bijdragen of een toekomstige terugbetaling van de bedragen betaald in het plan.

De jaarlijkse kost verantwoord in de resultatenrekening onder 'Salarissen en personeelsvoordelen' met betrekking tot pensioenplannen met vaste toezeggingen omvatten de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten (de verworven rechten van elk personeelslid op basis van de geleverde diensten), de rentekosten verbonden aan de impact van het verdisconteren van de netto verplichting voor pensioenplannen met vaste toezeggingen, de pensioenkosten van verstreken diensttijd voortvloeiend uit pensioenplanwijzigingen en de gevolgen van inperkingen of afwijkingen en het verwachte rendement op eventuele fondsbeleggingen.

Herwaarderingen van de netto verplichting (activa) voor pensioenplannen met vaste toezeggingen worden verantwoord in niet-gerealiseerde resultaten en worden nooit geherclassificeerd naar de resultatenrekening. Ze omvatten actuariële winsten of verliezen, het rendement op de fondsbeleggingen en de wijzigingen in niet-verantwoorde activa door beperkingen (exclusief het bedrag opgenomen in de netto rente van de verplichting (activa) voor pensioenplannen met vaste toezeggingen).

1.i Op aandelen gebaseerde beloningen

Op aandelen gebaseerde beloningen zijn betalingen gebaseerd op aandelen uitgegeven door BNP Paribas die ofwel worden afgewikkeld onder de vorm van eigen vermogen of geldmiddelen waarvan het bedrag is gebaseerd op de trends in de waarde van de BNP Paribas-aandelen.

IFRS 2 vereist dat de op aandelen gebaseerde beloningen toegekend na 7 november 2002 opgenomen worden als kosten. Het opgenomen bedrag is de waarde van de op aandelen gebaseerde betaling toegekend aan de werknemers.

BNP Paribas Fortis kent aandelenoptieplannen en uitgestelde op aandelen gebaseerde of aan aandelenprijs verbonden in geld afgewikkelde vergoedingsplannen toe aan werknemers en biedt hen ook de mogelijkheid aan om in te tekenen voor specifiek uitgegeven BNP Paribas-aandelen tegen een korting op voorwaarde dat ze de aandelen aanhouden voor een bepaalde periode.

Aandelenopties en toewijzingsplannen van gratis aandelen

De kost met betrekking tot aandelenopties en toewijzingsplannen van gratis aandelen wordt verantwoord over de wachtperiode als het voordeel enkel wordt toegekend als de begunstigde blijft voor de entiteit werken.

Kosten met betrekking tot aandelenopties en gratis aandelen worden opgenomen onder salarissen en andere personeelsvoordelen en de 'credit'-boeking gebeurt via het eigen vermogen. De kost wordt berekend op basis van de algemene waarde van het plan bepaald op de datum waarop het is toegekend door de Raad van Bestuur.

In afwezigheid van enige markt voor deze instrumenten worden financiële waardingsmodellen gebruikt die rekening houden met de prestatievoorwaarden verbonden aan de BNP Paribas-aandelenprijs. De totale kost van een plan wordt bepaald door de eenheidswaarde per toegekende optie of aandeel te vermenigvuldigen met het geschatte aantal van toegekende opties en aandelen die onvoorwaardelijk zullen worden aan het eind van de periode rekening houdend met de voorwaarden met betrekking tot het blijvend dienstverband van de begunstigde.

De enige veronderstellingen die worden herzien tijdens de wachtperiode en dus resulteren in de herwaardering van de kost, zijn deze die betrekking hebben op de waarschijnlijkheid dat werknemers BNP Paribas Fortis zullen verlaten en deze die betrekking hebben tot de prestatievoorwaarden die niet verbonden zijn aan de waarde van de BNP Paribas-aandelen.

Op aandelen gebaseerde en in geldmiddelen afgewikkelde uitgestelde vergoedingen

De kosten die gepaard gaan met deze plannen worden opgenomen in het jaar waarin de werknemer de betreffende diensten verleent.

Als de betaling van een op aandelen gebaseerde variabele vergoeding uitdrukkelijk afhankelijk is van het voortzetten van het dienstverband van de werknemer tijdens de wachtperiode, neemt men aan dat de diensten verleend werden tijdens deze periode. De kosten voor de overeenkomstige vergoeding worden gespreid over de periode opgenomen en worden geboekt als kosten voor salarissen en personeelsvoordelen tegenover een overeenkomstige verplichting op de balans. De kost wordt daarna herzien om rekening te houden met een eventuele stopzetting van het dienstverband of de niet-naleving van een aan de prestatie verbonden voorwaarde en de gewijzigde prijs van het BNP Paribas aandeel.

Als er geen verplichting is tot voortzetting van het dienstverband worden de kosten niet gespreid maar onmiddellijk opgenomen tegenover een overeenkomstige verplichting op de balans. Vervolgens worden de kosten tot aan de afwikkeling op elke rapporteringsdatum herzien om rekening te houden met een eventuele aan de prestatie gerelateerde voorwaarde en de gewijzigde prijs van het BNP Paribas aandeel.

De mogelijkheid tot intekening op of de aankoop van aandelen aangeboden aan werknemers onder de vorm van een bedrijfspaarplan

De mogelijkheid tot intekening op of de aankoop van aandelen aangeboden aan werknemers onder de vorm van een bedrijfspaarplan tegen tarieven lager dan de markttarieven gedurende een specifieke periode bevat geen wachtperiode. Maar de werknemers zijn bij wet verboden deze aandelen verworven onder dit plan te verkopen gedurende een periode van vijf jaar. Met deze beperking wordt rekening gehouden bij de waardering van het voordeel aan de werknemers, dat daardoor verminderd wordt. Daarom is het voordeel op de datum dat het plan wordt aangekondigd aan de werknemers gelijk aan het verschil tussen de reële waarde van het aandeel (na de erkenning van de beperking tot verkoop) en de aankoopprijs betaald door de werknemer, vermenigvuldigd met het aantal verworven aandelen.

De kost van de verplichte houdperiode van vijf jaar is gelijkwaardig aan de kost van een strategie die de toekomstige verkoop van aandelen omvat op het moment van de kapitaalsverhoging gereserveerd voor werknemers en de contante aankoop van een gelijkwaardig aantal van BNP Paribas-aandelen op de markt, gefinancierd door een lening die terugbetaalbaar is op het eind van

de periode van vijf jaar met de opbrengsten van de toekomstige verkooptransactie. De rentevoet op de lening is de rentevoet die van toepassing zou zijn op een lening voor algemene doeleinden over vijf jaar aangegaan door een individu met een gemiddeld risicoprofiel. De toekomstige verkoopprijs van de aandelen wordt bepaald op basis van marktparameters.

1.j Voorzieningen gerapporteerd onder verplichtingen

Voorzieningen worden verantwoord onder verplichtingen (andere dan deze die betrekking hebben op financiële instrumenten, personeelsvoordelen en verzekeringscontracten) die hoofdzakelijk betrekking hebben op herstructureringen, claims en rechtszaken, boetes en strafbepalingen en belastingsrisico's.

Een voorziening wordt verantwoord wanneer het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen ten gevolge van een gebeurtenis in het verleden en het bedrag van de verplichting kan op betrouwbare wijze worden geschat. Het bedrag van zo een verplichting wordt verdisconteerd, in geval het effect van verdisconteren materieel is, met als doel het bedrag van de voorziening te bepalen.

1.k Actuele en uitgestelde belastingen

De actuele belastingslast wordt bepaald op basis van de belastingsregelgeving en belastingsvoeten die van kracht zijn in elk land waarin BNP Paribas Fortis actief is tijdens de periode waarin de inkomsten gegenereerd zijn.

Uitgestelde belastingen worden verantwoord wanneer er tijdelijke verschillen zijn tussen de boekwaarde van een actief of verplichting in de balans en de fiscale boekwaarde ervan.

Uitgestelde belastingsverplichtingen worden verantwoord voor alle belastbare tijdelijke verschillen die verschillen van:

- uitgestelde belastingsverplichtingen voortvloeiend uit de eerste opname van goodwill,
- uitgestelde belastingsverplichtingen die verband houden met investeringen waarover BNP Paribas Fortis exclusieve of gezamenlijke controle uitoefent, wanneer BNP Paribas Fortis het tijdstip kan bepalen waarop het tijdelijke verschil wordt afgewikkeld en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Uitgestelde belastingsvorderingen worden verantwoord voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen en niet-gebruikte overdraagbare fiscale verliezen maar enkel in de mate waarin het waarschijnlijk is dat de onderneming in kwestie toekomstige fiscale winst zal genereren waartegen deze tijdelijke verschillen en fiscale verliezen kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingsvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd op basis van de balansmethode en gebaseerd op basis van belastingstarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de belastingstarieven waarvan het wetgevingsproces materieel is afgesloten of zal afgesloten zijn tegen het eind van de verslagperiode. Ze worden niet verdisconteerd.

Uitgestelde belastingsvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd wanneer ze ontstaan binnen een belastingsgroep die in de jurisdictie van eenzelfde belastingsautoriteit valt en wanneer er een in rechte afdwingbaar recht is om te salderen.

Actuele en uitgestelde belastingen worden verantwoord als belastingbaten of -lasten in de resultatenrekening met uitzondering van degene die verband houden met een transactie of gebeurtenis die rechtstreeks in het eigen vermogen wordt geboekt. Die worden eveneens in het eigen vermogen opgenomen.

Wanneer fiscale tegoeden op inkomsten van vorderingen en obligaties worden gebruikt om de winstbelasting die moet betaald worden af te wikkelen, dan worden deze fiscale tegoeden op dezelfde lijn verantwoord als de baten waartoe ze betrekking hebben. De overeenkomstige belastingslast wordt behouden in de resultatenrekening onder 'Winstbelastingen'.

1.1 Kasstroomoverzicht

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn samengesteld uit het nettosaldo van de geldmiddelen, rekeningen met centrale banken en uit het nettosaldo van interbancaire direct opeisbare leningen en deposito's.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot operationele activiteiten geven de kasstromen weer gecreëerd door de bedrijfsactiviteiten van BNP Paribas Fortis inclusief de kasstromen met betrekking tot vastgoedbeleggingen, financiële activa aangehouden tot einde looptijd en verhandelbare depositocertificaten.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot investeringsactiviteiten geven de kasstromen weer die voortvloeien uit de acquisities en desinvesteringen van dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen of joint ventures opgenomen in de geconsolideerde groep, evenals de acquisities en desinvesteringen van materiële vaste activa exclusief vastgoedbeleggingen en eigendommen aangehouden onder een operationele leasing.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot financieringsactiviteiten geven de kasstromen weer die voortvloeien uit transacties met aandeelhouders, kasstromen met betrekking tot obligaties en achtergestelde schulden (exclusief verhandelbare depositocertificaten).

1.m Gebruik van schattingen in de voorbereiding van het jaarverslag

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat managers van kernactiviteiten en bedrijfsfuncties veronderstellingen en schattingen maken die worden weergegeven in de waardering van baten en lasten in de resultatenrekening, van activa en verplichtingen in de balans en in de openbaarmaking van informatie in de toelichting van de jaarrekening.

Dit zorgt ervoor dat de desbetreffende managers beoordelingen moeten maken en gebruik moeten maken van de beschikbare informatie op de datum van de voorbereiding van de jaarrekening wanneer ze hun schattingen maken. De actuele toekomstige resultaten van activiteiten waarvoor managers hebben gebruik gemaakt van schattingen kunnen in realiteit erg verschillen van deze schattingen, hoofdzakelijk door de marktvoorwaarden. Dit kan een materiële impact hebben op de jaarrekening.

Dit is hoofdzakelijk van toepassing op:

- bijzondere waardevermindingsverliezen verantwoord om de kredietrisico's eigen aan de Bank als tussenpersoon te dekken;
- het gebruik van intern ontwikkelde modellen om financiële instrumenten te waarden die niet genoteerd zijn op een actieve markt;

- berekeningen van de reële waarde van niet-genoteerde financiële instrumenten geclassificeerd in 'Financiële activa aangehouden voor verkoop', 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' of 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' en meer in het algemeen berekeningen van de reële waarde van financiële instrumenten die onderworpen zijn aan een openbaarmakingsverplichting over reële waarde;
- de beslissing of een markt actief of niet actief is met als doel een waarderingstechniek te gebruiken;
- bijzondere waardevermindingsverliezen op niet-vastrentende financiële activa geclassificeerd als 'aangehouden voor verkoop';
- bijzondere waardeverminderingstests uitgevoerd op goodwill en immateriële vaste activa;
- beoordeling van bijzondere waardeverminderingen in deelnemingen in vermogensmutatiemethode;
- erkende actieve belastingslatenties;
- de geschiktheid om bepaalde afgeleide financiële instrumenten aan te houden als kasstroomafdekkingen en de waardering van afdekkingseffectiviteit;

- schattingen van de restwaarde van activa geleased onder een financiële of operationele leasing, en meer specifiek van activa waarvan de afschrijving is opgenomen verminderd met de geschatte restwaarde;
- de waardering van voorzieningen voor voorwaardelijke verbintenissen en kosten. Het is moeilijk om voor het einde van lopende onderzoeken en geschillen de mogelijke impact en gevolgen in te schatten. De raming van de voorzieningen houdt rekening met alle inlichtingen die beschikbaar zijn op de datum van afsluiting van de jaarrekening, waaronder de aard van het geschil, de onderliggende feiten, de lopende procedures en de rechterlijke beslissingen, alsook met informatie over vergelijkbare zaken. BNP Paribas Fortis kan bij de beoordeling ook beroep doen op het advies van deskundigen en onafhankelijke raadgevers.

Dit is ook het geval voor de toegepaste veronderstellingen die de gevoeligheid van elk type van marktrisico en de gevoeligheid van de waarderingen van niet-observeerbare parameters meten.

2 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OP 31 DECEMBER 2017

2.a Netto-rentebaten

BNP Paribas Fortis verantwoordt als 'Rentebaten' en 'Rentelasten' alle inkomsten en uitgaven uit financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs (rente, vergoedingen en commissies, transactiekosten), en uit financiële instrumenten geboekt op basis van reële waarde die niet voldoen aan de definitie van derivateninstrumenten. Deze bedragen worden berekend tegen de effectieve intrestmethode. De wijziging van de reële waarde van financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (met uitsluiting van de overlopende rente) wordt geboekt in 'Nettowinsten of verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Rentebaten en rentelasten uit derivaten opgenomen als reële-waarde afdekkingen worden geboekt samen met de opbrengsten uit de afgedekte transactie. Op dezelfde wijze worden rentebaten en rentelasten uit derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden die gewaardeerd worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening in dezelfde rekeningen geboekt als de rentebaten en rentelasten van de onderliggende transacties.

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017			Boekjaar 2016		
	Baten	Lasten	Netto	Baten	Lasten	Netto
Klantenverrichtingen	6 222	(1 206)	5 016	6 568	(1 459)	5 109
Deposito's, leningen en ontleningen	5 435	(1 158)	4 277	5 793	(1 412)	4 381
Terugkoopovereenkomsten	22	(2)	20	15	(8)	7
Financiële leaseverrichtingen	765	(46)	719	760	(39)	721
Interbancaire verrichtingen	291	(559)	(268)	269	(373)	(104)
Deposito's, leningen en ontleningen	268	(548)	(280)	258	(298)	(40)
Terugkoopovereenkomsten	23	(11)	12	11	(75)	(64)
Uitgegeven schuldbewijzen	-	(239)	(239)	-	(295)	(295)
Kasstroomafdekkingsinstrumenten	525	(479)	46	492	(409)	83
Afdekkingsinstrumenten voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	418	(295)	123	467	(289)	178
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	168	(156)	12	126	(186)	(60)
Vastrentende effecten	15	-	15	15	-	15
Leningen / financieringen	99	(61)	38	53	(31)	22
Terugkoopovereenkomsten	54	(40)	14	58	(81)	(23)
Schuldbewijzen	-	(55)	(55)	-	(74)	(74)
Voor verkoop beschikbare financiële activa	314	-	314	427	-	427
Activa aangehouden tot einde looptijd	29	-	29	25	-	25
Totaal rentebaten / (lasten)	7 967	(2 934)	5 033	8 374	(3 011)	5 363

De effectieve intrestvoet van de tweede reeks van gerichte langetermin herfinancieringstransacties (TLTRO II) uitgevoerd door de Europese Centrale Bank houdt rekening met een bonificatie van 40 bp. De verwachte groei van de financiering van particulieren en bedrijven is hoger dan de vereiste drempel voor dit bonificatieniveau.

Rentebaten op leningen die onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen bedroegen EUR 38 miljoen op 31 december 2017 en EUR 35 miljoen op 31 december 2016.

2.b Commissiebaten en -lasten

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017			Boekjaar 2016		
	Baten	Lasten	Netto	Baten	Lasten	Netto
Financiële instrumenten die niet gewaardeerd zijn aan reële waarde in de resultatenrekening	425	(97)	328	423	(76)	347
Trust- en gelijkaardige activiteiten waarbij BNP Paribas Fortis activa aanhoudt of belegt in opdracht van klanten, trusts, pensioenfondsen, privé-risicofondsen of andere instellingen	366	(3)	363	382	(2)	380
Andere commissies	1 507	(768)	739	1 475	(736)	739
Betalingsverkeerdiensten	536	(167)	369	454	(157)	297
Activiteiten met betrekking tot effecten en derivaten	210	(72)	138	211	(79)	132
Verzekeringsactiviteiten	361	(10)	351	348	(8)	340
Andere	400	(519)	(119)	462	(492)	(30)
Totaal commissies	2 298	(868)	1 430	2 280	(814)	1 466

2.c Nettowinsten/verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Nettowinsten/verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bevatten alle items met betrekking tot financiële instrumenten die deel uitmaken van het handelsboek en financiële instrumenten (met inbegrip van dividenden) die BNP Paribas Fortis heeft aangeduid om te waarden aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, met uitzondering van rentebaten en rentelasten die verantwoord worden in 'Nettorentebaten' (nota 2.a).

Winsten en verliezen op financiële instrumenten aangeduid tegen reële waarde met waardeverminderingen in de resultatenrekening hebben voornamelijk betrekking op instrumenten wiens waardeveranderingen gecompenseerd kunnen worden door waardeveranderingen van economische hedgingderivaten.

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Handelsportefeuille	5	11
Schuldbewijzen	19	92
Aandelenderivaten	59	(209)
Wisselkoersinstrumenten	(77)	134
Andere derivaten	4	(6)
Terugkoopovereenkomsten	-	-
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	(13)	162
waarvan het schuldderwaardingseffect dat ontstaat uit het kredietrisico van BNP Paribas Fortis (nota 4.d)	(23)	(8)
Impact van hedge accounting	21	(10)
Afdekkingsinstrumenten	336	(577)
Items gedekt door reële-waardeafdekking	(315)	567
Totaal	13	163

Nettowinsten op de portefeuille aangehouden voor handelsdoel-einden bevatten in 2017 en 2016 een niet-materieel bedrag voor de ineffectiviteit van de kasstroomafdekkingen.

2.d Nettowinsten/verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa en andere financiële activa niet gewaardeerd aan marktwaarde

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Leningen en vorderingen, vastrentende effecten ⁽¹⁾	68	78
Meerwaarden en minderwaarden op verkoop	68	78
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	121	100
Dividendopbrengsten	22	55
Bijzondere waardeverminderingen	(11)	(37)
Nettomeerwaarden op verkoop	110	82
Totaal	189	178

⁽¹⁾ Rentebaten op voor verkoop beschikbare effecten met vaste rentevoet worden verantwoord in 'Nettorentebaten' (nota 2.a), en verliezen door bijzondere waardevermindering met betrekking tot mogelijke wanbetaling van de emittent worden verantwoord in 'Risicokost' (nota 2.g).

Bij de verkoop van de effecten beschikbaar voor verkoop, of in geval van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen, worden de ongerealiseerde winsten en verliezen, opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten, geherclassificeerd

van het eigen vermogen naar de resultatenrekening. Voor het jaar 2017 bedroegen deze een winst van EUR 76 miljoen, vergeleken met EUR 72 miljoen voor het jaar 2016.

2.e Nettobaten uit overige activiteiten

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017			Boekjaar 2016		
	Baten	Lasten	Netto	Baten	Lasten	Netto
Nettobaten uit vastgoedbeleggingen	110	(21)	89	36	(16)	20
Nettobaten uit operationele lease	8 858	(7 504)	1 354	316	(201)	115
Overige baten en lasten	377	(366)	11	247	(252)	(5)
Nettototaal baten uit overige activiteiten	9 345	(7 891)	1 454	599	(469)	130

2.f Overige algemene bedrijfskosten

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Externe diensten en overige algemene bedrijfskosten	(1 517)	(1 395)
Belastingen en contributies ⁽¹⁾	(386)	(357)
Totaal overige algemene bedrijfskosten	(1 903)	(1 752)

⁽¹⁾ De bijdragen aan de Europese resolutiefondsen, waarin ook de uitzonderlijke bijdragen begrepen zijn, bedragen EUR (57) miljoen in 2017, zoals in 2016.

2.g Risicokost

De 'Risicokost' vertegenwoordigt het nettobedrag van waardeverminderingen ten gevolge van kredietrisico's verbonden aan de intermediaat-activiteiten van de Bank, plus

herwaarderingsverliezen in het geval van gekende tegenpartijrisico's op 'over-the-counter' financiële instrumenten.

Risicokost van de periode

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Nettotoename bijzondere waardeverminderingen	(339)	(445)
Recuperaties op afgeschreven leningen en vorderingen	35	34
Oninbare leningen en vorderingen niet gedekt door bijzondere waardeverminderingen	(34)	(23)
Totaal risicokost van de periode	(338)	(434)

Risicokost van de periode per activacategorie

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	1	20
Leningen aan en vorderingen op klanten	(348)	(425)
Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden	10	9
Overige activa	(2)	2
Garantieverbintenissen en andere elementen	1	(40)
Totaal risicokost van de periode	(338)	(434)
Risicokost op specifieke basis	(299)	(455)
Risicokost op collectieve basis	(39)	21

Voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen: kredietrisico

Wijziging in de provisies voor bijzondere waardeverminderingen gedurende de periode

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Totaal bijzondere waardeverminderingen aan het begin van het jaar	3 324	3 276
Nettoename bijzondere waardeverminderingen	339	445
Aanwending bijzondere waardeverminderingen	(458)	(357)
Omrekeningsverschillen en overige	(184)	(40)
Totaal bijzondere waardeverminderingen aan het einde van het jaar	3 021	3 324

Bijzondere waardeverminderingen per activacategorie

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Bijzondere waardeverminderingen op activa		
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (nota 4.f)	58	67
Leningen aan en vorderingen op klanten (nota 4.g)	2 764	3 032
Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden	25	36
Voor verkoop beschikbare financiële activa (nota 4.c)	11	11
Overige activa	7	3
Totaal bijzondere waardeverminderingen op financiële activa	2 865	3 149
waarvan specifieke bijzondere waardeverminderingen	2 259	2 570
waarvan collectieve voorzieningen	606	579
Voorzieningen op verplichtingen		
Voorzieningen voor gegeven verbintenissen		
met kredietinstellingen	-	3
met klanten	117	129
Overige voorzieningen	39	43
Totaal voorzieningen op verplichtingen (nota 4.p)	156	175
waarvan specifieke bijzondere waardeverminderingen voor verstrekte verbintenissen	139	155
waarvan collectieve voorzieningen	17	20
Totaal bijzondere waardeverminderingen	3 021	3 324

2.h Vennootschapsbelasting

Reconciliatie van de winstbelastingen naar de theoretische belastinglast aan de standaardbelastingsvoet in België	Boekjaar 2017		Boekjaar 2016	
	In miljoenen euro's	Belastingsvoet	In miljoenen euro's	Belastingsvoet
Belastingen op de winst aan de standaard belastingsvoet ⁽¹⁾	(1 014)	33,99%	(816)	33,99%
Effect van het verschil in belastingsvoet van toepassing op buitenlandse entiteiten	112	(3,7%)	79	(3,3%)
Fiscaal effect van belastingtariefswijzigingen	(376)	12,6%	20	(0,8%)
Effect van verlaagd tarief op dividenden en verkopen	50	(1,7%)	30	(1,2%)
Fiscaal effect van de activering van de overgedragen fiscale verliezen en tijdelijke verschillen	427	(14,3%)	474	(19,7%)
Fiscaal effect van het gebruik van niet-geactiveerde overdraagbare fiscale verliezen	6	(0,2%)	5	(0,2%)
Overige effecten	20	(0,7%)	(133)	5,5%
Belastingen op de winst	(775)	25,99%	(341)	14,29%
waarvan				
Actuele belastinglast	(353)		(276)	
Uitgestelde belastinglast (nota 4.k)	(422)		(65)	

⁽¹⁾ Aangepast voor het resultaat in geassocieerde deelnemingen en bijzondere waardevermindering van goodwill.

3 SEGMENTINFORMATIE

3.a Operationele segmenten

Bankactiviteiten in België

BNP Paribas Fortis biedt in België een breed pakket financiële diensten aan, bestemd voor particulieren, zelfstandigen, professionele klanten en kmo's. De Bank levert ook oplossingen op maat aan vermogende personen, ondernemingen en publieke en financiële instellingen. Daarvoor kan zij een beroep doen op de expertise en het internationale netwerk van haar moederbedrijf, BNP Paribas.

In Retail & Private Banking (RPB) is BNP Paribas Fortis sterk aanwezig: het bedient 3,5 miljoen particulieren, professionele klanten, kmo's en private banking-klanten. Het is sterk aanwezig in de lokale markt, via een uitgebreid netwerk van 747 kantoren en ook met andere distributiekanaalen als geldautomaten en online banking-faciliteiten (waaronder mobiel bankieren). Voor zijn retailbankieren opereert BNP Paribas Fortis onder vier elkaar aanvullende merken: het hoofdmerk BNP Paribas Fortis, plus Fintro, bpost bank en Hello bank!, een 100% digitale mobiele bankdienst. In de verzekeringssector werkt BNP Paribas Fortis nauw samen met AG Insurance, de Belgische marktleider.

Dankzij zijn solide, gediversifieerd en geïntegreerd business- en servicemodel, kan Corporate Banking (CB) een breed gamma aan klanten services, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, Belgische en Europese bedrijven, overheidsinstellingen, financiële instellingen, lokale besturen en institutionele beleggers. CB is met zijn zeer omvangrijk klantenbestand van grote en middelgrote bedrijven, marktleider in die twee categorieën en is ook een sterke challenger in de overheidssector.

CB beschikt over een groot aantal zowel klassieke als gespecialiseerde oplossingen en diensten op maat. Het kan daarvoor een beroep doen op het internationaal netwerk van de BNP Paribas Groep in ruim 75 landen. Daardoor kan CB perfect inspelen op de behoeften van zijn klanten op het vlak van financiering, transaction banking, bescherming en investeringsbankieren.

Bankactiviteiten in Luxemburg

BGL BNP Paribas behoort tot de leidende banken op de Luxemburgse financiële markt. Het heeft een belangrijke bijdrage geleverd tot de ontwikkeling van het land als belangrijk internationaal financieel centrum en het is diep geworteld in het economische, culturele, sportieve en maatschappelijke leven in Luxemburg.

Als partner met een jarenlang engagement voor de nationale economie, biedt BGL BNP Paribas een ruim productenpakket, zowel

voor particulieren als voor professionele en institutionele klanten. De Bank is marktleider voor bedrijven en nummer twee voor residerende particulieren in het Groothertogdom Luxemburg. Zij is ook marktleider in bankverzekeringen, met een gecombineerd aanbod van verzekerings- en bankdiensten.

Bankactiviteiten in Turkije

In Turkije opereert BNP Paribas Fortis via Türk Ekonomi Bankası (TEB) waarin het een participatie van 48,72% heeft. Het aanbod van Retail Banking bestaat uit debet- en kredietkaarten, consumentenkredieten en beleggings- en verzekeringsproducten verkocht via zijn kantorennetwerk en via internet- en telefoonbankieren. Corporate banking-diensten omvatten internationale handelsfinanciering, vermogensbeheer en cashmanagement, kredietdiensten, hedging van valuta-, rente- en grondstoffenrisico's, alsook factoring en leasing. De Bank biedt via haar departementen van commercieel bankieren en kmo-bankieren een waaier aan bankdiensten voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Andere Domestic Markets activiteiten

Het operationele segment 'Andere Domestic Markets activiteiten' omvat hoofdzakelijk BNP Paribas Leasing Solutions en Arval.

Arval is een 100%-dochtermaatschappij van BNP Paribas Fortis. Het is gespecialiseerd in operationele leasing van bedrijfsvoertuigen. Arval biedt zijn klanten - professionals, kmo's en grote internationale groepen - specifieke leasingoplossingen om de mobiliteit van hun medewerkers te optimaliseren en de risico's verbonden aan hun wagenpark uit te besteden. Arval verstrekt deskundig advies en kwaliteitsservice - de grondslagen van zijn merkbeloofte - in 29 landen.

BNP Paribas Leasing Solutions is actief in 22 landen en een Europese leider in leasing voor grote bedrijven en kmo's. Het is gespecialiseerd in verhuur- en financieringsoplossingen, gaande van leasing van professioneel materieel tot outsourcing van het wagenpark.

Overige

Dit segment omvat hoofdzakelijk BNP Paribas Asset Management, AG Insurance, Personal Finance en de buitenlandse bijkantoren van BNP Paribas Fortis.

3.b Informatie per operationeel segment

De presentatie van de informatie per operationeel segment is gewijzigd in vergelijking met 2016 om de belangrijkheid van elk segment beter te weerspiegelen. De data van 2016 werden als gevolg hiervan geherclassificeerd.

Opbrengsten en kosten per operationeel segment

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017						Boekjaar 2016					
	Bank-activiteiten in België	Bank-activiteiten in Luxemburg	Bank-activiteiten in Turkije	Andere Domestic Markets activiteiten	Overige	Totaal	Bank-activiteiten in België	Bank-activiteiten in Luxemburg	Bank-activiteiten in Turkije	Andere Domestic Markets	Overige	Totaal
Opbrengsten	4 217	631	1 030	1 841	400	8 119	4 224	657	1 269	786	364	7 300
Algemene bedrijfskosten	(2 800)	(355)	(565)	(938)	(173)	(4 831)	(2 786)	(352)	(653)	(360)	(243)	(4 394)
Risicokost	(39)	14	(192)	(76)	(45)	(338)	(73)	(4)	(270)	(50)	(37)	(434)
Bedrijfsresultaat	1 378	290	273	827	182	2 950	1 365	301	346	376	84	2 472
Niet operationele elementen	9	5	(112)	34	262	198	(119)	26	-	1	177	85
Resultaat voor belastingen	1 387	295	161	861	444	3 148	1 246	327	346	377	261	2 557

Activa en verplichtingen per operationeel segment

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017						Boekjaar 2016					
	Bank-activiteiten in België	Bank-activiteiten in Luxemburg	Bank-activiteiten in Turkije	Andere Domestic Markets activiteiten	Overige	Totaal	Bank-activiteiten in België	Bank-activiteiten in Luxemburg	Bank-activiteiten in Turkije	Andere Domestic Markets	Overige	Totaal
Activa	179 386	24 006	19 591	42 166	12 497	277 646	183 843	22 013	22 263	38 441	31 230	297 790
waarvan goodwill op overnames van de periode ⁽¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	509	-	509
waarvan deelnemingen in ondernemingen en joint ventures	1 085	89	-	144	3 038	4 356	1 113	89	-	270	2 845	4 317
Verplichtingen	165 697	18 733	17 782	38 192	8 935	249 339	172 338	16 785	20 224	34 903	27 006	271 256

⁽¹⁾ Reeds bestaande goodwill van Arval

3.c Land-per-landrapportering

De land-per-landrapportering is opgesteld om te voldoen aan de vereisten van artikel 89 van de Richtlijn inzake kapitaalvereisten (CRD IV) uitgevaardigd door de Europese Unie. De informatie is voorgesteld op dezelfde basis als de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis voor de periode die eindigt op 31 december

2017 en die opgemaakt is volgens de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving (IFRS) die aanvaard werden door de Europese Unie. De informatie van het land wordt bepaald door het land van oprichting of vestiging van de bijkantoren en dochterondernemingen.

In miljoenen euro's Boekjaar 2017 (*)	Opbrengsten	Resultaat voor belastingen	Actuele belastinglast	Uitgestelde belastingen	Vennootschapsbelasting	VTEs(**) op 31 december 2017	Aard van activiteiten
België	4 396	1 506	(48)	(413)	(461)	14 443	
waarvan: BNP Paribas Fortis NV/SA (Inclusief Bass & Esmée Master Issuer NV)	4 122	1 358	3	(409)	(406)	13 443	Krediet instellingen
Turkije	1 039	164	(81)	28	(53)	9 983	
waarvan: Türk Ekonomi Bankası AS	995	250	(80)	31	(49)	9 380	Krediet instellingen
Luxemburg	659	317	(64)	(1)	(65)	2 263	
waarvan: BGL BNP Paribas	625	287	(65)	2	(63)	2 205	Krediet instellingen
Frankrijk	574	178	(23)	-	(23)	2 988	
waarvan: BNP Paribas Lease Group BPLG	142	51	(12)	22	10	1 267	Leasing
Duitsland	288	93	(34)	2	(32)	1 145	
waarvan: Von Essen GMBH & CO. KG Bankgesellschaft	141	63	(14)	(4)	(18)	412	Krediet instellingen
Polen	22	7	(4)	2	(2)	313	
Groot-Brittannië	239	102	(34)	13	(21)	1 124	
Spanje	225	129	(17)	(21)	(38)	746	
Nederland	162	123	(15)	1	(14)	335	
Italië	361	203	(21)	(6)	(27)	959	
Overige	154	48	(12)	(27)	(39)	1 278	
Totaal	8 119	2 870	(353)	(422)	(775)	35 577	

(*) De financiële data komt overeen met de bijdrage tot het geconsolideerd resultaat van volledig geconsolideerde entiteiten onder exclusieve controle.

(**) Voltijdse equivalenten op 31 december 2017 van volledig geconsolideerde entiteiten onder exclusieve controle.

4 TOELICHTING OP DE BALANS OP 31 DECEMBER 2017

4.a Financiële activa, financiële verplichtingen en derivaten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Financiële activa en financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bevatten activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

en bepaalde activa en verplichtingen gewaardeerd aan reële waarde in de resultatenrekening op het moment van aanschaf of van uitgifte.

In miljoenen euro's	31 december 2017		31 december 2016	
	Portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden	Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden	Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening
Effectenportefeuille	1 394	292	1 669	384
Leningen en terugkoopovereenkomsten	2 391	1 286	1 994	1 412
FINANCIELE ACTIVA TEGEN REELE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	3 785	1 578	3 663	1 796
Effectenportefeuille	295	-	2 207	-
Leningen en terugkoopovereenkomsten	4 706	207	3 089	230
Schuldbewijzen (nota 4.i)	-	3 162	-	3 331
Achternestelde schulden (nota 4.i)	-	821	-	998
FINANCIELE VERPLICHTINGEN TEGEN REELE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	5 001	4 190	5 296	4 559

Details van deze activa en verplichtingen kunnen worden teruggevonden in nota 4.d.

Leningen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

BNP Paribas Fortis heeft in het segment CPBB (Corporate and Public Bank Belgium) bepaalde financiële activa (leningen) gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Een aantal inflatiegeïndexeerde kredietcontracten met de overheid als tegenpartij worden weergegeven aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, waardoor een potentiële boekhoudkundige mismatch tussen de waardering van enerzijds de renteswap en overige betrokken derivaten en anderzijds de kredieten, die werden geboekt tegen geamortiseerde kostprijzen, wordt vermeden.

De evolutie van de reële waarde van de leningen met waardeveranderingen in de resultatenrekening, wordt beïnvloed door de aflossingen, de evolutie van de rentevoeten alsook de daling van de credit spreads.

Enkele gestructureerde leningen en contracten, met inbegrip van derivaten, worden eveneens weergegeven tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening ter voorkoming van een potentiële boekhoudkundige mismatch.

De geamortiseerde kostprijs van activa gehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bedraagt op 31 december 2017 EUR 997 miljoen (31 december 2016: EUR 1 077 miljoen).

In miljoenen euro's	31 december 2017		31 december 2016	
	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde
Rentederivaten	4 022	2 721	4 976	3 725
Wisselkoersderivaten	1 349	1 318	2 124	2 071
Kredietderivaten	3	6	4	5
Aandelenderivaten	403	69	428	127
Overige derivaten	-	-	-	(1)
Afgeleide financiële instrumenten	5 777	4 114	7 532	5 927

Volgende tabel toont het totale notionele bedrag aan derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden. De notionele bedragen van derivateninstrumenten zijn louter een indicatie van het

volume aan activiteiten van BNP Paribas Fortis op de markten voor financiële instrumenten en geven niet de marktrisico's weer die verbonden zijn aan deze instrumenten.

In miljoenen euro's	31 december 2017				31 december 2016			
	Beursverhandelde	Over-the-counter, afgewikkeld door centrale clearing huizen	Over-the-counter	Totaal	Beursverhandelde	Over-the-counter, afgewikkeld door centrale clearing huizen	Over-the-counter	Totaal
Rentederivaten	51 407	52 770	564 688	668 865	59 840	109 102	653 220	822 162
Wisselkoersderivaten	115	-	141 030	141 145	-	-	161 543	161 543
Kredietderivaten	-	-	121	121	-	-	156	156
Aandelenderivaten	87	-	1 821	1 908	108	-	1 839	1 947
Overige derivaten	13	-	-	13	-	-	21	21
Afgeleide financiële instrumenten	51 622	52 770	707 660	812 052	59 948	109 102	816 779	985 829

Valutaswaps die voorheen begrepen waren in de rentederivaten worden voortaan gerapporteerd als wisselkoersderivaten.

4.b Financiële hedgingderivaten

Onderstaande tabel geeft de reële waarde weer van financiële derivaten.

In miljoenen euro's	31 december 2017		31 december 2016	
	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde
Financiële derivaten aangehouden ter reële waarde-afdekking van niet-afgeleide financiële instrumenten	1 603	3 826	1 754	4 221
Rentederivaten	1 447	3 775	1 580	4 204
Wisselkoersderivaten	156	51	174	17
Financiële derivaten aangehouden ter afdekking van de toekomstige kasstromen van niet-afgeleide financiële instrumenten	408	146	347	174
Rentederivaten	52	84	209	87
Wisselkoersderivaten	356	62	139	87
Hedging derivaten	2 011	3 982	2 101	4 395

Het totale notionele bedrag van derivaten aangehouden voor afdekking bedroeg EUR 118 934 miljoen op 31 december 2017, in vergelijking met EUR 114 857 miljoen op 31 december 2016.

4.c Voor verkoop beschikbare financiële activa

In miljoenen euro's	31 december 2017			31 december 2016		
	Netto	waarvan waardeverminderingen	waarvan waardeveranderingen opgenomen in het eigen vermogen	Netto	waarvan waardeverminderingen	waarvan waardeveranderingen opgenomen in het eigen vermogen
Vastrentende effecten	22 889	(11)	301	28 343	(11)	558
Schatkistpapier en staatsobligaties	14 812	-	167	20 198	-	300
Andere vastrentende effecten	8 077	(11)	134	8 145	(11)	258
Aandelen en niet-vastrentende effecten	808	(404)	337	1 215	(511)	239
Genoteerde effecten	160	-	51	72	-	30
Niet-genoteerde effecten	648	(404)	286	1 143	(511)	209
Totaal voor verkoop beschikbare activa	23 697	(415)	638	29 558	(522)	797

Het brutobedrag van geherwaardeerde vastrentende effecten is EUR 11 miljoen op 31 december 2017 (EUR 11 miljoen op 31 december 2016).

Waardeveranderingen die meteen werden opgenomen in het eigen vermogen worden als volgt weergegeven:

In miljoenen euro's	31 december 2017			31 december 2016		
	Vast-rentende effecten	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	Totaal	Vast-rentende effecten	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	Totaal
Niet-afgedekte waardeveranderingen van effecten opgenomen in 'Voor verkoop beschikbare financiële activa'	301	337	638	558	239	797
Uitgestelde belastingen gerelateerd aan deze waardeveranderingen	(45)	(8)	(53)	(102)	(23)	(125)
Aandeel van BNP Paribas Fortis in waardeveranderingen van voor verkoop beschikbare effecten in bezit van deelnemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast, na uitgestelde belastingen	709	130	839	713	97	810
Niet-afgeschreven waardeveranderingen van voor verkoop beschikbare effecten geherclassificeerd als leningen en vorderingen	(141)	-	(141)	(194)	-	(194)
Overige wijzigingen	-	-	-	(2)	3	1
Waardeveranderingen in activa opgenomen in het eigen vermogen onder de lijn 'Financiële activa voor verkoop beschikbaar en geherclassificeerde leningen en vorderingen'	824	459	1 283	973	316	1 289
Aandeel van de groep	761	433	1 194	887	293	1 180
Aandeel van minderheidsbelangen	63	26	89	86	23	109

4.d Bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten

Waarderingsproces

BNP Paribas Fortis volgt het fundamenteel principe dat het een unieke geïntegreerde productieketting moet hebben voor het produceren en het controleren van de waarderings van financiële instrumenten die gebruikt worden voor het dagelijks risicobeheer en de financiële rapportering. Al deze processen zijn gebaseerd op een gemeenschappelijke economische waardering die een essentieel onderdeel is van bedrijfsbeslissingen en op risicobeheerstrategieën.

De economische waarde is samengesteld uit een 'mid-market'-waarde en bijkomende waarde-aanpassingen.

De 'mid-market'-waarde wordt afgeleid van externe gegevens en waarderingstechnieken die het gebruik van observeerbare en op de markt gebaseerde gegevens maximaliseren. De 'mid-market'-waarde is een theoretische additieve waarde waarbij geen rekening wordt gehouden met i) de richting van de transactie of de impact op de bestaande risico's in de portefeuille, ii) de aard van de tegenpartijen, en iii) de aversie van een marktpeler voor bepaalde risico's eigen aan het instrument, de markt waarin het wordt verhandeld, of de risicobeheerstrategie.

De bijkomende waardeaanpassingen houden rekening met onzekerheden van de waardering, evenals met markt- en kredietrisicopremies om correct de kostprijs weer te geven gelinkt aan een uitstap aan marktvoorwaarden. Waar waarderingstechnieken gebruikt worden om de marktwaarde te berekenen, dragen hypothesen rond de financieringskost van toekomstige thesauriestromen bij tot de schatting van de 'mid-market'-waarde, vooral door het gebruik van een gepaste actualisatievoet. Deze hypothesen weerspiegelen de inschatting van de Bank voor wat een marktparticipant zou weerhouden als herfinancieringstarief van het instrument. Ze houden waar nodig rekening met de contractvoorwaarden van waarborgen. Voor niet- of onvoldoende gewaarborgde derivaten bevatten ze een specifieke aanpassing tegenover de interbankentevote (Funding Valuation Adjustment – FVA).

De reële waarde is meestal gelijk aan de economische waarde, onderworpen aan beperkte aanpassingen zoals eigen kredietrisico-aanpassingen, die specifiek vereist worden door de IFRS-standaarden.

De belangrijkste waarde-aanpassingen worden in de sectie hieronder beschreven.

Waarde-aanpassingen

Waarde-aanpassingen toegepast door BNP Paribas Fortis voor het bepalen van de reële waarde zijn de volgende:

'Bid/Offer'-aanpassingen: de 'bid/offer'-grenzen weerspiegelen de bijkomende uitstapkost van de prijzetter en de door dealers beoogde vergoeding voor het risico om de positie aan te houden of af te sluiten door een de prijs van een andere dealer te aanvaarden.

BNP Paribas Fortis veronderstelt dat de beste schatting van een uitstapprijs de bied- of laatprijs is, tenzij er een bewijs bestaat dat een ander punt in de 'bid/offer'-grens een representatievere uitstapprijs zou leveren.

Aanpassingen omwille van onzekerheden met betrekking tot de input: er bestaat een onzekerheid over de uitstapprijs wanneer de prijsobservatie of gegevensinput, vereist door de waarderingstechnieken, moeilijk of onregelmatig is. Er zijn verschillende manieren om de graad van onzekerheid in de uitstapprijs te bepalen, zoals het meten van de spreiding van de beschikbare prijsaanduidingen of het schatten van de mogelijke grenzen van de input bij een waarderingstechniek.

Aanpassingen omwille van onzekerheden met betrekking tot het model: deze zijn verbonden aan situaties waar er een waarde-ringsonzekerheid is omwille van de gebruikte waarderingstechniek ook al is er een observeerbare input beschikbaar. Deze situatie ontstaat wanneer de risico's eigen aan het instrument verschillend zijn van deze beschikbaar in de observeerbare gegevens en waardoor de waarderingstechniek veronderstellingen omvat die niet gemakkelijk bevestigd kunnen worden.

Kredietwaarde-aanpassingen (CVA): de kredietwaarde-aanpassing wordt toegepast op waarderingen en marktnoteringen waarin de kredietwaardigheid van de tegenpartij niet weerspiegeld wordt. Het heeft als doel rekening te houden met de mogelijkheid dat de tegenpartij in gebreke kan blijven en dat BNP Paribas Fortis de volledige reële waarde van de transacties niet zal ontvangen.

Bij het bepalen van de kost van het uitstappen of het overdragen van tegenpartijrisico, wordt de relevante markt beschouwd als een 'inter-dealer'-markt. De observatie van de CVA blijft echter een beoordeling omwille van i) de mogelijke afwezigheid of het gebrek aan prijsvorming op de 'inter-dealer'-markt, ii) de invloed van de regelgeving inzake tegenpartijrisico op het prijsvormingsbeleid van de marktspelers en iii) de afwezigheid van een dominant bedrijfsmodel voor het beheer van het tegenpartijrisico.

Het CVA-model is gebaseerd op dezelfde 'exposure' als deze die gebruikt worden voor regelgevende doeleinden. Het model probeert om de kost van een optimale risicobeheerstrategie in te schatten op basis van i) de impliciete incentives en beperkingen die eigen zijn aan de geldende regelgevingen en hun evolutie, ii) de marktinschatting van de kans op wanbetaling en iii) de standaardparameters die gebruikt worden voor regelgevende doeleinden.

Waarde-aanpassingen voor eigen kredietrisico op schulden (OCA – Own-credit valuation adjustments) en op derivaten (DVA – Debit valuation adjustment): OCA en DVA-aanpassingen weerspiegelen de impact van de kredietwaardigheid van BNP Paribas Fortis, respectievelijk met betrekking tot de waarde van obligaties (in fair value option) of derivaten gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Beide aanpassingen zijn gebaseerd op de verwachte toekomstige verplichtingsprofielen van dergelijke instrumenten. De eigen kredietwaardigheid wordt afgeleid van markt gebaseerde prijsobservaties van relevante obligaties. De DVA aanpassing wordt bepaald na rekening te houden met de Funding Valuation Adjustment (FVA).

De boekwaarde van de verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (fair value option) is EUR 73 miljoen per 31 december 2017, door de impact van het eigen kredietrisico, in vergelijking met de waardevermindering van EUR 51 miljoen per 31 december 2016, dus een wijziging van EUR (22) miljoen opgenomen in 'nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' (nota 2.c).

Klassen van instrumenten en classificatie binnen de reële waarde hiërarchie voor activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde

Zoals uitgelegd in de samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving (zie nota 1.d.10), worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde opgedeeld in een reële-waardehiërarchie die bestaat uit 3 niveaus.

De uitsplitsing van activa en verplichtingen in risicoklassen is bedoeld om dieper inzicht te geven over de aard van de instrumenten.

- Geëffectiseerde posities worden verder uitgesplitst naar het type waarborg.
- Voor afgeleide financiële instrumenten worden de reële waarden opgesplitst per dominante risicofactor met name rentevoeten, wisselkoersen, krediet en aandelen. Afgeleide financiële instrumenten voor afdekkingsdoeleinden zijn hoofdzakelijk rentederivaten.

In miljoenen euro's	31 december 2017											
	Handelsportefeuille				Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening				Voor verkoop beschikbare activa			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Effectenportefeuille	1 121	273	-	1 394	161	22	109	292	20 665	2 408	624	23 697
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	1 034	167	-	1 201	-	-	-	-	14 237	575	-	14 812
Schuldbewijzen gedekt door activa	-	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>CDOs / CLOs</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Andere schuldbewijzen gedekt door activa (ABS)</i>	-	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vastrentende effecten	-	96	-	96	-	-	-	-	6 267	1 810	-	8 077
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	87	-	-	87	161	22	109	292	161	23	624	808
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	2 391	-	2 391	-	1 286	-	1 286				
Leningen	-	-	-	-	1 286	-	1 286	-	-	-	-	-
Terugkoopovereenkomsten	2 391	-	2 391	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING EN VOOR VERKOOP BESCHIKBARE FINANCIËLE ACTIVA	1 121	2 664	-	3 785	161	1 308	109	1 578	20 665	2 408	624	23 697
Effectenportefeuille	222	73	-	295	-	-	-	-				
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	222	-	-	222	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere vastrentende effecten	-	73	-	73	-	-	-	-	-	-	-	-
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	4 706	-	4 706	-	207	-	207				
Leningen	-	18	-	18	-	207	-	207	-	-	-	-
Terugkoopovereenkomsten	-	4 688	-	4 688	-	-	-	-	-	-	-	-
Schuldbewijzen (nota 4.i)	-	-	-	-	-	2 163	999	3 162				
Achtergestelde schulden (nota 4.i)	-	-	-	-	-	821	-	821				
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	222	4 779	-	5 001	-	3 191	999	4 190				

In miljoenen euro's	31 december 2016											
	Handelsportefeuille				Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening				Voor verkoop beschikbare activa			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Effectenportefeuille	1 619	48	2	1 669	149	77	158	384	21 522	7 252	784	29 558
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	1 511	9		1 520					16 124	4 074		20 198
Schuldbewijzen gedekt door activa	-	11	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>CDOs / CLOs</i>				-								
<i>Andere schuldbewijzen gedekt door activa (ABS)</i>		11		11								
Andere vastrentende effecten	28	2	30					5 325	2 820		8 145	
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	108			108	149	77	158	384	73	358	784	1 215
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	1 992	2	1 994	-	1 412	-	1 412				
Leningen				-	1 412		1 412					
Terugkoopovereenkomsten		1 992	2	1 994								
FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING EN VOOR VERKOOP BESCHIKBARE FINANCIËLE ACTIVA	1 619	2 040	4	3 663	149	1 489	158	1 796	21 522	7 252	784	29 558
Effectenportefeuille	1 134	1 073	-	2 207	-	-	-	-				
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	1 134			1 134								
Andere vastrentende effecten	1 073		1 073									
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten				-								
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	3 087	2	3 089	-	230	-	230				
Leningen		18		18		230		230				
Terugkoopovereenkomsten		3 069	2	3 071								
Schuldbewijzen (nota 4.i)	-	-	-	-	-	2 502	829	3 331				
Achtergestelde schulden (nota 4.i)	-	-	-	-	-	998	-	998				
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	1 134	4 160	2	5 296	-	3 730	829	4 559				

In miljoenen euro's	31 december 2017							
	Positieve marktwaarde				Negatieve marktwaarde			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Rentederivaten		3 875	147	4 022		2 617	104	2 721
Wisselkoersderivaten		1 342	7	1 349		1 313	5	1 318
Kredietderivaten		3		3		6		6
Aandelenderivaten		403		403		69		69
Overige derivaten				-				-
Afgeleide financiële instrumenten (excl. afdekkingsderivaten)	-	5 623	154	5 777	-	4 005	109	4 114
Afgeleide financiële instrumenten, afdekkingsderivaten	-	2 011		2 011	-	3 982		3 982

In miljoenen euro's	31 december 2016							
	Positieve marktwaarde				Negatieve marktwaarde			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Rentederivaten	11	4 904	61	4 976		3 585	140	3 725
Wisselkoersderivaten		2 107	17	2 124		2 063	8	2 071
Kredietderivaten		2	2	4		4	1	5
Aandelenderivaten		428		428		127		127
Overige derivaten				-		(1)		(1)
Afgeleide financiële instrumenten (excl. afdekkingsderivaten)	11	7 441	80	7 532	-	5 778	149	5 927
Afgeleide financiële instrumenten, afdekkingsderivaten	-	2 101		2 101	-	4 395		4 395

Transfers tussen niveaus kan voorkomen wanneer een instrument voldoet aan de gedefinieerde criteria die in het algemeen afhankelijk zijn van de markt en het product. De belangrijkste factoren die van invloed zijn op transfers zijn wijzigingen van de liquiditeit, het tijdsverloop en gebeurtenissen tijdens de levensduur van de transactie. De timing voor de erkenning van transfer werd vastgelegd op het begin van de rapporteringsperiode.

Tijdens 2017 waren er geen significante overdrachten tussen niveau 1 en niveau 2.

Beschrijving van de instrumenten op elk niveau

De volgende sectie geeft een beschrijving van de instrumenten op elk niveau van de hiërarchie. Het beschrijft met name de instrumenten geclassificeerd als Niveau 3 en de geassocieerde waarderingmethoden. Voor de belangrijkste instrumenten in het handelsboek en derivaten geklasseerd als Niveau 3 wordt verder kwantitatieve informatie voorzien over de gebruikte input om de reële waarde te bepalen.

Niveau 1:

Dit niveau omvat alle afgeleide financiële instrumenten en effecten die beursgenoteerd of continu genoteerd zijn op andere actieve markten.

Niveau 1 omvat met name aandelen en liquide effecten, ongedekte verkopen van deze instrumenten, afgeleide financiële instrumenten verhandeld op georganiseerde markten (futures, opties,...) en aandelen in fondsen waarvan de netto boekwaarde op een dagelijkse basis berekend wordt.

Niveau 2:

De stock van effecten in niveau 2 wordt samengesteld uit effecten die minder liquide zijn dan deze die tot niveau 1 behoren. Het gaat voornamelijk om staatsobligaties, obligaties uitgegeven door bedrijven, waardepapieren gedekt door hypotheek, aandelen in fondsen en kortlopende effecten zoals depositocertificaten. Ze worden geclassificeerd in Niveau 2 in het bijzonder wanneer externe prijzen voor hetzelfde effect op een regelmatige basis geobserveerd kan worden bij een redelijk aantal van markthandelaren die actief zijn in het effect maar wanneer deze prijzen niet de direct verhandelbare prijzen vertegenwoordigen. Dit omvat onder andere, consensusprijingsvormingsdiensten met een redelijk aantal

van deelnemers die actieve markspelers zijn alsook indicatieve prijzen van actieve makelaars en/of dealers. Andere bronnen zoals de primaire uitgiftemarkt, waardering van onderpand en 'counterparty collateral valuation matching' kunnen ook gebruikt worden, indien relevant.

Terugkoopovereenkomsten worden hoofdzakelijk als Niveau 2 geklasseerd. De classificatie is voornamelijk gebaseerd op de observeerbaarheid en liquiditeit van de repo-markt afhankelijk van het onderpand.

Uitgegeven obligaties gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening zijn onder hetzelfde niveau geklasseerd als deze waaronder het in een contract besloten afgeleid instrument zou vallen. De uitgifte spreads zijn een observeerbare input.

Afgeleide financiële instrumenten (derivaten): de derivaten in niveau 2 bestaan voornamelijk uit de volgende instrumenten:

- 'Vanilla'-instrumenten zoals renteswaps, caps, floors en swaptions, credit default swaps, valutaforwards en -opties
- Gestructureerde derivaten zoals exotische valuta -en renteopties, exotische rentederivaten en derivaten op gestructureerde rentevoeten.

Derivaten worden geclassificeerd in Niveau 2 wanneer de volgende elementen aangetoond en gedocumenteerd worden:

- De reële waarde wordt hoofdzakelijk afgeleid van prijzen en noteringen van andere instrumenten geclassificeerd in Niveau 1 en Niveau 2, door middel van standaard marktinterpolatie of 'stripping'-technieken waarvan de resultaten op een regelmatige wijze bevestigd worden door reële transacties
- De reële waarde wordt afgeleid van standaard technieken zoals replicatie of verdisconteerde kasstromen die gekalibreerd worden op basis van observeerbare prijzen, die een beperkt modelrisico hebben en die de effectieve saldering van de risico's van het instrument mogelijk maken door het verhandelen van instrumenten geclassificeerd in Niveau 1 en Niveau 2
- De reële waarde wordt afgeleid van verfijnde- of eigen waarderingstechnieken maar worden direct bewezen door 'back-testing' op een regelmatige basis waarbij gebruik wordt gemaakt van gegevens die gebaseerd zijn op een externe markt.

Het bepalen of een 'over-the-counter (OTC)''-derivaat in aanmerking komt voor classificatie in Niveau 2 is op basis van eigen oordeel. Er wordt aandacht besteed aan de oorsprong, transparantie en betrouwbaarheid van de gebruikte externe gegevens, en aan de onzekerheid geassocieerd met het gebruik van modellen. Hieruit volgt dat de classificatiecriteria van Niveau 2 meervoudige analyse-criteria bevatten binnen een 'observeerbare zone' waarvan de grenzen bepaald zijn door i) een vooraf bepaalde lijst van productcategorieën en ii) het onderliggende en looptijdsegmenten. Deze criteria worden op een regelmatige basis herzien en bijgewerkt samen met de toegepaste waarde-aanpassingen zodat de classificatie per niveau consistent blijft met het beleid van waarde-aanpassingen.

Niveau 3:

Aandelen die gewaardeerd worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening of die geklasseerd worden als 'available for sale' omvatten niet-genoteerde private-equity investeringen of aandelen.

Niet-genoteerde private equity investeringen worden systematisch geklasseerd in Niveau 3. De waarderingen worden uitgevoerd volgens de BNP Paribas Fortis' Private equity waarderingsregels die conform zijn met de richtlijnen van de 'International Private Equity and Venture Capital (IPEV) Board'.

De 'available for sale' investeringen die geklasseerd werden onder Niveau 3 zijn voornamelijk niet-genoteerde aandelen. De waarde van de meeste van deze posities komt overeen met de netto boekwaarde .

Schuldbewijzen die tegen reële waarde worden geboekt met waardeveranderingen in de resultatenrekening, worden ingedeeld in hetzelfde niveau als het 'embedded' afgeleid instrument. De credit spread is een waarneembare parameter.

Terugkoopovereenkomsten: vooral langetermijn- of gestructureerde 'repo'-overeenkomsten. De waardering van deze transacties vereisen specifieke methodologieën gezien de specifieke aard van de transacties en het gebrek aan activiteit en prijsvorming in de langetermijn 'repo'-markt. De curves gebruikt voor de waardering worden gevalideerd aan de hand van beschikbare gegevens zoals een relevante benchmark obligatieportefeuille, recente transactiegegevens van langlopende 'repo'-overeenkomsten en gegevens van prijsaanvragen. Waarde-aanpassingen toegepast op deze posities zijn in verhouding met de onzekerheidsgraad die eigen is aan de keuzes van 'modelling' en de hoeveelheid van beschikbare gegevens.

Afgeleide producten (derivaten)

Vanilla derivaten worden geklasseerd als Niveau 3 wanneer de positie zich buiten de observeerbare zone bevindt voor de rentecurves of volatiliteitsoppervlakken, of gelinkt is aan minder liquide markten zoals rentecurves van 'emerging markets'.

De belangrijkste instrumenten zijn:

- **Rentederivaten:** deze posities bestaan voornamelijk uit renteswaps in minder liquide munten. De classificatie in Niveau 3 is voornamelijk gedreven door de lagere liquiditeit voor bepaalde looptijden hoewel consensusdata beschikbaar zijn. De waardering van deze instrumenten gebeurt via standaardtechnieken, nl. op basis van externe marktinformatie en via extrapolatie.
- **Kredietderivaten (CDS):** deze posities bestaan voornamelijk uit CDS met een looptijd die langer is dan de observeerbare activiteit in de markt. In mindere mate hebben we ook illiquide CDS en CDS op indexen of op onderliggende waarden die 'distressed' zijn. De classificatie in Niveau 3 is voornamelijk gedreven door een gebrek aan liquiditeit hoewel consensusdata beschikbaar zijn. Niveau 3 exposure omvat ook CDS posities en 'Total Return Swaps' op geëffectiseerde posities. Deze worden gewaardeerd op basis van de onderliggende obligaties, rekening houdend met de 'funding basis' en een specifieke risicopremie.
- **Derivaten op aandelen:** deze posities bestaan voornamelijk uit langetermijn 'forwards', opties op volatiliteit of posities waarvan de markt illiquide is. Het updaten van de 'forward' curves en volatiliteitsoppervlakken die niet observeerbaar zijn in de markt gebeurt via extrapolatie. Wanneer er geen input beschikbaar is voor een waardering op basis van een model zal de volatiliteit of de forward rente bepaald worden op basis van een proxy of via analyse van historische waardering.

Deze vanilla derivaten ondergaan een additionele waardeaanpassing om de onzekerheid gelinkt aan hun lage liquiditeit correct weer te geven. Deze waardeaanpassingen worden bepaald op basis van de aard van de onderliggende asset en de classificatie van de liquiditeit.

Complexe derivaten die geklasseerd werden in Niveau 3 omvatten voornamelijk hybride producten (interest rate hybrids), producten die gevoelig zijn aan voorafbetalingen, derivaten op een groep van aandelen en sommige rentederivaten. De belangrijkste posities en de daaraan gelinkte onzekerheden zijn de volgende:

- **Complexe interestderivaten** worden in Niveau 3 geklasseerd wanneer deze afgesloten werden op munten met een beperkte liquiditeit of wanneer deze een quanto eigenschap hebben waarbij de pay-off bepaald werd op basis van een vastgelegde forward valutakoers (met uitzondering van de voornaamste munten). Complexe lange-termijnderivaten werden ook geklasseerd onder Niveau 3.
- **Hybride producten** waarvan de waardering gebeurt via complexe modellen of via gecorreleerd gedrag van verwachtingen voor inflatie, kredietrisico en rentevoeten. Deze producten zijn gevoelig aan niet observeerbare correlaties.
- **'Securitisationswaps'** bestaan voornamelijk uit renteswaps, 'cross currency' of 'basis swaps' waarvan het notioneel bedrag is gekoppeld aan het betalingsgedrag van een onderliggende portfolio. De schattingen voor het terugbetalingsprofiel van 'securitisation' derivaten is gebaseerd op externe historische data met behulp van statistische methoden.
- **Opties op volatiliteit** zijn derivaten waarvan de pay-off is gelinkt aan de toekomstige schommelingen van een rentevoet. Een voorbeeld hiervan zijn 'volatility swaps'. Bij de waardering van deze producten is er een risico gelinkt aan het gebruikte model, vermits het moeilijk is om de toekomstige volatiliteit af te leiden op basis van verhandelde instrumenten. Waarderingsaanpassingen houden rekening met de inherente onzekerheid in de waardering van dit product en met de onzekerheid gelinkt aan de externe consensusdata.
- **Inflatie-gelinkte derivaten** die geklasseerd werden in Niveau 3 bevatten voornamelijk derivaten op inflatie-indexen die niet gelinkt zijn aan een liquide geïndexeerde obligatie markt, derivaten op inflatie indexen die een cap of een floor bevatten of andere derivaten op inflatie-indexen of de jaarlijkse inflatie. De waarderingsmethoden voor derivaten op inflatie zijn voornamelijk standaard marktmodellen. Uitzonderlijk worden proxy-methoden gebruikt voor een beperkt aantal posities. Deze producten worden geklasseerd in Niveau 3 door hun lage liquiditeit en onzekerheid i.v.m. de kalibratie met de markt, hoewel de waarderingsbevestigd worden door maandelijks consensusdata.

Deze complexe derivaten ondergaan specifieke additionele waardeaanpassingen om de onzekerheden gelinkt aan de liquiditeit, gebruikte parameters en risico omtrent het gebruikte model correct weer te geven.

Waarderingsaanpassingen (CVA, DVA en FVA)

De additionele waardeaanpassingen voor kredietrisico (CVA), eigen kredietrisico voor derivaten (DVA) en de expliciete 'funding valuation adjustment' (FVA) worden als niet observeerbare componenten van de waardering beschouwd en daarom in Niveau 3 geplaatst. Dit heeft in het algemeen geen invloed op de classificatie van individuele transacties in de fair value hiërarchie. Sinds 2014 is er echter een specifiek proces om individuele deals te identificeren waarvoor de bijdrage van deze waarde-aanpassingen en de eraan gerelateerde onzekerheden significant is. Vanilla renteswaps met weinig tot geen 'collateral' en een zeer lange looptijd werden hierbij geïdentificeerd.

De tabel hieronder geeft de waarden weer van de belangrijkste niet-observeerbare parameters voor de producten die in Niveau 3 geklasseerd werden. Deze waarden zijn van toepassing op verschillende types instrumenten en waarderingstechnieken die gebruikt werden door BNP Paribas Fortis. De gewogen gemiddelden, wanneer relevant en beschikbaar, werden berekend op basis van de 'fair value', nominale bedragen of sensitiviteiten.

Risicoklassen	Balans-waardering (In miljoenen euro's)		Belangrijkste producttypes die de niveau 3 stock samenstellen in de risicoklasse	Waarderingsmethode voor de betreffende producttypes	Belangrijkste niet-waarneembare elementen voor de betreffende producttypes	Omvang van de belangrijkste niet-waarneembare elementen voor de niveau 3 populatie	Gewogen gemiddelde
	Activa	Verplichtingen					
Rente-derivaten	147	104	Floors en caps op inflatie of op de cumulatieve inflatie (zoals redemption floors), voornamelijk op de Europese en Belgische inflatie	Inflatieprijsmodel	Volatiliteit van de cumulatieve inflatie	0,7% - 10,2%	(a)
			Forward	Rentevoeten optieprijsmodel	Volatiliteit van de jaar-op-jaar inflatie	0,3% - 2,1%	
			-volatiliteitsproducten zoals volatiliteitsswaps, voornamelijk in euro		Forward volatiliteit van de rentevoeten	0,4% - 0,7%	(a)

(a) Geen weging aangezien er geen expliciete gevoeligheid wordt toegekend aan deze elementen

Wijzigingen voor financiële instrumenten van niveau 3

Voor financiële instrumenten van niveau 3 vonden tussen 1 januari 2016 en 31 december 2017 de volgende mutaties plaats:

In miljoenen euro's	Financiële activa				Financiële verplichtingen		
	Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Voor verkoop beschikbare financiële activa	TOTAAL	Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	TOTAAL
Op 31 december 2015	471	218	1 203	1 892	248	608	856
Aankoop			73	73			-
Emissies				-		413	413
Verkoop			(145)	(145)			-
Uitkeringen (1)	(161)	(60)	36	(185)	(48)	(48)	(96)
Mutaties naar niveau 3	(63)			(63)	1	45	46
Mutaties van niveau 3	(191)		(337)	(528)	(62)	(169)	(231)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat van vervallen of onderbroken verrichtingen tijdens de periode	1		(66)	(65)		(20)	(20)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat voor de uitstaande instrumenten aan het einde van de periode	27			27	12		12
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen, opgenomen in het eigen vermogen							
Wisselkoerswijzigingen			(4)	(4)			-
Wijzigingen in activa en verplichtingen geboekt in eigen vermogen			24	24			-
Op 31 december 2016	84	158	784	1 026	151	829	980
Aankoop			55	55			-
Emissies				-		284	284
Verkoop			(88)	(88)			-
Uitkeringen ⁽¹⁾	12	(49)	(184)	(221)	(49)	(24)	(73)
Mutaties naar niveau 3	88			88	4		4
Mutaties van niveau 3	(2)			(2)	(3)	(46)	(49)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat van vervallen of onderbroken verrichtingen tijdens de periode			(15)	(15)		(44)	(44)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat voor de uitstaande instrumenten aan het einde van de periode	(28)			(28)	6		6
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen, opgenomen in het eigen vermogen							
Wisselkoerswijzigingen			(3)	(3)			-
Wijzigingen in activa en verplichtingen geboekt in eigen vermogen			75	75			-
Op 31 december 2017	154	109	624	887	109	999	1 108

⁽¹⁾ Voor de activa, inclusief aflossingen van de hoofdsom, rentebetalingen en geld in- en uitstroom in verband met derivaten. Voor de verplichtingen, inclusief aflossing van de hoofdsom, rentebetalingen en geld in- en uitstroom in verband met derivaten waarvan de reële waarde negatief is

Een transfer van derivaten aan reële waarde uit Niveau 3 is voornamelijk het gevolg van een aanpassing van het observeerbare deel van bepaalde rentecurves en ook het effect van derivaten die door het geleidelijk dalen van hun looptijd afhankelijk worden van observeerbare inputs. BNP Paribas Fortis heeft geen terugkooptransacties en kredietderivaten in Level 3.

Transfers van derivaten naar Niveau 3 zijn het gevolg van een regelmatige aanpassingen van de looptijden die als observeerbaar beschouwd worden.

Transfers worden weergegevens alsof ze plaatsgevonden hebben aan het einde van de rapporteringsperiode.

Financiële instrumenten in Niveau 3 kunnen ingedekt worden met instrumenten in Niveau 1 of Niveau 2. De winsten en verliezen op die instrumenten werden niet weergegeven in deze tabel. Als gevolg hiervan zijn de winsten en verliezen in deze tabel niet representatief voor de totale winsten en verliezen die het gevolg zijn van het beheer van het netto risico op al deze financiële instrumenten.

Gevoeligheid van de reële waarde voor redelijkerwijs waarschijnlijke veranderingen in veronderstellingen van niveau 3

De volgende tabel bevat een samenvatting van de financiële activa en passiva in Niveau 3 waarvoor een alternatieve waarde voor één of meerdere inputs zou leiden tot een significante verandering van de reële waarde van het instrument.

De bedragen illustreren de mate van onzekerheid die verbonden is aan het schatten van Niveau 3 parameters of bij de selectie van waarderingstechnieken. Deze bedragen reflecteren onzekerheden in de waardering die voorkomen op de datum van de

waardebepaling. Hoewel deze onzekerheden voornamelijk gerelateerd zijn aan de sensitiviteit van de portfolio voor bepaalde parameters op datum van waardebepaling, zijn ze geen voorspellingen of indicaties van toekomstige bewegingen van de reële waarde. Noch reflecteren ze het effect van een markt die onder druk staat ('distressed') op de waarde van de portfolio.

Bij het schatten van de sensitiviteiten van de financiële instrumenten heeft de Bank gebruik gemaakt van plausible inputs of werden veronderstellingen op basis van de 'additional valuation adjustment policy' toegepast.

De sensitiviteit voor cash instrumenten die niet gerelateerd zijn aan geëffectiseerde instrumenten werd vastgelegd op een uniforme verschuiving van de prijs van 1%. Meer specifieke verschuivingen werden gekalibreerd voor elke klasse van geëffectiseerde producten in Niveau 3 op basis van het mogelijke bereik van de onobserveerbare inputs.

Voor derivaten is de sensitiviteit gebaseerd op de additionele 'counterparty value adjustment' (CVA), de expliciete 'funding value adjustment' (FVA) en de additionele aanpassingen gerelateerd aan de onzekerheid van parameter en model in Niveau 3.

De onzekerheid gerelateerd aan de CVA en de FVA werd gekalibreerd op basis van de 'prudent valuation adjustments' beschreven in de technische standaard voor 'Prudent Valuation' gepubliceerd door de EBA. Voor de andere additionele waardeaanpassingen werden twee scenario's in rekening genomen: een positief scenario waarbij een deel of alle additionele waardeaanpassingen niet in rekening werden genomen door tegenpartijen in de markt en een negatief scenario waarbij tegenpartijen in de markt het tweevoud van de additionele waardeaanpassingen zouden vragen om een transactie met BNP Paribas Fortis af te sluiten.

In miljoenen euro's	31 december 2017		31 december 2016	
	Mogelijke impact op de resultatenrekening	Mogelijke impact op het eigen vermogen	Mogelijke impact op de resultatenrekening	Mogelijke impact op het eigen vermogen
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	+/-1	+/-6	+/-2	+/-8
Terugkoopovereenkomsten	+/-0		+/-0	
Financiële derivaten	+/-15		+/-23	
<i>Rentederivaten</i>	+/-15		+/-23	
<i>Kredietderivaten</i>	+/-0		+/-0	
Gevoeligheid van niveau 3 financiële instrumenten	+/-16	+/-6	+/-25	+/-8

Uitgestelde marge op financiële instrumenten gewaardeerd door gebruik van intern ontwikkelde technieken en gebaseerd op gegevens die niet volledig kunnen getoetst worden in actieve markten.

De uitgestelde marge van financiële instrumenten ('Day One Profit') betreft alleen de marktactiviteiten die in aanmerking komen voor niveau 3.

De uitgestelde marge wordt berekend na het aanleggen van de reserves voor onzekerheden zoals voorheen beschreven en wordt teruggenomen via de resultatenrekening over de periode waarvoor de parameters verwacht worden niet waarneembaar te zijn.

Het nog af te schrijven bedrag wordt geboekt op de balans in de rubriek 'Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'. Het verlies wordt geboekt als een vermindering in de reële waarde van de betreffende complexe verrichtingen.

De uitgestelde marge die niet werd geboekt in de resultatenrekening en deel uitmaakt van de prijs van derivaten verkocht aan klanten en gemeten werd op basis van interne modellen met niet-verifieerbare parameters ('Day One Profit') is minder dan EUR 1 miljoen.

4.e Herclassificering van financiële instrumenten die oorspronkelijk werden opgenomen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (trading) of als beschikbaar voor verkoop

De wijzigingen van IAS 39 en IFRS 7 die aanvaard werden door de Europese Unie op 15 oktober 2008 laten de herclassificering toe van instrumenten die oorspronkelijk werden opgenomen tegen reële waarde of beschikbaar voor verkoop, in de kredietenportefeuille of in de effectenportefeuille beschikbaar voor verkoop.

In miljoenen euro's	Herclassificatie datum	31 december 2017		31 december 2016	
		Boekwaarde	Markt- of modelwaarde	Boekwaarde	Markt- of modelwaarde
Andere effecten met vaste rente uit de portefeuille beschikbaar voor verkoop		2 258	2 388	3 017	3 158
<i>waarvan Portugese staatsobligaties</i>	<i>30 juni 2011</i>	<i>123</i>	<i>134</i>	<i>254</i>	<i>279</i>
<i>waarvan Ierse staatsobligaties</i>	<i>30 juni 2011</i>	<i>147</i>	<i>161</i>	<i>143</i>	<i>169</i>
<i>waarvan gestructureerde transacties en andere vastrentende effecten</i>	<i>30 juni 2009</i>	<i>1 988</i>	<i>2 093</i>	<i>2 620</i>	<i>2 710</i>
Gestructureerde verrichtingen en andere effecten met vaste rente uit de handelsportefeuille	30 juni 2009	75	79	105	110

Zonder deze herclassificeringen zou de nettowinst van BNP Paribas Fortis niet significant verschillend geweest zijn, zowel per 31 december 2017, als per 31 december 2016. Evenmin zouden de activa en verplichtingen met waardeschommelingen in het eigen vermogen significante afwijkingen vertonen in 2017 en 2016.

4.f Interbankverrichtingen en leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen

Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Zichtrekeningen	2 003	2 019
Leningen ⁽¹⁾	10 868	11 516
Terugkoopovereenkomsten	12 492	1 219
Totaal leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen voor bijzondere waardeverminderingen	25 363	14 754
<i>waarvan onzekere leningen</i>	<i>109</i>	<i>148</i>
Bijzondere waardeverminderingen op leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (nota 2.g)	(58)	(67)
<i>waarvan specifieke bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>(58)</i>	<i>(67)</i>
<i>waarvan collectieve voorzieningen</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Totaal leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen na bijzondere waardeverminderingen	25 305	14 687

⁽¹⁾ Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen bevatten termijndeposito's met centrale banken, deze bedroegen EUR 319 miljoen op 31 december 2017 (EUR 717 miljoen op 31 december 2016).

Schulden aan kredietinstellingen

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Zichtrekeningen	1 523	1 147
Leningen	34 546	32 889
Terugkoopovereenkomsten	489	831
Totaal schulden aan kredietinstellingen	36 558	34 867

4.g Leningen en schulden aan en vorderingen op klanten

Leningen aan en vorderingen op klanten

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Zichtrekeningen	3 131	3 234
Leningen aan klanten	159 790	156 971
Terugkoopovereenkomsten	-	-
Financiële leaseverrichtingen	15 268	14 156
Totaal leningen aan en vorderingen op klanten voor bijzondere waardeverminderingen	178 189	174 361
<i>waarvan onzekere leningen</i>	4 667	5 326
Bijzondere waardeverminderingen op leningen aan en vorderingen op klanten (nota 2.g)	(2 764)	(3 032)
<i>waarvan specifieke bijzondere waardeverminderingen</i>	(2 159)	(2 453)
<i>waarvan collectieve voorzieningen</i>	(605)	(579)
Totaal leningen aan en vorderingen op klanten na bijzondere waardeverminderingen	175 425	171 329

Uitsplitsing van de financiële leaseverrichtingen

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Bruto-investering	17 756	16 351
<i>Te ontvangen binnen het jaar</i>	6 141	5 852
<i>Te ontvangen na 1 jaar, maar binnen de 5 jaar</i>	10 466	9 424
<i>Te ontvangen na 5 jaar</i>	1 149	1 075
Niet verworven financieringsbaten	(2 488)	(2 195)
Netto-investering voor bijzondere waardeverminderingen	15 268	14 156
<i>Te ontvangen binnen het jaar</i>	5 253	5 113
<i>Te ontvangen na 1 jaar, maar binnen de 5 jaar</i>	9 011	8 114
<i>Te ontvangen na 5 jaar</i>	1 004	929
Bijzondere waardeverminderingen	(287)	(305)
Netto-investering na bijzondere waardeverminderingen	14 981	13 851

Schulden aan klanten

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Zichtrekeningen	65 243	60 805
Spaardeposito's	82 667	81 742
Termijnrekeningen en kasbons	19 007	20 375
Terugkoopovereenkomsten	10	394
Totaal schulden aan klanten	166 927	163 316

4.h Achterstallige en dubieuze vorderingen

De volgende tabellen tonen de boekwaarde van de financiële activa waarop aflossingen achterstallig zijn maar waarop geen bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden, afgeschreven posities en daaraan gerelateerde onderpanden of andere zekerheden. De getoonde bedragen zijn niet gecorrigeerd voor voorzieningen op portefeuillebasis.

De bedragen voor onderpand en andere waarborgen komen overeen met de laagste van de volgende waarderingen: i) de waarde van het 'collateral' of andere waarborgen en ii) de waarde van de gewaarborgde activa.

Achterstallige leningen zonder bijzondere waardevermindering

In miljoenen euro's	31 december 2017					Totaal	Verkregen onderpand
	< 90 dagen	> 90 dagen < 180 dagen	> 180 dagen < 1 jaar	> 1 jaar			
Leningen aan en vorderingen op klanten	3 674	43	33	20	3 770	1 601	
Totaal achterstallige leningen zonder bijzondere waardevermindering	3 674	43	33	20	3 770	1 601	

In miljoenen euro's	31 december 2016					Totaal	Verkregen onderpand
	< 90 dagen	> 90 dagen < 180 dagen	> 180 dagen < 1 jaar	> 1 jaar			
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	1				1		
Leningen aan en vorderingen op klanten	3 364	24	9	5	3 402	1 364	
Totaal achterstallige leningen zonder bijzondere waardevermindering	3 365	24	9	5	3 403	1 364	

Onzekere leningen

In miljoenen euro's	31 december 2017				Verkregen onderpand
	Onzekere leningen			Netto	
	Bruto boekwaarde	Bijzondere waardeverminderingen			
Voor verkoop beschikbare financiële activa (excl. niet-vastrentende effecten) (nota 4.c)	11	(11)			
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (nota 4.f)	109	(58)	51		66
Leningen aan en vorderingen op klanten (nota 4.g)	4 667	(2 159)	2 508		1 898
Onzekere activa	4 787	(2 228)	2 559		1 964
Verstreckte financieringsverbintenissen	239	(3)	236		161
Verstreckte financiële garanties	324	(97)	227		-
Onzekere buitenbalansverbintenissen	563	(100)	463		161
Totaal	5 350	(2 328)	3 022		2 125

In miljoenen euro's	31 december 2016			
	Onzekere leningen			Verkregen onderpand
	Bruto boekwaarde	Bijzondere waardeverminderingen	Netto	
Voor verkoop beschikbare financiële activa (excl. niet-vastrentende effecten) (nota 4.c)	11	(11)		
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (nota 4.f)	148	(67)	81	78
Leningen aan en vorderingen op klanten (nota 4.g)	5 326	(2 453)	2 873	2 183
Onzekere activa	5 485	(2 531)	2 954	2 261
Verstreckte financieringsverbintenissen	244	(2)	242	331
Verstreckte financiële garanties	349	(110)	239	
Onzekere buitenbalansverbintenissen	593	(112)	481	331
Totaal	6 078	(2 643)	3 435	2 592

4.i Schuldbewijzen en achtergestelde schulden

Deze nota behandelt alle schuldbewijzen en achtergestelde verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs en aangeduid als reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Schuldbewijzen aan geamortiseerde kostprijs:

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Verhandelbare schuldbewijzen en andere schuldbewijzen	11 645	13 340
Obligatieleningen	789	199
Totaal schuldbewijzen	12 434	13 539

Schuldbewijzen en achtergestelde schulden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening:

In miljoenen euro's	31 december 2017	Aanvaard bedrag Tier 1	Aanvaard bedrag Tier 2	31 december 2016
Schuldbewijzen	3 162	-	-	3 331
Achtergestelde schulden	821	205	66	998

Achtergestelde leningen aan geamortiseerde kostprijs:

In miljoenen euro's	31 december 2017	Aanvaard bedrag Tier 1	Aanvaard bedrag Tier 2	31 december 2016
Terugbetaalbare achtergestelde schulden	2 380	-	1 685	4 237
Eeuwigdurende achtergestelde schulden	107	-	104	111
Totaal achtergestelde schulden gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs	2 487			4 348

De eeuwigdurende achtergestelde leningen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bestaan voornamelijk uit 'Convertible and Subordinated Hybrid Equity Linked Securities' (CASHES) uitgegeven door BNP Paribas Fortis (voorheen Fortis Bank) in december 2007.

De CASHES zijn achtergestelde leningen maar kunnen omgeruild worden voor Ageas-aandelen (voorheen Fortis SA/NV-aandelen) op initiatief van de houder tegen een prijs van EUR 239,40. Indien de prijs vanaf 19 december 2014 gedurende 20 achtereenvolgende handelsdagen gelijk is of hoger dan EUR 359,10, zullen de CASHES automatisch omgewisseld worden in Ageas-aandelen. De hoofdsom zal nooit in contanten omgezet worden. De rechten van de CASHES-houders zijn beperkt tot de Ageas-aandelen aangehouden door en in waarborg gegeven bij BNP Paribas Fortis.

Ageas en BNP Paribas Fortis hebben een 'Relative Performance Note'-contract (RPN) afgesloten, waarvan de waarde contractueel schommelt om de impact op BNP Paribas Fortis van het relatieve verschil tussen de waardeschommelingen van de CASHES en de waardeschommelingen van de Ageas-aandelen te compenseren.

Op 7 mei 2015 hebben BNP Paribas en Ageas een nieuwe overeenkomst gesloten over de inkoop van de nog uitstaande CASHES door BNP Paribas op voorwaarde dat deze worden geconverteerd in Ageas aandelen, wat zal leiden tot een evenredige afwikkeling van het RPN contract van Ageas naar BNP Paribas. Deze overeenkomst liep af op het einde van 2016

Op 24 juli 2015 kreeg BNP Paribas de voorafgaande toestemming van de Europese Centrale Bank om over te gaan tot de aankoop van CASHES binnen een limiet van EUR 200 miljoen (nominaal bedrag). In 2016 werd deze overeenkomst gebruikt voor de conversie van EUR 164 miljoen in Ageas aandelen.

Op 8 juli 2016 kreeg BNP Paribas een nieuwe toestemming van de Europese Centrale Bank om over te gaan tot de aankoop van CASHES met een limiet van EUR 200 miljoen (nominaal bedrag). Deze overeenkomst vervangt de vorige overeenkomst.

Op 11 augustus 2017 aanvaardde de Europese Centrale Bank het verzoek van BNP Paribas om het akkoord voor de aankoop van CASHES te annuleren.

Op 31 december 2017 komt de achtergestelde lening in aanmerking voor het Tier 1 kapitaal voor een bedrag van EUR 205 miljoen, rekening houdend met de overgangperiode.

4.j Financiële activa tot einde looptijd aangehouden

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Schatkistcertificaten en staatsobligaties	312	335
Andere vastrentende effecten	199	190
Totaal financiële activa aangehouden tot einde looptijd	511	525

Er was geen waardevermindering voor financiële activa tot einde looptijd aangehouden op 31 december 2017, noch op 31 december 2016.

4.k Actuele en uitgestelde belastingen

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Actuele belastingen	110	164
Uitgestelde belastingen	2 039	2 429
Actuele en uitgestelde belastingsvorderingen	2 149	2 593
Actuele belastingen	145	118
Uitgestelde belastingen	603	630
Actuele en uitgestelde belastingsverplichtingen	748	748

Wijzigingen in de uitgestelde belastingen tijdens de periode:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Uitgestelde nettobelastingen aan het begin van de periode	1 799	1 925
Baten (lasten) van uitgestelde belastingen (nota 2.h)	(422)	(65)
Wijzigingen in de uitgestelde belastingen met betrekking tot de herwaardering en de terugname via de resultatenrekening van herwaarderingen van voor verkoop beschikbare activa, inclusief deze geherklasseerd als leningen en vorderingen	187	(71)
Wijzigingen in de uitgestelde belastingen met betrekking tot de herwaardering en de terugname via de resultatenrekening van herwaarderingen van derivaten ter afdekking van toekomstige kasstromen	36	34
Wijzigingen in de uitgestelde belastingen met betrekking tot de opname in het eigen vermogen van elementen die niet naar de resultatenrekening gerecycleerd kunnen worden	(23)	54
Wijzigingen in wisselkoersen, consolidatiekring en overige	(141)	(78)
Uitgestelde nettobelastingen aan het einde van de periode	1 436	1 799

Verdeling van de uitgestelde belastingsvorderingen en -verplichtingen naar herkomst:

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Voor verkoop beschikbare financiële activa inclusief diegene die geherklasseerd zijn als leningen en vorderingen	(454)	(784)
Hedging derivaten	571	902
Niet-gerealiseerde reserve voor financiële lease	(172)	(205)
Voorzieningen voor sociale verplichtingen	105	137
Voorzieningen voor kredietrisico	327	505
Overige elementen	(360)	(415)
Overdraagbare fiscale verliezen	1 419	1 659
Uitgestelde nettobelastingen	1 436	1 799
Uitgestelde belastingsvorderingen	2 039	2 429
Uitgestelde belastingsverplichtingen	(603)	(630)

Om het bedrag van de overdraagbare fiscale verliezen opgenomen als activa te bepalen voert BNP Paribas Fortis elk jaar een specifieke analyse van elke relevante entiteit door op basis van het toe te passen fiscale regime – namelijk, rekening houdend met verliezen die beperkt in de tijd overdraagbaar zijn – en een realistische projectie van hun toekomstige opbrengsten en kosten in lijn met hun businessplan.

Uitgestelde belastingsvorderingen op overdraagbare fiscale verliezen hebben voornamelijk betrekking op BNP Paribas Fortis voor EUR 1 303 miljoen met een verwachte recuperatieperiode van 6 jaar (deze verliezen zijn ongelimiteerd in de tijd overdraagbaar).

De niet-verantwoorde uitgestelde belastingsvorderingen bedroegen EUR 357 miljoen op 31 december 2017 vergeleken met EUR 593 miljoen op 31 december 2016.

De Belgische overheid heeft in juli 2017 een belangrijke belastinghervorming aangekondigd die de vennootschapsbelasting in België van 33,99% naar 29,58% zal brengen in 2018 en naar 25% in 2020. De wet betreffende deze hervorming werd in het parlement gestemd in december 2017. Als gevolg hiervan wordt, conform IAS 12, het wetgevingsproces hieromtrent beschouwd als materieel afgesloten. Bijgevolg werden de uitgestelde belastingen op de tijdelijke verschillen en de overdraagbare fiscale verliezen berekend op basis van deze nieuwe tarieven en het verwachte tijdstip van realisatie. Hierbij heeft het management beoordeeld welke tijdelijke verschillen en overdraagbare verliezen verwacht worden gerealiseerd te worden voor 2020, waarop het tarief van 29,58% van toepassing is, en welke tijdelijke verschillen en overdraagbare verliezen verwacht worden gerealiseerd te worden na 2020, waarop het tarief van 25% van toepassing is.

4.1 Overlopende rekeningen en overige activa/verplichtingen

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Gestorte garantiedeposito's en gevormde borgstellingen	2 207	2 612
Vereffeningsrekeningen met betrekking tot effectentransacties	129	104
Incassorekeningen	86	54
Te ontvangen baten en vooruitbetaalde lasten	564	511
Overige vorderingen en diverse activa	5 354	5 279
Totaal overlopende rekeningen en overige activa	8 340	8 560
Verkregen garantiedeposito's	534	549
Vereffeningsrekeningen met betrekking tot effectentransacties	93	22
Incassorekeningen	140	149
Toe te rekenen lasten en over te dragen baten	1 217	1 133
Overige te betalen posten en overige verplichtingen	4 528	5 283
Totaal overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 512	7 136

4.m Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast

De volgende tabel geeft de gecumuleerde financiële informatie weer van geassocieerde deelnemingen en joint ventures:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017			31 december 2017	Boekjaar 2016			31 december 2016
	Aandeel in het nettoresultaat	Aandeel in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Aandeel in het nettoresultaat en in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	Aandeel in het nettoresultaat	Aandeel in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Aandeel in het nettoresultaat en in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast
Joint ventures	15	(39)	(24)	396	18	(11)	7	432
Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾	263	84	347	3 960	137	(93)	44	3 885
Totaal ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	278	45	323	4 356	155	(104)	51	4 317

⁽¹⁾ met inbegrip van gecontroleerde entiteiten waarop een vereenvoudigde consolidatiemethode (vermogensmutatie) wordt toegepast wegens niet-materialiteit

De garantie- en financieringsverplichtingen die door BNP Paribas Fortis worden verstrekt aan joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden toegelicht in nota 7.g 'Verbonden partijen'.

De boekwaarde van de investering van BNP Paribas Fortis in de voornaamste geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt weergegeven in de volgende tabel:

In miljoenen euro's Benaming	Land van registratie	Activiteit	31 december 2017		31 december 2016	
			Deelnemings%	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast	Deelnemings%	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast
Joint ventures						
bpost bank	België	Retail banking	50%	328	50%	366
Geassocieerde deelnemingen						
AG Insurance	België	Multichannel verzekeraar	25%	1,832	25%	1,758
BNP Paribas Asset Management	Frankrijk	Vermogensbeheer	30.85%	1,348	30.85%	1,287
Bank BGZ BNP Paribas	Polen	Retail banking	28.35%	410	28.35%	357

AG Insurance:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Nettototaal baten	554	466
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	261	(364)

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Totale activa	75 382	76 592
Totale verplichtingen	68 564	70 106
Nettoactiva van de geassocieerde deelneming	6 818	6 486

BNP Paribas Asset Management:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Nettototaal baten	231	182
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(14)	15

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Totale activa	4 322	4 211
Totale verplichtingen	965	1 067
Nettoactiva van de geassocieerde deelneming	3 357	3 144

Reconciliatie van de totale nettoactiva van AG Insurance met de boekwaarde in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis:

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Totaal nettoactiva	6 818	6 486
Minderheidsbelangen op AG Insurance-niveau	(250)	(250)
Purchase Price Allocations (PPA)	(115)	(77)
Totaal aangepaste nettoactiva	6 453	6 159
Deelnemings% van BNP Paribas Fortis in AG Insurance	25%	25%
Deelneming van BNP Paribas Fortis in AG Insurance	1 613	1 540
Goodwill	219	218
Boekwaarde	1 832	1 758

BNP Paribas Fortis ontving dividenden van AG Insurance voor een bedrag van EUR 130 miljoen in 2017 (EUR 111 miljoen in 2016).

Beoordeling bijzondere waardeverminderingen in geassocieerde deelnemingen

In overeenstemming met IFRS, is het vereist om op het eind van elke verslagperiode na te gaan of er een objectieve aanwijzing bestaat dat een investering in een geassocieerde deelneming onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering of niet. Er is sprake van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering als er gebeurtenissen hebben plaatsgevonden tijdens de periode, die een negatieve invloed hebben op de geschatte toekomstige kasstromen die gegeneerd worden door de investering. In dat geval wordt, in overeenstemming met IAS 36, de volledige boekwaarde van de investering getoetst op bijzondere waardeverminderingen door de boekwaarde te vergelijken met de realiseerbare waarde, die de hoogste waarde is van de reële waarde min verkoopkosten en de gebruikswaarde.

Een investering wordt getoetst op bijzondere waardeverminderingen door de boekwaarde te vergelijken met de gebruikswaarde. De DCF aanpak (discounted cash flows) wordt gebruikt om de gebruikswaarde te bepalen, zoals ook toegepast op het niveau van BNP Paribas Groep.

De DCF-methode is gebaseerd op een aantal veronderstellingen betreffende toekomstige opbrengsten, kosten en risicokost (kasstromen) gebaseerd op middellange businessplannen over een periode van vijf jaar. Projecties van kasstromen over een periode langer dan 5 jaar zijn gebaseerd op een groeipercentage over een eeuwigdurende horizon en worden bijgestuurd wanneer de kortetermijnomgeving niet overeenstemt met de normale omstandigheden van de economische cyclus.

De resultaten van de DCF zijn gevoelig voor de veronderstellingen gemaakt voor de volgende sleutel parameters: de kapitaalkost, de kost-inkomensratio en het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

De kapitaalkost wordt bepaald aan de hand van een risicovrije rentevoet, een waargenomen marktkrisicopremie gewogen per risicofactor specifiek voor elke investering. De waarden van deze parameters worden uit externe informatiebronnen gehaald

Het vereist eigen vermogen voor elke investering wordt bepaald op basis van de 'Common Equity Tier 1' reglementaire vereisten voor de wettelijke entiteit waartoe de investering behoort, met een minimum van 7%.

Het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon is vastgelegd op 2% voor mature economieën. Voor kasstroomgenererende eenheden actief in landen met een hoog inflatieniveau wordt een specifieke add-on in aanmerking genomen (berekend volgens de lange termijn inflatievoeten gepubliceerd door externe bronnen).

Op 31 december 2017 werden testen voor een bijzondere waardevermindering uitgevoerd op de investeringen van BNP Paribas Fortis in BNP Paribas Asset Management en in Bank BGZ BNP Paribas. Geen enkele van deze toetsingen toonde aan dat een bijzondere waardevermindering op de investeringen noodzakelijk is.

Wat betreft de investering in AG Insurance werd midden 2017 een test voor bijzondere waardevermindering uitgevoerd met de conclusie dat er geen bijzondere waardevermindering noodzakelijk was. Op 31 december 2017 werd een update van de analyse gemaakt waarbij er geen enkele aanwijzing was voor een bijzondere waardevermindering.

De volgende tabel toont de gevoeligheid van de geschatte waarde van de investering aan de belangrijkste veronderstellingen:

In miljoenen euro's	31 december 2017	
	BNPP-AM	Bank BGŻ BNP Paribas
Kapitaalkost		
Nadelige wijziging (+10 basispunten)	(17)	(7)
Positieve wijziging (-10 basispunten)	18	7
Kost/inkomensratio		
Nadelige wijziging (+1%)	(33)	(23)
Positieve wijziging (-1%)	33	23
Risicokost		
Nadelige wijziging (+5%)	-	(15)
Positieve wijziging (-5%)	-	15
Langetermijn groeiratio		
Nadelige wijziging (-50 basispunten)	(56)	(6)
Positieve wijziging (+50 basispunten)	65	6

Er zijn geen gronden voor een bijkomende bijzondere waardevermindering op de investering zelfs als de ongunstige scenario's uit de tabel worden toegepast bij de toetsing op bijzondere waardeverminderingen.

4.n Materiële en immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen

In miljoenen euro's	31 december 2017			31 december 2016		
	Bruto boekwaarde	Som van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	Netto boekwaarde	Bruto boekwaarde	Som van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	Netto boekwaarde
Vastgoedbeleggingen	475	(246)	229	346	(142)	204
Terreinen en gebouwen	2 195	(1 186)	1 009	2 241	(1 134)	1 107
Installaties, machines en uitrustingen	1 057	(798)	259	1 097	(827)	270
Vaste activa verhuurd als verhuurder onder operationele leasing	21 433	(5 832)	15 601	18 755	(5 089)	13 666
Overige vaste activa	535	(246)	289	469	(236)	233
Materiële vaste activa	25 220	(8 062)	17 158	22 562	(7 286)	15 276
Aangekochte software	359	(307)	52	342	(291)	51
Software, ontwikkeld door de onderneming	389	(267)	122	323	(216)	107
Overige immateriële vaste activa	173	(55)	118	170	(50)	120
Immateriële vaste activa	921	(629)	292	835	(557)	278

Vastgoedbeleggingen

De geschatte reële waarde van vastgoedbeleggingen geboekt aan historische kostprijs op 31 december 2017 bedroeg EUR 281 miljoen, te vergelijken met EUR 235 miljoen op 31 december 2016.

Operationele leasing

Operationele leasing en transacties in vastgoedbeleggingen zijn in bepaalde gevallen onderworpen aan overeenkomsten die voorzien in de volgende minimale toekomstige betalingen:

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Minimum te ontvangen toekomstige betalingen uit niet-opzegbare contracten	6 149	5 607
<i>Te ontvangen binnen het jaar</i>	2 639	2 462
<i>Te ontvangen na 1 jaar maar binnen de 5 jaar</i>	3 468	3 105
<i>Te ontvangen na 5 jaar</i>	42	40

Te ontvangen toekomstige minimale leasebetalingen onder niet-opzegbare leaseovereenkomsten omvatten de betalingen die de huurder dient te maken tijdens de leaseperiode.

Immateriële vaste activa

De overige immateriële vaste activa bestaan uit erfpachtrechten, goodwill en handelsmerken verworven door BNP Paribas Fortis.

Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

De som van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op materiële en immateriële vaste activa voor het boekjaar eindigend op 31 december 2017 bedroeg EUR (294) miljoen, tegenover EUR (237) miljoen voor het boekjaar eindigend op 31 december 2016.

Deze bedragen bevatten een netto toename van provisies voor bijzondere waardeverminderingen geboekt in de resultatenrekening van EUR (2) miljoen op 31 december 2017 tegenover een netto terugnname van EUR 0,4 miljoen op 31 december 2016.

4.0 Goodwill

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Boekwaarde aan het begin van de periode	795	309
Aankopen		636
Verkopen		
Bijzondere waardeverminderingen, opgenomen tijdens de periode	(112)	
Omrekeningsverschillen	(22)	(150)
Overige wijzigingen	2	
Boekwaarde aan het einde van de periode	663	795
Brutoboekwaarde	896	931
Som van de bijzondere waardeverminderingen aan het einde van de periode	(233)	(136)

De goodwill per kasstroomgenererende eenheid is als volgt:

In miljoenen euro's	Nettobedrag		Waardeverminderingen gedurende de periode		Aankopen van de periode	
	31 december 2017	31 december 2016	31 december 2017	31 december 2016	31 december 2017	31 december 2016
BNP Paribas Fortis in Belgium	28	28	-	-	-	-
<i>Alpha Crédit</i>	22	22	-	-	-	-
<i>Factoring</i>	6	6	-	-	-	-
BNP Paribas Fortis in Luxembourg	132	134	-	-	-	-
<i>Leasing (BPLS)</i>	132	134	-	-	-	-
BNP Paribas Fortis in other countries	503	633	(112)	-	-	509
<i>TEB Group</i>	-	124	(112)	-	-	-
<i>Arval</i>	503	509	-	-	-	509
Totaal goodwill	663	795	(112)	-	-	509

BNP Paribas Fortis heeft al haar activiteiten opgesplitst in kasstroomgenererende eenheden die de rapporteringsentiteiten of groepen van rapporteringsentiteiten van BNP Paribas Fortis vertegenwoordigen. De splitsing is consistent met de organisatorische structuur en beheersmethodes van BNP Paribas Fortis en weerspiegelt de onafhankelijkheid van elke rapporteringsentiteit in termen van resultaat- en beheersaanpak. Dit wordt op regelmatige basis herzien met als doel rekening te houden met gebeurtenissen die de samenstelling van de kasstroomgenererende eenheden kunnen beïnvloeden zoals acquisities, desinvesteringen en belangrijke reorganisaties.

De kasstroomgenererende eenheden aan dewelke goodwill is toegewezen omvatten:

- **Alpha Crédit** is de consumentenkredietenspecialist van de Bank. Zij verleent een omvattende reeks consumentenkredieten in verkooppunten (winkels en garages) en rechtstreeks aan klanten. Zij verspreidt haar producten eveneens via het retailnetwerk van de Bank, via bpost bank en via makelaars. Ze is de marktleider in België en Luxemburg.
- **Factoring** is een kasstroomgenererende eenheid die al de factoring dochtermaatschappijen van de bank omvat. Ze is vooral actief in België, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Ze is marktleider in België.

- **BNP Paribas Leasing Solutions (BPLS)** gebruikt meervoudige kanalen (rechtstreekse verkopen, verkopen via tussenpersonen, partnerships en banknetwerken) om corporate- en kleine zakenklanten een waaier aan leasing en huuroplossingen aan te bieden, gaande van financiering van uitrusting tot outsourcing van het wagenpark.
- **Turk Ekonomi Bankası (TEB)**, voornamelijk aanwezig in Turkije, biedt haar klanten (retail, corporates en kmo's) een brede waaier aan financiële producten en diensten, zoals retail- en vermogensbankieren, thesaurie- en kapitaalmarktdiensten en financiële diensten.
- **Arval Services Lease (Arval)**: Arval (voorheen 100% deelneming van BNP Paribas S.A), is gespecialiseerd in de volledige dienstverlening van auto leasing in 29 landen met meer dan 1 000 000 voertuigen wereldwijd. Arval is één van de leiders in de Europese markt van wagenparkbeheer (top 5) en biedt groeiperspectieven in ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden. In november 2015 verwierf Arval de Europese activiteit van de wagenparkbeheersdiensten van GE, waardoor het nummer 2 werd in aantal gefinancierde voertuigen in Europa eind 2015.

Testen van bijzondere waardevermindering

De testen van bijzondere waardeverminderingen op goodwill zijn gebaseerd op drie verschillende methodes: het observeren van transacties van vergelijkbare businesses, gegevens over de aandelenkoersen van beursgenoteerde ondernemingen met vergelijkbare businesses en de 'discounted future cash flows' (DCF).

Als een van de twee vergelijkende methodes aangeeft dat een bijzondere waardevermindering nodig is, wordt de DCF-methode gebruikt om de resultaten te valideren en het bedrag van de vereiste bijzondere waardevermindering te bepalen.

De DCF-methode is gebaseerd op een aantal veronderstellingen betreffende toekomstige opbrengsten, kosten en risicokost (kasstromen) gebaseerd op middellange businessplannen over een periode van vijf jaar. Projecties van kasstromen over een periode langer dan vijf jaar zijn gebaseerd op een groeipercentage over een eeuwigdurende horizon en worden bijgestuurd wanneer de kortetermijnomgeving niet overeenstemt met de normale omstandigheden van de economische cyclus of een stabiele toestand van de kasstroomgenererende eenheid.

De resultaten van de DCF zijn gevoelig voor de veronderstellingen aangehouden voor de volgende sleutel parameters: de kapitaalkost, de kost-inkomensratio, de risicokost en het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

De kapitaalkost wordt bepaald aan de hand van een risicovrije rentevoet, een waargenomen marktrisicopremie gewogen per risicofactor gebaseerd op vergelijkbare gegevens die specifiek zijn voor elke homogene groep van businesses. De waarde van deze parameters wordt uit externe bronnen gehaald.

De toewijzing van het eigen vermogen wordt voor elke homogene groep van businesses bepaald op basis van de 'Common Equity Tier 1'-kapitaalsvereisten voor de wettelijke entiteit waartoe de homogene groep van businesses behoort, met een minimum van 7%.

Het gebruikte groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon is 2% voor ontwikkelde economieën. Voor kasstroomgenererende eenheden actief in landen met hoge inflatie, wordt rekening gehouden met een specifieke add-on (berekend in overeenstemming met lange termijn inflatiecijfers bekendgemaakt door externe bronnen).

Eind 2017 werd een test van bijzondere waardevermindering uitgevoerd voor elk van de volgende vier kasstroomgenererende eenheden: Alpha Crédit, BNP Paribas Leasing Solutions (BPLS), TEB en Arval. De erkende goodwill op Factoring wordt als niet-materieel beschouwd en bijgevolg niet onderworpen aan een test van bijzondere waardevermindering.

De verwachte groeivertraging in Turkije heeft geleid tot de volledige waardevermindering van de goodwill met betrekking tot TEB voor een bedrag van EUR (112) miljoen.

De testen van bijzondere waardevermindering voor Alpha Crédit, BPLS en Arval brachten geen noodzaak aan het licht om een bijkomende waardevermindering te boeken per eind 2017.

Gevoeligheden

De onderstaande tabel toont de gevoeligheid van de belangrijkste waarderingen van goodwill tot een wijziging van 10 basispunten in de kapitaalkost, een wijziging van 1% in de kost-inkomensratio, een wijziging van 5% in risicokost en een wijziging van 50 basispunten in het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

In miljoenen euro's	31 december 2017		
	Alpha Crédit	BPLS	Arval
Kapitaalkost			
Nadelige wijziging (+10 basispunten)	(10)	(60)	(123)
Positieve wijziging (-10 basispunten)	10	62	127
Kost/inkomensratio			
Nadelige wijziging (+1%)	(16)	(99)	(135)
Positieve wijziging (-1%)	16	99	135
Risicokost			
Nadelige wijziging (+5%)	(16)	(50)	(91)
Positieve wijziging (-5%)	16	50	91
Langetermijn groeiratio			
Nadelige wijziging (-50 basispunten)	(23)	(153)	452
Positieve wijziging (+50 basispunten)	26	176	(383)

Er zijn geen gronden voor een bijzondere waardevermindering van goodwill zelfs als de ongunstige scenario's uit de tabel worden toegepast bij de toetsing op bijzondere waardeverminderingen.

4.p Voorzieningen voor risico's en kosten

In miljoenen euro's	31 december 2016	Nettototatie aan voorzieningen	Gebruikte voorzieningen	Wijzigingen in waarde opgenomen in het eigen vermogen	Wijzigingen in wisselkoersen en overige wijzigingen	31 december 2017
Voorzieningen voor personeelsvoordelen	3 696	163	(154)	102	(128)	3 679
waarvan voordelen na uitdiensttreding (nota 6.b)	3 254	126	(117)	109	(122)	3 250
waarvan gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding (nota 6.b)	88	1	-	(7)	-	82
waarvan voorzieningen voor andere langetermijnvergoedingen (nota 6.c)	88	20	(20)	-	(2)	86
waarvan voorzieningen voor vrijwillig vertrek, vervroegde pensioneringsplannen en aanpassing personeelsbezettingplan (nota 6.d)	262	2	(11)	-	(5)	248
waarvan voorzieningen voor aandelen gebaseerde beloningen	4	14	(6)	-	1	13
Voorzieningen voor woningspaarrekeningen en plannen	-	-	-	-	-	-
Voorzieningen voor buitenbalansverbintenissen (nota 2.g)	175	(6)	(1)	-	(12)	156
Voorzieningen voor geschillen	122	22	(7)	-	(20)	117
Andere voorzieningen voor risico's en kosten	791	393	(428)	(1)	25	780
Totaal voorzieningen voor risico's en kosten	4 784	572	(590)	101	(135)	4 732

4.g Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

De volgende tabel geeft de bedragen weer van de financiële activa en verplichtingen voor en na saldering. Deze informatie, vereist door IFRS 7, heeft als doel de vergelijkbaarheid mogelijk te maken met de toegepaste boekhoudkundige verwerking in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving in de Verenigde Staten (US GAAP) die op het vlak van saldering minder restrictief zijn dan IAS 32.

'Bedragen gesaldeerd op de balans' zijn bepaald op basis van IAS 32. Dit betekent dat een financieel actief en een financiële verplichting gesaldeerd worden waarbij het nettobedrag wordt getoond op de balans als en enkel als BNP Paribas Fortis een wettelijk afdwingbaar recht heeft om de verantwoorde bedragen te salderen en de intentie heeft om tot een afwikkeling op nettobasis te komen of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen. Gesaldeerde bedragen vloeien hoofdzakelijk voort uit terugkoopovereenkomsten en afgeleide instrumenten verhandeld met clearing houses.

De impact van 'Master Netting Agreements' en gelijkaardige overeenkomsten hebben betrekking op de openstaande bedragen onder een afdwingbare overeenkomst die niet voldoet aan de salderingscriteria bepaald door IAS 32. Dit komt voor bij transacties waar saldering enkel mogelijk is in geval van wanbetaling, insolventie of faillissement van één van de partijen.

'Financiële instrumenten gegeven of ontvangen als onderpand' omvatten garantiedeposito's en effecten als onderpand verantwoord tegen reële waarde. Deze garanties kunnen enkel worden uitgeoefend in geval van wanbetaling, insolventie of faillissement van een van de partijen.

Inzake 'Master Netting Agreements' worden de garantiedeposito's ontvangen of gegeven ter compensatie van de positieve of negatieve reële waarden van financiële instrumenten verantwoord onder overlopende rekeningen en overige activa of verplichtingen op de balans.

In miljoenen euro's, op 31 december 2017	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeenkomsten	Financiële instrumenten ontvangen als onderpand	Nettobedragen volgens IFRS 7 § 1.3 C (€)
Activa						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	1 394	-	1 394	-	-	1 394
<i>Leningen</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Terugkoopovereenkomsten</i>	2 427	(36)	2 391	(83)	(2 280)	28
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	1 578	-	1 578	-	-	1 578
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	7 803	(15)	7 788	(3 739)	(305)	3 744
Leningen aan en vorderingen op klanten en kredietinstellingen	201 289	(559)	200 730	(429)	(11 915)	188 386
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	12 492	-	12 492	(429)	(11 915)	148
Overlopende rekeningen en overige activa	8 340	-	8 340	-	(1 915)	6 425
<i>waarvan betaalde waarborgsommen</i>	2 207	-	2 207	-	(1 915)	292
Overige activa niet onderworpen aan saldering	55 425	-	55 425	-	-	55 425
TOTAAL ACTIVA	278 256	(610)	277 646	(4 251)	(16 415)	256 980

In miljoenen euro's, op 31 december 2017	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeenkomsten	Financiële instrumenten ontvangen als onderpand	Nettobedragen volgens IFRS 7 § 13 C (e)
Verplichtingen						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	295	-	295	-	-	295
<i>Leningen</i>	18	-	18	-	-	18
<i>Terugkoopovereenkomsten</i>	4 724	(36)	4 688	(462)	(4 206)	20
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	4 190	-	4 190	-	-	4 190
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	8 111	(15)	8 096	(3 740)	(1 913)	2 443
Schulden aan klanten en kredietinstellingen	204 044	(559)	203 485	(49)	(448)	202 988
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	499	-	499	(49)	(448)	2
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 512	-	6 512	-	(352)	6 160
<i>waarvan ontvangen waarborgsommen</i>	534	-	534	-	(352)	182
Overige verplichtingen niet onderworpen aan saldering	22 055	-	22 055	-	-	22 055
TOTAAL VERPLICHTINGEN	249 949	(610)	249 339	(4 251)	(6 919)	238 169

In miljoenen euro's, op 31 december 2016	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeen- komsten	Financiële instrumenten ontvangen als onderpand	Nettobedragen volgens IFRS 7 § 13 C (e)
Activa						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	1 669	-	1 669	-	-	1 669
<i>Leningen</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Terugkoopovereenkomsten</i>	2 951	(957)	1 994	(460)	(1 517)	17
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	1 796	-	1 796	-	-	1 796
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	9 648	(15)	9 633	(5 539)	(403)	3 691
Schulden aan klanten en kredietinstellingen	186 586	(570)	186 016	(281)	(927)	184 808
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	1 219	-	1 219	(281)	(927)	11
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	8 560	-	8 560	-	(2 354)	6 206
<i>waarvan ontvangen waarborgsommen</i>	2 612	-	2 612	-	(2 354)	258
Overige verplichtingen niet onderworpen aan saldering	88 122	-	88 122	-	-	88 122
TOTAAL VERPLICHTINGEN	299 332	(1 542)	297 790	(6 280)	(5 201)	286 309

In miljoenen euro's, op 31 december 2016	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerappor- teerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeenkomsten	Financiële instrumenten ontvangen als onderpand	Nettobedragen volgens IFRS 7 § 13 C (e)
Verplichtingen						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	2 207	-	2 207	-	-	2 207
<i>Leningen</i>	18	-	18	-	-	18
<i>Terugkoopovereenkomsten</i>	4 028	(957)	3 071	(530)	(2 536)	5
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	4 559	-	4 559	-	-	4 559
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	10 337	(15)	10 322	(5 539)	(2 352)	2 431
Schulden aan klanten en kredietinstellingen	198 753	(570)	198 183	(211)	(1 012)	196 960
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	1 225	-	1 225	(211)	(1 012)	2
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	7 136	-	7 136	-	(319)	6 817
<i>waarvan ontvangen waarborgsommen</i>	549	-	549	-	(319)	230
Overige verplichtingen niet onderworpen aan saldering	45 760	-	45 760	-	-	45 760
TOTAAL VERPLICHTINGEN	272 798	(1 542)	271 256	(6 280)	(6 219)	258 757

4.r Overdrachten van financiële activa

BNP Paribas Fortis gaat transacties aan waarbij financiële activa gerapporteerd op de balans worden overgedragen. Bijgevolg komen deze overgedragen activa in aanmerking voor een volledige verwijdering van de balans of blijven deze overgedragen activa op de balans gerapporteerd in de mate van een voortdurende betrokkenheid. Meer informatie is opgenomen in nota 1. 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving'.

Financiële activa die BNP Paribas Fortis heeft overgedragen, maar niet volledig verwijderd van de balans bestaan in de eerste plaats uit effecten die tijdelijk worden verkocht in terugkoopovereenkomsten of stocklending-transacties, en geëffectiseerde activa. Verbonden verplichtingen bevatten bedragen erkend als schulden of deposito's ontvangen in terugkoopovereenkomsten en stocklending-transacties, en de effectisering gekocht door derden.

Effectenleningen, terugkoopovereenkomsten en andere transacties:

In miljoenen euro's	31 december 2017		31 december 2016	
	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen
Effectenuitleentransacties				
Effecten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-		414	
Voor verkoop beschikbare financiële activa	3 742		2 611	
Terugkoopovereenkomsten				
Effecten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	849	846	930	930
Effecten geïnclassificeerd als leningen en vorderingen	9	9	46	46
Voor verkoop beschikbare financiële activa	2 206	2 205	2 539	2 540
Totaal	6 806	3 060	6 540	3 516

Effectiseringstransacties gedeeltelijk geherfinancierd door externe investeerders, waarbij het beroep is beperkt tot de overgedragen activa:

31 december 2017					
In miljoenen euro's	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Nettopositie
Effectisering					
Leningen en vorderingen	37 571	1 478	39 135	1 478	37 657
Totaal	37 571	1 478	39 135	1 478	37 657

31 december 2016					
In miljoenen euro's	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Nettopositie
Effectisering					
Leningen en vorderingen	36 645	1 541	38 715	1 480	37 235
Totaal	36 645	1 541	38 715	1 480	37 235

Er zijn geen significante overdrachten die leiden tot gedeeltelijke of volledige verwijdering van de balans van de financiële activa, waarin BNP Paribas Fortis een voortdurende betrokkenheid heeft.

4.s Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

De activa en verplichtingen die op 31 december 2017 aangehouden worden voor verkoop hebben betrekking op een transactie die goedgekeurd werd door de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis en door het Executive Committee van BNP Paribas, en waarvoor het contract nog niet werd getekend en waarvoor de verkoop nog niet kon plaatsvinden omwille van wettelijke, regelgevende en operationele beperkingen. Deze transactie heeft betrekking op de nog niet getransfereerde activa en verplichtingen van het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Madrid, dat verkocht zal worden aan BNP Paribas SA. De wettelijke overdracht van de activa en verplichtingen van het bijkantoor zal afgerond worden in 2018.

Het bijkantoor in Madrid van BNP Paribas Fortis wordt beschouwd als een groep activa die worden afgestoten, zoals gedefinieerd in IFRS 5 'Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten'. De activa en verplichtingen van dit bijkantoor zijn geherklasseerd en gepresenteerd in de respectieve afzonderlijke posten 'Activa aangehouden voor verkoop' en 'Verplichtingen aangehouden voor verkoop' van de geconsolideerde balans. In overeenstemming met IFRS 5 werd de vergelijkende informatie niet aangepast in de geconsolideerde balans.

Een groep af te stoten activa wordt gewaardeerd volgens de laagste van de boekwaarde of de reële waarde verminderd met verkoopkosten. Als de reële waarde verminderd met de verkoopkosten lager is dan de boekwaarde wordt het verwachte verlies gerapporteerd als 'Nettowinsten/verliezen op overige vaste activa'. Voor deze specifieke groep af te stoten activa is de reële waarde minstens gelijk aan de boekwaarde, wat betekent dat er geen verwacht verlies erkend wordt in de geconsolideerde financiële staten per 31 december 2017.

In de geconsolideerde jaarrekening per 31 december 2016 hadden de activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop betrekking op de op dat moment nog niet-getransfereerde activa en verplichtingen van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis in Noorwegen, Zweden, Denemarken, Finland, Oostenrijk, Tsjechië, Roemenië en Nederland. Deze groep af te stoten activa werd gewaardeerd aan de reële waarde verminderd met verkoopkosten, hetgeen leidde tot een verlies van EUR (43,2) miljoen. Dit verlies werd gerapporteerd onder 'Nettowinsten/verliezen op overige vaste activa' in de geconsolideerde balans op 31 december 2016. Deze activa en verplichtingen werden verkocht aan BNP Paribas SA in 2017.

Belangrijkste categorieën van activa en verplichtingen geklasseerd als aangehouden voor verkoop

De activa en passiva aangehouden voor verkoop op 31 december 2017 worden hieronder getoond.

In miljoenen euro's	31 december 2017
ACTIVA	
Kas, centrale banken en postgirorekeningen	7
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-
Financiële hedgingderivaten	-
Voor verkoop beschikbare financiële activa	-
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	9
Leningen aan en vorderingen op klanten	294
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	-
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	-
Actuele en uitgestelde belastingen	25
Overlopende rekeningen en overige activa	24
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	-
Vastgoedbeleggingen	-
Materiële vaste activa	1
Immateriële vaste activa	6
Goodwill	-
Verwacht verlies op verkoop	-
TOTAAL ACTIVA	366
VERPLICHTINGEN	
Bedragen, centrale banken en postgirorekeningen	-
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-
Financiële hedgingderivaten	-
Schulden aan kredietinstellingen	16
Schulden aan klanten	717
Schuldbewijzen	-
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	-
Actuele en uitgestelde belastingen	2
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	68
Voorzieningen voor risico's en kosten	28
Achtergestelde schulden	-
TOTAAL VERPLICHTINGEN	831

5 FINANCIERINGS- EN GARANTIEVERBINTENISSEN

5.a Verstrekte en ontvangen financieringsverbintenissen

Contractuele waarde van verstrekte en ontvangen financieringsverbintenissen door BNP Paribas Fortis

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Verstrekte financiële verbintenissen:		
- aan kredietinstellingen	228	533
- aan klanten	51 271	58 303
<i>toegestane documentaire kredieten</i>	37 751	42 460
<i>overige verbintenissen tegenover klanten</i>	13 520	15 843
Totaal verstrekte financiële verbintenissen	51 499	58 836
Verkregen financiële verbintenissen:		
- van kredietinstellingen	21 496	23 633
- van klanten	26	2
Totaal verkregen financiële verbintenissen	21 522	23 635

5.b Door ondertekening verstrekte garantieverbintenissen

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Verstrekte garantieverbintenissen:		
- aan kredietinstellingen	7 179	7 013
- aan klanten	18 313	20 807
<i>Onroerende borgtochten</i>	-	8
<i>Administratieve en fiscale borgtochten en overige</i>	-	438
<i>Overige garanties aan klanten</i>	18 313	20 361
Totaal verstrekte garantieverbintenissen	25 492	27 820

5.c Overige garantieverbintenissen

Financiële instrumenten gegeven als onderpand

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Financiële instrumenten (verhandelbare effecten en privé-vorderingen) ingediend bij centrale banken en bruikbaar op elk moment als onderpand voor herfinancieringstransacties (na haircut)	27 120	25 359
- <i>Gebruikt als onderpand bij centrale banken</i>	6 418	3 481
- <i>Beschikbaar voor herfinancieringstransacties</i>	20 702	21 878
Effecten verkocht onder terugkoopovereenkomsten	5 566	5 786
Overige financiële activa gebruikt als onderpand voor transacties met banken en financiële klanten	5 743	6 545

De marktwaarde van de door BNP Paribas Fortis als onderpand gegeven financiële instrumenten waarbij het de begunstigde is toegestaan deze te verkopen of te hergebruiken als onderpand, bedraagt EUR 5 608 miljoen per 31 december 2017 (EUR 5 791 miljoen per 31 december 2016).

Financiële instrumenten ontvangen als onderpand

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Financiële instrumenten ontvangen als onderpand (exclusief terugkoopovereenkomsten)	5 777	4 988
<i>waarvan instrumenten waarvoor BNP Paribas Fortis bevoegd is ze te verkopen en te hergebruiken als onderpand</i>	460	526
Effecten die zijn aangekocht als gevolg van een koopovereenkomst	14 839	3 654

De reële waarde van financiële instrumenten die BNP Paribas Fortis ontvangen heeft als onderpand of via terugkoopovereenkomsten werden door BNP Paribas Fortis effectief verkocht of hergebruikt als onderpand ten belope van EUR 1 552 miljoen per 31 december 2017 (EUR 1 734 miljoen per 31 december 2016).

Financiële instrumenten gegeven of ontvangen als onderpand worden hoofdzakelijk gewaardeerd tegen reële waarde.

6 PERSONEELSKOSTEN EN PERSONEELSVoordelen

6.a Personeelskosten van personeelsvoordelen

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Vaste en variabele vergoeding, bonussen en winstdeelname	(1 956)	(1 799)
Kosten van personeelsvoordelen	(665)	(601)
Personeelsbelastingen	(13)	(5)
Totaal vergoedingen en personeelskosten	(2 634)	(2 405)

6.b Voordelen na uitdiensttreding

De norm IAS 19 maakt een onderscheid tussen twee categorieën van regelingen, die elk verschillend behandeld worden, afhankelijk van het risico dat door de onderneming wordt gelopen. Wanneer de verbintenis van de onderneming erin bestaat een vastgesteld bedrag (bijvoorbeeld uitgedrukt als een percentage van het jaarloon van de begunstigde) te betalen aan een externe organisatie, die instaat voor de betaling van de prestaties in functie van de beschikbare middelen voor elke deelnemer aan de regeling, dan wordt ze gezien als een regeling van het type vaste bijdragen. Omgekeerd, wanneer de verbintenis van de onderneming erin bestaat om de financiële activa te beheren die gefinancierd worden uit de opvraging van premies bij de werknemers, en om zelf de kosten te dragen van de prestaties - of er het definitieve bedrag van te waarborgen afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen - dan wordt ze gezien als een regeling van het type vaste prestaties. Hetzelfde geldt wanneer de onderneming het beheer van de opvraging van de premies en van de uitbetaling van de prestaties toevertrouwt aan een externe organisatie, maar zelf het risico blijft dragen dat voortvloeit uit het beheer van de activa en/of uit de toekomstige evolutie van de prestaties.

Pensioenregelingen van het type vaste bijdragen van BNP Paribas Fortis entiteiten

BNP Paribas Fortis heeft sinds menige jaren een beleid gevoerd, waarbij regelingen van het type vaste prestaties werden omgevormd naar regelingen van het type vaste bijdragen.

Omdat regelingen van het type vaste prestaties in de meeste landen gesloten werden krijgen nieuwe werknemers voordelen in de vorm van regelingen van het type vaste bijdragen aangeboden.

De bedragen die werden betaald aan Belgische en buitenlandse regelingen na uitdiensttreding van het type vaste bijdragen lopen op tot EUR 95 miljoen voor boekjaar 2017, in vergelijking met EUR 51 miljoen voor boekjaar 2016.

De verhoging is voornamelijk het gevolg van de overname van Arval Service Lease. Arval biedt aan zijn werknemers regelingen van het type vaste bijdragen in de meeste landen waar het aanwezig is en personeel tewerk stelt.

De uitsplitsing volgens de belangrijkste bijdragers is als volgt:

Bijdrage	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
In miljoenen euro's		
België	3	1
Frankrijk	33	-
Eurozone (behalve België en Frankrijk)	13	-
Turkije	37	43
Overige	9	7
TOTAAL	95	51

Pensioenregelingen van het type vaste prestaties van BNP Paribas Fortis entiteiten

In België financiert BNP Paribas Fortis een pensioenregeling voor haar bedienden en middenkaders, die in dienst zijn getreden vóór de harmonisering van de pensioenregelingen van de Bank op 1 januari 2002, op basis van het eindloon en het aantal dienstjaren. De actuariële verbintenissen die betrekking hebben op deze regeling zijn voorgefinancierd ten belope van 90% eind 2017 (tegen 94% eind 2016) bij de verzekeringsmaatschappij AG Insurance, waarin BNP Paribas Fortis een deelname bezit van 25%.

De hogere kaderleden genieten van een pensioenregeling, die voorziet in een kapitaal op basis van het aantal dienstjaren en het eindloon. Die regeling is voorgefinancierd ten belope van 97% (tegen 83% eind 2016) bij de verzekeringsmaatschappijen AXA Belgium en AG Insurance. Sinds 1 januari 2015 kunnen de nieuwe hogere kaderleden niet meer genieten van die regeling. Een nieuw plan van het type vaste bijdragen wordt hen aangeboden alsook aan de hogere kaderleden reeds in dienst op die datum en die gekozen hebben om aan te sluiten bij dat nieuwe plan.

Daarnaast legt de wetgeving de werkgever een waarborg van minimaal rendement op, op activa die zijn opgespaard in het kader van regelingen van het type vaste bijdragen. Door deze verplichting worden deze plannen boekhoudkundig gelijkgesteld met plannen van het type vaste prestaties.

Eind 2015 voerde een nieuwe wet nieuwe berekeningsregels in voor het minimaal rendement.

Bijgevolg berekent BNP Paribas Fortis haar verplichtingen voor pensioenregelingen van het type vaste bijdragen vanaf 2016 volgens de 'Projected Unit Credit' methode. Maar omdat BNP Paribas Fortis ervan uitgaat dat geen enkele van de pensioenregelingen van het type vaste bijdragen de zogenaamde 'back-end loaded' karakteristieken vertoont, zoals gedefinieerd in IAS19, rekent BNP Paribas Fortis het voordeel toe aan de dienstperiode volgens de voordeelformule van het plan. Er wordt inderdaad van uitgegaan dat toekomstige dienstjaren geen significant hoger voordeel opleveren dan de vroegere jaren.

Fondsbeleggingen en afzonderlijke restitutierechten, onder verzekeringspolissen onder dewelke de verzekeraar een deel of het geheel van de voordelen, die krachtens het plan betaalbaar zijn, waarborgt, worden gewaardeerd als de actuele waarde van de corresponderende verbintenis ten laste van de verzekeringsmaatschappijen (art. 113 IAS19R) sinds eind 2017, met uitzondering van de pensioenplannen die gedekt worden door een gecantonneerd fonds. In dit laatste geval is de reële waarde van de fondsbeleggingen/afzonderlijke restitutierechten gelijk aan de marktwaarde van de gekantonneerde investeringen, beschikbaar voor de dekking van de verbintenis.

Vorig jaar werd gebruik gemaakt van art. 115 IAS19R, maar een aligering met de marktpraktijken, na bespreking tussen auditoren en actuarissen, heeft deze wijziging veroorzaakt, leidende tot een vermindering van EUR 3 miljoen voor fondsbeleggingen en afzonderlijke restitutierechten die voorheen volgens art. 115 waren gewaardeerd, in combinatie met een verhoging van EUR 77 miljoen voor fondsbeleggingen en afzonderlijke restitutierechten die voorheen aan de marktwaarde waren gewaardeerd.

In Turkije vervangt het pensioenregime het nationaal pensioensysteem (deze verplichtingen worden geëvalueerd op basis van de transfermodaliteiten naar de Turkse overheid, dit is een transfer die op termijn dient te geschieden) en stelt extra waarborgen in, bovenop het wettelijk minimum. Eind 2017 werden de verplichtingen in het kader van dit pensioenregime gedekt door financiële activa die worden beheerd in een externe 'foundation'; de waarde van deze financiële activa overtreffen ruimschoots de genomen verplichtingen, maar dit overschot wordt niet opgenomen als een actief van BNP Paribas Fortis omdat het niet recupereerbaar is. De dekkingsgraad is 156% op 31 december 2017 (171% op 31 december 2016).

Verbintenissen in het kader van regelingen van het type vaste prestaties

Activa en verplichtingen opgenomen op de balans

In miljoenen euro's, op 31 december 2017	waarvan contante waarde van verplichtingen, volledig of gedeeltelijk gefinancierd door activa	waarvan contante waarde van verplichtingen, niet gefinancierd door activa	Contante waarde van de verplichtingen	Marktwaaarde van fondsbe- leggingen	Marktwaaarde van afzonder- lijke restitutierechten ⁽¹⁾	Niet-verantwoorde activa door restricties	Nettoverplichting	waarvan activa opgenomen in de balans voor pensioen- plannen op basis van vaste toezeggingen	waarvan netto activa van pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen	waarvan marktwaaarde van restitutierechten	waarvan verplichtingen opgenomen in de balans voor vaste prestatieplannen
België	3 125	21	3 146	(14)	(2 930)	-	202	(2 930)	-	(2 930)	3 132
Turkije	270	27	297	(422)	-	152	27	-	-	-	27
Overige	400	44	444	(379)	(1)	-	64	(27)	(26)	(1)	91
TOTAAL	3 795	92	3 887	(815)	(2 931)	152	293	(2 957)	(26)	(2 931)	3 250

In miljoenen euro's, op 31 december 2016	waarvan contante waarde van verplichtingen, volledig of gedeeltelijk gefinancierd door activa	waarvan contante waarde van verplichtingen, niet gefinancierd door activa	Contante waarde van de verplichtingen	Marktwaaarde van fondsbe- leggingen	Marktwaaarde van afzonderlijke restitutie- rechten ⁽¹⁾	Niet-verantwoorde activa door restricties	Nettoverplichting	waarvan activa opgenomen in de balans voor pensioen- plannen op basis van vaste toezeggingen	waarvan netto activa van pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen	waarvan marktwaaarde van restitutierechten	waarvan verplichtingen opgenomen in de balans voor vaste prestatieplannen
België	3 080	19	3 099	(9)	(2 877)	-	213	(2 877)	-	(2 877)	3 090
Turkije	270	35	305	(460)	-	190	35	-	-	-	35
Overige	525	44	569	(470)	(36)	-	63	(66)	(30)	(36)	129
TOTAAL	3 875	98	3 973	(939)	(2 913)	190	311	(2 943)	(30)	(2 913)	3 254

⁽¹⁾ Restitutierechten zijn financiële activa die beheerd worden door verzekeringsfilialen van de Groep en verbonden ondernemingen met name AG Insurance en die betrekking hebben op de pensioenplannen van BNP Paribas Fortis van het type vaste toezeggingen, met de bedoeling om de voordelen na uitdiensttreding van bepaalde categorieën van werknemers in te dekken.

Verandering in de contante waarde van de verplichtingen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Contante waarde van verplichtingen aan het begin van de periode	3 973	3 633
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	141	144
Interestkosten	47	76
Kosten voor verleden diensttijd	(1)	(8)
Effect van planinperkingen of -afwikkelingen	2	2
Actuariële (winsten)/verliezen bij wijziging van demografische veronderstellingen	3	1
Actuariële (winsten)/verliezen bij wijziging van financiële veronderstellingen	101	231
Actuariële (winsten)/verliezen door 'experience losses' van de verplichting	49	14
Werknemersbijdragen	10	10
Betaalde uitkeringen aan gerechtigden door de werkgever	(29)	(25)
Betaalde uitkeringen aan gerechtigden van fondsbeleggingen/restitutierechten	(241)	(229)
Effect van veranderingen in wisselkoersen	(69)	(78)
Effect van veranderingen in de consolidatiekring	(100)	203
Overige	1	(1)
Contante waarde van verplichtingen aan het einde van de periode	3 887	3 973

Verandering in de marktwaarde van de fondsbeleggingen en restitutierechten

In miljoenen euro's	Fondsbeleggingen		Restitutierechten	
	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Marktwaarde van de activa aan het begin van de periode	939	769	2 913	2 930
Rendement op fondsbeleggingen	30	37	28	55
Effect van planinperkingen of -afwikkelingen	-	-	-	-
Actuariële winsten(verliezen) van de periode	19	73	149	17
Werknemersbijdragen	-	-	10	10
Werkgeversbijdragen	20	24	87	92
Uitkeringen	(21)	(23)	(220)	(206)
Effect van verandering in wisselkoersen	(98)	(109)	-	-
Effect van veranderingen in consolidatiekring	(74)	168	(37)	15
Overige	-	-	1	-
Marktwaarde van de activa aan het einde van de periode	815	939	2 931	2 913

Componenten van de kost van pensioenregelingen van het type vaste toezeggingen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Administratiekosten	1	1
Toegerekende pensioenkosten	142	138
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	141	144
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	(1)	(8)
Impact van planinperkingen of -afwikkelingen	2	2
Netto financiële kosten	5	1
Interestkosten	47	76
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	(31)	(38)
Verwacht rendement op restitutierechten	(28)	(55)
Rendement op beperking activa	17	18
Totaal uitgaven opgenomen in 'Personeelskosten van personeelsvoordelen'	148	140

Andere elementen die rechtstreeks in het eigen vermogen worden geboekt

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017	Boekjaar 2016
Andere elementen opgenomen in het eigen vermogen	33	(155)
Actuariële (verliezen)/winsten op fondsbeleggingen of restitutierechten	168	90
Actuariële (verliezen)/winsten van de demografische veronderstellingen op de contante waarde van de verplichtingen	(3)	(1)
Actuariële (verliezen)/winsten van de financiële veronderstellingen op de contante waarde van de verplichtingen	(101)	(231)
Actuariële (verliezen)/winsten door 'experience losses' op de contante waarde van de verplichtingen	(49)	(14)
Variatie door de niet-verantwoorde activa door restricties	18	1

Belangrijkste actuariële veronderstellingen gebruikt om de verplichtingen te berekenen

Voor elke muntzone verdisconteert BNP Paribas Fortis haar verplichtingen op basis van het rendement van hoogwaardige bedrijfsobligaties met een vervaldag die overeenstemt met de duurtijd van de gewaardeerde verplichtingen.

De gebruikte intervallen van disconteringsvoeten zijn:

In %	31 december 2017		31 december 2016	
	Disconteringsvoet	Stijgingspercentage van toekomstig loon ⁽¹⁾	Disconteringsvoet	Stijgingspercentage van toekomstig loon ⁽¹⁾
Eurozone	0,60% - 1,90%	3,20% - 3,40%	0% - 1,40%	1,30% - 3,20%
Turkije	11,80%	6,00%	10,00%	6,00%

⁽¹⁾ inclusief inflatie

Voor de eurozone zijn de geobserveerde gewogen gemiddelde disconteringsvoeten de volgende: 0,97% op 31 december 2017 tegen 0,98% op 31 december 2016.

De impact van veranderingen in de disconteringsvoet van 100 basispunten op de contante waarde van de verplichtingen met betrekking tot vergoedingen na uitdiensttreding is als volgt:

Wijzigingen in de contante waarde van de verplichtingen	31 december 2017		31 december 2016	
	Disconteringsvoet -100bp	Disconteringsvoet +100bp	Disconteringsvoet -100bp	Disconteringsvoet +100bp
Eurozone	349	(319)	399	(339)
Turkije	10	(8)	16	(13)

Werkelijk rendement van de fondsbeleggingen en de restitutierechten over de periode

In % ⁽¹⁾	31 december 2017	31 december 2016
	Waardebereik (geeft het bestaan van verschillende plannen in hetzelfde land weer)	Waardebereik (geeft het bestaan van verschillende plannen in hetzelfde land weer)
België	1,25% - 5,62%	1,50%-5,00%
Turkije	10,53%	10,00%

⁽¹⁾ Reeks waarden, die het bestaan van verscheidene regelingen binnen één enkel land weerspiegelen.

Uitsplitsing van de fondsbeleggingen:

In %	31 december 2017						31 december 2016					
	Aandelen	Overheidsobligaties	Bedrijfsobligaties	Vastgoed	Deposito-rekeningen	Overige	Aandelen	Overheidsobligaties	Bedrijfsobligaties	Vastgoed	Deposito-rekeningen	Overige
België	6%	52%	19%	1%	0%	22%	6%	52%	22%	2%	0%	18%
Turkije	0%	0%	0%	5%	93%	2%	0%	0%	0%	5%	94%	1%
Overige	10%	60%	15%	1%	2%	12%	10%	45%	9%	1%	2%	33%
BNP Paribas Fortis	6%	47%	17%	2%	11%	17%	6%	45%	18%	2%	11%	18%

BNP Paribas Fortis heeft een beleid geïmplementeerd op vlak van het beheer van de activa die staan tegenover de pensioenregelingen van het type vaste prestaties, met als belangrijkste doelstellingen de beleggingsrisico's te omkaderen en te controleren.

Dit beleid beschrijft de beleggingsprincipes en in het bijzonder de definitie van een beleggingsstrategie van de dekkingswaarden, gebaseerd op financiële objectieven en de omkadering van financiële risico's, om de wijze te bepalen waarop de dekkingswaarden moeten beheerd worden door middel van mandaten inzake uitbesteding van het financieel beheer.

De beleggingsstrategie berust op een aansluitingstudie tussen actief en passief (of ALM-studie) die jaarlijks moet hermaakt worden voor plannen waarvan de waarde van de activa EUR 100 miljoen overschrijdt en om de drie jaar voor plannen waarvan de waarde van de activa tussen EUR 20 miljoen en EUR 100 miljoen ligt.

Gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding

In België heeft BNP Paribas Fortis een gezondheidszorgregeling voor zijn gepensioneerde werknemers. Deze regeling is gesloten voor de nieuwkomers.

De contante waarde van de verbintenissen die voortvloeien uit gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding bedroeg EUR 82 miljoen op 31 december 2017, tegenover EUR 88 miljoen op 31 december 2016, wat een vermindering betekent met EUR 6 miljoen in de loop van 2017.

De lasten met betrekking tot de gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding bedragen EUR 2 miljoen in 2017 tegenover EUR 2 miljoen in 2016.

De andere elementen die betrekking hebben op de gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding en die rechtstreeks in het eigen vermogen worden geboekt bedragen EUR (6) miljoen in 2017 tegenover EUR 12 miljoen in 2016.

6.c Andere langetermijnvergoedingen

BNP Paribas Fortis biedt aan haar werknemers verscheidene langetermijnvoordelen aan, voornamelijk gratificaties wegens langdurig dienstverband, de mogelijkheid om vakantiedagen op te sparen en bepaalde beschermingen in geval van arbeidsongeschiktheid.

De overeenkomstige netto provisie bedraagt EUR 86 miljoen op 31 december 2017, EUR 92 miljoen op 31 december 2016.

Daarnaast worden er als onderdeel van het beleid van BNP Paribas Fortis inzake variabele bezoldiging jaarlijks regelingen voor uitgestelde bezoldigingen opgesteld voor bepaalde hoog presterende medewerkers of krachtens speciale reglementaire bepalingen.

Deze regelingen voorzien in stortingen uitgesteld in de tijd die afhankelijk zijn van de resultaten behaald door bepaalde afdelingen, kernactiviteiten en BNP Paribas Fortis.

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Netto voorzieningen voor andere voordelen op lange termijn	86	92
Activa opgenomen voor andere voordelen op lange termijn	-	-
Verplichtingen opgenomen in de balans voor andere voordelen op lange termijn	86	92

6.d Ontslagvergoedingen

BNP Paribas Fortis heeft een aantal vervroegde-vertrekregelingen ingevoerd gebaseerd op de bereidwilligheid van werknemers die aan bepaalde toegangscriteria voldoen. De kosten gekoppeld aan de vrijwillige vertrekregelingen maken het voorwerp uit van provisies voor actieve werknemers van zodra er voor het betreffende plan een bilateraal akkoord is of een ontwerp ervan. Verder boekt

BNP Paribas Fortis de lasten verbonden aan de vertrekregelingen in het kader van een herstructurering vanaf het ogenblik dat BNP Paribas Fortis een geformaliseerd en gedetailleerd plan heeft opgesteld, waarvan de aankondiging gedaan werd aan de betrokken partijen.

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Provisies voor vrijwillig vertrek en vervroegde pensioneringsplannen	248	262

7 BIJKOMENDE INFORMATIE

7.a Voorwaardelijke verplichtingen: juridische geschillen en arbitrage

Rechtszaken

BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) is als verweerster betrokken bij een aantal geschillen, claims en rechtszaken in België en in een aantal buitenlandse jurisdicties. Deze zijn een gevolg van haar normale bankbedrijf en houden inter alia verband met haar activiteiten als kredietverstrekker, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

BNP Paribas Fortis neemt hiervoor voorzieningen op wanneer het management, na overleg met haar juridisch adviseurs, het waarschijnlijk acht dat BNP Paribas Fortis een vergoeding zal dienen te betalen en deze vergoeding redelijkerwijs geschat kan worden.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle lopende of dreigende juridische en door toezichthouders ingestelde procedures te voorspellen of te bepalen, is het management, na beraadslaging op basis van ingewonnen advies, van mening dat bepaalde andere claims en juridische procedures tegen BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) waarmee het management van BNP Paribas Fortis bekend is (en waarvoor, in overeenstemming met wat hierboven uiteengezet werd, geen voorziening is gevormd) ongegrond zijn, dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd of dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis.

Na de herstructurering van Fortis (verwijzend naar zowel 'Fortis NV/SA' als 'Fortis N.V.' en thans 'Ageas NV/SA', hierna 'Ageas') eind september en begin oktober 2008, hebben een aantal claimantenorganisaties en andere partijen juridische stappen ondernomen (of daarmee bedreigd) tegen verschillende entiteiten van de voormalige Fortis-groep en/of bepaalde leden van hun Raad van Bestuur en management.

Op 14 maart 2016 kondigden Ageas en bepaalde claimantenorganisaties een voorstel aan van overeenkomst tot schikking van alle burgerlijke rechtszaken in verband met de voormalige Fortis groep voor de gebeurtenissen van 2007 en 2008 (de 'Ageas Schikking'). Het Gerechtshof Amsterdam werd verzocht dit bindend te verklaren voor alle in aanmerking komende Fortis aandeelhouders, overeenkomstig de Nederlandse Wet voor Collectieve Afwikkeling Massaschade. Aangezien dit voorstel niet bindend werd verklaard hebben Ageas en de claimantenorganisaties op 12 december 2017 een aangepast voorstel ingediend met hetzelfde verzoek dit bindend te verklaren.

Deze procedures betreffen onder meer de hiernavolgende rechtszaken.

Indien deze procedures zouden worden verdergezet en succesvol zijn, zouden deze uiteindelijk een financiële impact op BNP Paribas Fortis kunnen hebben. Deze impact is op dit ogenblik niet kwantificeerbaar.

Procedures voor de Nederlandse rechtbanken

Deze rechtszaken hebben betrekking op de aandelenuitgifte van Fortis op het moment van de verwerving van ABN Amro en de rol van BNP Paribas Fortis als 'underwriter'.

In september 2007 trad BNP Paribas Fortis samen met Merrill Lynch en andere banken op als 'underwriter' bij de aandelenuitgifte door Fortis NV/SA en Fortis N.V. (nu Ageas NV/SA) voor een bedrag van EUR 13,4 miljard. Deze aandelenuitgifte diende om de deelname van Fortis in de verwerving van ABN Amro Bank N.V. gedeeltelijk te financieren.

BNP Paribas Fortis heeft op 3 februari 2011 een dagvaarding ontvangen van de Nederlandse claimantenorganisatie 'VEB NCVB'. Volgens deze organisatie is BNP Paribas Fortis, samen met Ageas, Merrill Lynch en anderen, gezamenlijk en hoofdelijk aansprakelijk voor de vermeende tekortkomingen van het prospectus. Deze vereniging probeert een verklaring voor recht te verkrijgen volgens dewelke de vermeldingen en zagezegde weglatingen in het prospectus misleidend waren voor al wie tussen 24 september 2007 en 3 oktober 2008 Fortis-aandelen heeft gekocht en dat bijgevolg BNP Paribas Fortis medeaansprakelijk is met andere banken en bepaalde leidinggevendenden voor de schade opgelopen door deze aandeelhouders. BNP Paribas Fortis heeft op 7 juli 2011 een dagvaarding ontvangen van de Nederlandse claimantenorganisatie 'Stichting Investor Claims Against Fortis'. Deze procedure handelt over hetzelfde onderwerp en baseert zich bijna op dezelfde beweringen. Ageas en Merrill Lynch zijn medegeedaagden.

Omdat het hier handelt om Nederlandse procedures ingesteld door een belangenvereniging, kan er op dit ogenblik geen schadevergoeding gevorderd worden. Deze procedures zouden echter eventuele toekomstige en individuele schadeclaims met zich kunnen meebrengen.

Op 20 augustus 2012 heeft BNP Paribas Fortis (en acht andere verweerders) een dagvaarding ontvangen van de 'Stichting Investor Claims against Fortis' en andere investeerders, teneinde de verweerders gezamenlijk en hoofdelijk te laten veroordelen tot betaling van een schadevergoeding voortvloeiend inter alia, wat BNP Paribas Fortis betreft, uit de bewering volgens dewelke valse of onvolledige informatie aan de markt gecommuniceerd zou zijn geweest in de periode tussen de overname van ABN Amro en 17 oktober 2008.

Deze procedures voor de Nederlandse rechtbanken zijn opgeschort omwille van de Ageas Schikking.

Procedures voor de Belgische rechtbanken

Retail en institutionele beleggers in Fortis-aandelen hebben procedures gestart voor de rechtbanken te Brussel teneinde een schadevergoeding te verkrijgen van BNP Paribas Fortis en Merrill Lynch in verband met hun rol van algemene coördinator in het kader van de aandelenuitgifte van Fortis in september 2007 en die hierboven is besproken. De eisers zijn van mening dat de banken gefaald hebben in hun plichten van financiële adviseurs, onder meer inzake de informatie die aan de investeerders gecommuniceerd moest worden in het door Fortis uitgegeven prospectus.

Deze Belgische procedures zijn opgeschort.

De onderzoeksrechter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel die sinds 2008 belast is met het onderzoek van de gebeurtenissen die zich in 2007 en 2008 binnen de Fortis Groep hebben voorgedaan, heeft zijn dossier overgemaakt aan de Procureur des Konings in oktober 2012. In november 2012 werden zeven personen in verdenking gesteld door de onderzoeksrechter en in februari 2013 heeft de Procureur des Konings zijn vordering tot regeling van de rechtspleging uitgebracht. Omdat bijkomende onderzoeksdaden bevolen werden, heeft de behandeling voor de rechtbank nog niet plaatsgevonden.

Andere procedures voor de Belgische rechtbanken die niet gerelateerd zijn aan de Ageas Schikking

Sommige houders van verplicht converteerbare effecten (Mandatory Convertible Securities, hierna 'MCS') hebben twee eisen ingediend voor de Franstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel tegen de co-emittenten van de MCS, waaronder BNP Paribas Fortis, en tegen Bank of New York Corporate Trustee Services Ltd in haar hoedanigheid van trustee, teneinde in eerste orde de nietigverklaring van de MCS-conversie en de restitutie van de MCS en, in tweede orde, een schadevergoeding te verkrijgen. Op 23 maart 2012 heeft de Rechtbank van Koophandel te Brussel beide eisen afgewezen. Bepaalde obligatiehouders zijn in juni 2012 tegen deze beslissing in beroep gegaan waarbij een schadevergoeding voor een voorlopig bedrag van EUR 350 miljoen en de aanstelling van een expert geëist wordt. BNP Paribas Fortis zal dit krachtig blijven betwisten omdat ze deze eisen als ongegrond beschouwd.

Evenals vele andere ondernemingen die actief zijn op het gebied van bankdiensten, beleggen, beleggingsfondsen en effectenhandel, heeft BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) van toezichthouders, overheidsinstanties of zelfregulerende instanties verzoeken om informatie gekregen, of zal zij deze verzoeken mogelijks krijgen. BNP Paribas Fortis antwoordt op dergelijke verzoeken en werkt samen met de betreffende toezichthouders en andere instanties om hun verzoeken te beantwoorden.

7.b Bedrijfscombinaties en andere veranderingen in de consolidatiekring

Gerealiseerde activiteiten in 2017

Verkoop van SC Nueva Condo Murcia S.L

BNP Paribas Fortis heeft een participatie in 'Alpha Murcia Holding' (waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast) die haar participatie in Nueva Condo Murcia, een Spaans winkelcentrum verworven in 2012 als gevolg van een wanbetaling, heeft verkocht. Dankzij efficiënt beheer en een verbetering van de economische situatie in Spanje verbeterde de waarde van dit actief gevoelig en werd op 22 mei 2017 besloten dit niet-strategisch actief te verkopen. Deze verkoop leverde een winst op van EUR 59,5 miljoen die gerapporteerd werd als resultaat op vastgoedbelegging, in overeenstemming met het principe dat de economische realiteit primeert op de juridische vorm.

Verkoop van de activiteiten van een aantal bijkantoren van BNP Paribas Fortis (Nederland, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Oostenrijk, Roemenië en Tsjechië)

Deze transacties houden verband met de herstructurering van het Europese netwerk van bijkantoren van de BNP Paribas Groep en van BNP Paribas Fortis, met als doel een efficiënte en optimale geografische positie in Europa voor Corporate & Institutional Banking (CIB) te creëren die ook aan CIB klanten BNP Paribas Fortis ten goede komt.

Alle activa en verplichtingen van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis in Nederland, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Oostenrijk, Roemenië en Tsjechië zijn overgedragen aan de bijkantoren van BNP Paribas in diezelfde landen voor een totaal bedrag van EUR 19 079 miljoen.

Wijzigingen aan de consolidatiekring

In 2017 traden een aantal entiteiten toe tot de consolidatiekring (waaronder Credissimo en BNPP Factor NV) met een impact op het balanstotaal van EUR 1,0 miljard en een aantal entiteiten die voorheen geconsolideerd werden via vermogensmutatie worden in 2017 volledig geconsolideerd (voornamelijk BNP Paribas Factor A/S, Arval Schweiz AG en BNP Paribas Lease Group Ifn S.A.) met een impact op het balanstotaal van EUR 1,8 miljard.

Gerealiseerde activiteiten in 2016

Aankoop van Arval

Op 8 december 2016 volgend op het akkoord van de aandeelhouders tijdens de Buitengewone Aandeelhoudersvergadering bracht BNP Paribas 100% van de aandelen van Arval Service Lease in BNP Paribas Fortis. Deze inbreng in natura werd vergoed door de uitgifte van 81 953 055 nieuwe aandelen BNP Paribas Fortis (gewaardeerd op EUR 2 299 996 536,81), in ruil voor 3 320 635 aandelen van Arval Service Lease (vijf aandelen werden aangekocht door GENFINANCE).

Arval Service Lease, voorheen 100% aangehouden door BNP Paribas, is de moedermaatschappij van 49 Arval dochterondernemingen, met een wereldwijde aanwezigheid. Arval is één van de leiders in de Europese wagenparkbeheer markt (top 5) en biedt groeiperspectieven in zowel mature markten als in landen in ontwikkeling. In november 2015 kocht Arval van de Europese wagenparkbeheer divisie van GE, waardoor Arval eind 2015 nummer 2 was in Europa voor wat betreft het aantal gefinancierde voertuigen.

Aangezien de inbreng gebeurde tussen 2 entiteiten onder gezamenlijke controle, paste BNP Paribas de zogenaamde 'voorgangerswaardemethode' toe, zoals beschreven in de nota omtrent de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving (1.c.4). Onder deze methode waardeert BNP Paribas Fortis, als verwervende partij, de ingebrachte activa en verplichtingen aan de boekwaarde zoals deze werd bepaald door de overdragende entiteit op de datum van de transfer (en niet aan de reële waarde).

Als gevolg hiervan werd er geen nieuwe goodwill (andere dan de reeds bestaande goodwill gelinkt in de samengevoegde entiteiten) geboekt. Ieder verschil tussen de waardering gebruikt voor de inbreng in natura en het aandeel in het netto-actief, gewaardeerd volgens de zogenaamde 'voorgangerswaardemethode', wordt getoond als een aanpassing van het eigen vermogen.

De transactie resulteerde in een netto stijging van EUR 1,1 miljard in het geconsolideerde eigen vermogen van BNP Paribas Fortis.

De onderstaande tabel toont details van de belangrijkste balansposten van de Arval entiteiten op 31 december 2016.

In miljoenen euro's	31 december 2016						Kerncijfers op de aankoop datum	
	Land	Verworven %	Aankoop-prijs	Bestaande goodwill	Netto kas-instroom	Kerncijfers op de aankoop datum		
						Activa	Verplichtingen	
Arval service lease en zijn dochterondernemingen	Frankrijk	100,00%	2 300	509	195	Materiële en immateriële vaste activa 13 569	Schulden aan kredietinstellingen 13 404	

Liquidatie FB Transportation Capital

Op 20 december 2016 werd FB Transportation (FBTC), voor 100% in handen van BNP Paribas Fortis, geliquideerd. Deze liquidatie zorgde voor een gerealiseerd verlies van EUR (18,2) miljoen.

Verkoop van SADE

Société Alsacienne d'Expansion et de Développement (SADE), een volledige Franse dochter van BGL werd op 9 juni 2016 verkocht aan BNP Paribas voor EUR 80,7 miljoen. Het gerealiseerde verlies EUR (12,1) miljoen werd opgenomen onder de post 'nettowinsten/verliezen op overige vaste activa'.

Verkoop van SREI

SREI is een Indische onderneming joint-venture tussen BNP Paribas Lease Group SA ('BPLG') en SIFL. SIFL kocht het 50% aandeel in SREI over van BPLG voor EUR 20,2 miljoen, in ruil voor 5% van de aandelen van SIFL. Het netto gerealiseerde verlies op deze verkoop bedraagt EUR (16,5) miljoen.

Verkoop van Société immobilière de Monterey

In het derde kwartaal van 2016 werd Société Immobilière de Monterey, voor 100% aangehouden door BGL BNP Paribas, verkocht aan een externe partij. BGL BNP Paribas boekte een netto kapitaalwinst na belastingen van EUR 27 miljoen.

7.c Minderheidsbelangen

Belangrijkste minderheidsbelangen

De inschatting van de significante aard van de minderheidsbelangen is gebaseerd op de analyse van het gewicht van de betrokken

deelnemingen in de balans (vóór eliminatie van de onderlinge verrichtingen) en het resultaat van BNP Paribas Fortis.

In miljoenen euro's	31 december 2017	Boekjaar 2017							
	Balans totaal voor intragroepseliminatie	Nettobaten van het bankbedrijf	Netto-resultaat	Nettoresultaat inclusief waardeschommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelneming (%)	Nettoresultaat toekomend aan minderheidsbelangen	Nettoresultaat inclusief waardeschommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen - deel minderheidsbelangen	Dividenden uitbetaald aan minderheidsaandeelhouders	
Bijdrage van de entiteiten die behoren tot de BGL BNP Paribas Groep	49 513	1 345	543	451	50%	357	303	162	
Andere minderheidsbelangen						119	(24)	2	
Totaal						476	279	164	

In miljoenen euro's	31 december 2016	Boekjaar 2016						
	Balanstotaal voor intra-groepseliminatie	Nettobaten van het bankbedrijf	Netto- resultaat	Nettore resultaat inclusief waardeschommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelneming (%)	Nettore resultaat toekomend aan minderheidsbelangen	Nettore resultaat inclusief waardeschommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen – deel minderheidsbelangen	Dividenden uitbetaald aan minderheidsaandeelhouders
Bijdrage van de entiteiten die behoren tot de BGL BNP Paribas Groep	44 930	1 346	537	507	50%	340	310	204
Andere minderheidsbelangen						149	(4)	1
Totaal						489	306	205

Daarnaast bestaat er geen enkele contractuele beperking op de activa van de groep BGL BNP Paribas gerelateerd aan de minderheidsaandeelhouder.

Verplichtingen tot terugkoop van minderheidsbelangen

In verband met de acquisitie van bepaalde entiteiten heeft BNP Paribas Fortis putopties toegekend aan minderheidsaandeelhouders.

De totale waarde van deze verplichtingen, geboekt als een vermindering van het eigen vermogen, bedraagt EUR 224 miljoen per 31 december 2017, vergeleken met een bedrag van EUR 274 miljoen per 31 december 2016.

7.d Significante beperkingen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen en joints ventures

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid om liquide middelen naar BNP Paribas Fortis te transfereren

De mogelijkheid van entiteiten om dividenden uit te betalen of leningen en voorschotten terug te betalen hangt onder meer af van lokale regelgeving inzake kapitalisatie, statutaire reserves en financiële en operationele prestaties van de entiteiten. In de loop van de boekjaren 2016 en 2017 had geen enkele entiteit van BNP Paribas Fortis enige significante beperking behalve ingevolge lokale regelgeving.

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid van BNP Paribas Fortis om activa te gebruiken uit geconsolideerde gestructureerde entiteiten

De toegang tot activa van geconsolideerde gestructureerde entiteiten waarin derden fondsen (andere dan de entiteiten van BNP Paribas Groep) hebben belegd is beperkt vermits de activa van deze entiteiten voorbehouden zijn voor de houders van de deelnemingsbewijzen of effecten. Het totaal bedrag van deze activa bedraagt EUR 0,2 miljard per 31 december 2017 tegenover EUR 0,3 miljard per 31 december 2016.

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid van BNP Paribas Fortis om activa te gebruiken die als waarborg of in een repotransactie gebruikt worden

De financiële instrumenten die door BNP Paribas Fortis als waarborg werden gegeven of in een repotransactie gebruikt worden staan vermeld in nota 4.r en 5.c.

Significante beperkingen met betrekking tot liquiditeitsreserves

Significante beperkingen met betrekking tot liquiditeitsreserves komen overeen met de deposito's die verplicht worden aangehouden bij de centrale banken.

7.e Gestructureerde entiteiten

BNP Paribas Fortis gaat ervan uit dat ze sponsor is van een gestructureerde entiteit van zodra ze betrokken is geweest bij de oprichting.

BNP Paribas Fortis is voornamelijk betrokken in verrichtingen met gesponsorde gestructureerde entiteiten via de volgende activiteiten van effectisering van financiële activa als originator of arranger, van beheer van fondsen en van gespecialiseerde financieringen van activa.

Daarnaast is BNP Paribas Fortis eveneens betrokken bij gestructureerde entiteiten die ze niet gesponsord heeft, namelijk onder de vorm van beleggingen in fondsen of effectiseringsvehikels.

De zeggenschapscriteria voor gestructureerde entiteiten staan vermeld in nota 1.c.2 Consolidatiemethodes.

Geconsolideerde gestructureerde entiteiten

De voornaamste categorieën van geconsolideerde gestructureerde entiteiten zijn :

Conduits ABCP (Asset Backed Commercial Paper) : de Scaldis-effectiseringsconduits zijn effectiseringsverrichtingen afgesloten door BNP Paribas Fortis voor rekening van het cliënteel.

Effectisering voor eigen rekening : de effectiseringsposities voor eigen rekening afgesloten en aangehouden door BNP Paribas Fortis.

Niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten

BNP Paribas Fortis is betrokken bij niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten in het kader van haar activiteiten, om aan de behoeften van haar klanten te voldoen.

Informatie betreffende belangen in gesponsorde gestructureerde entiteiten

De belangrijkste niet-geconsolideerde gesponsorde gestructureerde entiteiten zijn:

Effectisering : BNP Paribas Fortis structureert effectiseringsvehikels om aan haar klanten financieringsmogelijkheden van hun activa aan te bieden, hetzij rechtstreeks, hetzij via geconsolideerde ABCP conduits. Elk vehikel financiert de aankoop van activa van de klanten (schuldvorderingen of obligaties, ...) door voornamelijk obligaties uit te geven die gekoppeld zijn aan die activa en waarvan de terugbetaling afhangt van de opbrengst van de activa.

Fondsen : BNP Paribas Fortis structureert en beheert fondsen om beleggingsopportuniteiten aan te bieden aan haar klanten. Specifieke of openbare fondsen worden voorgesteld aan institutionele of individuele klanten en worden verspreid en commercieel opgevolgd door BNP Paribas Fortis. De entiteiten van BNP Paribas Fortis die zulke fondsen beheren kunnen beheers- en performancemissies ontvangen. Daarnaast kan BNP Paribas Fortis zelf delen van het fonds aanhouden.

Financiering van activa : BNP Paribas Fortis verleent financieringen aan gestructureerde entiteiten die activa verwerven (schepen, export finance ; ...) om te worden verhuurd. De huur die de gestructureerde entiteit ontvangt dient als terugbetaling van de financiering die gewaarborgd is door het actief aangehouden door de gestructureerde entiteit.

Overige : BNP Paribas Fortis kan eveneens, voor rekening van haar cliënteel, entiteiten structureren om te beleggen in activa of schulden te herstructureren.

Een belang in een niet-geconsolideerde gestructureerde entiteit is al dan niet een contractuele overeenkomst die BNP Paribas Fortis blootstelt aan de variabiliteit van de opbrengsten verbonden aan het rendement van de entiteit.

De activa en verplichtingen van BNP Paribas Fortis die verband houden met belangen in gesponsorde gestructureerde entiteiten worden hierna vermeld :

In miljoenen euro's, per 31 december 2017	Effectisering	Fondsen	Financiering van activa	Overige	Totaal
BELANGEN OP DE BALANS VAN BNP PARIBAS FORTIS					
ACTIVA					
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	-	-	-	1	1
Financiële activa tegen reële waarde (optioneel)	-	-	-	-	-
Voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-	-	-	-
Leningen en vorderingen	208	-	110	35	353
Overige activa	-	-	-	-	-
TOTAAL ACTIVA	208	-	110	36	354
VERPLICHTINGEN					
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële verplichtingen	-	50	-	1	51
Financiële verplichtingen tegen reële waarde (optioneel)	-	-	-	-	-
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	35	773	3	17	828
Overige verplichtingen	-	-	-	-	-
TOTAAL VERPLICHTINGEN	35	823	3	18	879
MAXIMALE BLOOTSTELLING AAN VERLIEZEN	209	-	286	265	760
GROOTTE VAN DE GESTRUCTUREERDE ENTITEITEN ⁽¹⁾	4 511	22 578	682	64	27 835

In miljoenen euro's, per 31 december 2016	Effectisering	Fondsen	Financiering van activa	Overige	Totaal
BELANGEN OP DE BALANS VAN BNP PARIBAS FORTIS					
ACTIVA					
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	-	-	-	2	2
Financiële activa tegen reële waarde (optioneel)	-	-	-	-	-
Voor verkoop beschikbare financiële activa	-	20	-	3	23
Leningen en vorderingen	266	-	332	6	604
Overige activa	-	-	-	-	-
TOTAAL ACTIVA	266	20	332	11	629
VERPLICHTINGEN					
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële verplichtingen	-	117	-	1	118
Financiële verplichtingen tegen reële waarde (optioneel)	-	16	-	-	16
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	41	898	7	21	967
Overige verplichtingen	-	-	-	-	-
TOTAAL VERPLICHTINGEN	41	1 031	7	22	1 101
MAXIMALE BLOOTSTELLING AAN VERLIEZEN	267	20	626	238	1 151
GROOTTE VAN DE GESTRUCTUREERDE ENTITEITEN ⁽¹⁾	7 843	1 188	4 363	163	13 557

⁽¹⁾ De grootte van de gesponsorde gestructureerde entiteiten is gelijk aan de totale activa van de gestructureerde entiteit voor effectiseringsvehikels, de intrinsieke waarde voor de fondsen (met uitzondering van het beheer van mandaten) en de totale activa van de gestructureerde entiteit of het bedrag van de verbintenissen van BNP Paribas Fortis voor activa-financiering en andere structuren.

De maximale blootstelling aan de verliezen van de door BNP Paribas Fortis gesponsorde gestructureerde entiteiten stemt overeen met het nominale bedrag van het thesaurieverlies.

Het bevat de boekwaarde van het actief, exclusief de waardeschommelingen op de voor verkoop beschikbare activa die in eigen vermogen worden opgenomen, evenals het nominale bedrag van de verstrekte financieringsverbintenissen en waarborgen en het notioneel bedrag van de verkochte CDS'en (credit default swaps).

Informatie betreffende belangen in niet-gesponsorde gestructureerde entiteiten

De voornaamste belangen aangehouden door BNP Paribas Fortis waarbij de Bank enkel belegger is in niet-gesponsorde gestructureerde entiteiten worden hierna vermeld:

- Fondsen die niet beheerd worden door BNP Paribas Fortis: in het kader van haar handelsactiviteit belegt BNP Paribas Fortis

in gestructureerde entiteiten zonder enige betrokkenheid in het beheer of de structurering (beleggingen in gemeenschappelijke beleggingsfondsen, beleggingsfondsen in effecten of alternatieve fondsen), voornamelijk als economische dekking van gestructureerde producten verkocht aan cliënten. BNP Paribas Fortis neemt eveneens minderheidsbelangen om ondernemingen te begeleiden in het kader van haar kapitaal investeringsactiviteit. Deze investeringen bedroegen EUR 0,5 miljard op 31 december 2016. In 2017 bleef er enkel een beperkte investering over:

- Beleggingen in effectiseringsvehikels: De beleggingen in effectiseringsvehikels bedroegen EUR 1,8 miljard op 31 december 2017 (EUR 2,3 miljard op 31 december 2016). Bovendien heeft BNP Paribas Fortis ook posities op SPV's dewelke gesponsord werden door BNP Paribas Groep maar niet door BNP Paribas Fortis, deze beleggingen vertegenwoordigen EUR 0,1 miljard op de balans en EUR 0,8 miljard op de buitenbalans op 31 december 2017 (EUR 0,2 miljard en EUR 0,9 miljard op 31 december 2016).

7.f Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis

Aan het bezoldigingsbeleid voor de Raad van Bestuur en het Uitvoerend Comité werden in de loop van 2017 geen belangrijke aanpassingen gedaan.

7.f.1 Bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur

Bezoldigingsbeleid voor de leden van de Raad van Bestuur

De Executive en niet-Executive leden van de Raad van Bestuur ontvangen een bezoldiging van de Raad gebaseerd op onderstaande principes, zoals goedgekeurd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 20 april 2017. Tijdens deze vergadering werd het principe om de maximale vergoeding van de Raad van Bestuur te behouden op in totaal EUR 1,5 miljoen per jaar bevestigd.

Jaarlijks vast salaris Voorzitter Raad van Bestuur	EUR	50 000	(bruto)
Jaarlijks vast salaris Leden Raad van Bestuur	EUR	25 000	(bruto)
Zitpenning Voorzitter vergaderingen Raad van Bestuur	EUR	4 000	(bruto)
Zitpenning Leden Raad van Bestuur	EUR	2 000	(bruto)
Zitpenning Voorzitter Comités vergaderingen van de Raad van Bestuur	EUR	4 400	(bruto)
Zitpenning Leden Comités van de Raad van Bestuur	EUR	2 200	(bruto)

De niet-Executive leden van de Raad van Bestuur ontvangen geen variabele betaling, pensioenplan of verzekeringen, noch enig ander voordeel¹.

Bezoldiging van het jaar

Onderstaande tabel laat de brutobezoldiging van de Raad zien die in 2017 werd betaald aan elk lid van de Raad van Bestuur.

¹ Met uitzondering van de Voorzitter die het recht krijgt op het gebruik van een bedrijfswagen en een mobiele telefoon.

In euro's		Vaste bezoldiging	Zitpenningen*	Totaal 2017
Herman DAEMS	Voorzitter	50 000	90 200	140 200
Dominique AUBERON	Niet executive	25 000	22 000	47 000
Didier BEAUVOIS	Executive	25 000	22 000	47 000
Dirk BOOGMANS	Niet executive	25 000	64 000	89 000
Antoinette D'ASPREMONT LYNDEN	Niet executive	25 000	44 200	69 200
Stefaan DECRAENE	Niet executive	25 000	12 000	37 000
Filip DIERCKX	Executive	25 000	22 000	47 000
Sophie DUTORDOIR	Niet executive	25 000	42 000	67 000
Maxime JADOT	Executive	25 000	20 000	45 000
Thierry LABORDE	Niet executive	25 000	35 800	60 800
Sophia MERLO	Niet executive	25 000	20 000	45 000
Piet VAN AKEN	Executive	25 000	22 000	47 000
Peter VANDEKERCKHOVE	Executive (tot 31 oktober 2017)	18 750	14 000	32 750
Thierry VARÈNE	Niet executive	25 000	33 400	58 400
TOTAAL		368 750	463 600	832 350

(*) Deze kolom omvat het bedrag inclusief zitpenningen voor alle Board Committees

7.f.2 Bezoldiging van de leden van het Uitvoerend Comité

Bezoldigingsbeleid voor de leden van het Uitvoerend Comité

De leden van het Directiecomité zijn zelfstandig en ontvangen een bezoldiging van de Raad op basis van dezelfde principes als niet-Executiveleden. Daarnaast worden zij beloond voor hun functies in het Directiecomité via de volgende componenten: een vaste maandelijks bezoldiging, een variabele jaarlijkse bezoldiging op basis van het behalen van duidelijke prestatiecriteria en risicobeheer gekoppeld aan collectieve en individuele prestatiecriteria zoals hierna vermeld, een bedrijfsverzekeringsplan (pensioenplan, hospitalisatieverzekering, levensverzekering en invaliditeitsuitkeringen), voordelen in natura (het gebruik van een bedrijfswagen, gsm, tablet en internet) en de mogelijkheid om betalingen in incentive-aandelen op lange termijn te krijgen. De voorwaarden zoals opgelegd door CRD4 en de Belgische bankwet maakt dat de bezoldiging onderworpen is aan strikte voorwaarden.

De bezoldigingsstructuur en de niveaus van het bezoldigingsbeleid worden vastgelegd door de Raad van Bestuur op advies van het Remuneration Committee, met verwijzing naar de gepaste gebruikelijke vergoedingspraktijken van het Uitvoerend Bestuur en de benchmarking op de markt, en met de ondersteuning van gespecialiseerde consultancykantoren. Het beleid met betrekking tot de bezoldigingen volgde hetzelfde proces en dezelfde principes als vorig jaar. Hieraan worden in de komende jaren geen veranderingen verwacht.

Prestatiecriteria die worden gebruikt om variabele bezoldiging te bepalen

Het volledige proces hieronder wordt geauditeerd door de Inspection Générale.

Individuele prestaties

Een zelfbeoordeling wordt voorbereid door elk lid van het Directiecomité. Die beoordeling wordt nadien onderzocht door de Chief Executive Officer die in nauw overleg met de Voorzitter van de Raad van Bestuur beslist over de score. Een globale beoordeling wordt ook opgesteld door de Risk & Compliance.

De individuele prestaties worden gedefinieerd als het behalen van persoonlijke doelstellingen en managementdoelstellingen zoals bepaald door de Raad van Bestuur op het gebied van de volgende vier beleidsprincipes:

- **klantgerichtheid:** inspireer onze medewerkers tot innovatieve dienstverlening aan de klant. Zijn belang staat immers altijd centraal in onze actie.
- **risicobewust ondernemerschap:** neem initiatieven voor ontwikkeling en efficiëntie waarbij verantwoordelijkheid genomen wordt door:
 - onderling samen te werken met de andere entiteiten op een coöperatieve manier in het globale belang van de Groep en haar klanten
 - voortdurend waakzaam te zijn voor de risico's die onder onze verantwoordelijkheid vallen en onze medewerkers stimuleren om hetzelfde te doen

- **zorg voor mensen:** zorg voor onze medewerkers door hen te respecteren, gelijke kansen te stimuleren en hun talenten en competenties te ontwikkelen
- **het voorbeeld geven:** het voorbeeld geven in ons gedrag en onze ethische waarden door het respecteren van de regelgevingen, het toepassen van de complianceregels en zich sociaal verantwoordelijk te gedragen.

Teamprestaties gebaseerd op Bancaire Key Performance Indicators (KPI's)

De collectieve prestaties zijn gebaseerd op Key Performance Indicators (KPI's) wat aantoont dat het Directiecomité optreedt als één Team. Elk jaar stelt de Bank een strategisch plan op, waaruit indicatoren worden afgeleid die het Directiecomité in staat stellen de prestaties van de Bank te meten en evalueren. De prestatiecriteria die voor elke business worden gemeten zijn: financiële resultaten, kostenbeheer, risicobeheer/compliance, ontwikkeling op lange termijn en maatschappelijk verantwoord ondernemen, people management. Op jaarbasis ontvangt het Directiecomité een score voor haar globale prestatie.

De evaluatieperiode tijdens dewelke de prestaties worden gemeten is van januari tot december van elk jaar. De methodes die worden gebruikt om de prestaties te evalueren tegenover de doelstellingen zijn zowel kwalitatief (klantentevredenheid, degelijk risicobeheer, resultaten van de globale werknemersenquête, people management, enz.) als kwantitatief (nettobedrijfsresultaat, bruto-inkomen, toename van marktaandeel, enz.).

Toekomstige prestaties toegepast op het uitgesteld deel van de variabele bezoldiging

Het variabel deel van de bezoldiging is onderworpen aan uitstellingsprincipes waarbij het uitgesteld deel afhankelijk is van de toekomstige prestaties van het bedrijf en van een degelijk risicobeheer.

Bezoldiging van het jaar

Onderstaande tabel laat de bruto bezoldiging zien die werd uitbetaald of betaalbaar is aan de leden van het Directiecomité voor het jaar 2017, met inbegrip van voordelen in natura en bestuurdersvergoedingen.

	2017		2016	
	Chief Executive Officer	Andere leden van het Uitvoerend Comité	Chief Executive Officer	Andere leden van het Uitvoerend Comité
Bezoldiging				
Vast ⁽¹⁾	978 513	2 331 805	928 513	2 462 611
Contant deel van variabel	159 200	329 960	151 200	494 600
Uitgesteld deel van variabel	140 800	167 040	128 800	195 400
Meerjarige variabele vergoeding ⁽²⁾	98 000	144 900	98 000	161 000
Bestuurdersvergoeding ⁽³⁾	106 016	249 266	111 016	267 016
Voordelen in natura ⁽⁴⁾	6 432	45 519	7 065	44 692
Pensioen, levensverzekering en wezenpensioen ⁽⁵⁾	275 063	185 416	272 442	215 094
Totaal	1 764 024	3 453 906	1 697 036	3 840 413

⁽¹⁾ Bruto huurvergoedingen zijn in de gerapporteerde vaste verloning inbegrepen.

⁽²⁾ Ten einde volledig in overeenstemming te zijn met de EU Richtlijn inzake kapitaalvereisten (CRD IV) welke van toepassing is op kredietinstellingen, is de aangeduide meerjarige variabele vergoeding het bedrag dat gerelateerd is aan de prestaties van het boekjaar en niet het bedrag toegewezen tijdens het boekjaar waarover gerapporteerd wordt. Vanaf 2016, teneinde volledig compliant te zijn met de EBA richtlijnen van 21 december 2016, wordt de meerjarige variabele vergoeding openbaar gemaakt rekening houdende met de reële waarde op het moment dat de vergoeding werd toegekend.

⁽³⁾ Ten einde volledig in overeenstemming te zijn met artikel 96 van het wetboek Vennootschapsrecht, werden de zitpenningen, ontvangen in de controlled perimeter toegevoegd.

⁽⁴⁾ De leden van het Uitvoerend Comité hebben elk een bedrijfswagen en een mobiele telefoon.

⁽⁵⁾ Voor pensioenplannen met vaste bijdragen en voor pensioenplannen met vaste toezegging: som van werkgeversbijdragen.

Informatie over de meerjarige variabele vergoeding

2015, 2016 en 2017

Het Contingent Sustainable and International Scheme ('CSIS'), werd ontworpen, om Material Risk Takers, aangeduid als sleutelfiguur binnen de BNP Paribas Groep, te belonen voor hun prestaties, in lijn met de Europese regelgeving, voor zover dat deze prestaties overeenkomen met de lange termijn belangen van BNP Paribas Groep. CSIS heeft als doel het op één lijn brengen van de beloning en voorzichtig risicobeheer. Zoals opgelegd door de Capital Requirements Directive 4 (CRD4), voorziet het plan CSIS dat de toekenning volledig geannuleerd kan worden zodanig dat de kredietkwaliteit van de BNP Paribas Groep gegarandeerd blijft.

Bijgevolg zullen de betalingen, zoals voorzien onder CSIS, geannuleerd worden indien de ratio van het Common Equity Tier 1 (CET1) van BNP Paribas Groep daalt onder 7% of indien BNP Paribas Groep onderwerp uitmaakt van een procedure tot ontbinding.

Bijkomend, teneinde de groeiambitie van BNP Paribas Groep te weerspiegelen, rekening houdende met de Corporate Social Responsibility ('CSR') werd er door BNP Paribas Groep beslist:

- toe te kennen:
 - 85% van de toekenning gebaseerd op de operationele resultaten van de Groep ('Group Performance Indicator - GPI');
 - 15% van de toekenning gebaseerd op de resultaten van 'CSR', waarbij het essentieel geacht wordt dat de Groep op alle niveaus en op een significante manier, het sociaal, economisch en milieubewust ondernemen promoot.
- alle betalingen in het plan te onderwerpen aan de voorwaarde dat de inkomsten voor belastingen 2018 van BNP Paribas Groep positief zijn (2021 voor het plan 2016).

De toekenning van CSIS gebeurt onder de vorm van een nominatief bedrag uitgedrukt in de lokale munteenheid ('de nominale waarde van het instrument') met recht op een interest ('interestwaarde'). Voor het plan 2015 start de toekenningsperiode op 1 januari 2016 en eindigt op 1 januari 2019. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2019 en 30 juni 2019. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2019 tot 30 juni 2019. De interestvoet bedraagt 1,70%.

Voor het plan 2016 start de toekenningsperiode op 1 januari 2017 en eindigt op 1 januari 2022. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2022 en 30 juni 2022. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2022 tot 30 juni 2022. De interestvoet bedraagt 2,19%.

Voor het plan 2017 start de toekenningsperiode op 1 januari 2018 en eindigt op 1 januari 2023. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2023 en 30 juni 2023. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2023 tot 30 juni 2023. De interestvoet bedraagt 1,25%.

Informatie over verbrekingsvergoeding

Tijdens het jaar 2017 werden er geen verbrekingsvergoedingen betaald aan de leden van het Directiecomité.

Relaties met managers op sleutelposities

Op 31 december 2017, bedroeg het totaal aan openstaande leningen, rechtstreeks of onrechtstreeks toegekend aan leden van de Raad van Bestuur EUR 1,8 miljoen. Het vertegenwoordigt het totaal van de leningen toegekend aan leden van de Raad van Bestuur en naaste familieleden. Deze leningen vertegenwoordigen normale transacties en zijn uitgevoerd aan normale marktтарieven.

7.g Andere verbonden partijen

Overige verbonden partijen van BNP Paribas Fortis omvatten:

- BNP Paribas en alle dochtermaatschappijen die controle uitoefenen over BNP Paribas Fortis,
- geconsolideerde vennootschappen van BNP Paribas Fortis (inclusief entiteiten die geconsolideerd worden op basis van de 'equity'-methode)
- entiteiten die pensioenplannen beheren die aangeboden worden aan de werknemers van BNP Paribas Fortis.

Alle verrichtingen tussen BNP Paribas Fortis en de verbonden partijen worden marktconform ('on arm's length') uitgevoerd.

Relaties tussen geconsolideerde vennootschappen

Een lijst van geconsolideerde vennootschappen wordt verstrekt in nota 7.j 'Consolidatiekring'. Verrichtingen en uitstaande saldi tussen volledig geconsolideerde entiteiten van BNP Paribas Fortis worden geëlimineerd.

Uitstaande saldi van verrichtingen met verbonden partijen:

In miljoenen euro's	31 december 2017			31 december 2016		
	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾
ACTIVA						
Leningen, voorschotten en effecten						
<i>Zichtrekeningen</i>	1 539	2	24	1 464	1	29
<i>Leningen</i>	21 925	-	745	9 552	-	1 940
<i>Effecten</i>	121	-	-	203	-	-
Niet-verhandelbare effecten in portefeuille	2	-	-	1 534	-	-
Overige activa	1 457	2	120	1 702	1	123
Totaal	25 044	4	889	14 455	2	2 092
VERPLICHTINGEN						
Deposito's						
<i>Zichtrekeningen</i>	816	28	639	498	64	634
<i>Andere leningen</i>	24 726	45	2 233	23 904	195	2 485
Obligaties	2 882	-	4	2 843	-	9
Schuldbewijzen	433	2	54	302	-	59
Totaal	28 857	75	2 930	27 547	259	3 187
FINANCIERINGS- EN GARANTIEVERBINTENISSEN						
Verstreckte financieringsverbintenissen	2 697	3 001	130	3 067	3 400	445
Verstreckte verbintenissen met garanties	9 098	-	127	8 677	-	132
Totaal	11 795	3 001	257	11 744	3 400	577

⁽¹⁾ Inclusief gecontroleerde maar niet materiële ondernemingen die worden geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode.

De Bank voert ook handelsverrichtingen met verbonden partijen uit tegen marktvoorwaarden zoals derivaten (swaps, opties en forwards, ...) en financiële instrumenten (aandelen, obligaties, ...).

Elementen uit de resultatenrekening met verbonden partijen:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017			Boekjaar 2016		
	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾
Rentebaten	440	(5)	11	402	2	19
Rentelasten	(577)	-	(16)	(326)	(2)	(16)
Commissiebatens	164	3	526	166	3	494
Commissielasten	(96)	-	(5)	(84)	-	(5)
Verleende diensten	2	1	7	1	1	-
Verkregen diensten	(43)	-	(5)	-	-	(1)
Leaseopbrengsten	41	-	12	3	-	14
Totaal	(69)	(1)	530	162	4	505

⁽¹⁾ Inclusief gecontroleerde maar niet materiële ondernemingen die worden geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode.

De entiteiten van BNP Paribas Fortis beheren bepaalde voordelen na uitdiensttreding die aangeboden worden aan de werknemers van BNP Paribas Fortis.

In België financiert BNP Paribas Fortis een aantal pensioensregelingen die beheerd worden door AG Insurance, waarin BNP Paribas Fortis een deelname bezit van 25%.

7.h Financiële instrumenten per looptijd

Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van de balansgegevens per contractuele looptijd. De looptijden van de handelsportefeuille in de financiële activa en verplichtingen geboekt tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening worden beschouwd als 'van onbepaalde duur' in zoverre deze instrumenten bedoeld zijn om verkocht of terugbetaald te worden voor het contractuele einde van de looptijd.

De looptijden van schuldbewijzen en achtergestelde schulden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening worden weergegeven gebaseerd op niet-verdisconteerde kasstromen van de toekomstige rentebetalingen en aflossingen.

De looptijden van financiële activa met vlottende rente geassocieerd als beschikbaar voor verkoop, evenals hedgingderivaten, herwaarderingsreserves voor portefeuilles afgedekt tegen renterisico en eeuwigdurende achtergestelde schulden worden ook als 'van onbepaalde duur' beschouwd.

In miljoenen euro's op 31 december 2017	Onbepaald	'Overnight' en onmiddellijk opvraagbaar	Kleiner dan 1 maand (excl. 'overnight')	1 tot 3 maanden	3 maanden tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		4 942						4 942
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	11 140							11 140
Financiële hedgingderivaten	2 011							2 011
Voor verkoop beschikbare financiële activa	808		50	1 269	1 953	12 083	7 534	23 697
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	43	3 146	13 791	242	4 733	2 674	676	25 305
Leningen aan en vorderingen op klanten		3 630	13 773	10 540	21 556	63 573	62 353	175 425
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 062							1 062
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden				35		412	64	511
Financiële activa per looptijd	15 064	11 718	27 614	12 086	28 242	78 742	70 627	244 093
Bedragen, centrale banken en postgirorekeningen		382						382
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	10 274		25	145	452	1 362	1 332	13 590
Financiële hedgingderivaten	3 982							3 982
Schulden aan kredietinstellingen		3 058	4 254	3 383	7 624	17 194	1 045	36 558
Schulden aan klanten		139 353	9 899	9 901	2 892	2 474	2 408	166 927
Schuldbewijzen			1 717	2 472	6 005	886	1 354	12 434
Achtergestelde schulden	104		206	39	241	238	1 659	2 487
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	441							441
Financiële verplichtingen per looptijd	14 801	142 793	16 101	15 940	17 214	22 154	7 798	236 801

In miljoenen euro's op 31 december 2016	Onbepaald	'Overnight' en onmiddellijk opvraagbaar	Kleiner dan 1 maand (excl. 'overnight')	1 tot 3 maanden	3 maanden tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		14 037						14 037
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	12 991							12 991
Financiële hedgingderivaten	2 101							2 101
Voor verkoop beschikbare financiële activa	1 215		837	1 897	4 172	11 270	10 167	29 558
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	63	2 079	2 329	804	1 579	6 501	1 332	14 687
Leningen aan en vorderingen op klanten		3 781	10 968	10 141	20 289	61 501	64 649	171 329
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 463							1 463
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden			24	30	3	364	104	525
Financiële activa per looptijd	17 833	19 897	14 158	12 872	26 043	79 636	76 252	246 691
Bedragen, centrale banken en postgirorekeningen		157						157
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	12 404		65	155	390	1 800	1 333	16 147
Financiële hedgingderivaten	4 395							4 395
Schulden aan kredietinstellingen		1 693	5 735	3 584	7 326	15 228	1 301	34 867
Schulden aan klanten		132 718	10 621	8 765	6 210	2 407	2 595	163 316
Schuldbewijzen			2 963	3 105	3 904	2 886	681	13 539
Achtergestelde schulden	108		17	231	1 727	603	1 662	4 348
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	876							876
Financiële verplichtingen per looptijd	17 783	134 568	19 401	15 840	19 557	22 924	7 572	237 645

7.i Reële waarde van financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs

De informatie verstrekt in deze nota dient met de grootste voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd om volgende redenen:

- Deze reële waarden zijn een schatting van de waarde van de relevante instrumenten op 31 december 2017. Zij kunnen van dag tot dag schommelen als gevolg van wijzigingen in diverse parameters, zoals rentevoeten en de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Meer bepaald kunnen zij in belangrijke mate verschillen van de werkelijk ontvangen of betaalde bedragen op de vervaldag van het instrument. In de meeste gevallen is het niet de bedoeling de reële waarde onmiddellijk te realiseren en in de praktijk is dit mogelijk ook niet het geval. Als gevolg daarvan vertegenwoordigt de reële waarde niet de werkelijke waarde van het instrument voor BNP Paribas Fortis als 'going concern'.
- De meeste van deze reële waarden zijn niet zinvol en worden daarom niet in aanmerking genomen bij het beheer van de commerciële bancaire activiteiten waarbij deze instrumenten gebruikt worden.
- De schatting van de reële waarde voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen historische kostprijs vereist veelal het gebruik van modelleringstechnieken, hypothesen en veronderstellingen die van bank tot bank kunnen verschillen. Dit betekent dat vergelijkingen van reële waarden van financiële instrumenten gewaardeerd aan historische kostprijs gepubliceerd door verschillende banken niet betekenisvol kunnen zijn.
- De reële waarden die in de tabel hieronder worden getoond bevatten niet de reële waarden van financiële leaseovereenkomsten, niet-financiële instrumenten zoals materiële vaste activa, goodwill en overige immateriële activa zoals de waarde toegekend aan portefeuilles met onmiddellijk opvraagbare deposito's of klantenrelaties. Bijgevolg dienen deze reële waarden niet beschouwd te worden als de actuele bijdrage van de betrokken instrumenten tot de globale waardering van BNP Paribas Fortis.

In miljoenen euro's	Nota	31 december 2017				
		Geschatte marktwaarde				Boekwaarde
		Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	
FINANCIËLE ACTIVA						
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	4.f	-	25 305	-	25 305	25 305
Leningen aan en vorderingen op klanten ¹	4.g	295	5 012	158 811	164 118	160 444
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	4.j	405	132	-	537	511
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN						
Schulden aan kredietinstellingen	4.f	-	36 558	-	36 558	36 558
Schulden aan klanten	4.g	-	167 356	-	167 356	166 927
Schuldbewijzen	4.i	-	12 423	-	12 423	12 434
Achtergestelde schulden	4.i	-	2 498	-	2 498	2 487

⁽¹⁾ Financiële leasing uitgesloten

In miljoenen euro's	Nota	31 december 2016					Boekwaarde
		Geschatte marktwaarde				Totaal	
		Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3			
FINANCIËLE ACTIVA							
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen	4.f	-	14 687	-	14 687	14 687	
Leningen aan en vorderingen op klanten ¹	4.g	448	5 008	156 727	162 183	157 478	
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	4.j	429	134	-	563	525	
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN							
Schulden aan kredietinstellingen	4.f	-	34 872	-	34 872	34 867	
Schulden aan klanten	4.g	-	163 823	-	163 823	163 316	
Schuldbewijzen	4.i	-	13 420	-	13 420	13 539	
Achtergestelde schulden	4.i	-	4 424	-	4 424	4 348	

(1) Financiële leasing uitgesloten

BNP Paribas Fortis zorgt ervoor dat met de gebruikte waarderingstechnieken en veronderstellingen de reële waarde van financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op een consistente manier wordt gemeten binnen de Groep. Reële waarde is gebaseerd op in een actieve markt genoteerde prijzen voor zover deze beschikbaar zijn. In alle andere gevallen wordt de reële waarde bepaald op basis van waarderingstechnieken zoals het verdisconteren van toekomstige geschatte kasstromen voor leningen, verplichtingen en financiële activa aangehouden tot einde looptijd of op basis van specifieke waarderingsmodellen voor overige financiële instrumenten zoals beschreven in nota 1 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis'. De beschrijving van de niveaus in de reële-waardehiërarchie is ook opgenomen in de grondslagen voor financiële verslaggeving (nota 1.d.9). Ingeval van leningen, verplichtingen en financiële activa aangehouden tot einde looptijd met een initiële looptijd van minder dan één jaar (met inbegrip van onmiddellijk opeisbare deposito's) of voor de meeste geregelenteerde spaarproducten, komt de reële waarde overeen met de boekwaarde. Deze instrumenten worden geclassificeerd in niveau 2 met uitzondering van leningen aan klanten die in niveau 3 geclassificeerd zijn.

7.j Consolidatiekring

Benaming	Land	31 december 2017				31 december 2016			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Consoliderende onderneming									
BNP Paribas Fortis	België								
België									
Ace Equipment Leasing	België								S3
Ag Insurance	België	VM	25%	25%		VM	25%	25%	
Alpha Card S.C.R.L.	België				S2	VM	49,99%	49,99%	
Alpha Crédit S.A.	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	100%	
Arval Belgium SA	België	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Banking Funding Company SA	België	VM	33,52%	33,52%	E1				
Belgian Mobile Wallet	België								S3
BNP Paribas Fortis Factor Nv SA	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Fortis Private Equity Belgium N.V.	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Fortis Private Equity Expansion	België	VC	99,99%	99,99%		VC	100%	99,99%	
BNP Paribas Fortis Private Equity Management	België	VC	99,99%	99,99%	D1	VM 1	100%	99,99%	
BNP Paribas Lease Group Belgium	België	VC	99,99%	25%		VC	99,99%	25%	
Bpost Banque - Bpost Bank	België	VM 2	50%	50%		VM 2	50%	50%	
CNH Industrial Capital Europe Belgium Branch	België	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
Credissimo	België	VC	100%	99,99%	E1				
Credissimo Hainaut	België	VC	99,72%	99,72%	E1				
Crédit pour Habitations Sociales	België	VC	81,66%	81,66%	E1				
Demetris N.V.	België	VM 1	99,99%	99,99%		VM 1	99,99%	99,99%	
Eos Aremas Belgium S.A./N.V.	België	VM	49,97%	49,97%		VM	49,97%	49,97%	
Es-Finance	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Favor Finance	België	VC	51%	50,99%	E1				
FScholen	België	VM	50%	50%		VM	50%	50%	
Fortis Lease Belgium	België	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Immobilière Sauvenière S.A.	België	VM 1	99,99%	99,99%		VM 1	99,99%	99,99%	
Locadif	België	VC	100%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	E3
Novy Invest	België	VM	33,69%	33,69%	E1				
Penne International	België	VM	74,90%	74,90%	E1				
Studio 100	België	VM	32,47%	32,47%	E1				

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
 E2 Toevoeging
 E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
 S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
 S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
 S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
 V2 Gedeeltelijke verkoop
 V3 Verwatering
 V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
 2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

- VC - Volledige consolidatie
 VM - Vermogensmutatiemethode

Benaming	Land	31 december 2017				31 december 2016			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
België - Special Purpose Entities									
Bass Master Issuer Nv	België	VC				VC			
BNPP B Institutional II - Treasury 17	België	VC			E1				
Esmée Master Issuer	België	VC				VC			
FL Zeebrugge	België	VM			E1				
Luxemburg									
Arval Luxembourg SA	Luxemburg	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	E3
BGL BNP Paribas	Luxemburg	VC	50%	50%		VC	50%	50%	
BGL BNP Paribas Factor S.A.	Luxemburg								S4
BNP Paribas Fortis Funding S.A.	Luxemburg	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Lease Group Luxembourg S.A.	Luxemburg	VC	100%	50%		VC	100%	50%	
BNP Paribas Leasing Solutions	Luxemburg	VC	50%	25%		VC	50%	25%	
Cardif Lux Vie	Luxemburg	VM	33,33%	16,67%		VM	33,33%	16,67%	
Cofhylux S.A.	Luxemburg	VC	100%	50%		VC	100%	50%	
Plagefin S.A.	Luxemburg	VC	100%	50%		VC	100%	50%	
Luxemburg - Special Purpose Entities									
Alleray S.A.R.L.	Luxemburg								S1
Société Immobilière De Monterey S.A.	Luxemburg								S2
Rest van de wereld									
Albury Asset Rentals Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
All In One Vermietung Gmbh	Oostenrijk								S3
All In One Vermietungsgesellschaft Fur Telekommunikationsanlagen Mbh	Duitsland				S3	VM	1	100%	25%
Alpha Murcia Holding B.V.	Nederland	VM	1	100%	100%	VM	1	100%	100%
Aprolis Finance	Frankrijk	VC	50,99%	12,75%		VC	50,99%	12,75%	
Arius	Frankrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Artegy	Frankrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Artel	Frankrijk	VM	100%	99,99%		VM	100%	99,99%	E3
Arval AB	Zweden	VM	100%	99,99%		VM	100%	99,99%	E3
Arval AS	Denemarken	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	E3
Arval Austria GmbH	Oostenrijk	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	E3

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
- E2 Toevoeging
- E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
- S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
- S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
- S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
- V2 Gedeeltelijke verkoop
- V3 Verwatering
- V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
- 2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

- VC - Volledige consolidatie
- VM - Vermogensmutatiemethode

Benaming	Land	31 december 2017				31 december 2016			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Arval Benelux BV	Nederland	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval Brasil Ltda	Brazilië	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	E3
Arval BV	Nederland	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval CZ SRO	Tsjechische Republiek	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval Deutschland GmbH	Duitsland	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval Fleet Services	Frankrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval Fleet Services BV	Nederland				S4	VC	100%	99,99%	E3
Arval Hellas Car Rental SA	Griekenland	VM	100%	99,99%		VM	100%	99,99%	E3
Arval India Private Ltd	Indië	VM	100%	99,99%		VM	100%	99,99%	E3
Arval Italy Fleet Services SRL	Italië				S4	VC	100%	99,99%	E3
Arval Juitong	China	VM	39,99%	39,99%		VM	39,99%	39,99%	E3
Arval Magyarorszag KFT	Hongarije	VM	100%	100%		VM	100%	100%	E3
Arval Maroc SA	Marokko	VM	66,66%	66,66%		VM	66,66%	66,66%	E3
Arval OOO	Rusland	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	E3
Arval Oy	Finland	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	E3
Arval Schweiz AG	Switzerland	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	E3
Arval Service Lease	Frankrijk	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	E3
Arval Service Lease Aluger Operational Automoveis SA	Portugal	VM	99,99%	99,99%		VM	99,99%	99,99%	E3
Arval Service Lease Italia SPA	Italië	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval Service Lease Polska SP ZOO	Polen	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval Service Lease Romania SRL	Roemenië	VM	100%	99,99%		VM	100%	99,99%	E3
Arval Service Lease SA	Spanje	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	E3
Arval Slovakia SRO	Slowakije	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	E3
Arval Trading	Frankrijk	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	E3
Arval UK Group Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval UK Leasing Services Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Arval UK Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Bank BGZ BNP Paribas SA	Polen	VM	28,35%	28,35%		VM	28,35%	28,35%	
BGL BNP Paribas S.A. Zweigniederlassung Deutschland	Duitsland	VC	100%	50%		VC	100%	50%	
BNP Paribas Commercial Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Factor A/S	Denemarken	VC	100%	100%	D1	VM 1	100%	100%	
BNPP Factor NV	Nederland	VC	100%	100%	E1				
BNP Paribas Factor Deutschland B.V.	Nederland	VC	100%	100%		VC	100%	100%	

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

Benaming	Land	31 december 2017				31 december 2016			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
BNP Paribas Factor GmbH	Duitsland	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Factoring Coverage Europe Holding N.V.	Nederland	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Finansal Kiralama A.S.	Turkije	VC	99,99%	26,08%		VC	99,99%	26,08%	
BNP Paribas Fortis (Austria branch)	Oostenrijk				S4	VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Czech Republic branch)	Tsjechische Republiek	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Denmark branch)	Denemarken	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Finland branch)	Finland				S4	VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Germany branch)	Duitsland								S1
BNP Paribas Fortis (Netherlands branch)	Nederland				S4	VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Norway branch)	Noorwegen				S4	VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Romania branch)	Roemenië	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Spain branch)	Spanje	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Sweden branch)	Zweden				S4	VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (U.S.A branch)	Verenigde Staten	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis Yatirimlar Holding Anonim Sirketi	Turkije	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Asset Management	Frankrijk	VM	33,33%	30,85%		VM	33,33%	30,85%	
BNP Paribas Lease Group Rentals Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group	Frankrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Ifn S.A.	Roemenië	VC	99,94%	24,99%	D1	VM 1	99,94%	24,99%	
BNP Paribas Lease Group Kft.	Hongarije				S3	VM 1	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Leasing Solutions S.P.A.	Italië	VM	26,17%	6,54%		VM	26,17%	6,54%	
BNP Paribas Lease Group Lizing Rt	Hongarije				S3	VM 1	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Milan Branch	Italië	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group PLC	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group S.A. Zweigniederlassung Deutschland	Duitsland	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Sa Portugal Branch	Portugal	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Sa Sucursal En Espana	Spanje	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Sp.Z.O.O	Polen	VC	100%	25%	D1	VM 1	100%	25%	
BNP Paribas Leasing Solutions Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Leasing Solutions N.V.	Nederland	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Leasing Solutions Suisse Sa	Zwitserland	VM 1	100%	25%		VM 1	100%	25%	
BNPP Fleet Holdings Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	100%		VC	100%	100%	E3
BNPP Rental Solutions Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%	D1	VM 1	100%	25%	

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
- E2 Toevoeging
- E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
- S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
- S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
- S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
- V2 Gedeeltelijke verkoop
- V3 Verwatering
- V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
- 2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie
VM - Vermogensmutatiemethode

Benaming	Land	31 december 2017				31 december 2016			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Claas Financial Services	Frankrijk	VC	51%	12,75%	V2	VC	60,11%	15,03%	
Claas Financial Services Germany Branch	Duitsland	VC	100%	12,75%	V3	VC	100%	15,03%	
Claas Financial Services Inc	Verenigde Staten								S2
Claas Financial Services Italy Branch	Italië	VC	100%	12,75%	V3	VC	100%	15,03%	
Claas Financial Services Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	51%	12,75%		VC	51%	12,75%	
Claas Financial Services Sas Branch In Poland	Polen	VC	100%	12,75%	V3	VC	100%	15,03%	
Claas Financial Services, S.A.S., S.E. Spain Branch	Spanje	VC	100%	12,75%	V3	VC	100%	15,03%	
CNH Industrial Capital Europe Gmbh	Oostenrijk	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe	Frankrijk	VC	50,10%	12,53%		VC	50,10%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Bv	Nederland	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Italy Branch	Italië	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Poland Branch	Polen	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe S.A.S Germany Branch	Duitsland	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Sucursal En Espana	Spanje	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
Cofiparc	Frankrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E3
Commercial Vehicle Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Fb Transportation Capital Llc	Verenigde Staten								S1
Folea Grundstücksverwaltungs und Vermietungs Gmbh & Co	Duitsland	VM	94%	1,50%	E1				
Fortis Funding Llc	Verenigde Staten								S3
Fortis Lease	Frankrijk	VC	99,99%	25%		VC	99,99%	25%	
Fortis Lease Deutschland Gmbh	Duitsland	VC	100%	25%	D1	VM 1	100%	25%	
Fortis Lease Iberia Sa	Spanje	VC	100%	41,04%	D1	VM 1	100%	41,04%	
Fortis Lease Operativ Lizing Zartkorven Mukodo Reszvenytarsasag	Hongarije								S1
Fortis Lease Portugal	Portugal	VC	100%	25%	D1	VM 1	100%	25%	
Fortis Lease Uk Ltd	Verenigd Koninkrijk	VM 1	100%	25%		VM 1	100%	25%	
Fortis Vastgoedlease B.V.	Nederland	VM 1	100%	25%		VM 1	100%	25%	
Hfgl Limited	Verenigd Koninkrijk								S1
Humberclyde Commercial Investments Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Humberclyde Commercial Investments Limited N°1	Verenigd Koninkrijk								S1
Inkasso Kodat Gmbh & Co. Kg	Duitsland	VM 1	100%	100%		VM 1	100%	100%	

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

Benaming	Land	31 december 2017				31 december 2016			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Jcb Finance	Frankrijk	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
Jcb Finance Holdings Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	50,10%	12,53%		VC	50,10%	12,53%	
JCB Finance S.A.S. Italy Branch	Italië	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
JCB Finance S.A.S. Zweigniederlassung Deutschland	Duitsland	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
BNPP Rental Solutions SPA	Italië	VM	100%	25%		VM	100%	25%	
Manitou Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	51%	12,75%		VC	51%	12,75%	
Mff	Frankrijk	VC	51%	12,75%		VC	51%	12,75%	
Public Location Longue Durée	Frankrijk	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	E3
RD Portofoliu SRL	Roemenië				S3	VM 1	100%	25%	
Same Deutz Fahr Finance	Frankrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Same Deutz Fahr Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Société Alsacienne De Développement Et D'Expansion	Frankrijk								S2
Srei Equipment Finance Limited	Indië								S2
Syigma Bank Polska SA (Spolka Akcyjna)	Polen								S4
Teb Arval Arac Filo Kiralama A.S.	Turkije	VC	99,99%	74,99%		VC	99,99%	74,99%	V3
Teb Faktoring A.S.	Turkije	VC	100%	48,72%		VC	100%	48,72%	
Teb Holding A.S.	Turkije	VC	50%	49,99%		VC	50%	49,99%	
Teb Portföy Yönetimi A.S.	Turkije	VC	79,63%	39,02%		VC	79,63%	39,02%	
Teb Sh A	Servië	VC	100%	49,99%		VC	100%	49,99%	
Teb Yatirim Menkul Degerler A.S.	Turkije	VC	100%	48,72%		VC	100%	48,72%	
Turk Ekonomi Bankasi A.S.	Turkije	VC	76,22%	48,72%		VC	76,22%	48,72%	
Von Essen GmbH	Duitsland	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
Rest van de wereld - Special Purpose Entities									
Scaldis Capital Limited	Jersey	VC				VC			
Scaldis Capital Ltd	Ierland					VC			S3

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
- E2 Toevoeging
- E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
- S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
- S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
- S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
- V2 Gedeeltelijke verkoop
- V3 Verwatering
- V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
- 2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie
VM - Vermogensmutatiemethode

7.k Vergoedingen betaald aan de statutaire bedrijfsrevisoren

Het detail van de vergoedingen betaald aan de statutaire bedrijfsrevisoren voor de jaren 2017 en 2016 ziet er als volgt uit:

Boekjaar 2017 Exclusief belastingen, in duizenden euro's	Deloitte		PwC Audit		TOTAAL	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Statutaire audits voor	1 031	66%	2 807	76%	3 838	73%
- BNP Paribas Fortis	858	55%	847	23%	1 705	32%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	173	11%	1 960	53%	2 133	41%
Andere diensten dan statutaire audits voor	537	34%	879	24%	1 416	27%
- BNP Paribas Fortis	506	32%	491	13%	997	19%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	31	2%	388	11%	419	8%
TOTAAL	1 568	100%	3 686	100%	5 254	100%

Boekjaar 2016 Exclusief belastingen, in duizenden euro's	Deloitte		PwC Audit		TOTAAL	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Statutaire audits voor	793	41%	2 493	76%	3 286	63%
- BNP Paribas Fortis	645	33%	778	24%	1 423	27%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	148	8%	1 715	52%	1 863	36%
Andere diensten dan statutaire audits voor	1 164	59%	780	24%	1 944	37%
- BNP Paribas Fortis	1 101	56%	531	16%	1 632	31%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	63	3%	249	8%	312	6%
TOTAAL	1 957	100%	3 273	100%	5 230	100%

De vergoedingen betaald aan auditors die geen lid zijn van het netwerk van één van de auditors die de Geconsolideerde Jaarrekening en Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis goedkeuren, bedroegen EUR 3 827 000 voor het jaar 2017 (EUR 2 510 000 voor het jaar 2016).

De toename van de vergoedingen met betrekking tot statutaire audits is gedeeltelijk te verklaren door uitzonderlijke opdrachten die verband hielden met de invoering van IFRS 9.

Andere diensten dan statutaire audits bevatten dit jaar voornamelijk ondersteunings- expertiseopdrachten in het kader van transformatieprojecten, marketingadvies, en 'due diligence' opdrachten inzake operationele, financiële en personeelsaangelegenheden.

7.l Gebeurtenissen na de verslagperiode

Na balansdatum hebben geen materiële gebeurtenissen plaatsgevonden die aanpassingen zouden vereisen aan de Geconsolideerde Jaarrekening op 31 december 2017.

RISICOBEBHEER EN SOLVABILITEIT

INLEIDING

De informatie die in dit hoofdstuk wordt gepresenteerd, weerspiegelt de risico's waaraan BNP Paribas Fortis is blootgesteld. Er wordt een overzicht gegeven van de risicobeheerorganisatie van BNP Paribas Fortis, evenals een kwantitatieve en kwalitatieve beschrijving van de risicopositie van BNP Paribas Fortis aan het eind van 2017.

De risicomaatstaven van BNP Paribas Fortis worden gepresenteerd volgens de grondslagen van Basel III. Deze risico's worden berekend met behulp van methoden die zijn goedgekeurd door de Belgische toezichthouder, i.e. de Nationale Bank van België (NBB) en worden voor zover mogelijk gemeten en beheerd volgens de methodologie die bij BNP Paribas wordt toegepast door Risk. Een meer gedetailleerd beeld van het BNP Paribas Risk Fortis' Management en de risico's waaraan het is blootgesteld volgens de Pillar 3 vereisten wordt gegeven in het document 'Risk and Capital Adequacy & other Pillar III disclosures'.

Nadere informatie over de wijze waarop BNP Paribas Groep de risico's die voortvloeien uit de bankactiviteiten beheert en meet, zijn te vinden in het registratiedocument en in het financiële jaarverslag 2017 van BNP Paribas.

1 RISICOBEEHEERORGANISATIE

1.a Missie en organisatie

Risicobeheer is binnen het bankbedrijf een cruciale activiteit. Bij BNP Paribas Groep zijn de operationele methoden en procedures binnen de hele organisatie gericht op een effectieve aanpak hiervan. Het toezicht op het totale proces berust hoofdzakelijk bij de RISK afdeling die verantwoordelijk is voor het meten en beheren van de risico's op groepsniveau. RISK is onafhankelijk van de divisies, Business Lines en regio's en rapporteert rechtstreeks aan het Uitvoerend Bestuur op groepsniveau.

De richtlijnen voor de missie en organisatie van de Risicoafdeling van BNP Paribas Fortis zijn in overeenstemming:

- met de missie van BNP Paribas RISK:
 - het management van BNP Paribas Fortis adviseren over risicotolerantie en -beleid;
 - een bijdrage leveren als 'tweede paar ogen', zodat door BNP Paribas Fortis genomen risico's passen binnen haar beleid en verenigbaar zijn met haar doelstellingen ten aanzien van winstgevendheid en solvabiliteit;
 - aan het management van BNP Paribas Fortis, het management van de kernsegmenten (core businesses) en het speciale comité van de Raad van Bestuur verslag uitbrengen en waarschuwen over de status van de risico's waaraan de Bank blootstaat;
 - het waarborgen van de naleving van de bankregels op het gebied van risico, in overleg met andere betrokken groepsfuncties.
- en haar organisatorische uitgangspunten:
 - één geïntegreerde RISK-entiteit ('Single Integrated RISK entity'), verantwoordelijk voor risico-aspecten binnen alle bedrijfsonderdelen;
 - onafhankelijk van het management van de business lines;
 - georganiseerd volgens lokale en wereldwijde rapportage-lijnen (matrixprincipe).

De RISK afdeling van BNP Paribas Fortis is sinds november 2009 geïntegreerd binnen de RISK functie van BNP Paribas. De Chief Risk Officer (CRO) van BNP Paribas Fortis is lid van het Directiecomité en heeft ook een rapporteringslijn naar het hoofd van Risk Domestic Markets van BNP Paribas. De CRO heeft geen hiërarchische band met de bedrijfs- of landshoofden. Het doel van deze positionering is:

- het verzekeren van objectieve risicocontrole;
- ervoor zorgen dat tijdig, objectieve en volledige informatie wordt verstrekt in het geval van een verhoogd risico;
- het handhaven van één set van hoogwaardige normen voor risicobeheer binnen de Bank;
- ervoor zorgen dat risk professionals methoden en procedures van de hoogste kwaliteit blijven ontwikkelen in lijn met de 'best practice' van de internationale concurrentie.

De CRO geeft leiding aan de verschillende RISK functies:

- RISK Enterprise Risk Architecture is verantwoordelijk voor de prudentiële zaken, risk analytics & modelling, risk strategic analysis, reporting & provisioning, risk ALM - treasury & liquidity;
- RISK CIB is verantwoordelijk voor het verstrekken van volledige transparantie en dynamische analyses over de markt- en tegenpartijrisico's voor alle businesses van BNP Paribas Fortis, alsook over de kredietrisico's op kredietinstellingen, overheden en op ondernemingen behorende bij BNP Paribas Fortis CIB;
- RISK Belgian Retail Banking is verantwoordelijk voor het beheer van kredietrisico's die voortkomen uit alle business lines binnen het domein van BNP Paribas Fortis (Retail & Private Banking Belgium, Corporate & Public Bank Belgium);
- RISK Function COO is verantwoordelijk voor de risk systemen, de permanente operationele controle (verzorgen van de tweedelijns controle van de RISK functie en de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten), het Risk Operating Office (coördineren van ondersteunende functies die niet tot de kernactiviteiten behoren), projecten in het kader van change management en communicatie;
- RISK IRC (Independent Review & Control) is verantwoordelijk voor het onafhankelijk bekijken van krediet-, markt-, tegenpartij- en verzekeringsrisico alsook operationeel risico;
- RISK ORC (Operational Risk & Control): coördineert het beleid in het toezicht op de operationele permanente controle en coördineert de verdere implementatie van de interne controle doorheen de organisatie in overeenstemming met de NBB circulaire betreffende interne controle en met de BNP Paribas groep procedures.

Buiten België, en naast de bestaande nationale en internationale rapportagelijnen, rapporteren de CRO's van de bedrijven die onderdeel blijven van BNP Paribas Fortis aan de CRO van BNP Paribas Fortis om te waarborgen dat interne en externe regels afdoende worden nageleefd.

Het basisprincipe voor het totale risicobeheer van de Bank (dat alle soorten risico betreft, met inbegrip van krediet-, markt-, tegenpartij-, liquiditeitsrisico, operationeel risico, etc.) is de dubbele bescherming zoals beschreven in het door het Directiecomité en het Audit, Risk & Compliance Committee goedgekeurde risicobeleid van BNP Paribas Fortis.

De primaire verantwoordelijkheid voor risico's berust bij de businesses (de eerste verdedigingslinie), die verantwoordelijk zijn voor het goedkeuren, bewaken en beheren van de risico's die voortvloeien uit hun activiteiten.

Als 'tweede paar ogen' helpt de RISK functie waarborgen dat de risico's die de Bank aangaat in overeenstemming en verenigbaar zijn met haar beleid. Ze vormt als zodanig de tweede verdedigingslinie, in lijn met de hierboven beschreven missie. Hierdoor draagt zij sterk bij aan een gezamenlijke besluitvorming met de business en versterkt ze de nadruk op risicobewaking en -beheersing.

1.b De risicocomités van BNP Paribas Fortis

- **Auditcomité:** in overeenstemming met artikel 27 van de Belgische Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk auditcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij audit gerelateerde kwesties. Vóór de Belgische Bankwet van kracht werd, was het auditcomité een onderdeel van het 'Audit, Risk and Compliance Committee' ('ARCC'). De bevoegdheden van het auditcomité worden uiteengezet in de Belgische Bankwet en hierna opgesomd: financiën, interne controle en risicobeheer, interne audit en externe audit. Het auditcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle kwesties met betrekking tot audit en boekhouding.
- **Risk Committee (RC):** in overeenstemming met artikel 27 van de Belgische Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk riskcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij risico gerelateerde kwesties. Vóór de Belgische Bankwet van kracht werd, was het riskcomité een onderdeel van het ARCC. Het riskcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle risico gerelateerde kwesties. Daarnaast worden verscheidene speciale bevoegdheden van het riskcomité uiteengezet in artikel 29 van de Belgische Bankwet en hierna opgesomd: (i) risicotolerantie, (ii) prijsbepaling en (iii) remuneratiebeleid.
- **Central Credit Committee:** het hoogste kredietcomité van BNP Paribas Fortis, dat optreedt binnen de bevoegdheden die zijn gedelegeerd aan haar leden (CEO en hoofden van de business lines samen met de CRO en andere senior risicofunctionarissen); ziet er op toe dat kredietbeslissingen op het niveau van de klant worden genomen binnen de grenzen van het gewenste kredietrisicoprofiel, het geformuleerde kredietbeleid en de wettelijke kredietrestricties die gelden voor de Bank.
- **Capital Markets Risk Committee:** bepaalt en formuleert de risicostrategie, het risicobeleid, de methodes en de drempels voor de kapitaalmarktactiviteiten, met inbegrip van beleggingsportefeuilles, op activiteits- en transactieniveau en ziet toe op de naleving hiervan.
- **Risk Policy Committee:** bepaalt het risicoprofiel op portefeuilleniveau, keurt procedures goed, evalueert risicoposities, conform de marktomstandigheden, de bedrijfsstrategie en de verwachte winstgevendheid en het implementeert risicobeslissingen.
- **Bank Asset en Liability Committee:** is verantwoordelijk voor het beheer van de liquiditeitspositie en het rente- en valutarisico van de Bank.
- **Committee on Impairments and Provisions:** neemt de definitieve beslissingen over de geconsolideerde voorzieningen en bijzondere waardeverminderingen.
- **Exceptional Transactions Committee:** beoordelen uitzonderlijke transacties en keuren deze goed.
- **New Activity Committee:** beoordelen nieuwe activiteiten en producten, inclusief ingrijpende veranderingen in bestaande activiteiten, en keuren deze goed.

2 RISICOMETING EN -CATEGORIEËN

2.a Risicometing

Risicometing is een cruciale stap in het risicobeheerproces.

Voor het beoordelen en meten van risico's gebruikt BNP Paribas Fortis verschillende kwalitatieve en/of kwantitatieve methodes. Deze variëren van regelmatige rapportages over onderwerpen zoals risicoconcentratie en kwalitatieve en kwantitatieve portefeuilleoverzichten tot meer complexe kwantitatieve risicomodellen voor het bepalen van interne risicoparameters zoals de 'probability of default' (kans dat debiteuren in gebreke blijven), 'loss given default' (verlies bij wanbetaling), 'exposure at default' (uitstaand kredietrisico bij wanbetaling), 'expected loss' (verwacht verlies voor kredietrisico) en 'Value at Risk' (voor marktrisico).

Om de effectiviteit en consistentie te garanderen, wordt bij de ontwikkeling, de toetsing en de validatie van deze modellen uitgegaan van voor de gehele Bank geldende standaarden.

De waargenomen risicoparameters, de stresstesten en de verwachtingen op basis van modellen worden vervolgens vergeleken met een raamwerk van limieten en risicorichtlijnen.

Uiteindelijk worden al deze risicometingen en stresstesten samengebracht in Risk Dashboards, die een algemeen overzicht geven voor het topmanagement. Deze algemene overzichten dienen om weloverwogen beslissingen te onderbouwen en worden regelmatig verbeterd.

2.b Risicoclassificatie

De hieronder beschreven risicocategorieën ontwikkelen zich in lijn met de methodologische ontwikkelingen bij BNP Paribas en de vereisten van de toezichthouders.

Krediet- en tegenpartijrisico

Het kredietrisico is het risico van een verlies op financiële activa (bestaand of potentieel, uit hoofde van verstrekte verbintenissen) als gevolg van een verandering in de kredietwaardigheid van de debiteuren van de Bank, die er uiteindelijk toe kan leiden dat debiteuren in gebreke blijven. De kans dat een debiteur in gebreke blijft en het verwachte realiseerbare bedrag voor de lening of vordering indien de debiteur in gebreke blijft, zijn belangrijke elementen van de beoordeling van de kredietkwaliteit.

Het kredietrisico wordt gemeten op portefeuilleniveau, waarbij rekening wordt gehouden met de correlatie tussen de waarde van de leningen en vorderingen waaruit de portefeuille bestaat.

Het tegenpartijrisico is het kredietrisico dat in de betalingstransacties tussen tegenpartijen zit vervat. Deze transacties bevatten doorgaans bilaterale contracten zoals 'over-the-counter'-derivatencontracten (OTC's) die ervoor zorgen dat de Bank potentieel wordt blootgesteld aan het risico op wanbetaling van de betrokken tegenpartij. De grootte van het bedrag van dat risico kan variëren in de tijd overeenkomstig de veranderende marktparameters die een impact hebben op de vervangingswaarde van de betrokken transacties of portefeuille.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico op waardeverlies (of het interest inkomensverlies bij renterisico's in gevallen waar de bank optreedt als intermediair) ten gevolge van nadelige veranderingen in marktprijzen of marktparameters, al dan niet genoteerd in de markt.

In de markt genoteerde parameters omvatten, maar zijn niet beperkt tot, wisselkoersen, prijzen van effecten en grondstoffen (ofwel genoteerd ofwel verkregen door verwijzing naar een gelijksoortig actief), prijzen van derivaten en andere parameters die er rechtstreeks van kunnen afgeleid worden zoals rentevoeten, 'credit spreads', volatiliteit en impliciete correlaties of andere soortgelijke parameters.

Niet-genoteerde parameters zijn parameters gebaseerd op veronderstellingen zoals parameters gebruikt in modellen of gebaseerd op statistische of economische analyses, niet verifieerbaar in de markt.

Liquiditeit is een belangrijk onderdeel van marktrisico. In tijden van schaarse of geen liquiditeit, kunnen instrumenten of goederen niet verhandelbaar zijn of verhandelbaar maar niet aan hun geschatte waarde. Dit zou kunnen voortvloeiën uit bijvoorbeeld lage transactievolumes, wettelijke beperkingen of een groot onevenwicht tussen vraag naar en aanbod van bepaalde activa.

Het marktrisico gerelateerd aan bankactiviteiten omvat het risico op verlies op participaties aan de ene kant en rente- en wisselkoersrisico's voortvloeiend uit bemiddelingen van de Bank aan de andere kant.

Operationeel risico

Het operationele risico is het risico op verlies door inadequate of falende interne processen, of door externe gebeurtenissen hetzij opzettelijk, accidenteel of natuurlijk. Het beheer van het operationele risico is gebaseerd op de analyse van de ketting 'oorzaak – gebeurtenis – gevolg'.

Interne processen die aanleiding geven tot een operationeel risico kunnen te maken hebben met werknemers en/of IT-systemen. Enkele voorbeelden van externe gebeurtenissen zijn overstromingen, brand, aardbevingen en terreuraanslagen. Krediet- of marktgebeurtenissen zoals wanbetaling of waardeschommelingen vallen niet binnen het domein van operationele risico's.

Het operationele risico omvat personeelsrisico's, juridische risico's, fiscale risico's, informatiesysteemrisico's, risico's op foute behandelingen, risico's gelinkt aan gepubliceerde financiële informatie en de financiële gevolgen van compliance- en reputatierisico.

Compliance- en reputatierisico

Het compliancerisico is het risico van juridische, administratieve of disciplinaire sancties, alsook de belangrijke financiële verliezen die een bank kan lijden ten gevolge van de niet-naleving van wetten, reglementen, gedragscodes en praktijknormen van toepassing op bank- en financiële activiteiten, inclusief niet-naleving van instructies gegeven door een uitvoerend orgaan, met name in de toepassing van de richtlijnen uitgevaardigd door een toezicht-houdend orgaan.

Het compliancerisico is per definitie een onderdeel van het operationele risico. Doordat het compliancerisico meer gevolgen kan hebben dan alleen een financieel verlies en zelfs de reputatie van de instelling kan schaden, behandelt de Bank het compliancerisico afzonderlijk.

Het reputatierisico is het risico van aantasting van het vertrouwen dat in een onderneming wordt gesteld door klanten, tegenpartijen, leveranciers, medewerkers, aandeelhouders, toezichthouders en andere belanghebbenden waarvan het vertrouwen voor de onderneming essentieel is om de dagelijkse activiteiten te kunnen uitoefenen.

Het reputatierisico wordt voornamelijk bepaald door alle andere risico's waaraan de Bank is blootgesteld.

ALM-risico (asset - liability management)

Het ALM-risico is het risico dat zich een verlies voordoet als gevolg van een ongelijkheid in de rentevoeten, de looptijden of de aard van activa en verplichtingen. Het ALM-risico heeft betrekking op niet-handelsportefeuilles en omvat voornamelijk het globale renterisico.

Liquiditeits- en herfinancieringsrisico

Het liquiditeits- en herfinancieringsrisico is het risico dat de Bank haar verplichtingen op een bepaalde plaats en in een specifieke valuta niet kan nakomen tegen een aanvaardbare prijs.

3 SOLVABILITEIT

Raamwerk

Als kredietinstelling is BNP Paribas Fortis onderworpen aan het toezicht van regelgevende autoriteiten.

De Belgische Wet van 25 april 2014 over het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen aligneert zich met het Europees regelgevingskader. De richtlijnen m.b.t. de kapitaalvereisten ('Capital Requirements Directive', CRD IV) is het wettelijk kader voor het toezicht op kredietinstellingen in alle lidstaten van de Europese Unie en vormt de basis voor het 'Single Supervisory Mechanism' (SSM) dat is samengesteld uit de Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale bevoegde instanties, zoals de Nationale Bank van België (NBB). De regelgeving m.b.t. de kapitaalvereisten ('Capital Requirements Regulation', CRR) is gepubliceerd onder referentienummer 575/2013 op 26 juni 2013 in de 'Official Journal of the European Union' en is van kracht sinds 27 juni 2013, terwijl de entiteiten onder haar toezicht maar pas het voorwerp van toezicht zijn geworden op 1 januari 2014.

Op geconsolideerd en statutair niveau wordt het toezicht op BNP Paribas Fortis uitgeoefend door de Europese Centrale Bank (ECB) en door de Nationale Bank van België (NBB). Daarnaast kunnen ook de dochtermaatschappijen van BNP Paribas Fortis onderworpen zijn aan de regelgeving van de diverse toezichthoudende instellingen in de landen waar zij actief zijn.

Banken moeten van de toezichthouders beschikken over een minimum wettelijk vereist eigen vermogen onder de 1ste Pijler van het Basel III raamwerk.

Sinds 1 januari 2014 berekent BNP Paribas Fortis het kapitaal en de risicogewogen activa op basis van het CRR/CRD IV-raamwerk.

De NBB (voorheen de CBFA, de voormalige Belgische toezichthouder) heeft BNP Paribas Fortis toestemming verleend voor de toepassing van de geavanceerde methode voor het berekenen van de naar risico gewogen activa onder de Basel regelgevingen: de Geavanceerde Interne Ratingbenadering voor kredietrisico en marktrisico en de Geavanceerde Meetmethoden voor operationele risico's.

Bepaalde dochterondernemingen van BNP Paribas Fortis hebben deze toestemming niet gekregen en gebruiken daarom de gestandaardiseerde benadering voor de berekening van hun activa die naar risico gewogen worden.

Samenstelling van het wettelijk vereist eigen vermogen

Het kapitaal voor regelgevingsdoeleinden wordt op geconsolideerd niveau berekend op basis van IFRS- rapporteringsregels, waarbij rekening wordt gehouden met de door de regelgever opgelegde prudentiële filters en verminderingen, zoals beschreven in de CRR/CRD IV omgezet in de Belgische Bankwet gepubliceerd in april 2014.

De onderstaande tabel toont de samenstelling van het wettelijk eigen vermogen van BNP Paribas Fortis:

In miljoenen euro's	31 december 2017	
	Basel III (gefaseerd**)	waarvan gefaseerde aanpassingen *
Tier 1-kernkapitaal (CET1): Instrumenten en reserves		
Kapitaalinstrumenten en de overeenstemmende agioreserves	11 905	-
Reserves	8 923	-
Gecumuleerde niet-gerealiseerde resultaten (OCI) en andere reserves	38	-
Fonds voor algemene bankrisico's	-	-
Minderheidsbelangen (bedragen aanvaard in geconsolideerde CET1)	2 503	739
Onafhankelijk geverifieerde tussentijdse winsten min voorzienbare lasten of dividenden	1 897	-
TIER 1-KERNKAPITAAL (CET1) VOOR PRUDENTIELE AANPASSINGEN	25 266	739
Tier 1-kernkapitaal (CET1): prudentiële aanpassingen	(3 896)	323
TIER 1-KERNKAPITAAL1 (CET1)	21 370	1 062
Aanvullend Tier 1-kapitaal (AT1): instrumenten	447	145
Aanvullend Tier 1-kapitaal 1 (AT1): prudentiële aanpassingen	-	-
AANVULLEND TIER 1-KAPITAAL (AT1)	447	145
TIER 1-KAPITAAL (T1 = CET1 + AT1)	21 817	1 207
Tier 2-kapitaal (T2): instrumenten en voorzieningen	2 084	102
Tier 2-kapitaal (T2): prudentiële aanpassingen	(243)	(2)
TIER 2-KAPITAAL (T2)	1 841	100
TOTAAL KAPITAAL (TC = T1 + T2)	23 658	1 307

(*) Zoals voorgeschreven door verordening (EU) N° 575/2013

(**) De nieuwe verordening wordt in stappen geïmplementeerd (phase-in) tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2019, hetgeen betekent dat de solvabiliteitsratio's gerapporteerd worden als zowel 'gefaseerd' en 'fully loaded'.

In de tabel hieronder worden de kernvermogen-indicatoren (gefaseerd) weergegeven:

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Common Equity Tier 1 Kapitaal (CET1)	21 371	19 823
Tier 1 Kapitaal	21 818	20 171
Totaal Kapitaal	23 658	22 376
Naar risico gewogen verbintenissen		
Kredietrisico	117 305	120 708
Effectisering	480	1 842
Tegenpartijrisico	1 736	2 325
Aandelenrisico	7 577	7 277
Marktrisico	1 659	2 099
Operationeel risico	11 471	11 025
TOTAAL NAAR RISICO GEWOGEN VERBINTENISSEN	140 228	145 276
CET 1 ratio	15,2%	13,6%
Tier 1 ratio	15,6%	13,9%
Totaal kapitaal ratio	16,9%	15,4%

In de tabel hieronder wordt de leverage ratio (gefaseerd) weergegeven:

In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Balans blootstellingen (Excl. Repo & Derivaten)	259 919	290 266
Repo's en Derivaten	22 987	5 765
Repo transacties en effecten(uit)leentransacties	18 574	2 818
Vervangingskost derivaten	2 998	2 251
Potentieel toekomstig risico derivaten	3 535	3 382
Margestorting in contanten	(2 121)	(2 686)
Buiten balans blootstellingen		
(aangepast voor conversie naar krediet equivalent. art.429 CRR)	42 205	49 009
TOTAAL BLOOTSTELLINGEN	325 111	345 040
Prudentiële aanpassingen	(3 896)	(4 532)
Tier 1 kapitaal	21 818	20 171
Leverage ratio	6,79%	5,92%

4 KREDIET- EN TEGENPARTIJKREDIETRISICO

4.a Kredietrisico

Blootstelling aan kredietrisico

De onderstaande tabel toont alle financiële activa van BNP Paribas Fortis, met inbegrip van vastrentende effecten, die zijn blootgesteld aan kredietrisico. Het kredietrisico houdt geen rekening met onderpanden en andere zekerheden die BNP Paribas Fortis heeft verkregen in het kader van haar kredietverleningsactiviteiten of de aankoop van kredietbescherming.

Uitstaand kredietrisico() uitgesplitst volgens Basel-activacategorie*

In miljoenen euro's	31 december 2017			31 december 2016		
	IRBA	Standaard-benadering	Totaal	IRBA	Standaard-benadering	Totaal
Centrale overheden en centrale banken	27 983	7 185	35 168	51 633	9 273	60 906
Ondernemingen	102 211	29 543	131 754	114 570	31 248	145 818
Instellingen **	19 546	11 410	30 956	20 746	12 187	32 933
Retail	79 835	32 640	112 475	78 563	33 063	111 626
Effectiseringsposities	3 034	-	3 034	3 923	-	3 923
Andere activa die geen kredietverplichting vertegenwoordigen ***	381	13 198	13 579	352	11 823	12 175
Totale blootstelling	232 990	93 976	326 966	269 787	97 594	367 381

(*) Blootstelling aan kredietrisico is exclusief uitgestelde belastingen gewogen aan 250% en bijdragen betaald aan het wanbetalingsfonds van centrale clearingtegenpartijen.

(**) De activacategorie Instellingen omvat kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, met inbegrip van instellingen en ondernemingen die worden erkend in andere landen. Hieronder vallen ook bepaalde posities op regionale en lokale autoriteiten, overheidsinstellingen en multilaterale ontwikkelingsbanken die niet worden behandeld als centrale overheidsinstellingen.

(***) Onder 'andere activa die geen kredietverplichting vertegenwoordigen' vallen materiële activa en overlopende en overige activa.

De bovenstaande tabel heeft betrekking op de volledige prudentiële consolidatiekring op basis van de activacategorieën die zijn vastgesteld volgens artikel VI.2 van het reglement van de CBFA van 17 oktober 2006 ten aanzien van vermogensvereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.

Diversificatie van de blootstelling aan kredietrisico

Met concentratie van kredietrisico wordt bedoeld dat er sprake is van een uitstaand bedrag bij een tegenpartij of een totaal aan uitstaande bedragen bij positief gecorreleerde tegenpartijen (bijvoorbeeld doordat deze over het algemeen onder gelijkaardige omstandigheden in gebreke blijven) die een aanzienlijk verlies kunnen opleveren bij een faillissement of het in gebreke blijven van die tegenpartij of tegenpartijen. Het vermijden van concentraties is daarom een fundamenteel onderdeel van de kredietrisicostrategie van BNP Paribas Fortis die erop is gericht

in omvang gespreide, liquide en gediversifieerde portefeuilles aan te houden.

Om potentiële verbanden tussen uitstaande bedragen op dezelfde tegenpartij te kunnen onderkennen, past BNP Paribas Fortis het concept van 'Total Group Authorization' toe. Dit houdt in dat groepen van verbonden tegenpartijen voor het kredietrisicobeheer worden beschouwd als eenzelfde business groep.

Om de diversiteit aan kredietrisico's te beheren, is het kredietrisicobeleid van BNP Paribas Fortis erop gericht het kredietrisico te spreiden over meerdere sectoren en landen. In de onderstaande figuur wordt de sectorconcentratie binnen de portefeuille met leningen aan klanten van BNP Paribas Fortis per 31 december 2017 weergegeven.

Uitsplitsing van het kredietrisico* per Basel III-activacategorie en per bedrijfstak op 31 december 2017

In miljoenen euro's	31 december 2017		31 december 2016	
	Blootstelling	%	Blootstelling	%
Landbouw, voeding en tabak	13 586	4%	14 898	4%
Financiële diensten	44 581	14%	65 951	18%
Chemie (zonder geneesmiddelen)	3 268	1%	3 171	1%
Bouw	9 174	3%	10 337	3%
Kleinhandelaars	6 826	2%	6 497	2%
Uitrusting zonder IT	7 169	2%	7 033	2%
Vastgoed	21 995	7%	20 295	6%
Metaal & mijnbouw	4 642	1%	7 161	2%
Groothandel & handel	16 630	5%	17 608	5%
Zakelijke diensten	29 866	9%	34 508	9%
Transport & logistiek	8 778	3%	8 835	2%
Nutsvoorzieningen (elektriciteit, gas, water, enz.)	9 779	3%	8 545	2%
Retail	91 123	28%	91 398	25%
Overheids- & Openbare Diensten	29 529	9%	39 318	11%
Overige	26 985	8%	27 903	8%
TOTAAL	323 931	100%	363 458	100%

(*) Kredietrisico is exclusief uitgestelde belastingen gewogen aan 250%, bijdragen betaald aan het wanbetalingsfonds van centrale clearingtegenpartijen en effectiseringsposities.

Het concentratierisico voor landen bestaat uit de som van alle risicoposities op kredietnemers in het betreffende land. In de volgende tabel wordt de geografische concentratie binnen de portefeuille met leningen aan klanten per 31 december 2017 weergegeven.

Geografische verdeling van het kredietrisico* per 31 december 2017 jaar per vestigingsland van de tegenpartij.

In miljoenen euro's	31 december 2017					
	Basel III					
	Centrale overheden en centrale banken	Ondernemingen	Instellingen	Retail	Totaal	%
Europa	29 898	113 674	28 960	111 932	284 464	88%
België	17 404	60 139	12 093	79 172	168 808	52%
Nederland	561	4 080	678	1 025	6 344	2%
Luxemburg	4 976	10 761	205	6 936	22 878	7%
Frankrijk	1 388	5 914	14 222	7 490	29 014	9%
Overige Europese landen	5 569	32 780	1 762	17 309	57 420	18%
Noord-Amerika	276	3 283	262	29	3 850	1%
Azië & Pacific	180	521	237	71	1 009	0%
Rest van de wereld	4 813	14 277	1 496	14 022	34 608	11%
Totaal	35 167	131 755	30 955	126 054	323 931	100%

In miljoenen euro's	31 december 2016					
	Basel III					
	Centrale overheden en centrale banken	Ondernemingen	Instellingen	Retail	Totaal	%
Europa	54 646	126 257	30 956	107 415	319 274	88%
België	27 726	57 244	12 805	77 270	175 045	48%
Nederland	13 286	14 134	731	1 428	29 579	8%
Luxemburg	5 560	10 680	154	6 191	22 585	6%
Frankrijk	1 446	5 876	15 058	6 693	29 073	8%
Overige Europese landen	6 628	38 323	2 208	15 833	62 992	17%
Noord-Amerika	897	3 792	233	26	4 948	1%
Azië & Pacific	230	570	432	66	1 298	0%
Rest van de wereld	5 133	15 200	1 313	16 293	37 939	10%
Totaal	60 906	145 819	32 934	123 800	363 459	100%

(*) Kredietrisico is exclusief uitgestelde belastingen gewogen aan 250%, bijdragen betaald aan het wanbetalingsfonds van centrale clearingtegenpartijen en effectiseringsposities.

Algemeen kredietbeleid

De kredietactiviteiten van BNP Paribas Fortis vallen onder het 'Global Credit Policy' dat van toepassing is voor alle onderdelen van BNP Paribas Groep. Dit beleid is goedgekeurd door het Risk Committee van de Groep BNP Paribas, dat wordt voorgezeten door de Chief Executive Officer, en is bekrachtigd door het Directiecomité van BNP Paribas Fortis, voorgezeten door haar Chief Executive Officer. Dit beleid steunt op kernprincipes met betrekking tot de naleving van de ethische standaarden van de Groep, duidelijk omschreven verantwoordelijkheden (Business en RISK), de aanwezigheid en implementatie van procedures en de vereiste van een grondige analyse van risico's. Het beleid wordt geïmplementeerd in de vorm van specifieke regels die zijn afgestemd op elke type activiteit of tegenpartij. Het raamwerk voor het beheer van kredietrisico's binnen de Bank wordt verder uitgewerkt in een specifieke, transversale benadering die nader ingaat op de belangrijkste grondregels voor de routing van kredieten, regels met betrekking tot het delegeren van bevoegdheden en de rol van het Central Credit Committee, het hoogste kredietcomité binnen de Bank. Ook wordt hiermee de grondregel dat de RISK functie onafhankelijk is van de Business herhaald en versterkt.

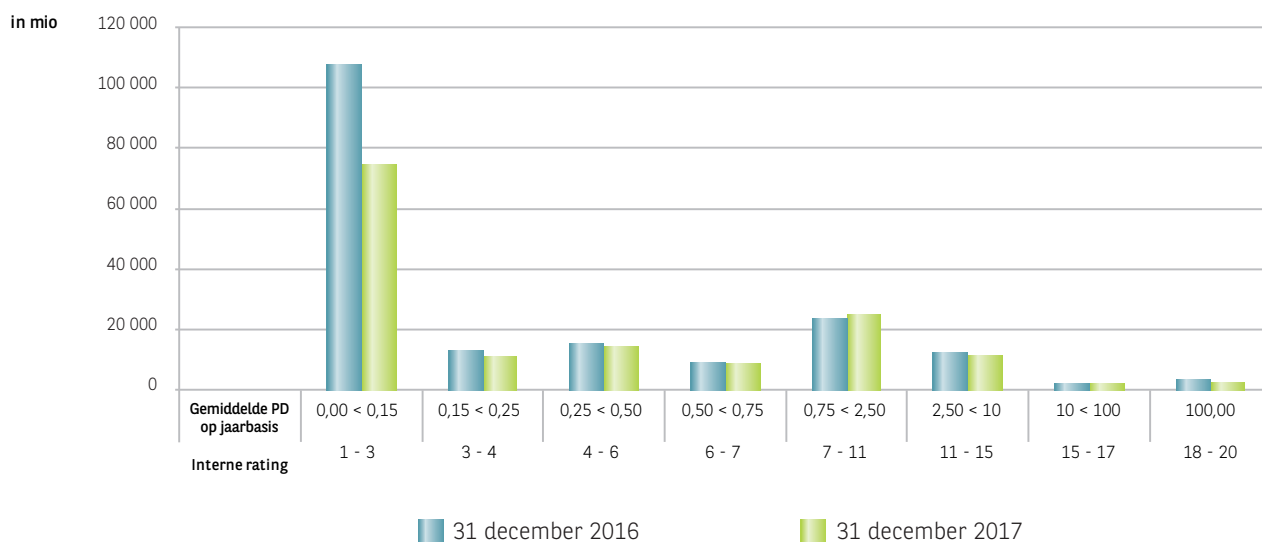
Intern ratingsysteem

De Bank beschikt over een uitgebreid intern ratingsysteem voor het vaststellen van de naar risico gewogen activa die worden gebruikt voor het berekenen van de solvabiliteitsratio's. Er wordt een periodiek beoordelings- en controleproces toegepast om te waarborgen dat het systeem effectief is en op de juiste wijze is geïmplementeerd. Voor zakelijke kredieten gaat het systeem uit van drie parameters: de kans dat de tegenpartij in gebreke zal blijven uitgedrukt in de vorm van een rating (Probability of Default), het verlies bij wanbetaling (Loss Given Default), dat afhankelijk is van de structuur van de transactie, en de kredietconversiefactor (CCF), die is gebaseerd op een schatting van het gedeelte van de niet op de balans opgenomen positie die blootstaat aan risico.

Elk van de parameters voor het kredietrisico wordt jaarlijks getoetst door middel van backtesting en gebenchmarkt om te controleren hoe het systeem bij elk van de bedrijfsonderdelen van de Bank functioneert. Bij de backtests worden voor elke parameter de geschatte en de gerealiseerde uitkomsten met elkaar vergeleken.

Er kunnen twintig verschillende ratings worden toegekend aan een tegenpartij. Zeventien hiervan worden gebruikt voor klanten die niet in gebreke zijn, waarbij de kredietbeoordeling kan variëren van 'uitstekend' tot 'zeer zorgwekkend', en drie hiervan hebben betrekking op klanten die worden geclassificeerd als in gebreke zijnde, volgens de definitie van de banktoezichthouder.

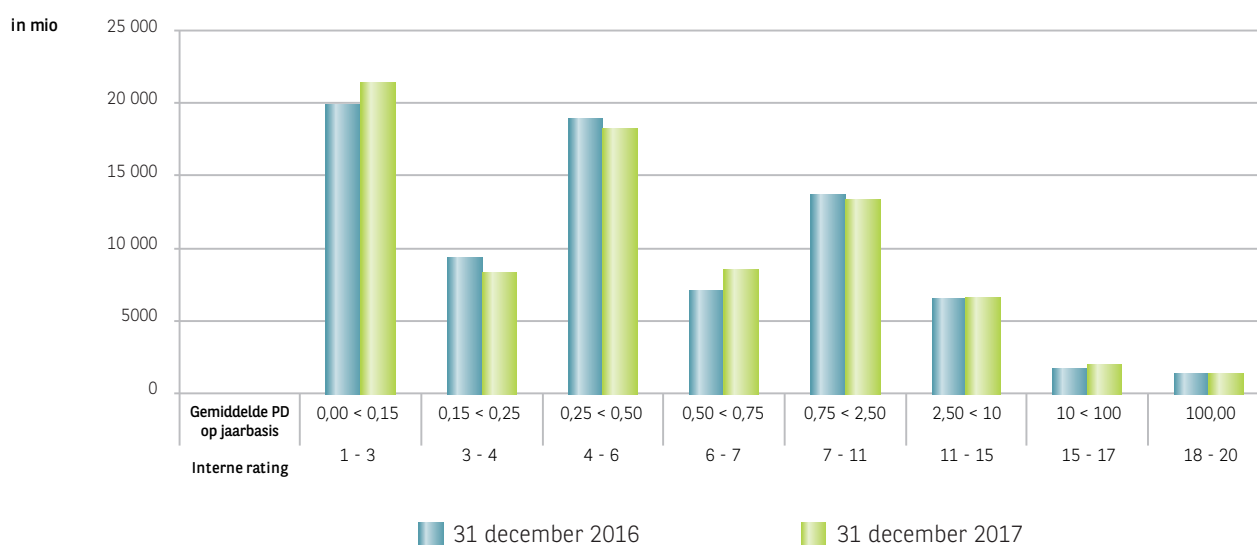
Uitsplitsing van de IRBA blootstelling volgens interne rating en Centrale overheden en Centrale banken, Instellingen, Ondernemingen.

De neerwaartse evolutie van de blootstelling binnen de interne ratings 1-3 is hoofdzakelijk het gevolg van de transfer van activa van enkele bijkantoren van BNP Paribas Fortis naar BNP Paribas, een daling van de deposito's geplaatst voor één dag bij

centrale banken en een vermindering van de netto-investeringen in overheidsobligaties (zie de commentaren bij de evolutie van de balans).

Uitsplitsing van de IRBA blootstelling volgens interne rating – retail activiteiten

4.b Tegenpartijkredietrisico

Het tegenpartijrisico is de vertaling van het kredietrisico dat in de financiële transacties, investeringen en/of afwikkelingen tussen tegenpartijen vervat zit. Het betreft bilaterale contracten – i.e. over-the-counter (OTC) – en contracten vereffend via een centrale tegenpartij (clearinghuizen). Het risico verandert over de looptijd van de contracten door marktparameters die de potentiële toekomstige waarde van de transacties beïnvloeden.

Tegenpartijrisico is het risico dat de tegenpartij niet kan voldoen aan zijn verplichtingen om de huidige marktwaarde van een transactie of portefeuille te betalen aan de Bank waarvoor de Bank de begunstigde is. Het tegenpartijrisico is gelinkt aan de vervangingskost van een derivaat of portefeuille wanneer de tegenpartij haar betalingsverplichtingen niet kan nakomen. Het kan dus aanzien worden als een marktrisico in geval van wanbetaling of een voorwaardelijk risico.

5 MARKTRISICO

Marktrisico is het risico dat zich een waardeverlies voordoet ten gevolge van nadelige bewegingen in marktprijzen of -parameters, al dan niet rechtstreeks waarneembaar.

Waarneembare marktparameters omvatten - maar zijn niet enkel beperkt tot - wisselkoersen, prijzen van waardepapieren en grondstoffen (beursgenoteerd of verbonden aan een referentie-index), prijzen van afgeleide producten en andere parameters die er van afgeleid zijn zoals rentevoeten, kredietmarges (credit spread), volatiliteiten en correlatierisico's of gelijkaardige parameters.

Niet-waarneembare factoren zijn gebaseerd op veronderstellingen zoals parameters vervat in modellen of gebaseerd op statistische of economische analyses die niet te verifiëren zijn in de markt.

In de obligatieportefeuilles worden de kredietinstrumenten gewaardeerd op basis van de rentevoeten en de kredietmarges, die aanzien worden als marktparameters net zoals rentevoeten en wisselkoersen. Het risico op een emittent van schuld papier is ook een onderdeel van het marktrisico, en noemt men emittentrisico.

Liquiditeit is een belangrijk onderdeel van het marktrisico. In periodes van weinig of geen liquiditeit, kunnen instrumenten of waardepapieren niet verhandeld worden of niet verhandeld worden aan hun geschatte waarde. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als er zeer weinig handel is, legale beperkingen zijn of er een groot onevenwicht is tussen vraag en aanbod voor bepaalde activa.

Het marktrisico voor de bankactiviteiten bestaat uit het verlies op participaties, alsook rentevoet -en wisselkoersrisico's voortkomend uit bemiddelingsactiviteiten van de bank.

Marktrisico is opgesplitst in twee delen:

- Marktrisico met betrekking tot handelsactiviteiten en bestaande uit verhandelde instrumenten en afgeleide producten.
- Marktrisico met betrekking tot bankactiviteiten waaronder rente- en wisselkoersrisico's voortvloeiend uit de intermediaire activiteiten van de bank.

5.a Kapitaalvereisten voor marktrisico's

Kapitaalvereisten voor marktrisico

In miljoenen euro's	Risicogewogen activa			Kapitaalvereisten		
	31 december 2017	31 december 2016	Wijziging	31 december 2017	31 december 2016	Wijziging
Intern model	1 105	1 598	(493)	88	128	(40)
VAR	268	425	(157)	21	34	(13)
Stressed VAR	692	849	(157)	55	68	(13)
Incremental Risk Change (IRC)	145	324	(179)	12	26	(14)
Comprehensive Risk Measure (CRM)	-	-	-	-	-	-
Standaardbenadering	554	500	54	44	40	4
Effectiseringsposities uit het handelsboek	-	-	-	-	-	-
MARKTRISICO	1 659	2 098	(439)	132	168	(36)

De marktriscoberekening volgens de standaardbenadering dekt het marktrisico van de onderdelen van de bank die niet vallen onder de interne model benadering. De standaardbenadering wordt gebruikt voor de berekening van het wisselkoersrisico van de bankactiviteiten (Zie sectie 5.c *Marktrisico uit hoofde van bankactiviteiten*).

5.b Marktrisico verbonden aan handelsactiviteiten

Het marktrisico is het gevolg van handelsactiviteiten uitgevoerd binnen Corporate and Institutional Banking en omvat verschillende risicofactoren, zoals:

- Het renterisico: het risico dat de waarde van een financieel instrument verandert als gevolg van veranderingen in de markttrente;
- Het valutarisico: het risico van een verandering in de waarde van een instrument door veranderingen in de koersen van vreemde valuta's;
- Het aandelenrisico: komt voort uit veranderingen in de marktprijzen en de volatiliteit van aandelen en veranderingen in marktprijzen van aandelenindexen;
- Het grondstoffenrisico: komt voort uit fluctuaties in de marktprijzen en de volatiliteit van grondstoffen en veranderingen in de prijzen van grondstoffenindexen;
- Het 'credit spread'-risico: komt voort uit veranderingen in de kredietwaardigheid van een emittent en komt onder meer tot uiting in een wijziging van de kosten bij het kopen van bescherming ten aanzien van die emittent;
- Optionele producten: omvatten impliciete volatiliteits- en correlatierisico's, waarvan de parameters kunnen worden afgeleid van waarneembare prijzen van opties die worden verhandeld op een actieve markt.

De handelsactiviteiten van BNP Paribas Fortis vloeien voort uit economische relaties met klanten of indirect uit 'market making' activiteiten.

Binnen RISK zijn drie afdelingen verantwoordelijk voor de opvolging van het markt risico:

- RISK Global Markets (RISK GM) volgt de marktrisico's van Global Markets op;
- RISK Enterprise Risk Architecture (RISK ERA - ALMT) volgt de activiteiten van ALM Treasury op;
- RISK International Retail Banking (RISK IRB) volgt de marktrisico's in International Retail Banking op.

Deze missie bestaat uit het definiëren, meten en analyseren van risicofactoren en risicogevoeligheden, maar ook het meten en controleren van de Value-at-Risk (VaR) als algemene indicator van potentiële verliezen. RISK garandeert dat de activiteiten voldoen aan het limietenkader goedgekeurd door de verschillende comités. Het valideert nieuwe activiteiten en grote transacties, herzielt en valideert de positiewaarderingsmodellen en voert een maandelijks nazicht uit van de marktparameters in samenwerking met het departement 'Valuation & Risk Control'.

5.c Marktrisico uit hoofde van bankactiviteiten

Het marktrisico uit hoofde van bankactiviteiten omvat enerzijds het risico van verlies op aandelenbelangen en anderzijds de rente- en valutarisico's uit hoofde van de bancaire bemiddelingsactiviteiten en investeringen.

5.c.1 Aandelenrisico

Aandelenbelangen die door de Bank worden aangehouden buiten het tradingboek zijn effecten die een achtergestelde restvordering verschaffen op de activa of inkomsten van de emittent of een vergelijkbare economische grondslag hebben.

5.c.2 Valutarisico

Het valutarisico heeft betrekking op alle transacties, ongeacht of ze deel uitmaken van het handelsboek of niet.

Met uitzondering van de valutapositie van BNP Paribas Fortis België, die wordt berekend volgens het interne model van BNP Paribas Fortis dat is goedgekeurd door de toezichhouder, wordt de blootstelling aan valutarisico tegenwoordig bepaald volgens de gestandaardiseerde methode, waarbij gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid die de banktoezichthouder biedt om hierbij alleen het operationele valutarisico in aanmerking te nemen.

5.c.3 Renterisico

5.c.3.1 Organisatie van het renterisicobeheer

De Raad van Bestuur geeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de renterisico's in de bankactiviteiten aan de Chief Executive Officer; de Chief Executive Officer delegeert het beheer ervan aan het Bank Asset and Liability Management Committee (ALCo). De permanente leden van het Bank ALCo zijn de Chief Operating Officer, verantwoordelijk voor de functies (voorzitter), de leden van het Directiecomité verantwoordelijk voor de kernactiviteiten, de Chief Risk Officer, de Chief Financial Officer, het hoofd van ALM Treasury, het hoofd van ALM Treasury BNP Paribas Group, het hoofd van ALM Treasury Domestic Markets Steering BNP Paribas Group en het hoofd van ALM Treasury Steering; andere leden vertegenwoordigen RISK, Finance of Capital Markets. Het Bank ALCo is verantwoordelijk voor het bepalen van het renterisicoprofiel van de bankactiviteiten, het definiëren en opvolgen van indicatoren voor renterisicometing en de toekenning van limieten.

ALM Treasury is bevoegd voor de implementatie van de beslissingen inzake het beheer van de renterisico's in de bankactiviteiten.

De RISK functie neemt deel aan het ALCo en bewaakt de implementatie door ALM Treasury, van de belangrijke beslissingen die genomen werden door dit comité. Het voert ook een tweede-lijnscontrole uit door validatie van modellen en risico-indicatoren, het opvolgen van de risico-indicatoren en het toezicht op de naleving van de toegekende limieten.

Het banking book bevat alle rentedragende activa en passiva van alle business lines van BNP Paribas Fortis (inclusief de beleggings- en afdekkingsverrichtingen van ALM Treasury) met uitzondering van de (toegestane) tradingactiviteiten.

Transacties die worden geïnitieerd door de diverse business lines van BNP Paribas Fortis worden systematisch overgedragen naar ALM-Treasury via interne contracten of via financieringen en ontleningen.

De beslissingen met betrekking tot het risicobeheer van het banking book worden genomen tijdens de maandelijkse ALCo-vergaderingen. Deze vergaderingen worden bijgewoond door het management van de business lines, ALM-Treasury, Finance en de RISK afdeling.

De strategie van de Bank voor het beheer van het algemene renterisico is gebaseerd op een zorgvuldige opvolging van de gevoeligheid van de rente-inkomsten van de Bank voor veranderingen in de rentestand. Op deze manier kan BNP Paribas Fortis bepalen hoe deze risico's optimaal kunnen afgedekt worden.

Het renterisico wordt beperkt/afgedekt door het gebruik van een waaier aan verschillende instrumenten; de belangrijkste zijn de derivaten, voornamelijk renteswaps en -opties. Renteswaps worden gebruikt voor het aanpassen van het lineair risicoprofiel, dat hoofdzakelijk wordt gegenereerd door de langlopende activa en passiva aan vaste rente. Opties worden gebruikt voor de verlaging van het niet-lineaire risico, dat voornamelijk wordt veroorzaakt door in klantencontracten besloten opties, zoals rentecaps of de opties tot vervroegde aflossing in hypotheekleningen.

5.c.3.2 Beheer en afdekken van Renterisico

De afdekkingsstrategieën voor de renterisico's in de bankactiviteiten worden bepaald en geïmplementeerd per munt.

De risicoafdekkingen gebeuren onder de vorm van swaps en opties die geboekt worden tegen reële waarde of als kasstroomafdekkingen. Ze kunnen ook voorkomen als HQLA effecten die voornamelijk geboekt worden als 'Voor verkoop beschikbare financiële activa'.

6 SOEVEREIN SCHULDENRISICO

Soeverein schuldenrisico is het risico dat een overheid in gebreke komt voor zijn schuld, in geval van een tijdelijke of verlengde onderbreking van rentebetaling (intrest en/of kapitaal). De Bank wordt dus blootgesteld aan krediet-, tegenpartij- of marktrisico al naargelang de boekhoudcategorie van het financieel actief uitgegeven door een overheid.

Blootstelling aan een overheidsschuld bestaat voornamelijk uit obligaties.

De Bank beschikt over staatsobligaties die deel uitmaken van het liquiditeitsmanagement proces. Dit proces is onder meer gebaseerd op het houden van obligaties als onderpand voor de herfinanciering bij centrale banken; een aanzienlijk deel van deze liquiditeitsbuffer bestaat uit obligaties met een hoge rating die zijn uitgegeven door overheden, supranationale entiteiten en speciale agentschappen, met een laag risiconiveau. Een deel van deze portefeuille bevat rentevoetkenmerken die bijdragen aan de afdekkingstrategieën van het renterisico in het banking book.

De portefeuille van soevereine euro-effecten van BNP Paribas Fortis wordt in onderstaande tabel getoond:

Bankboek In miljoenen euro's	31 december 2017	31 december 2016
Eurozone		
België	12 104	11 388
Italië	1 206	1 088
Oostenrijk	936	1 121
Frankrijk	740	761
Spanje	601	600
Nederland	554	3 916
Luxemburg	217	214
Finland	53	54
Duitsland	-	145
Ondersteunde landen		
Ierland	147	143
Portugal	143	274
Totaal eurozone	16 701	19 704

7 OPERATIONEEL RISICO

Raamwerk voor risicobeheer

Toezichtskader

In lijn met het raamwerk van BNP Paribas Groep heeft BNP Paribas Fortis één allesomvattend raamwerk voor het beheren van het operationele risico voor de hele Bank ingevoerd dat voldoet aan de Basel III-criteria die zijn vastgelegd in de 'Advanced Measurement Approach' (AMA). Dit raamwerk draagt bij tot een beter risicobeheer doordat hiermee het bewustzijn ten aanzien van operationele risico's wordt versterkt. Het waarborgt een effectieve meting en opvolging van het operationele risicoprofiel.

Belangrijke partijen en organisatie

Er is een effectieve risicobeheerstructuur ontwikkeld op basis van een model met drie verdedigingslijnes, waarbij de business de hoofdverantwoordelijkheid dragen voor het beheren en beperken van operationele risico's. De tweede verdedigingslinie wordt gevormd door de geïntegreerde onafhankelijke controle functies Compliance, Legal en Risk. Zij hebben tot taak erop toe te zien dat het raamwerk voor het beheren van het operationele risicobeheer goed is verankerd, dat de operationele risico's die worden vastgesteld, beoordeeld, gemeten en beheerd een juiste afspiegeling geven van het risicoprofiel en dat wordt voldaan aan de eigenvermogensvereisten. De Algemene Inspectie (interne audit) vertegenwoordigt de derde verdedigingslinie en ziet toe op de juiste implementatie van de risicostructuren en het risicobeleid.

De belangrijkste bestuursorganen op het gebied van operationeel risico en interne controle zijn de Internal Control Committees (ICC's).

BNP Paribas Fortis heeft drie ICC's die elk worden voorgezeten door een lid van het Uitvoerend Comité. Daarnaast is er een ICC op het niveau van het Uitvoerend Comité, voorgezeten door de Chief Executive Officer.

Het ICC is verantwoordelijk voor het beheer van het permanente operationele controlekader en het beheren van de operationele en compliancerisico's. Operationele risico's en compliancerisico's omvatten het reputatierisico, frauderisico, financiële-verslaggevingsrisico, het belastingrisico, juridisch risico, risico van niet-naleving van wetten, regelgeving en beleid, operationele risico's in verband met mensen, processen en systemen en het externe klimaat en het bedrijfsrisico. De rol van de ICC's omvat onder meer:

- het ontwikkelen van een georganiseerde en wereldwijde visie op het permanente operationele controlekader en het beheren van operationele en compliancerisico's bij BNP Paribas Fortis;
- het analyseren en het nemen van beslissingen over deze onderwerpen;
- het opzetten van een waarschuwings- en escalatiesysteem voor waargenomen zwakheden;
- het aantonen en documenteren van de betrokkenheid van het Directiecomité en het Uitvoerend Comité bij het beheren van deze kwesties en de opvolging van de betreffende acties.

De doelstelling van het ICC is de businesses en functies in staat te stellen de belangrijkste operationele risico's, compliancerisico's en zwakheden van het permanente controlekader te signaleren, het belang van het daarvoor ontwikkelde actieplan te benadrukken en een overzicht te verschaffen van de status van de genomen maatregelen.

8 COMPLIANCE- EN REPUTATIERISICO

Compliance missie

De algemene missie van Compliance bestaat uit het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de naleving van wet- en regelgeving bij de uitvoering van de diverse activiteiten van BNP Paribas Fortis en de bescherming van de reputatie van de Bank door middel van adviezen, toezicht en onafhankelijke controles.

Compliance heeft, als tweede verdedigingslinie, de taak toezicht uit te oefenen op een effectieve beheersing van het compliance-risico. Dit behelst het formuleren van beleid, het geven van advies, controle op de uitvoering, garanderen dat de Bank conform de voorschriften en regelgeving werkt en het versterken van het bewustzijn onder medewerkers met betrekking tot de volgende belangrijke compliance-aspecten:

- financiële veiligheid: antiwitwaspraktijken, strijd tegen corruptie en financiering van terrorisme, financiële sancties en meldingen aan financiële onderzoeksinstanties;
- bescherming van de belangen van de klanten: overeenstemming van de organisatie van de bank en haar processen met de wettelijke verplichtingen van klantenbescherming inzake investeren, lenen, verzekeringen en dagelijkse diensten van de bank;
- integriteit van medewerkers: hieronder vallen gedragscodes, geschenkenbeleid, belangenconflicten, beleid voor privétransacties;
- marktintegriteit: marktmisbruik, belangenconflicten;
- gegevensbescherming.

Compliance stelt het beleid vast en geeft bindende adviezen op deze terreinen. Adviezen van compliance kunnen worden geëscaleerd naar een hoger niveau, totdat een consensus wordt bereikt, om te komen tot een adequate oplossing voor het probleem.

Organisatie van Compliance

Op BNP Paribas groepsniveau, werd in 2015 de organisatiestructuur van Compliance herzien. De Compliance functie is georganiseerd als een onafhankelijke, geïntegreerde en gedecentraliseerde functie. De Chief Compliance Officer van BNP Paribas Fortis rapporteert aan het hoofd van Domestic Markets Compliance van BNP Paribas en heeft tevens een functionele relatie met de Chief Executive Officer van BNP Paribas Fortis.

Compliance heeft rechtstreeks en onafhankelijk toegang tot zowel het Risk Committee als het Auditcomité van de Raad van Bestuur en is daar permanent uitgenodigd. De Chief Compliance Officer is lid van het Uitvoerend Comité van de Bank.

Fundamentele principes

Bij het beheren van compliance- en reputatierisico's wordt uitgegaan van de volgende fundamentele principes:

- individuele verantwoordelijkheid: iedereen is verantwoordelijk voor compliance en niet alleen de afdeling Compliance
- exhaustieve en allesomvattende benadering: de verantwoordelijkheid van Compliance strekt zich uit tot alle bankactiviteiten. Uit hoofde hiervan heeft Compliance onbeperkt toegang tot alle noodzakelijke informatie
- onafhankelijkheid: de medewerkers van Compliance voeren hun missie uit binnen een context die de onafhankelijkheid van hun denken en handelen waarborgt
- prioriteit van het groepsbeleid boven lokaal beleid, voor zover dit is toegestaan op grond van de lokale wetgeving.

9 LIQUIDITEITSRISICO

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Bank niet in staat zal zijn om te voldoen aan bestaande of toekomstige voorzienbare of niet-voorzienbare liquiditeits- of dekkingsvereisten over alle looptijden, zowel voor de korte als voor de lange termijn.

Dit risico kan voortvloeien uit een vermindering van bepaalde bronnen van financiering, trekking van kredietlijnen, vermindering van de liquiditeitswaarde van sommige activa of verhoging van dekkingsmarges in cash of in effecten. Dit risico kan gerelateerd zijn aan de reputatie van de Bank of aan systemische factoren in de financiële markten zelf.

Het liquiditeitsrisico wordt beheerd door middel van een globaal liquiditeitsbeleid dat is goedgekeurd door de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis. Dit beleid is gebaseerd op risicobeheersingsprincipes die zowel onder normale omstandigheden als tijdens een liquiditeitscrisis van toepassing zijn. De liquiditeitspositie van BNP Paribas Fortis wordt beoordeeld op basis van interne standaarden en door toezichthouders voorgeschreven ratio's.

Beleidsdoelstellingen voor het beheer van het liquiditeitsrisico

De doelstellingen van het beleid voor het beheer van het liquiditeitsrisico van BNP Paribas Fortis zijn het verkrijgen van een evenwichtige financieringsmix ter ondersteuning van de ontwikkelingsstrategie van BNP Paribas Fortis en het waarborgen dat ook onder crisisonstandigheden BNP Paribas Fortis in staat zal zijn om al haar verplichtingen na te komen.

Het raamwerk voor liquiditeitsbeleid is gesteund op:

- beheersindicatoren:
 - volume-indicatoren om na te gaan of de commerciële activiteiten voldoen aan hun liquiditeitsdoelstellingen die zijn bepaald in functie van de financieringscapaciteit van de Bank;
 - prijsindicatoren, gebaseerd op de interne prijszetting van liquiditeit;
- indicatoren die een inschatting mogelijk maken van de liquiditeitspositie van de Bank onder normale omstandigheden, de liquiditeitspositie in geval van crisis situaties, de efficiëntie van ondernomen acties en het voldoen aan reglementaire ratio's;
- de implementatie van liquiditeits-strategieën gebaseerd op de diversificatie van financieringsbronnen met vervaldagen in functie van liquiditeitsbehoeften en de opbouw van liquiditeitsreserves.

Het liquiditeitsbeleid definieert de beheers-principes die van toepassing zijn in de BNP Paribas Fortis ondernemingen en onderliggende commerciële activiteiten, en dit ongeacht de looptijd van de transacties.

Beleidsvoering

Net als voor de andere risico's, is de Chief Executive Officer door de Raad van Bestuur gemandateerd om het liquiditeitsrisico van de Bank te beheren. De Chief Executive Officer delegeert deze verantwoordelijkheid aan het Asset & Liability Committee.

Het Risk-Committee rapporteert elk kwartaal aan de Raad van Bestuur over het liquiditeitsbeleid en de liquiditeitspositie van de Bank.

Het Asset & Liability Committee is verantwoordelijk voor:

- het definiëren van het liquiditeitsprofiel van de Bank
- het toezicht houden op de naleving van reglementaire liquiditeitsratio's
- het bepalen van beheersindicatoren, het toezien op de naleving ervan en het kalibreren van de kwantitatieve drempelwaarden voor de commerciële activiteiten
- het bepalen van liquiditeitsindicatoren, waar nodig het aanduiden van drempelwaarden, en het toezien op de naleving ervan
- het bepalen van strategieën voor het management van liquiditeitsrisico en het toezicht houden op de implementatie van deze strategieën binnen de commerciële activiteiten, zowel onder normale als onder crisis omstandigheden.

Meer in het bijzonder wordt het Asset & Liability Committee geïnformeerd inzake financieringsprogramma's, programma's voor het opbouwen van liquiditeitsreserves, simulaties van crisisonstandigheden (stress testen), en alle gebeurtenissen die zich voordoen onder crisisonstandigheden. Het Asset & Liability Committee heeft eveneens als taak om de aanpak van een liquiditeitscrisis te definiëren (noodplan).

Onder normale omstandigheden vergadert het Asset & Liability Committee elke maand maar in noodomstandigheden wordt overgeschakeld op een hogere frequentie.

De permanente leden van het Asset & Liability Committee zijn de Chief Operating Officer (voorzitter) die verantwoordelijk is voor Functies, de leden van het Directiecomité verantwoordelijk voor de kernactiviteiten, het hoofd van Global Markets, de Chief Risk Officer en/of zijn Adjunct, the Chief Financial Officer, het hoofd van ALM Treasury, het hoofd van ALM Treasury BNP Paribas Group, het hoofd van ALM Domestic Markets BNP Paribas Group, het hoofd van ALM, het hoofd van Beheerscontrole en de Chief Financial Officer van Domestic Markets BNP Paribas.

ALM Treasury is voor de hele Bank verantwoordelijk voor de operationele implementatie van de beslissingen inzake liquiditeit van het Asset & Liability Committee. De Asset & Liability Committees in entiteiten van de Bank zijn op hun beurt verantwoordelijk voor de lokale implementatie van de strategie inzake liquiditeitsmanagement die werd bepaald door het centrale Asset & Liability Committee.

ALM Treasury is eveneens verantwoordelijk voor het liquiditeitsbeheer verbonden aan de vervaldagstructuur van de ganse bank. Het is meer bepaald verantwoordelijk voor financiering en korte-termijn uitgifte (deposito-certificaten, commercial paper, enz.), voor senior en achtergestelde schuld-uitgifte (Medium Term Notes, obligaties, middellange en lange termijn deposito's, covered bonds, etc.) en krediet effectiseringsprogramma's. Een bijkomende taak van ALM Treasury is het aanleveren van interne financiering van de commerciële activiteiten van de Bank, operationele entiteiten, en het beleggen van eventuele kas-overschotten. Het departement is ook verantwoordelijk voor het opbouwen en het beheren van de liquiditeitsreserves. Deze omvatten onder meer activa die snel en eenvoudig kunnen verkocht worden onder crisisomstandigheden.

De RISK Functie is lid van het Asset & Liability Committee (ALCo) en van de lokale ALCo's. Het bewaakt de implementatie van de beslissingen van deze comités door ALM Treasury. Het voert een tweedelijnscontrole uit door validatie van modellen en risico-indicatoren (met inbegrip van liquiditeits stresstesten), het toezicht op risico-indicatoren en het toezicht op de naleving van toegekende limieten.

De Finance Functie is verantwoordelijk voor de productie van zowel de gestandaardiseerde reglementaire liquiditeitsratio's als van de interne beheers-indicatoren. Finance waakt over de consistentie van de door het ALM Committee van de Bank gedefinieerde interne beheers-indicatoren. De Finance Functie is lid van het Asset en Liability Committee (ALCo) en van de lokale ALCo's.

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN ERKENDE COMMISSARISSEN

Verslag van het college van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van aandeelhouders van BNP Paribas Fortis NV over de Geconsolideerde Jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2017

In het kader van de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV (de "Vennootschap") en haar filialen (samen "de Groep"), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening alsook het verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

PwC bedrijfsrevisoren bcvba werd benoemd in haar hoedanigheid van Commissaris door de Algemene Vergadering van 20 april 2017, op voorstel van de Raad van Bestuur uitgebracht op aanbeveling van het Auditcomité, en na goedkeuring van dit voorstel door de Ondernemingsraad. Hun mandaat loopt af op de datum van de Algemene Vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2019. PwC heeft de wettelijke controle van de jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV uitgevoerd gedurende 19 opeenvolgende boekjaren.

Deloitte bedrijfsrevisoren bv ovv cvba werd benoemd in haar hoedanigheid van Commissaris door de Algemene Vergadering van 23 april 2015, op voorstel van de Raad van Bestuur uitgebracht op aanbeveling van het Auditcomité, en na goedkeuring van dit voorstel door de Ondernemingsraad. Hun mandaat loopt af op de datum van de Algemene Vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2017. Deloitte heeft de wettelijke controle van de jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV uitgevoerd gedurende 9 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV. De Geconsolideerde Jaarrekening omvat de balans op 31 december 2017, de resultatenrekening, het overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen, het overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen en het kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum alsook de toelichting die onder meer de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving bevat. Het totaal van de balans bedraagt 277.646 '000.000' en het nettoresultaat van het boekjaar is een winst van EUR 1.897 '000.000'.

Naar ons oordeel geeft de Geconsolideerde Jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de Groep op 31 december 2017 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn kasstromen voor het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards ('IFRS'), zoals goedgekeurd door de Europese Unie evenals met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire bepalingen.

Basis voor ons oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA). Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de Commissaris voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van geconsolideerde jaarrekeningen in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde hangende juridische geschillen

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel vestigen wij de aandacht op toelichting 7.a van de Geconsolideerde Jaarrekening waarin is uiteengezet dat, als gevolg van de gebeurtenissen van 2008 die de Fortis groep, waartoe de Vennootschap behoorde, hebben getroffen, een aantal eisers juridische procedures hebben geïnitieerd tegen de voormalige Fortis groep, de Vennootschap en/of bepaalde leden van de Raad van Bestuur en management. Het uiteindelijke resultaat van deze procedures en de mogelijke gevolgen voor de Vennootschap en haar bestuurders kunnen op dit ogenblik niet worden bepaald. Bijgevolg werden tot op heden geen voorzieningen opgenomen in de Geconsolideerde Jaarrekening.

Kernpunten van de Controle

Kernpunten van onze Controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

Bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen

Kernpunt van de Controle

BNP Paribas Fortis SA heeft op het einde van het boekjaar 2017 leningen en vorderingen uitstaan voor een bedrag van EUR 200.730 '000.000'. De IFRS schrijven voor dat waardeverminderingen op leningen en vorderingen geboekt worden indien er objectieve aanwijzingen bestaan van een waardevermindering ten gevolge van een tot verlies leidende gebeurtenis met een impact op de geschatte toekomstige kasstromen van die leningen en vorderingen.

Het vaststellen van een bijzondere waardevermindering en het bepalen van de realiseerbare waarde maken deel uit van een schattingsproces dat, onder meer, de beoordeling van het bestaan van objectieve aanwijzingen voor een bijzondere waardevermindering omvat, en het vaststellen van de kans op wanbetaling, van de financiële toestand van de tegenpartij, van de verwachte toekomstige kasstromen en van de waarde van het ontvangen onderpand.

Het bepalen van de voorzieningen voor opgelopen, maar nog niet gerapporteerde, kredietverliezen houdt een beoordeling in bij het bepalen van assumpties, methodologie, modelleringstechniek en parameters.

Wegens de aanzienlijke hoeveelheid aan leningen en vorderingen opgenomen in de balans, wegens de risicokost opgenomen in de resultatenrekening (EUR 338 '000.000'), en wegens de significante invloed van de beoordelingen op de boekwaarde van leningen en vorderingen, wordt de audit van het hierboven beschreven proces als een Kernpunt van de Controle beschouwd.

Auditbenadering

Op basis van onze risicobeoordeling hebben wij de bijzondere waardeverminderingen onderzocht en de toegepaste methodologie en de veronderstellingen van de Raad van Bestuur zoals beschreven in de vorige paragraaf geëvalueerd en kritisch beoordeeld.

- Wij hebben het “governance” proces rond kredietverlaging beoordeeld en getest, inclusief het continu her-beoordelen van de geschiktheid van de veronderstellingen die gebruikt worden in de modellen voor het bepalen van de gelopen, maar nog niet gerapporteerde kredietverliezen. Wij hebben vastgesteld dat het interne proces werd nageleefd;
- Wij hebben het ontwerp, de implementatie en de doeltreffendheid getest van de belangrijkste controles, met betrekking tot de collectieve modellen en manuele processen voor de identificatie van waardeverminderingsebeurtenissen, waardering van onderpand en schattingen van terugvoering bij wanbetaling. Wij hebben geen significante tekortkomingen geïdentificeerd op het vlak van gepastheid en operationele doeltreffendheid;
- Wij hebben ook samen met onze experts de onderliggende modellen beoordeeld, inclusief het goedkeurings- en validatieproces voor de modellen. Wij hebben de gebruikte methodologieën kritisch beoordeeld door gebruik te maken van onze sector kennis en -ervaring, met de nadruk op mogelijke veranderingen sinds vorig jaar en hebben vastgesteld dat deze in overeenstemming zijn met onze verwachtingen;
- Daarnaast hebben wij een op risicoanalyse gebaseerde test uitgevoerd op leningen toegekend door de Vennootschap en de belangrijkste vennootschappen van de Groep, om een tijdige identificatie van bijzondere waardeverminderingen op leningen en voor leningen met een bijzondere waardevermindering een correcte waardevermindering te verzekeren. Wij onderzochten tevens een steekproef van leningen die door het management niet geïdentificeerd werden als dubieus en hebben hun inbaarheid kritisch onderzocht;
- Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en onderzocht of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten die zijn opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar toelichtingen 2.g, 4.f, 4.g en 4.h bij de Geconsolideerde Jaarrekening; Bovendien heeft de Raad van Bestuur het proces voor het beheer van kredietrisico's en de beoordeling van bijzondere waardeverminderingen in meer detail beschreven in het jaarverslag bij de geconsolideerde jaarrekening, en de sectie “kredietrisico” in het hoofdstuk “Risicobeheer”.

Risico en voorziening voor historische geschillen

Kernpunt van de Controle

Naar aanleiding van de gebeurtenissen in 2007 en 2008 die de Fortis groep, waartoe de Vennootschap behoorde, hebben getroffen, hebben een aantal eisers juridische procedures in België en Nederland geïnitieerd tegen de voormalige Fortis groep, de Vennootschap en/of bepaalde leden van de Raad van Bestuur en management. De IFRS schrijven voor dat voorzieningen aangelegd worden voor claims waarvan de betaling waarschijnlijk is en waarvan de uitkomst op een betrouwbare manier kan worden ingeschat. Het uiteindelijke resultaat van deze procedures en de mogelijke gevolgen voor de Vennootschap en haar bestuurders kunnen op dit ogenblik niet worden bepaald. Bijgevolg werden tot op heden geen voorzieningen opgenomen in de Geconsolideerde Jaarrekening.

Omwille van de belangrijke onzekerheid over de uitkomst van deze claims en de toegepaste beoordelingen, wordt de controle op de gepastheid van het ontbreken van voorzieningen op deze schadeclaims beschouwd als een Kernpunt van de Controle.

Auditbenadering

Wij hebben onze inspanningen gericht op het proces dat is opgezet voor het bepalen van voorzieningen voor lopende geschillen, op de aard van de werkzaamheden die zijn uitgevoerd om het gerelateerde risico te beoordelen, en op de toelichtingen die in dit verband zijn gemaakt:

- Wij hebben het ontwerp, de implementatie en de doeltreffendheid van de belangrijkste controles rond financiële rapportering met betrekking tot voorzieningen voor (hangende) geschillen beoordeeld en getest. Dit omvat controles op de beoordeling van elk afzonderlijk dossier, en hun waardering indien nodig. Wij hebben geen significante tekortkomingen geïdentificeerd met betrekking tot de gepastheid en operationele doeltreffendheid;
- Wij hebben de inschatting van de aard en de status van de juridische geschillen door de Raad van Bestuur geëvalueerd en beoordeeld. Hierbij hebben wij rekening gehouden met het juridisch advies dat de Vennootschap heeft ontvangen van zowel zijn bedrijfsjurist, als van externe adviseurs, voor enkele van de belangrijkste gevallen. Voor de meest significante gevallen hebben wij confirmaties van de externe advocaat van de Vennootschap verkregen en hebben wij vastgesteld dat deze in overeenstemming zijn met het standpunt van de Raad van Bestuur;
- Wij hebben de conclusies van de Raad van Bestuur met betrekking tot de voorzieningen en de toelichtingen van de belangrijkste geschillen kritisch onderzocht en beoordeeld, rekening houdend met de informatie verkregen van het management;
- Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar toelichting 7.a bij de Geconsolideerde Jaarrekening, waarin de belangrijkste juridische procedures worden toegelicht.

Waardering van de goodwill en van de goodwill op deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast.

Kernpunt van de Controle

De Geconsolideerde Jaarrekening van de Vennootschap per 31 december 2017 vermeldt in de rubriek "Goodwill" een bedrag van EUR 663 '000.000' en in de rubriek "deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast" een bedrag van EUR 4.356 '000.000'. Deze immateriële activa, evenals de goodwill in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast, zijn ontstaan als gevolg van overnames van bepaalde dochterondernemingen van BNP Paribas Fortis NV, zowel in de huidige verslagperiode als tijdens de vorige boekjaren. De IFRS schrijven voor dat goodwill onderworpen wordt aan een jaarlijkse beoordeling teneinde een eventuele minderwaarde te identificeren.

Wij hebben deze immateriële activa, evenals de goodwill in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast, beschouwd als een Kernpunt van de Controle, in het licht van de materialiteit van deze rubriek, en aangezien de jaarlijkse beoordeling een inschatting door de directie inhoudt, dit zowel met betrekking tot de keuze van de toegepaste waarderingsmethoden als met betrekking tot de gehanteerde hypothesen - meer bepaald de assumpties met betrekking tot het vermogen om toekomstige kasstromen te genereren en de gehanteerde discontovoet, rekening houdend met aangepaste risicofactoren.

Auditbenadering

Wij hebben onze werkzaamheden gericht op (i) het waarderingsmodel dat door de Vennootschap wordt gebruikt voor de beoordeling, (ii) de geschiktheid van de discontovoet en de perpetuele groeivoet en (iii) de voorspellingen van de toekomstige kasstromen.

- Met onze waarderingsdeskundigen hebben wij het gebruik van het "discounted cash flow model" dat door de directie wordt gehanteerd beoordeeld en de voorwaarden voor het gebruik van dit model met deze laatste besproken. Wij stellen vast dat het gebruikte model geschikt is, in de omstandigheden;
- Wij hebben de voorspellingen, door de directie, van de toekomstige kasstromen en het proces dat tot deze cijfers leidt kritisch beoordeeld; met name de totstandkoming en goedkeuring van het financiële plan. Wij hebben vastgesteld dat de directie het bestaande proces voor het bepalen van de toekomstige kasstromen heeft gevolgd, en dat dit onderworpen is aan een aangepast toezicht en kritische toetsing;

Wij hebben het resultaat van het lopende jaar vergeleken met de inschattingen van het voorgaande jaar om de bekwaamheid van de Vennootschap te beoordelen om toekomstige kasstromen nauwkeurig in te schatten;

- Wij hebben eveneens de hypothesen van de directie bij het voorspellen van de perpetuele groeivoet kritisch beoordeeld - door deze te vergelijken met publiek beschikbare economische en industriële gegevens - en de discontovoet - door de kapitaalkost van de entiteit te vergelijken met die van vergelijkbare entiteiten, rekening houdend met plaatsgebonden factoren. Wij hebben kunnen vaststellen dat de hypothesen die door de Vennootschap worden gehanteerd consistent zijn en in overeenstemming zijn met onze verwachtingen;
- Wij hebben de impact van de (reglementaire en economische) ontwikkelingen met de directie besproken, die mogelijk een aanzienlijke invloed kunnen hebben op de toekomstige kasstromen van de entiteiten waarop goodwill erkend werd, en hebben vastgesteld dat de directie met deze ontwikkelingen heeft rekening gehouden bij de voorspelling van de toekomstige kasstromen;
- Wij hebben bij de directie gepolst naar de relevantie van hun sensitiviteitsberekeningen en vastgesteld dat de parameters gestoeld zijn op aannemelijke hypothesen;
- Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar de Geconsolideerde Jaarrekening, toelichting 4.o "Goodwill" en toelichting 4.m "Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast".

Onzekerheid met betrekking tot de inschatting van financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde.

Kernpunt van de Controle

De huidige marktomstandigheden en het lage renteklimaat beïnvloeden de reële waarde van de financiële instrumenten. De voor bepaalde financiële instrumenten gebruikte waarderingsmethoden en -modellen zijn inherent subjectief en maken gebruik van verscheidene hypothesen. Daarenboven kunnen een belangrijk aantal factoren de bepaling van de reële waarde beïnvloeden en kunnen ze variëren, zowel per type instrument als voor instrumenten van hetzelfde type. Het gebruik van andere waarderingsmethoden en hypothesen zou kunnen leiden tot significant verschillende reële waarden. Bovendien worden marktaanpassingen aan de reële waarde (reserves) geboekt op alle posities gewaardeerd aan reële waarde waarvan de waardeveranderingen in de resultatenrekening of in het eigen vermogen worden geboekt.

De IFRS schrijven het gebruik voor van de reële waarde voor de bepaling van de boekwaarde van een groot aantal activa en passiva en vereisen bovendien in de regel dat de reële waarde van die activa die niet aan de reële waarde geboekt worden in de toelichting zou vermeld worden.

Aangezien het gebruik van andere hypothesen zou kunnen leiden tot andere reële waarden dan deze die weerhouden werden bij de opstelling van de jaarrekening, en rekening houdend met het belang van de reële waarde voor de bepaling van de boekwaarden van bepaalde rubrieken van de balans, het resultaat en toelichtingen beschouwen wij dit als een Kernpunt van de Controle.

Auditbenadering

- Wij hebben een begrip verkregen van de interne controleomgeving met betrekking tot de waardering van financiële instrumenten, met inbegrip van de controles uitgevoerd op de prijzen, het validatieproces van de modellen en de marktaanpassingen. Wij hebben het design en de doeltreffendheid van die controles getest, die wij als essentieel voor onze audit beschouwen.

- Met onze interne experts hebben wij de gepastheid van de methodologie die gebruikt wordt voor de validatie van de modellen kritisch beoordeeld en hebben wij een herberekening uitgevoerd van reële waarden op basis van steekproeven. Dit behelst tevens een evaluatie, op basis van onze ervaring en de huidige marktpraktijken, van de marktgegevens, de basisgegevens en van de belangrijkste hypothesen die gebruikt worden in de modellen ter bepaling van de reële waarde.

- Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar toelichting 4d 'Meting van de reële waarde van financiële instrumenten' en 1 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis NV'.

Inbaarheid van de uitgestelde belastingvorderingen

Kernpunt van de Controle

BNP Paribas Fortis NV heeft een bedrag van EUR 2.039 '000.000' aan uitgestelde belastingvorderingen erkend om de toekomstige belastingvoordelen van ongebruikte fiscale verliezen of belastingkredieten en andere tijdelijke verschillen te weerspiegelen.

De IFRS vereisen dat fiscale activa dienen geboekt te worden in de mate dat het waarschijnlijk is dat er belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waartegen de tijdelijke verschillen kunnen worden afgezet.

Wij hebben dit domein als een Kernpunt van onze Controle beschouwd, in het licht van de omvang van het bedrag en het feit dat de inschatting van de Raad van bestuur van de terugvorderbaarheid van deze activa een beoordeling vereist, inclusief de inschatting van toekomstige belastbare winsten. Bovendien heeft de wijziging in de Belgische fiscale wetgeving de geschatte tijdshorizon voor het gebruik van deze uitgestelde belastingvorderingen verlengd, waardoor bijkomende onzekerheden ontstaan met betrekking tot de inbaarheid van deze activa.

Auditbenadering

Wij hebben onze aandacht gericht op de inschatting van de toekomstige belastbare winsten en op de interpretatie van de Belgische belastinghervorming:

- Wij hebben de inschatting, door de directie, van de toekomstige belastbare winsten beoordeeld. In het bijzonder:
 - Hebben wij nagezien of passende hypothesen werden gebruikt om de toekomstige belastbare winsten en de timing ervan te bepalen. Deze zijn in overeenstemming met onze verwachtingen, in de huidige omstandigheden;
 - Hebben wij het boekhoudkundig resultaat van BNP Paribas Fortis NV vergeleken met de cijfers opgenomen in de prognoses van de afgelopen jaren, en dit om het vermogen te beoordelen van de organisatie om toekomstige belastbare winsten nauwkeurig te kunnen schatten. De werkelijke prestaties zijn over het algemeen in overeenstemming zijn met de gemaakte schattingen;
 - Hebben wij de impact van de ontwikkelingen (reglementair en economisch) die mogelijk een aanzienlijke invloed kunnen hebben op de toekomstige belastbare winsten van BNP Paribas Fortis NV met de directie besproken, en hebben vastgesteld dat met deze ontwikkelingen rekening werd gehouden bij de inschatting van de toekomstige belastbare winsten.
- Onze belastingdeskundigen hebben de interpretaties, door de directie, van de belastingregels (wetten, rechtsleer en rechtsspraak) om deze toekomstige belastbare winsten te schatten, beoordeeld;
- Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar toelichting 4.k 'Actuele en uitgestelde belastingen' van de Geconsolideerde Jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur voor de Geconsolideerde Jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie, alsook voor het implementeren van de interne controle die de Raad van Bestuur noodzakelijk acht voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Vennootschap, alsook van de vennootschappen in de Groep om hun continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de Vennootschap, of vennootschappen in de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen, of tenzij zij geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de Commissaris voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten; en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang zou ontdekken wanneer die zou bestaan. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen door gebruikers op basis van deze Geconsolideerde Jaarrekening genomen, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. Wij voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de Geconsolideerde Jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die zich tot deze risico's richten en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico op het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het schenden van de interne controle;
- Het verkrijgen van een inzicht in de interne controle die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar niet met als doel het geven van een oordeel over de doeltreffendheid van de interne controle van de Groep;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door de Raad van Bestuur gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;

- Het concluderen of de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Vennootschap of vennootschappen van de Groep om hun continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de Geconsolideerde Jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschappen in de Groep hun continuïteit niet langer kunnen handhaven;
- Het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de Geconsolideerde Jaarrekening, en van de vraag of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeven op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- Het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de Geconsolideerde Jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met de Raad van Bestuur en het Auditcomité, onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne controle die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan de Raad van Bestuur en het Auditcomité tevens een verklaring over onze naleving van de deontologische voorschriften inzake onafhankelijkheid, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met de Raad van Bestuur en het Auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de Kernpunten van onze Controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving of, in buitengewoon zeldzame omstandigheden, tenzij wij bepalen dat een aangelegenheid niet in ons verslag moet worden opgenomen omwille van het feit dat de negatieve gevolgen van dergelijke communicatie redelijkerwijs worden verwacht groter te zijn dan de voordelen voor het maatschappelijk verkeer.

Verlag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de Commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig het ontwerp van de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde ISA is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening te verifiëren.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening

Naar ons oordeel, na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, stemt dit jaarverslag overeen met de Geconsolideerde Jaarrekening enerzijds, en is dit jaarverslag opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van Vennootschappen anderzijds.

In de context van onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen als gevolg van de controle, of het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, te weten hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden. Wij formuleren geen enkele vorm van assurance-besluit omtrent dit jaarverslag.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Wij hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening en zijn in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Vennootschap;
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de Geconsolideerde Jaarrekening.

Andere vermeldingen

Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het Auditcomité, zoals bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Zaventem, 29 maart 2018

Het College van Commissarissen van BNP Paribas Fortis NV

Deloitte Bedrijfsrevisoren bv ovv cvba

Vertegenwoordigd door

Y. Dehogne

Bedrijfsrevisor

B. De Meulemeester

Bedrijfsrevisor

PwC Bedrijfsrevisoren BCVBA

Vertegenwoordigd door

D. Walgrave

Bedrijfsrevisor

BNP PARIBAS FORTIS JAARVERSLAG 2017 (NIET-GECONSOLIDEERD)

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

In overeenstemming met het Belgische vennootschapswetboek (art. 119) en om herhalingen te vermijden heeft BNP Paribas Fortis het niet-geconsolideerde en het geconsolideerde verslag van de Raad van Bestuur gecombineerd. Het geconsolideerde verslag van de Raad van Bestuur is te vinden in het begin van dit Jaarverslag.

Toelichting bij de ontwikkeling van de balans

De **totale balans** op 31 december 2017 bedroeg EUR 193 miljard, een daling van EUR (21) miljard of (10)% in vergelijking met 31 december 2016.

De daling is voornamelijk te wijten aan de overdracht van activiteiten van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis in Amsterdam, Stockholm, Kopenhagen, Wenen, Praag, Boekarest en Oslo naar de bijkantoren van BNP Paribas in het kader van het Harald project.

De voornaamste evoluties bevinden zich in de volgende rubrieken:

De **Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten** daalden met EUR (10,2) miljard, voornamelijk te wijten aan de overdracht van activiteiten van het bijkantoor van Amsterdam naar het bijkantoor van BNP Paribas (EUR (9,3) miljard).

De **vorderingen op kredietinstellingen** daalden met EUR (1,3) miljard of (6)% in vergelijking met 31 december 2016.

De **vorderingen op cliënten** bedroegen EUR 97,0 miljard op 31 december 2017, een vermindering met EUR (2,3) miljard.

Sinds 2008 maken hypothecaire leningen en termijnleningen, geëffectiseerd via 'Special Purpose Vehicles' voor respectievelijk EUR 27,6 miljard en EUR 9,7 miljard eind 2017, geen deel meer uit van deze rubriek. De effecten die de deelneming van de Bank in de Special Purpose Vehicles vertegenwoordigen zijn opgenomen in de rubriek 'Obligaties en andere vastrentende effecten'.

In België stegen de termijnleningen met EUR 5,2 miljard, verdeeld over verschillende soorten leningen, zoals investeringskredieten en financieringen aan dochterondernemingen. De hypothecaire leningen stegen met EUR 0,6 miljard dankzij nieuwe productie in een context van lage rentevoeten. De terugkoopovereenkomsten stegen met EUR 0,5 miljard.

De voorschotten op zichtrekeningen in de buitenlandse bijkantoren daalden met EUR (6,5) miljard, en de termijnleningen daalden met EUR (2,0) miljard. Beide ontwikkelingen zijn te wijten aan de overdracht van activiteiten van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis in Amsterdam, Kopenhagen, Stockholm, Wenen, Praag, Boekarest en Oslo naar de bijkantoren van BNP Paribas.

De **obligaties en andere vastrentende effecten** bedroegen EUR 56,5 miljard op 31 december 2017. Deze portefeuille daalde met EUR (5,4) miljard of (9)%, voornamelijk in België.

Het bedrag van EUR 56,5 miljard is grotendeels samengesteld uit obligaties van openbare besturen (EUR 14,4 miljard, een daling van EUR (4,8) miljard in vergelijking met 2016 ten gevolge van staatsobligaties die op vervalddag kwamen), van 'Special Purpose Vehicles' (EUR 37,3 miljard) en van andere uitgevers (EUR 4,8 miljard).

De **financiële vaste activa** bedroegen EUR 10,1 miljard op 31 december 2017.

De **overlopende rekeningen** daalden met EUR (1,6) miljard als gevolg van de evolutie van renteswaps en valutaswaps.

De **schulden aan kredietinstellingen** bedroegen EUR 19,9 miljard op 31 december 2017, een stijging van EUR 4,1 miljard in vergelijking met 2016.

De **schulden aan cliënten** bedroegen EUR 130,4 miljard op 31 december 2017. Dit bedrag vertegenwoordigt een daling van EUR (22,6) miljard of (15)%.

In België stegen de zichtrekeningen met EUR 3,2 miljard, voornamelijk in private en retail banking. De gereguleerde spaarrekeningen daalden met EUR (3,2) miljard als gevolg van de omzetting van rekeningen van bedrijven naar niet-gereguleerde spaarrekeningen begin 2017. Zonder deze impact nam het bedrag op de spaarrekeningen toe met 1,2 miljard. Termijnrekeningen, terugkoopovereenkomsten en handelsbaisseposities daalden respectievelijk met EUR (3,9) miljard, EUR (0,4) miljard en EUR (2,0) miljard.

In de buitenlandse bijkantoren was de daling (EUR (20,7) miljard) voornamelijk te wijten aan van de overdracht van activiteiten van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis Amsterdam, Kopenhagen, Stockholm, Wenen, Praag, Boekarest en Oslo naar de bijkantoren van BNP Paribas.

De **in schuldbewijzen belichaamde schulden** bedroegen EUR 12,1 miljard op 31 december 2017, een stijging van EUR 0,2 miljard.

De **overlopende rekeningen** daalden met EUR (1,6) miljard als gevolg van de evolutie van renteswaps en valutaswaps.

De **achtergestelde schulden** bedroegen EUR 3,2 miljard op 31 december 2017, een daling van EUR (2,1) miljard in vergelijking met 31 december 2016. De daling is voornamelijk te wijten aan de vervaldag van bepaalde uitgiften.

Het **eigen vermogen** bedroeg EUR 18,9 miljard eind december 2017, een stijging met EUR 1,6 miljard of 9% na opname van de winst van het jaar in het eigen vermogen.

Toelichting bij de ontwikkeling van de resultatenrekening

Het **resultaat van het boekjaar** toont een winst van EUR 1 560 miljoen, in vergelijking met EUR 2 003 miljoen in 2016.

De **rentemarge** (rubrieken I en II) bedroeg EUR 2 719 miljoen in 2017, een daling van EUR (143) miljoen. Deze evolutie wordt verklaard door een afname van EUR (133) miljoen in België en een afname van EUR (10) miljoen in de buitenlandse bijkantoren als gevolg van de overdracht van activiteiten van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis in Nederland, Zweden, Denemarken, Oostenrijk, Noorwegen, Roemenië en Tsjechië naar de bijkantoren van BNP Paribas.

In een context van lage rentevoeten daalden in België de renteopbrengsten op vorderingen op cliënten ondanks een volumegroei voornamelijk op termijnleningen en in mindere mate op hypothecaire leningen. De daling van de renteopbrengsten werd gecompenseerd door een daling van de rentekosten, voornamelijk op cliëntendeposito's en schuldbewijzen.

Renteopbrengsten uit effecten daalden ten gevolgen van verkopen en het op vervaldagkomen van effecten met een hoge opbrengst.

De **opbrengsten uit niet-vastrentende effecten** (rubriek III) bedroegen EUR 543 miljoen in 2017, een daling van EUR (259) miljoen ten opzichte van 2016, voornamelijk als gevolg van lagere inkomsten uit dividenden van deelnemingen.

De **commissies** (rubrieken IV en V) bedroegen EUR 996 miljoen. De daling van EUR (13) miljoen is het resultaat van een toename in België (EUR 35 miljoen) en een afname in de buitenlandse bijkantoren (EUR (48) miljoen).

In België werden meer commissies ontvangen op vermogensbeheer als gevolg van het aanpassen van de beleggingsstrategieën in de context van de voorbereiding op de implementatie van MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive). Commissies op betalingsdiensten stegen ook als gevolg van een volume- en prijseffect.

De **winst uit financiële transacties** (rubriek VI) bedroeg EUR 224 miljoen, een daling van EUR (49) miljoen.

De verkoop van beleggingseffecten, voornamelijk staatsobligaties, genereerde een winst van EUR 81 miljoen in 2017, een daling in vergelijking met EUR 175 miljoen in 2016. Dit resultaat werd gecompenseerd door lagere verbrekingsvergoedingen betaald op de derivaten die werden afgesloten ter afdekking van het renterisico op deze effecten. Verder was er ook een toename van de resultaten op transacties in deviezen.

De **algemene beheerskosten** (rubriek VII) bedroegen EUR (2 389) miljoen, een daling met EUR 137 miljoen in vergelijking met 2016.

De bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen daalden met EUR 76 miljoen als gevolg van de daling van VTE's in België en de overdracht van activiteiten van de meeste Europese bijkantoren van BNP Paribas Fortis aan BNP Paribas.

De overige beheerskosten daalden met EUR 61 miljoen, waarvan 26 miljoen in de buitenlandse bijkantoren.

De **afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa** (rubriek VIII) bedroegen in 2017 en 2016 EUR (119) miljoen.

De **waardeverminderingen op de vorderingen en op de beleggingsportefeuille** (rubrieken IX en X) bedroegen EUR 28 miljoen tegenover EUR 27 miljoen in 2016, ofwel een stijging van EUR 1 miljoen geboekt in 2017.

De **voorzieningen voor risico's en kosten** (rubrieken XI + XII) leidden tot een netto terugname van EUR 8 miljoen in 2017 tegenover een netto terugname van EUR 29 miljoen in 2016. Deze daling is voornamelijk te wijten aan voorzieningen voor de rubriek rentemarge.

De **overige bedrijfsopbrengsten** (rubriek XIV) bedroegen EUR 165 miljoen, een daling van EUR (40) miljoen tegenover 2016. Deze evolutie is voornamelijk gerelateerd aan de doorrekening van kosten aan andere entiteiten van de Groep BNP Paribas.

De **overige bedrijfskosten** (rubriek XV) bedroegen EUR (413) miljoen in 2017, een daling van EUR 4 miljoen in vergelijking met 2016. De verhoging van bankbelastingen werd meer dan gecompenseerd door lagere doorgefactureerde kosten van andere groepsentiteiten.

De **uitzonderlijke opbrengsten** (rubriek XVII) bedroegen EUR 52 miljoen in 2017, een daling van EUR (60) miljoen in vergelijking met 2016. De evolutie wordt voornamelijk verklaard door de terugname van waardeverminderingen op financiële vaste activa (EUR (71) miljoen, waarvan EUR (87) miljoen op Ageas in België (in 2017 12 miljoen tegenover 99 miljoen in 2016).

De **uitzonderlijke kosten** (rubriek XVIII) bedroegen EUR (251) miljoen in 2017, vergeleken met (254) miljoen in 2016. In 2017 werd er een waardevermindering van EUR (130) miljoen geboekt op BNP Paribas Fortis Yatirimlar, de holding boven TEB, terwijl in 2016 een waardevermindering werd genomen op de participatie in Bank BGZ BNP Paribas voor EUR (113) miljoen. Bovendien werd de lagere voorziening voor transformatiekosten (EUR 29 miljoen) gecompenseerd door het verlies op de transfer van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis naar de bijkantoren van BNP Paribas (EUR (26) miljoen).

De **belastingen op het resultaat** (rubriek XX) bedroegen EUR (2) miljoen in 2017 tegenover EUR 0 miljoen in 2016.

VOORSTEL TOT BESTEMMING VAN HET RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR

Te verwerken winst van het boekjaar	EUR	1 560,2	miljoen
Overgedragen winst van het vorig boekjaar	EUR	4 113,2	miljoen
Te verwerken winstsaldo	EUR	5 673,4	miljoen
Toevoeging aan de wettelijke reserve	EUR	324,2	miljoen
Over te dragen winst	EUR	5 329,4	miljoen
Andere rechthebbenden*	EUR	19,9	miljoen

** Dit bedrag betreft de winstpremie van 2.02% berekend op de individuele jaarlijkse verloning van de werknemers van BNP Paribas Fortis N.V. in overeenstemming met de Wet van 22 mei 2001 (Wet betreffende de werknemersparticipatie in het kapitaal van de vennootschappen en tot instelling van een winstpremie voor de werknemers).*

Conform de hierboven beschreven bestemming van het resultaat van het boekjaar 2017 zal de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis NV aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voorstellen om geen dividend uit te keren.

INFORMATIE MET BETREKKING TOT ARTIKEL 523 VAN HET BELGISCHE WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN

Bezoldigingen en voordelen voor de uitvoerende bestuurders van BNP Paribas Fortis

Vergadering van de raad van bestuur van 9 maart 2017

Op 9 maart 2017 heeft de raad van bestuur kennis genomen, beraadslaagd en dienvolgens het voorstel houdende de "Executive Board Remuneration" unaniem goedgekeurd. Teneinde een conflicterend vermogensrechtelijk belang te voorkomen en in overeenstemming met artikel 523 van het Wetboek van Vennootschappen werd dit in afwezigheid van de uitvoerende bestuurders gedaan.

Het unaniem goedgekeurde voorstel "Executive Board Remuneration" voorziet:

- Voor de voorzitter van het directiecomité, een totale bezoldiging voor het jaar 2016, inclusief voordelen in natura en bestuursvergoeding van EUR 1 697 036; en
- Voor de overige vier leden van het directiecomité, een totale bezoldiging voor het jaar 2016, inclusief voordelen in natura en bestuursvergoeding, van EUR 3 840 413.

INFORMATIE OVER TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Procedure van de raad

Achtergrond

Door een wijziging in de wetgeving die op 1 januari 2012 van kracht werd, is artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen, dat een specifieke procedure in het kader van transacties tussen verbonden partijen oplegt, niet langer van toepassing op BNP Paribas Fortis NV ('BNP Paribas Fortis' of het 'Bedrijf'). Toch heeft de raad van bestuur, op advies van het GNC (toenmalige GNRC) en in lijn met de interne governance principes, op 15 december 2011 een 'Procedure van de raad voor transacties tussen verbonden partijen' (de 'Procedure') goedgekeurd die geïnspireerd is op maar niet identiek is aan artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen.

In de loop van 2017 was er geen transactie binnen het toepassingsgebied van de Procedure.

BNP PARIBAS FORTIS JAARREKENING 2017 (NIET-GECONSOLIDEERD)

BALANS NA WINSTVERDELING

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
ACTIVA			
I. Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten	10100	443 434	10 559 472
II. Bij de centrale bank herfinancierbaar overheidspapier	10200	-	43 907
III. Vorderingen op kredietinstellingen	10300	19 364 910	20 720 827
A. Onmiddellijk opvraagbaar	10310	3 024 297	10 390 525
B. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging)	10320	16 340 613	10 330 302
IV. Vorderingen op cliënten	10400	96 972 375	99 318 554
V. Obligaties en andere vastrentende effecten	10500	56 481 597	61 915 715
A. Van publiekrechtelijke emittenten	10510	14 418 820	19 247 498
B. Van andere emittenten	10520	42 062 777	42 668 217
VI. Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	10600	162 213	281 580
VII. Financiële vaste activa	10700	10 133 825	10 343 392
A. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	10710	6 894 408	7 063 496
B. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	10720	2 508 051	2 417 326
C. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	10730	233 649	350 182
D. Achtergestelde vorderingen op verbonden ondernemingen en ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	10740	497 717	512 388
VIII. Oprichtingskosten en immateriële vaste activa	10800	164 609	194 487
IX. Materiële vaste activa	10900	947 773	962 287
X. Eigen aandelen	11000	-	-
XI. Overige activa	11100	1 629 909	1 515 905
XII. Overlopende rekeningen	11200	6 631 197	8 195 861
TOTAAL VAN DE ACTIVA	19900	192 931 842	214 051 987

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
PASSIVA			
VREEMD VERMOGEN	201/208	174 059 585	196 720 094
I. Schulden bij kredietinstellingen	20100	19 850 612	15 707 805
A. Onmiddellijk opvraagbaar	20110	3 513 911	818 513
B. Mobiliseringsschulden wegens herdiscontering van handelspapier	20120	-	-
C. Overige schulden op termijn of met opzegging	20130	16 336 701	14 889 292
II. Schulden bij cliënten	20200	130 419 426	153 013 250
A. Spaargelden / spaardeposito's	20210	58 446 490	61 628 370
B. Andere schulden	20220	71 972 936	91 384 880
1. Onmiddellijk opvraagbaar	20221	60 292 157	68 859 656
2. Op termijn of met opzegging	20222	11 680 779	22 525 224
3. Wegens herdiscontering van handelspapier	20223	-	-
III. In schuldbewijzen belichaamde schulden	20300	12 140 775	11 953 065
A. Obligaties en andere vastrentende effecten in omloop	20310	5 048 218	3 369 202
B. Overige schuldbewijzen	20320	7 092 557	8 583 863
IV. Overige schulden	20400	3 053 641	3 753 094
V. Overlopende rekeningen	20500	4 111 578	5 736 051
VI. Voorzieningen en uitgestelde belastingen	20600	397 200	398 281
A. Voorzieningen voor risico's en kosten	20610	397 200	398 281
1. Pensioen- en soortgelijke verplichtingen	20611	-	9 195
2. Belastingen	20612	19 388	14 577
3. Overige risico's en kosten	20613	377 812	374 509
B. Uitgestelde belastingen	20620	-	-
VII. Fonds voor algemene bankcrisiso's	20700	871 681	871 681
VIII. Achtergestelde schulden	20800	3 214 672	5 286 867
EIGEN VERMOGEN	209/213	18 872 257	17 331 893
IX. Kapitaal	20900	10 964 768	10 964 768
A. Geplaatst kapitaal	20910	10 964 768	10 964 768
B. Niet-opgevraagd kapitaal (-)	20920	-	-
X. Uitgiftepremies	21000	940 582	940 582
XI. Herwaarderingsmeerwaarden	21100	-	-
XII. Reserves	21200	1 637 545	1 313 338
A. Wettelijke reserve	21210	1 096 476	772 269
B. Onbeschikbare reserves	21220	36 988	36 988
1. Voor eigen aandelen	21221	-	-
2. Andere	21222	36 988	36 988
C. Belastingvrije reserves	21230	150 790	150 790
D. Beschikbare reserves	21240	353 291	353 291
XIII. Overgedragen winst (verlies) (+)/(-)	21300	5 329 362	4 113 205
TOTAAL VAN DE PASSIVA	29900	192 931 842	214 051 987

RESULTATENREKENING (in staffelvorm)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Rente-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten	40100	3 558 110	3 984 893
A. <i>Waaronder: uit vastrentende effecten</i>	40110	637 959	718 868
II. Rentekosten en soortgelijke kosten	40200	839 477	1 123 477
III. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten	40300	543 370	802 128
A. <i>Aandelen en andere niet-vastrentende effecten</i>	40310	51 493	49 508
B. <i>Deelnemingen in verbonden ondernemingen</i>	40320	342 038	606 076
C. <i>Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat</i>	40330	144 587	141 342
D. <i>Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren</i>	40340	5 252	5 202
IV. Ontvangen provisies	40400	1 391 679	1 384 829
A. <i>Makelaars- en commissielonen</i>	40410	516 455	516 123
B. <i>Vergoeding voor diensten van beheer, adviesverlening en bewaring</i>	40420	338 465	303 523
C. <i>Overige ontvangen provisies</i>	40430	536 759	565 183
V. Betaalde provisies	40500	395 954	375 711
VI. Winst (Verlies) uit financiële transacties (+)/(-)	40600	224 225	272 923
A. <i>Uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten</i>	40610	143 337	98 359
B. <i>Uit de realisatie van beleggingseffecten</i>	40620	80 888	174 564
VII. Algemene administratieve kosten	40700	2 389 203	2 526 015
A. <i>Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen</i>	40710	1 349 179	1 425 375
B. <i>Overige administratieve kosten</i>	40720	1 040 024	1 100 640
VIII. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	40800	119 122	119 345
IX. Waardeverminderingen op vorderingen en voorzieningen voor de posten buiten de balanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico": toevoegingen (terugnemingen) (+)/(-)	40900	920	37 698
X. Waardeverminderingen op de beleggingsportefeuille in obligaties, aandelen en andere vastrentende of niet-vastrentende effecten: toevoegingen (terugnemingen) (+)/(-)	41000	(28 732)	(64 746)
XI. Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de posten buiten de balanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico": bestedingen (terugnemingen) (+)/(-)	41100	(64 775)	(68 356)
XII. Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de posten buiten de balanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"	41200	57 195	39 373
XIII. Onttrekking (Toevoeging) aan het fonds voor algemene bankrisico's (+)/(-)	41300	-	-
XIV. Overige bedrijfsopbrengsten	41400	165 470	205 430
XV. Overige bedrijfskosten	41500	413 056	416 732
XVI. Winst (Verlies) uit de gewone bedrijfsuitoefening vóór belasting (+)/(-)	41600	1 761 434	2 144 954

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
XVII. Uitzonderlijke opbrengsten	41700	51 159	112 255
A. <i>Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa</i>	41710	1 179	-
B. <i>Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa</i>	41720	29 298	99 845
C. <i>Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten</i>	41730	-	-
D. <i>Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa</i>	41740	16 105	8 838
E. <i>Andere uitzonderlijke opbrengsten</i>	41750	4 577	3 572
XVIII. Uitzonderlijke kosten	41800	250 885	254 296
A. <i>Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa</i>	41810	-	-
B. <i>Waardeverminderingen op financiële vaste activa</i>	41820	171 448	166 430
C. <i>Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten: toevoegingen (bestedingen)</i> (+/-)	41830	45 826	75 000
D. <i>Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa</i>	41840	3 092	5 689
E. <i>Andere uitzonderlijke kosten</i>	41850	30 519	7 177
XIX. Winst (Verlies) van het boekjaar vóór belasting (+/-)	41910	1 561 708	2 002 913
XIXbis. A. <i>Overboeking naar de uitgestelde belastingen</i>	41921	-	-
B. <i>Onttrekking aan de uitgestelde belastingen</i>	41922	-	-
XX. Belastingen op het resultaat (+/-)	42000	1 492	(38)
A. <i>Belastingen</i>	42010	52 727	49 628
B. <i>Regularisering van belastingen en terugneming van voorzieningen voor belastingen</i>	42020	51 235	49 666
XXI. Winst (Verlies) van het boekjaar (+/-)	42100	1 560 216	2 002 951
XXII. Overboeking naar (Onttrekking aan) de belastingvrije reserves (+/-)	42200	-	-
XXIII. Te bestemmen winst (Te verwerken verlies) van het boekjaar (+/-)	42300	1 560 216	2 002 951

XVIII. STAAT VAN HET KAPITAAL EN DE AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. STAAT VAN HET KAPITAAL			
1. Maatschappelijk kapitaal			
a. Geplaatst kapitaal			
Geplaatst kapitaal per einde van het vorige boekjaar	20910P	xxxxxxxxxxxxxx	10 964 768
Geplaatst kapitaal per einde van het boekjaar	(20910)	10 964 768	
	Codes	Bedragen	Aantal aandelen
Wijzigingen tijdens het boekjaar			
b. Samenstelling van het kapitaal			
Soorten aandelen			
Gewone		10 964 768	565 194 208
Aandelen op naam	51801	xxxxxxxxxxxxxx	565 004 628
Aandelen aan toonder en/of gedematerialiseerde aandelen	51802	xxxxxxxxxxxxxx	189 580
	Codes	Niet-opgevraagd bedrag	Opgevraagd, niet-gestort bedrag
2. Niet-gestort kapitaal			
a. Niet-opgevraagd kapitaal	(20920)	-	xxxxxxxxxxxxxx
b. Opgevraagd, niet-gestort kapitaal	51803	xxxxxxxxxxxxxx	-
c. <i>Aandeelhouders die nog moeten volstorten</i>		-	-
	Codes	Boekjaar	
3. Eigen aandelen			
a. Gehouden door de instelling zelf			
* Kapitaalbedrag	51804	-	
* Aantal aandelen	51805	-	
b. Gehouden door haar dochters			
* Kapitaalbedrag	51806	-	
* Aantal aandelen	51807	-	
4. Verplichtingen tot uitgifte van aandelen			
a. Als gevolg van de uitoefening van conversierechten			
* Bedrag van de lopende converteerbare leningen	51808	-	
* Bedrag van het te plaatsen kapitaal	51809	-	
* Maximum aantal uit te geven aandelen	51810	-	
b. Als gevolg van de uitoefening van inschrijvingsrechten			
* Aantal inschrijvingsrechten in omloop	51811	-	
* Bedrag van het te plaatsen kapitaal	51812	-	
* Maximum aantal uit te geven aandelen	51813	-	
5. Toegestaan, niet-geplaatst kapitaal	51814	10 964 768	
6. Aandelen buiten kapitaal			
a. Verdeling			
* Aantal aandelen	51815	-	
* Daaraan verbonden stemrecht	51816	-	
b. Uitsplitsing volgens de aandeelhouders			
* Aantal aandelen gehouden door de vennootschap zelf	51817	-	
* Aantal aandelen gehouden door haar dochters	51818	-	

B. AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR VAN DE INSTELLING OP DE DATUM VAN DE JAARAFSLUITING, ZOALS DIE BLIJKT UIT DE KENNISGEVINGEN DIE DE INSTELLING HEEFT ONTVANGEN

- Ingevolge artikel 631, § 2, laatste lid, en artikel 632, § 2, laatste lid, van het Wetboek van vennootschappen;
- Ingevolge artikel 14, vierde lid, van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen of ingevolge artikel 5 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels betreffende bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten.

Na verificatie heeft BNP Paribas Fortis geen notificaties ontvangen.

OVERIGE INFORMATIE

Hoogste en laagste maandelijkse koersen van het aandeel BNP Paribas Fortis op de wekelijkse veilingen in 2017

De hoogste en laagste koersen per maand van het BNP Paribas Fortis aandeel op de wekelijkse veilingen op Euronext Brussel (Euronext Expert Market) in 2017 waren als volgt (in EUR):

Maand	Laagste	Hoogste
Januari	25,60	25,75
Februari	25,61	25,76
Maart	25,76	25,79
April	25,76	25,78
Mei	25,76	25,76
Juni	25,76	25,76
Juli	25,76	31,10
Augustus	25,76	25,77
September	25,76	31,09
Oktober	29,50	32,99
November	26,00	29,51
December	26,51	27,01

Externe functies, uitgeoefend door bestuurders en effectieve leiders op 31 december 2017, waarvan de openbaarmaking wettelijk verplicht is

Conform het Reglement van de Nationale Bank van België (NBB) van 6 december 2011 met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van geregementeerde ondernemingen, heeft de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis zijn *'interne regels betreffende de uitoefening van externe functies door bestuurders en effectieve leiders van BNP Paribas Fortis'* ingevoerd.

Het Reglement van de NBB bepaalt onder meer dat bepaalde externe functies die door de effectieve leiders en bestuurders van BNP Paribas Fortis worden uitgeoefend, in het jaarverslag moeten worden vermeld.

De 'effectieve leiders' van BNP Paribas Fortis zijn opgesomd in de lijst die wordt voorgelegd aan de NBB en die in overeenstemming met de geldende regels geüpdatet wordt. Deze lijst bevat de leden van het directiecomité van BNP Paribas Fortis en leiders van buitenlandse bijkantoren van BNP Paribas Fortis.

De 'externe functies' – namelijk vooral mandaten als bestuurder – die het voorwerp van een vermelding uitmaken, zijn eigenlijk diegene die gehouden worden in andere vennootschappen dan patrimoniumvennootschappen, 'management' vennootschappen, non-profit organisaties, instellingen voor collectieve belegging of vennootschappen waarmee BNP Paribas Fortis nauwe banden heeft als deel van de Groep.

Voornaam, Naam (Functie) Vennootschap	Bedrijfsactiviteit (functie)	Notering
Herman DAEMS (Voorzitter van de raad van bestuur)		
- Domo Investment Group NV	Chemische industrie (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
- Unibreda NV	Verzekeringen (Voorzitter van de raad van bestuur – onafhankelijk bestuurder)	-
Max JADOT (Voorzitter van het directiecomité)		
- Bekaert NV	Staalindustrie (Bestuurder)	Euronext Brussel
- Baltisse NV	Investeringsmaatschappij (Bestuurder)	
Filip DIERCKX (Ondervoorzitter van het directiecomité)		
- SD Worx Group NV	Administratieve diensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
- SD Worx for Society CVBA	Beheer- en administratie diensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
- SD Worx België NV	Opleidings- en beheerdiensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
- SD Worx Holding NV	Holding (Voorzitter van de raad van bestuur als vaste vertegenwoordiger van GINKGO Associates BVBA)	-
Dirk BOOGMANS (Bestuurder)		
- Smile Invest NV	Fondsbeheer (Lid van het investment committee)	-
- Smile Invest Management Company NV	Investeringsmaatschappij (Bestuurder)	-
- Vinçotte International NV	Inspectie - controle- & certificatediensten (Bestuurder en voorzitter van het auditcomité & Risk, als vaste vertegenwoordiger van DAB Management)	-
Antoinette d'ASPREMONT LYNDEN (Bestuurster)		
- Groep Brussel Lambert NV	Holding vennootschap (Bestuurster en voorzitter van het audit comité)	Euronext Brussel
Stefaan DECRAENE (Bestuurder)		
- Ardo Holding NV	Holding vennootschap (Bestuurder)	-

Voornaam, Naam (Functie) Venootschap	Bedrijfsactiviteit (functie)	Notering
Sophie DUTORDOIR (Bestuurster)		
- Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV	Spoorwegen (Gedelegeerd bestuurster)	-
- Eurostation NV	Spoorwegen (Vice-Voorzitter van de raad van bestuur)	-
- Eurogare NV	Spoorwegen (Bestuurster)	-
- YPTO NV	Spoorwegen (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
- HR Rail NV	Spoorwegen (Bestuurster)	-
- THI Factory NV	Spoorwegen (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
- Thalys International CVBA	Spoorwegen (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
Sofia MERLO (Bestuurster)		
- Line Data Services	Computer software & System Integration Services (Bestuurster)	Euronext Paris

Begrippenlijst

Achtergestelde schuld (lening)

Een lening (of effect) dat lager staat in de rangorde van schulden die aanspraak kunnen maken op activa en inkomsten.

Actieve markt

Een markt waar homogene goederen worden verhandeld tussen op elk moment bereidwillige kopers en verkopers en waar de prijzen beschikbaar zijn voor het publiek.

Afwikkelingsdatum

Datum waarop een actief aan of door een entiteit wordt geleverd.

Basispunt (bp)

Eén honderdste van een procent (0,01%).

Besloten derivaat (in een contract)

Een component van een hybride(samengesteld) instrument dat tevens een niet-afgeleid basiscontract omvat. Het basiscontract kan een obligatie of aandeel, een leaseovereenkomst, een verzekeringscontract of een aan- of verkoopcontract zijn.

Binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen

Het gedeelte van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen dat de te verwachten kredietverliezen vertegenwoordigt die voortvloeien uit gebeurtenissen waardoor wanbetaling met betrekking tot een financieel instrument ontstaat, en die zich binnen een periode van twaalf maanden na de verslagdatum kunnen voordoen.

Clearing

De administratieve vereffening van effecten, futures en opties via een verrekeningsagentschap en de eraan verbonden financiële instellingen (clearing members).

Controlled perimeter

De wettelijke en prudentiële consolidatiekring van BNP Paribas Fortis NV

Credit Default Swap (CDS)

Een kredietderivaat tussen twee partijen. De koper van een credit default swap ontvangt kredietbescherming, terwijl de verkoper van een CDS de kredietwaardigheid van een onderliggend financieel instrument garandeert.

Credit spread

Het renteverskil tussen een risicovrije rentevoet of referentierentevoet (met name overheidsobligaties) en bedrijfsobligaties of -kredieten.

DCF-methode (Discounted cash flow method)

Een waarderingsmethode waarbij de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd worden tegen een rentevoet die de tijdswaarde van het geld uitdrukt alsook een risicopremie die een weerspiegeling vormt van de extra opbrengst die beleggers verlangen om het risico te compenseren op lagere kasstromen dan verwacht.

Deelneming

Een entiteit waarin BNP Paribas Fortis NV invloed van betekenis heeft en die geen dochteronderneming of belang in een joint venture is.

Derivaat

Een financieel instrument (zoals een swap, een forward, een future of een optie (gekocht of verkocht) waarvan de koers direct afhangt ('afgeleid is') van de waarde van een of meer onderliggende waarden. Het vereist geen of een minimale initiële investering en wordt afgerekend op een datum in de toekomst.

Dochteronderneming

Dochterondernemingen zijn die ondernemingen waarin BNP Paribas Fortis NV, direct of indirect, het financiële en operationele beleid kan sturen teneinde voordelen uit deze activiteiten te verwerven ('zeggenschap').

EAD

Afkorting van Exposure at default (uitstaand bedrag bij wanbetaling): geeft een schatting van het bedrag waaraan de Bank blootstaat in het geval dat een lener in gebreke blijft. EAD is een van de parameters nodig om het verwachte verlies (EL) te berekenen

EL

Afkorting van Expected Loss: het verwachte verlies is het verwachte jaarlijks niveau van kredietverliezen binnen een economische cyclus. De werkelijke verliezen voor een bepaald jaar zullen afwijken van het verwachte verlies, maar het verwachte verlies is het bedrag dat BNP Paribas Fortis NV gemiddeld mag verwachten te verliezen binnen een economische cyclus. Het verwachte verlies dient eerder te worden beschouwd als een kost van bedrijfsvoering dan als een risico op zichzelf. Het verwachte verlies wordt als volgt berekend: $EL = EAD \times PD \times LGD$.

Factoring

Een vorm van bedrijfsfinanciering waarbij een bedrijf uitstaande vorderingen tegen een vergoeding overdraagt aan een factoringmaatschappij die de debiteurenadministratie, risicodekking en financiering van vorderingen voor haar rekening neemt.

Financiële lease

Een leaseovereenkomst die vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en beloningen overdraagt. De eigendom kan uiteindelijk wel of niet worden overgedragen.

Geamortiseerde kostprijs

Bedrag waarvoor het financieel actief of de financiële verplichting bij de eerste opname in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde geaccumuleerde afschrijving van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag, en verminderd met eventuele afboekingen wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

Goodwill

Goodwill vertegenwoordigt het positieve verschil tussen enerzijds de reële waarde van de activa, verplichtingen en uitgegeven eigenvermogensinstrumenten, en anderzijds het belang van BNP Paribas Fortis NV in de reële waarde van de activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen.

Hedge accounting

Verantwoording van de compenserende effecten van veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument en de reële waarde van het afgedekte instrument in de resultatenrekening van dezelfde periode.

IFRS

Afkorting voor International Financial Reporting Standards. De standaard internationale boekhoudregels voor het opstellen van jaarrekeningen vanaf 1 januari 2005 voor alle beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie, met de bedoeling de financiële en boekhoudkundige informatie transparanter en beter vergelijkbaar te maken.

Immaterieel vast actief

Een identificeerbaar, niet-monetair actief zonder fysieke vorm dat slechts verantwoord wordt op de balans als het toekomstige economische voordelen genereert en de kost van het actief op een betrouwbare manier kan gemeten worden.

Joint venture

Een strategische samenwerking tussen twee of meer partijen, die vermogen en kennis inbrengen maar anderszins onafhankelijk blijven opereren.

Kasstroomafdekking

Een afdekking van het risico op schommelingen in de kasstromen van een actief of een verplichting of van een verwachte toekomstige transactie en die voortkomen uit variabele koersen of prijzen.

Kernkapitaal

Totaal beschikbaar kapitaal op groepsniveau (gebaseerd op de bancaire definitie van Tier 1 kapitaal).

Lenen/uitlenen van effecten

Een lening van een effect van de ene partij aan de andere, die op zijn beurt het effect dient terug te bezorgen op de eindvervaldag van de transactie. Een dergelijke lening is veelal gewaarborgd. Dit type van transacties geeft aan de eigenaar van het effect de mogelijkheid om een bijkomend rendement te behalen

Kredietwaarde-aanpassing (Credit value adjustment – CVA)

Aanpassing aan de waarde van de portfolio aangehouden voor handelsdoeleinden om rekening te houden met het tegenpartijrisico.

LGD

Afkorting van Loss Given Default (verlies bij wanbetaling): het gemiddelde verlies bij het in gebreke blijven van de tegenpartij. LGD is een parameter nodig voor de berekening van het verwachte verlies (EL).

Macro hedge

Een afdekking van een specifiek risico voor een portefeuille van tegoeden of activa.

Notioneel bedrag

Een uitdrukking van een aantal eenheden van een valuta, een financieel instrument, een bepaald volume of gewicht dat gespecificeerd wordt in een transactie met derivaten.

Operationele lease

Een overeenkomst die het gebruik van een goed toelaat tegen periodieke betalingen, maar geen overdracht inhoudt van een eigendomstitel. Het financiële risico blijft bij de schuldeiser of leasinggever.

Optie

Het recht, maar niet de verplichting, om een effect gedurende een bepaalde periode of op een bepaalde datum tegen een bepaalde prijs te kopen (calloptie) of verkopen (putoptie).

PD

Afkorting van Probability of default (kans op wanbetaling): de kans dat een wederpartij over een periode van een jaar in gebreke blijft. PD is een parameter gebruikt in de berekening van het verwachte verlies (EL).

Personeelsvoordelen

Het geheel van niet-verplichte verzekeringen en andere voorzieningen die werknemers, inclusief hun salaris, ontvangen in ruil voor door hen verrichte diensten

Private equity

Effecten van bedrijven die niet aan een beurs zijn genoteerd. De verkoop van private equity is aan strenge regels gebonden. Omdat een markt ontbreekt moet een belegger zelf een koper vinden als hij zijn aandeel in een dergelijk bedrijf wil verkopen.

Reële waarde (fair value)

Het bedrag waarvoor een actief (verplichting) kan worden verkregen (aangegaan) of verkocht (vereffend) in een marktconforme ('at arm's length') transactie, tussen bewuste en bereidwillige partijen.

Reële-waardeafdekking (Fair value hedge)

Een afdekking om de risicopositie te beperken aan schommelingen in de reële waarde van een actief, een verplichting, of een vaststaande verbintenis. De schommeling van de reële waarde is verbonden aan een specifiek risico en heeft een invloed op de gerapporteerde nettowinst.

Schuldbewijs gedekt door activa (ABS)

Een obligatie of een effect dat gewaarborgd wordt door activa. Het begrip 'ABS' wordt over het algemeen gebruikt om te verwijzen naar effecten waarbij de onderliggende garantie bestaat uit activa, die niet bestaan uit residentiële eerste hypotheek, zoals kredietkaarten en 'home equity'-leningen, leases of commerciële hypotheek.

Schuldbewijs gedekt door leningen (CLO)

Een vorm van securitisatie waarbij de betalingen van meerdere middelgrote en grote commerciële leningen worden gebundeld en worden doorgegeven aan verschillende klassen van eigenaars opgedeeld in verschillende tranches.

Schuldbewijs gedekt door schuldinstrumenten (CDO)

Een type activa gedekt door effecten en gestructureerde kredietproducten dat resulteert in een risicopositie in een portefeuille van vastrentende activa en het kredietrisico verdeelt over meerdere tranches met elk een verschillende credit rating. CDO kunnen schuldbewijzen gedekt door leningen (CLO), schuldbewijzen gedekt door obligaties (CBO) en schuldbewijzen gedekt door synthetische obligaties (CSO) omvatten.

Terugkoopovereenkomst

De verkoop van een effect waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt aan een bepaalde prijs om het terug te aan te kopen op een vastgelegde datum en tegen een andere bepaalde prijs.

Terugverkoopovereenkomst

De aankoop van een effect waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt om het terug te verkopen op een vastgelegde datum en tegen een hogere prijs.

Te verwachten kredietverliezen

Het gewogen gemiddelde van kredietverliezen waarbij de respectieve risico's van een wanbetaling als wegingsfactoren worden gebruikt.

Tier 1-ratio

Kernkapitaal van een bank uitgedrukt als percentage van het risicogewogen balanstotaal.

Tier-1 kernkapitaal

De verplichtingen componenten die erkend worden als Tier-1 kapitaal onder het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen, na aftrek van innovatieve hybride leningen.

Tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen

De te verwachten kredietverliezen die voortvloeien uit alle mogelijke gebeurtenissen waardoor tijdens de verwachte looptijd van een financieel instrument wanbetaling met betrekking tot het financiële instrument ontstaat.

Transactiedatum

De datum waarop BNP Paribas Fortis NV toetreedt tot de contractuele bepalingen van het instrument.

VaR

Afkorting van Value at Risk: een techniek op basis van de statistische analyse van historische marktontwikkelingen en fluctuaties. De VaR bepaalt de kans dat het verlies op een portefeuille een bepaald bedrag zal overschrijden. Voor de bepaling van de marktrisico's gerelateerd aan haar marktzaalactiviteiten, berekent BNP Paribas Fortis NV een VaR gebruik makend van een 99% betrouwbaarheidsinterval over een horizon van 1 dag. Deze kalibratie heeft tot doel het risico van tradingactiviteiten te reflecteren onder normale liquiditeitsomstandigheden.

Vastgoedbelegging

Vastgoed dat wordt aangehouden omwille van huuropbrengsten of een stijging van de kapitaalwaarde.

Voorziening

Een verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip. Voorzieningen worden opgenomen als verplichtingen wanneer het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen vereist zal zijn om deze verplichtingen af te wikkelen en in de veronderstelling er dat een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Volatilitetsswap

Een volatilitetsswap is een termijncontract dat investeerders toelaat om de toekomstige volatilitet van een specifiek onderliggend te verhandelen.

Waardevermindering

Het bedrag waarmee de boekwaarde van een actief zijn realiseerbare waarde overtreft. In dergelijke gevallen zal de boekwaarde via de resultatenrekening teruggebracht worden tot zijn reële waarde.

Afkortingen

ABS	Asset-backed Security	IRC	Incremental Risk Change
AC	Audit Committee	KPI	Key Performance Indicator
ALCO	Assets and Liabilities Committee	LGD	Loss Given Default
ALM	Asset and Liability Management	MBS	Mortgage-backed Security
AMA	Advanced Measurement Approach	MCS	Mandatory Convertible Securities
AT1	Additional Tier 1	NBB	Nationale Bank van België
BGL	Banque Générale du Luxembourg	OCA	Own Credit Value Adjustment
BPLS	BNP Paribas Leasing Solutions	OCI	Other Comprehensive Income
CASHES	Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities	OTC	Over the Counter
CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen	PD	Probability of Default
CCF	Credit Conversion Factor	RC	Risk Committee
CDS	Credit Default Swap	RemCo	Remuneration Committee
CDO	Collateralised Debt Obligation	RMBS	Residential Mortgage-backed Securities
CET1	Common Equity Tier 1	RPB	Retail & Private Banking
CIB	BNP Paribas Fortis NV Corporate and Institutional banking	RPN	Relative Performance Note
CLO	Collateralised Loan Obligation	RWA	Risk Weighted Assets
CODM	Chief Operating Decision Maker	SCI	Structured Credit Instruments
CPBB	Corporate & Public Banking Belgium	SME	Small and Medium-sized Enterprises
CRO	Chief Risk Officer	SPV	Special Purpose Vehicle
CRR/CRD IV	Capital Requirement Regulation/Capital Requirement Directive IV	SRI	Socially Responsible Investment
CSO	Collateralised Swap Obligation	SSM	Single Supervisory Mechanism
CSR	Corporate Social Responsibility	SVaR	Stressed Value at Risk
CVA	Credit Value Adjustment	TEB	Türk Ekonomi Bankası
DCF	Discounted cash flows	VaR	Value at Risk
EAD	Exposure at Default	VTE	Voltijds equivalenten
EBA	European Banking Authority		
ECB	European Central Bank		
EL	Expected Loss		
FVA	Funding Value Adjustment		
GAAP	Generally Accepted Accounting Principles		
GNC	Governance and Nomination Committee		
GNRC	Governance, Nomination and Remuneration Committee		
IAS	International Accounting Standards		
IASB	International Accounting Standards Board		
ICC	Internal Control Committee		
IFRS	International Financial Reporting Standards		
IPEV	International Private Equity and Venture Capital Valuation		
IRBA	Internal Ratings Based Approach		

BNP PARIBAS FORTIS NV

MAATSCHAPPELIJKE ZETEL
Warandenberg 3
1000 Brussel (België)

Rechtspersonenregister van Brussel
Ondernemingsnummer: 0403.199.702

www.bnpparibasfortis.com

BNP PARIBAS

FORTIS

De bank
voor een wereld
in verandering